

బుద్ధ భగవానుడు

జీవిత సంఘటనలు

mohan
PUBLICATION
ఆధ్యాత్మిక గ్రంథ నిలయం

ఆధ్యాత్మిక, జ్యోతిష, వాస్తు, ఆరోగ్యం అనేక
విషయాలు తెలుసుకోండి... ఫ్రీసేబుక్
FB@mohanpublications

మోహన్ పబ్లికేషన్స్

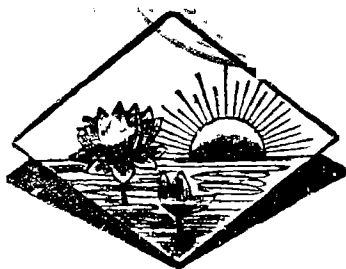
కోటగుమ్మం, అజంతా హోటల్ ఎదుట,
రాజమహేంద్రవరం - 533101.

mohanpublications.com
granthanidhi.blogspot.in

ఓమ్ నమో నారాయణాయ

హరిః ఓమ్

బుద్ధభగవానుడు జీవిత సంఘటనలు

చర్ల గణపతిశాస్త్రి

-: స మ న్వ య ము :-

-*-

ప్రాచీనకాలము నుండి అనుస్యూతముగా వచ్చుచున్న ధర్మములు మాటలలోఁ జెప్పుకొనుచు వానివ్రకారము ఆచరింపక ప్రజలు భ్రష్టులగుచుండుట వలన ఆయా కాలములలో మహాత్ములు పుట్టి వానిని సరిదిద్ద యుత్పించుచుందురు. ఆ మహాత్ములు చెప్పి యాచరించినదానిలో పైపైకి వాని రూపములు వేఱుగా గనిపించినను వాని మూలరూపములు ఒకటే. మనుష్యులు సాధారణముగా ఆశకు వశులై తాము తప్ప పనులు చేయుచుందురు. ఆశచేఁ దప్ప పనులు చేయుచు అందులోనే సుఖము శుభము గలుగునని తలఁతురు. కాని వాస్తవమునకు ఆశలోఁ బడుటయే దుఃఖమునకు మూలమని తెలియలేకున్నారు. అందుచే ఆశను వదలుము అని ప్రపంచము పుట్టినదగ్గఱ నుండి అందఱు మహాత్ములు చెప్పచునే యున్నారు. అజ్ఞానులైన ప్రజాసామాన్యమున కిది మనస్సున కెక్కదు. ఆ మహాత్ములు మననము చేసి చెప్పినదే మతము అయినది. తమ దేశకాలపరిస్థితులను అవగాహనము చేసికొని చెప్పిన మతప్రవక్తల మూలాశయములను గ్రహించ లేక యా మతముల బాహ్యరూపములనె చూచి సత్యాన్వేషణము చేయనివారికి దేశకాలభేదములలో నేర్పడిన మతములు భిన్నములుగను విరుద్ధములుగను దోచును. ఆ మతకర్తల యాశయములో సూక్ష్మమైన భేదములున్నను ఆచరణకు అవి యుద్ధరావు. అసలు అది సరియైన మతమే యయినచో దానికి ఇతర మతముతో విరోధము రానేరాఁగూడదు. ఆశ వదలి ప్రేమతో నుండుటయే మతమునకు మూలము. మతము

యొక్క మూలసూత్రములను జూడక పై పై విషయములను జూచి తమ మత సత్యములను జూడకపోవుటచే ఆ యా మతములవారు తమ మతమే గొప్పదని గర్వించి యితర మతముల వారితో గలహింపుచు, దమ మతము లలోనికి ఇతర మతముల వారిని గలుప యత్నింతురు. ఇటువంటివారికి దమ తమ మతముల మూలాశయమేమో తెలియనే తెలియదన వచ్చును. దేశకాలములనుబట్టి ఆచారవ్యవహారములలోను దేశభాషలలోను ఏవైనఁ గొలఁది భేదములున్నను వానిని సమన్వయద్ృష్టితోఁ బరికించి సరుదుకొనువలసినదే కాని ఏమాత్రము సంఘర్షణము కలహము చేయరాదు.

పూర్వపు భారతఋషులు రచించిన ధర్మశాస్త్రము లో వర్ణాశ్రమ విభాగము అంగీకరింపఁబడినది. దేవునిగూర్చియు ఆత్మను గూర్చియు నిశ్చయము చేయఁబడినది. బుద్ధుడు వర్ణాశ్రమ విభాగమును అంగీకరింపలేదు. దేవుడు ఆత్మ అనునవి అవ్యాకృతములు (నిర్వచింపరానివి) అని చెప్పెను. వీని విషయములో పూర్వ ఋషుల భావమునకు బుద్ధుని యుపదేశములకు విరోధము పైకిఁ గన్పట్టినట్లు తోచుచున్నది. కాబితోతుగ ఆలోచించినచో వానికి అట్టి విరోధము లేకపోవుటయే దాక వికతయుఁ దోపక మానదు. పూర్వము ఋషులు మనుష్యులలో బ్రాహ్మణులు ఉత్తములని చెప్పిరి. మతీయును బ్రాహ్మణులెవరు? ఎందుకు వాకు ఉత్తములైరి? అని ప్రశ్నించుకొని 'శమదమాదులు' (అంతర్బహిరింద్రియ నిగ్రహాదులు) గలవారె. బ్రాహ్మణులు అనియు. 'నకులేన సజాత్యాహి క్షియాభిర్బ్రాహ్మణోభవేత్' (భారతము) కులముచేతను జాతి

చేతను బ్రాహ్మణుఁడు గాఁడు. సత్కర్మలచేతనే బ్రాహ్మణుఁ డగును' అనియు చెప్పిరి. విప్రజ్ఞానతో జ్యేష్ఠం (మను స్మృతి) జ్ఞానమువల్లనే బ్రాహ్మణులకు శ్రేష్ఠత్వము గలుగు ననియుఁ జెప్పిరి. మఱివారు ఆశకు లోఁబడి ధనాదులు పుచ్చుకొనరాదని "ప్రతిగ్రహరుచి ర్నస్యాత్" ధనాదులు ప్రతి గ్రహించుటయందు ఆసక్తి గలవాఁడయి యుండరాదనిరి. సరే పుచ్చుకొనునయ్యా వాఁడేమగును? అనఁగా "స్థిత్యర్థా దధికం గృహ్లాన్ బ్రాహ్మణో యాత, ధో గతిం" శరీరము నిలఁ బెట్టుకొనుట కంటె ఎక్కువ పుచ్చుకొన్నచో అధోగతి గలుగునని చెప్పిరి. దీనికిని బుద్ధుడు బ్రాహ్మణాని ధర్మములలో చెప్పిన దానికిని భేదము కొంచెమైనను లేదు. నేఁడు సంఘములో నున్న వర్ణములు సరియైన వర్ణములు కాకపోవుట చేతనే బుద్ధుఁడు వర్ణవ్యవస్థను ఖండించెను. పూర్వము ఋషులు చేసిన విభాగము జీవితవృత్తులను బట్టి ధర్మప్రక్రియ విభ జింపఁబడినది. బుద్ధుని కాలమునకే వర్ణవ్యవస్థ పాడైనది. నేఁడు అసలు సంఘములో ఏ వర్ణమును లేదు. అసలు వర్ణ ధర్మములోఁ బరార్థమై వారు చేయవలసిన వృత్తులు చెప్పఁ బడెను. నేఁడు ఎవలో కొందఱు వ్యక్తులను తప్పించినచో మిగిలినవారందఱు స్వార్థపరులె. పూర్వ ధర్మములో స్వార్థ పరత్వమునకుఁ జోటే లేదు. ఆర్థకామములకు దాసులయిన లోకులు తలఁచునదే ధర్మముగా గ్రహింపరాదు.

ఇంక ఆత్మసంగతి. ఆత్మను నమ్మినచో జన్మలను పుణ్య పాపఫలములను అనుభవించునది యేది యని ప్రశ్నించుకొని పూర్వులు ఆత్మను అంగీకరించిరి. బుద్ధుఁడు ఆత్మవిచారణలో

భిన్న మతములను ప్రదర్శించి అత్యవదమును ఈశ్వర వాదమును అవ్యాకృతముగా (చూ. 81 పుట) స్పష్టముగా చెప్పరానిదిగా చెప్పెను. జన్మలను పుణ్యపాపాదులను అనుభవించుట యెట్లు అనుదాని కీ క్రింది విధముగా సమాధానము చెప్పఁబడెను. పాలు పెరుగుగా మాటుటకై కాచఁబడుట మొదలగు రూపములను పొందుచున్నవి. పెరుగు వెన్నగా వగుటకు మధింపఁ బడుచున్నది. ఇట్లే పుణ్య పాపాదులను జేసిన జీవుఁడు తన తరువాతి రూపమును పొందును. పూర్వ రూపము తరువాతిదానికీ గారణమగుచున్నది. ఇది జన్మ జన్మాంతరములకును వర్తించును. ఇట్లు వారు చిత్త ప్రవాహమును అంగీకరింతురు. ఇందులో నామములోనే గాని అసలు విషయములో ఎక్కువగా భేదము గానరాదు. ప్రస్తుతము ధర్మాచరణము ముఖ్యమను దృష్టితో సగుణ నిర్గుణ శివకేశవాది భేద పరిహారమునకై ఈశ్వర వాదమును గూడ బుద్ధుఁడు అవ్యాకృతమనెను. బుద్ధుఁడు స్వర్గాది లోకములను నంగీకరించునట్లు గనిపించుచున్నది. పూర్వములు మోక్షమునకు సమాధిని సాధనముగాఁ జెప్పిరి. బుద్ధుఁడు నిర్వాణము అకు ధ్యానమును జెప్పెను. ధ్యానము సమాధి యీ రెండును ఒకటి. బుద్ధుఁడు చెప్పిన భీక్షుధర్మములకు పూర్వులు చెప్పిన సంన్యాసధర్మములకు భేదము అంతగాఁ గన్పట్టదు. నిష్కాము కత్వితైరాగ్య బ్రహ్మాచర్యములు సమానములై పోనీ ఏ మాత్రమైనను గొంత భేదమున్నదని యన్నను అవి సాంఖ్యాది ధర్మములకు ప్రాచీన ధర్మములకుఁ గలిగినంత మాత్రము భేదమే గలదు. తోక్లములోని సామాన్యజనులలోఁగల భావములను పురస్కరించుకొని మతములలో భేదమున్నదని కలహింప

రాదు. పూర్వచార్యులలోఁ గూడ మతఖండనములు లేకపోలేదు. కాని అవి వారి వారి కాలములలోఁ గల అధర్మ ప్రాబల్యమును తగ్గించుటకై ఏర్పడినవిగా మనము తలంపవలయును. కనుకనే పురాణములలో బుద్ధుని దశమావతారముగాఁ జేర్చినట్లు తటస్థించినది. శివకేశవులకు భేదము గలదని కలహించిన వృజలను వివేకులుగా మనము గ్రహింపఁగలమా? ద్వైతాద్వైత విశిష్టాద్వైతమతములు అధికారిభేదములను బట్టి గలిగినట్లే బౌద్ధాదిమతములును అధికారిభేదమునుబట్టి గలిగినవి మనము చెప్పకొని సమన్వయించుకొని మనము వాని మూలములను ఆయా కాలములలో ఆ మహానుభావులెందుకు ఆట్లు చెప్పవలసినవచ్చినదో తెలిసికొని పరస్పరసహము గలిగి వారి వారి ధర్మములను చక్కఁగా గ్రహించి యాచరింపఁబూనుకొందుముగాక.

ఈ నా “బుద్ధభగవానుఁడు—జీవితసంఘటనలు” అను గ్రంథము పూర్వపు త్రిపిటకములను ఆధారము చేసికొని వ్రాయఁబడినది. ఇది ముఖ్యమైన సంఘటనలును ముఖ్యమయిన బుద్ధోపదేశములును వీలైనంత సమగ్రముగాఁ జేర్చఁబడెను. త్రిపిటకములలో మహిమలకు ప్రాధాన్యమీయఁబడినది. ఇది బుద్ధుని ఆశయములకు విరుద్ధమనుభావముతో అలౌకికసంఘటనలకు ప్రాధాన్యమీయక లౌకిక మానవత్వమే యిందు ప్రదర్శింపఁబడినది.

అన్ని విధముల బౌద్ధ మతమును గూర్చి తెలుపుటకై క్షేత్ర, మతాది విషయములును దెల్పఁబడినవి. దీనిని సహృదయులు తగినరీతితో నాదరించి తగు ఫలితమును పొందుదురుగాక యని యాశించుచున్నాను.

22-2-59,
ఆర్షగ్రంథమాల.
16-9-95

ఇట్లు,
చర్ల గణపతిశాస్త్రి.

పూజ్య
గాంధీ మహాత్మునికి

విషయ సూచిక

-*-

	పుట		పుట
1 బుద్ధుని జన్మ	1	18 శాక్యానీ నందులు	36
2 బుద్ధుని బాల్యము	2	19 రాహులుండు	43
3 వివాహము-వైరాగ్యము	3	20 జద్దియుండు	44
4 ముసలివారు మొదలగు వాతని జూచుట.	4	21 ధర్మ పరీక్ష	51
5 రాహుల జన్మ	6	22 అనాథ పిండికుండు	53
6 గౌతముని యభినిష్క్రమణము	7	23 నిందాస్తుతులు-శీలము	55
7 తపస్సు	9	24 ఆత్మ విచారణ	58
8 సుజాత వరమాన్నము పెట్టుట	11	25 ధర్మబోధ	63
9 జ్ఞానము పొందుట	12	26 ప్రజాపతి గౌతమి	67
10 నిర్వాణ మార్గము	13	27 సుదిన్నుండు	70
11 ధర్మచక్ర ప్రవర్తనము	14	28 సంగముండు	
12 యశుని సంన్యాస దీక్ష	17	బ్రాహ్మణుండు	72
13 భద్రవర్గీయులు	19	29 బాహియుండు	73
14 బింబిసారుండు - సారి పుత్రులు	21	30 మాతంగకన్య	75
15 పిప్పలీమాణకుండు - భద్రకాపిలాయని	23	31 బ్రాహ్మణుండెవరు	79
16 గోపాలమాత కాత్యాయనుండు	30	32 ప్రోష్ఠపాదుండు-సంజ్ఞ- వ్యాకృతములు	82
17 శుద్ధోదనుండు-యశోధర	33	33 త్రివిధ శరీరములు	87
		34 అనిర్వాచ్యములు	92
		35 కూటదంత	
		బ్రాహ్మణుండు	95
		36 సోణదంత	
		బ్రాహ్మణుండు	101

	పుట		పుట
37 జీవకుండ	105	57 శ్రామణ్యఫలము	156
38 ధనియకుంభకార పుత్రుండ	108	58 సారిపుత్ర మౌద్గల్యా యనుల నిర్వాణము	159
39 సుదిన్నుండ	110	59 భగవానుని మహావరి నిర్వాణము.	161
40 విశాఖ	112	60 అస్థికలపై స్థూవ నిర్వాణము	165
41 యుద్ధశాంతి - ఆనందుండ	118	61 ప్రథమ సంగీతి	166
42 చించామాణవిక	121	62 రెండవ సంగీతి	167
43 రోగి కుశ్రూష	123	63 మూడవ సంగీతి	168
44 పూర్వారామము	124	64 ఆచార్యవరంపర - వ్యచారము	169
45 కాలామ క్షత్రియులు	125	65 త్రిపీఠకరచన - సంగ్రహవర్ణన	170
46 అలవకుండ	126	66 బౌద్ధమత శాఖలు	173
47 రాష్ట్రపాలుండ	130	సంఘాత వాదము	173
48 కృశాగౌతమి	133	సంతాన వాదము	173
49 బౌద్ధాణ ధర్మము	135	67 బౌద్ధుల కొన్ని ముఖ్య మతములు	175
50 అంగుళిమాలుండ	137	యానములు	176
51 ద్రోణుండ	140	దార్శనికులు	177
52 జాతి అడుగకు - ఆచరణ అడుగుము	143	68 బౌద్ధక్షేత్రములు	177
53 మల్లిక	145	69 బౌద్ధ సాంకేతిక వదములు	182
54 మఘాదేవుండ	148		
55 దేవదత్తుండ	150		
56 అజాతకత్రువు	153		

బుద్ధభగవానుఁడు - జీవితసంఘటనలు

బుద్ధుని జన్మ

జంబూద్వీపమున భారతవర్షమును దేశము గలదు. అందు మధ్యప్రదేశమున బీహారులో దూర్పుగ కజంగలమును రాష్ట్రము గలదు. నేఁడది బీహారులో సంధాలు జిల్లాలో 'కంకజోలు' అను పేర పిలువఁబడుచున్నది. అందు శాక్యవంశ రాజులు ప్రసిద్ధులు శాక్యకులము నూర్యవంశీయుఁడైన ఇక్ష్వాకుని వంశములోని యొకశాఖ. శాకవృక్షములతో నిండిన నివాసములు గలవారై యుండుటచే వారు శాక్యులనఁబడిరి. ఆ కజంగమును శుద్ధోదనుఁడను శాక్యవంశపురాజు పరిపాలించుచుండెను. అతనికి కపిలవస్తుపట్టణము రాజధానిగా నుండెను. అది కపిల మహాముని వాస్తువునందు (పట్టణము కొఱకు ఏర్పఱచఁబడినచోట) గట్టఁబడిన పురము గాన కపిలవస్తువనఁబడెను. అతనికి మహామాయ, ప్రజావతి అనునిద్దఱు భార్యలు గలరు. ఆషాఢోత్సవములలో ఒకనాఁడు మహామాయ స్నానముచేసి పరిశుద్ధురాలై యుపవాస వ్రతముపూని నిశ్చలమనస్సుతో రాత్రి నిదురించెను. రాత్రిన మయుమున ఆమె "ఒక తెల్లనియేనుఁగు తనగర్భమున జొచ్చినట్లు" కల గనెను. ఆమెకు ఒక మహాపురుషుఁడు జనించునని బ్రాహ్మణులు స్వప్న ఫలము చెప్పిరి. పిదప ఆమె గర్భవతి యయ్యెను. పది మాసములు నిండిన పిదప ఆమెకు తన పుట్టినింటికి బోవలయునని కోరిక గలిగినది. ఆమె కోరిక ప్రకారము శుద్ధోదనమహారాజు కపిలవస్తు పట్టణమునుండి యామె పుట్టినిల్లు దేవదహపట్టణమునకు బంపెను. మహామాయ దేవదహపట్టణమునకు బోవుచు మార్గమధ్యమున లుఁబియను శాలవనడులో క్రీ. పూ. 523 సంవత్సరమున వైశాఖ పూర్ణిమనాఁడు

బుద్ధుని గనినది. ఆ సమయముననే యా యా ప్రాదేశములందు బుద్ధునికి గాఢోపు భార్య యశోధర, సారథి ఛందకుడు, అమాత్యుడగు కాలఉదాయి, ఉత్తమగజము, కందకమను గుఱ్ఱము. మహాబోధి వృక్షము ఉద్భవించెను. అనంతరము పరివారము రెండు నగరములవారును కుమారుని తల్లిని దీసి కొని కపిలవస్తు నగరముఁ జేరిరి.

శుద్ధోదనునకుఁ గుమారుఁడు కలిగెనని విని కాలదేవలుఁ డను నామాంతరము గల యసిత మహర్షి చూచుటకు వచ్చెను. రాజు కుమారునిచే ఋషికి నమస్కారము చేయించెను. అసిత మహర్షి చూచి యాశ్చర్యపడి “ఈ కుమారుఁడింటిలో నున్నచో మహా చక్రవర్తి యగును. ఇల్లు వీడినచో బుద్ధు డయి (మహా జ్ఞానియయి) సర్వప్రాణుల నుద్ధరించును” అని చెప్పెను.

కుమారుఁడు పుట్టిన కాలమున జనులు సకల సంవదలతో తులతూగు చుండిరి. ప్రజల యర్థములు సిద్ధించుటచే తండ్రి తన కుమారునకు సిద్ధార్థుఁడని పేరు పెట్టెను. సిద్ధార్థుఁడు పుట్టిన యేడవనాఁడు తల్లి మహామాయ తన సవత్పియగు ప్రజాపతి గౌతమి చేతిలోఁ గుమారుని నప్పగించి పరలోకమున కేగెను. గౌతమి యొడిలోఁ బెరిగి క్రమముగాఁ గుమారుఁడు గౌతముఁ డనఁబడెను.

బుద్ధుని బాల్యము

ఒకనాఁడు శుద్ధోదనుఁడు తొలకరికి ముందు ఒకటి తక్కువగా ఎనిమిది వందల నాగళ్ళతోఁ బొలము దున్నుచు హలోత్సవము వీఱువాఁక వండుగు సాగించుచుండెను. అంతఃపురము

కూడ ఉత్సవము చూచుటకు వచ్చెను. పరిచారికలు కుమారుని ఒక్కనిని ఒక చెటుక్రిందఁ గూర్చుండఁ జెట్టి యుత్సవములో మునిఁగియుండిరి. అప్పుడు సిద్ధార్థ కుమారుఁడు పద్మాసనము వైచుకొని ధ్యాననిమగ్నుఁ డయ్యెను. పరిచారిక లది చూచి యబ్బురపడి రాజువకుఁ జూపిరి.

క్రమముగ సిద్ధార్థుఁడు పదునాఱు సంవత్సరముల వాఁడయ్యెను. ఒకనాఁడు తోటలో విహరించుచు బాణము దెబ్బ తిని క్రిందఁబడిన యొక హంసను జూచి, దాని ప్రాణములు కాపాడెను. పినతండ్రి కొడుకు దేవదత్తుఁడు తన బాణమువేఁ బడిన యా హంసను దీసికొన వచ్చెను. అప్పుడు కొట్టినవానిదే హంస అని దేవదత్తుఁడన రక్షించినవానిదే అని గౌతముఁ డనెను. చివరికి “రక్షించినవానిదే గాని కొట్టినవానిది గాదు హంస” అని న్మాయాధికారి యిచ్చిన తీర్పుచేత నిరాశుఁడై యప్పటి నుండి సిద్ధార్థుఁడు మీఁద దేవదత్తుఁడు అసూయ వహించియుండెను.

వివాహము - వై రాగ్యము

అది మొదలుకొని సిదారుఁడు విరాగియై యుండ మొదలై డెను. శుద్ధోదన మహారాజు తన కొడుకు వై రాగ్యమును అసిత మహర్షి చెప్పిన భవిష్యవాణిని దలఁచుకొని తన కుమారునికి రాజ్యభోగాదులందుఁ గోరిక కలుగుటకై వివాహము చేయ నిశ్చయించి యొక యుపాయము వస్పెను. ఒకరోజున రాజు కుమారునిచే కన్యలకుఁ గానుకలిప్పింపఁ జేసెను. ఆ కానుక లిచ్చినప్పుడు రాజకుమారుని దృష్టి యొక కన్యపై లగ్న

మగుట చూచి యాకన్య దేవదహమహారాజగు దండపాణికుమార్తె యైన గోప యని తెలిసికొని యామెను దన కుమారునికి పెండ్లి చేసెను. గోపకు యశోధర, మృగ్య, ఉత్పలవర్ణ అను నామములు గూడఁ గలవు. వివాహమైన నాఁటినుండి రాజ కుమారుఁడు తన భార్యయందు మిగుల అనురాగము గలవాఁడై యుండెను. ఇట్లుండ ఒక దినమున సిద్ధార్థుఁడు తన తండ్రి సెలవు పొంది సమస్తాలంకార శోభితమగు కపిలవస్తు పట్టణమును జూడ రథమెక్కి బయలుదేఱెను. శుద్ధోదనుఁడు తన కుమారునకు దుఃఖకర దృశ్యములు గనిపింపకుండ నగరము నలంకరింపఁజేసి కట్టుదిట్ట మొనర్చెను. సారథి ఛందకుఁడు రథము నడపుచుండెను.

ముసలివారు మొదలగువారిని చూచుట

దైవపశమున దారిలో సిద్ధార్థునకు ఒక ముసలివాఁడు కనఁబడెను. వానిదంతము లూడిపోయియుండెను. జుట్టు నెఱసినది. ఒడలు ముడతలు పడినది. చేతతో నొకకట్ట పట్టుకొని వెళ్ళుచుండెను. ముసలివానిని ఎప్పుడఁను జూడని సిద్ధార్థుఁడు ఛందకుని నడిగెను. “సౌమ్యుఁడా! ఇతఁడెవరు? వీని జుట్టు కూడ మన జుట్టువలె లేదే” అపుడు సారథి యిట్ల నెను. “ఆయుష్మంతుఁడా! ఇతఁడు ముసలివాఁడు. ఈ చిహ్నములు ముసలితనపు లక్షణములు. పడుచుఁదనములో ఇతఁడును మనవలె ఉన్నవాఁడే వయస్సు గడచినకొలఁది శరీరమిట్లు అయిపోయినది.” ఇది విని సిద్ధార్థుఁడు వడఁకిపోయి “అయితే మనముగూడ ఇట్లు అయిపోవువారమేనా?” అని విచారముతో నడిగెను. “అవును

అందఱును ఇట్లే అగుదురు" అని సారథి యనెను. ఇది విని వినుటతోడనే సిద్ధార్థుని మనస్సు దుఃఖములో మునిగిపోయెను. ఇంక నగరమును జూడఁజాలించి "రథమును ఇంటికి నడపు" మనెను.

ఇట్లే ఒక రోగిని, ఒక శవమును జూచి 'తానును రోగి యగుదునని, తన ప్రాణములును పోయెడివే' యని సారథి వలనఁ దెలిసికొని ముసలితనము, రోగములు, చావు రాకుండ నుండు నుపాయమేమి యని నిరంతరము విచారముతో నాలోచింపఁ దొడఁగెను. "తాను ముసలివా డనగుదునని తలంచు కొన్నప్పుడు వాడింక ఈ జీవితములో ఆనందమెట్లు పొందఁ గలఁడు? రోగములచేఁ బీడింపఁబడుచు పుట్టిన ప్రతివాఁడు చని పోవ వలసినదేనా? చావునుండి తప్పించుకొను మార్గము లేదా? ఓ మూర్ఖపు నరుఁడా! ఎంత భ్రమలోఁ బడియున్నావు. ఏదో యొక నినమున నీ శరీరము మట్టిలోఁ గలిసిపోవలసినదే యని నిశ్చయముగాఁ దెలిసియుండియు సీవెంత యజాగ్రత్తగా నున్నావు. ఎంత మోహంధుఁడవై యున్నావు" అని విచారింపుచు విరక్తుఁడై యుండెను.

ఇట్లు ఆలోచించుచు నొకనాఁడు ఆ నగరము మార్గము వెంబడి పోవు నొక సంన్యాసిని జూచెను. ఆ సంన్యాసిని జూచి యిట్లు సారథి నడిగెను.

సొమ్ముఁడా! ఇతఁడెవరు?"

ఇతఁడు సంన్యాసి." అని సారథి యనెను.

“ఇట్లు జుట్టు తీయించుకొని కాషాయబట్టలు గట్టుకొని తిరుగుచున్నాడేమి.”

“సంసార సుఖము అసారమని తెలిసికొని, శరీరములు నిత్యములు గావని గ్రహించి యన్నిటిని వదలి భిక్షాన్నాతిక్షోదించి తిరుగుచున్నాడు.”

సిద్ధార్థునికి దానుగూడ సంన్యాసి గావలయునని తలచు గలిగెను. ముసలితనము మొదలగువానినుండి ముక్తి పొందుట కిసంన్యాసము ఉపకరించునని తలపోసి యానాడే యిల్లు వీడ నిశ్చయించుకొనెను.

రా హు ల జన్మ

ఆనాడే యశోధర యొక కుమారుని గనెను. నాటికి సిద్ధార్థునికి ఇరువది యెనిమిదేండ్లు నిండెను.

ఆ నార్ర విని నన్ను మ్రింగుటకు ఇంకొక రాహువు ఉదయించెనా “వీడు రాహులుడు” (రాహువును దీసికొని పచ్చిన వాడు) అని సిద్ధార్థుడనుకొనెను.

తన కుమారుని నోట వెలువడిన “రాహులుడు” అను పేరునే తన మనుమనికి శుద్ధోదనుడు పెట్టెను. మనుమడు కలిగినందులకు శుద్ధోదనుడు పట్టణమంతయు ఆలంకరింపజేసెను. సిద్ధార్థుడు ఆ దినమే యిల్లువీడ నిశ్చయించుకొనుచు మామూలు ప్రకారము రథమెక్కి యుద్యానవనమునకు బోవు

చుండెను. అప్పుడు కృశాగౌతమి యను క్షత్రియ కన్య పేడ మీదఁ నుండి చూచి సిద్ధార్థుని సౌందర్యమును మెచ్చుకొనుచు ఇట్లనెను. “ఆ తల్లి పరమ శాంతురాలు, ఆ తండ్రి పరమ శాంతుఁడు. ఆ స్త్రీ పరమ శాంతురాలు ఏ వతి యిటువంటి వాఁడో” ఈ మాటలు విని “ఏ రాగాదులు శాంతించుట వలన హృదయము శాంతము కాఁగా తనకుఁ దాను ఎవఁడు ప్రభువుగ నున్నాఁడో యట్టి దీనినిగన్న తల్లి పరమ శాంతురాలు, తండ్రి పరమ శాంతుఁడు, భార్య పరమ శాంతురాలు రాగాదులు శాంతించుట వలన మనుజుఁడు పరమశాంతుఁ డగును” అని యీమె నాకుఁ బ్రിയముపదేశించుచున్నదని తలఁచి యీమెకు గురుద్రోణగా నొక మంత్రాల హారమును బంపెను. ఈ సిద్ధార్థుఁడు ఈ హారమును నాకుఁ బ్రేమ కానుకగాఁ బంపెనని కృశా గౌతమి యనుకొనెను.

గౌతముని యభినిష్కృమణము (ఇల్లు వీడుట)

అనాఁటి రాత్రి యింటికి గౌతముఁడు ఆలోచనా నిమ గ్నుఁడై వచ్చి కొలఁదిసేపు మంచముపై బరుండెను. తమ నృత్యాదులు చూచి యానందింపక పరుండియున్న రాజకుమారునిఁ జూచి యతని కక్కఱలేని యీ నృత్యాదుల వలనఁ జని యేమి” యని యొక్కడి వారక్కడనే నిదురించిరి. కొలఁది సేవటిలో మెలఁకువ రాఁగా రాజకుమారుఁడు ఆ స్త్రీ సమూహమును జూచెను. ఒకతె గుఱ్ఱపట్టు చుండెను. ఒకతె పండ్లు కొఱుకుచుండెను. ఒకతె సోటి వెంబడి చొంగ కారుచుండెను. కొందఱు వస్త్రములు జాఱ విప్పతముగ నుండిరి. ఇది చూచి

ఆ యంతఃపురమును శ్మశానముగఁ దలఁచి వెంటనే యిల్లు వీడి బయలుదేఱెను. ద్వారముకడనె యున్న తన సారథిని ఛందకుని లేపి కంఠకమను గుఱ్ఱమును సిద్ధపఱపుమని చెప్పి చివరి సారి తన కుమారునిఁ జూడఁగోరి తన భార్య శయనాగారము నకు వెడలెను.

యశోధర తన శిశువు శిరస్సుపైని చేయియుంచి నిదురించుచుండెను. సిద్ధార్థుఁడు చివరిసారి కుమారుని నెత్తుకొని పోఁదలంచెను. కాని తన భార్య చేయి తొలఁగించినచో ఆమె లేచును. తన ప్రయాణమున కడ్డు కలుగును అని తలఁచి వెనుకకు మరలెను.

ఛందకుఁడు మఱుమాటాడలేక సిద్ధపఱచిన కంఠకమను గుఱ్ఱమునెక్కి “కంఠకమా! ఈ రాత్రి యిక్కడ నుండి దాటింపుము. నేను జ్ఞానము హింది సమస్త ప్రజలను సకల విధ దుఃఖములనుండి దాటింతును” అని యనుకొనుచు సిద్ధార్థుఁడు బయలు వెడలెను.

“ఇంత రాజ్యమును ఇట్టి భోగములను విడిచిపెట్టుచుంటినే. నే నొక గొప్ప చక్రవర్తిని గాఁబోవుదునుగదా” అని చెనుదిరుగఁ గోర్కెపొడమెను. అంత సిద్ధార్థుఁడు ఆ కోర్కెను ద్రోసిపై చి తన నిశ్చయమును దృఢపఱచుకొని యట నుండి వెడలి పోయెను. రాజకుమారుని మాట కెదురాడలేక ద్వారపాలకులు కోటగుమ్మమును దెఱచివైచిరి. అతఁడు మూఁడు రజ్జులు దాటి అనోమానదిదగ్గఱకు (గోరఖూరు జిల్లా) వచ్చెను. సిద్ధార్థుఁడు ఆ గుఱ్ఱముతోనే యొక్క మాటుగా అనదిని దాటెను.

“నేను బుద్ధుడనైన పిదపఁ దండిగారిని దర్శింతును” అని తండితోఁ జెప్పమని చెప్పి సారథి ఛందకునిఁ బంపివైచెను. తన యజమానుని గమ్యస్థానము చేర్చి కంధకమును పేరు గల గుఱ్ఱము మేను విడిచెను. ఛందకుఁడు విచారముతో పాటు వెనుకకు మరలెను.

త ప స్సు

సిద్ధార్థుఁడు అనోమానది దగ్గరనున్న “అనూపియ” అను మామిడి తోటలో ఒక వారము దినములుండి యటనుండి బింబి సారుని నట్టణమగు రాజగృహము చేరెను. అక్కడ భిక్షయెత్తి సరిపోయినది మాత్రమె గ్రహించి భుజింప మొదలిడెను. అది వఱకు బహురుచ్య వదార్థములను ఉన్నవాఁడగుటచే అతనికి ఆ మామూలు భిక్ష రుచింపదయ్యెను. అప్పుడు తనలోఁదానిట్లు తలంచుకొనుచు బోధించుకొన సాగెను. “ఓ సిద్ధారా! నీవు గొప్ప కులములోఁ బుట్టి సుగంధయుక్తములు బహుమూల్యములునగు భోజనములు భుజించుచు నీవు ఒక సంన్యాసిని జూచి ‘వినాఁడు సంన్యాసివై భిక్షయెత్తుకొని భుజింతునో’ అని తలఁచితివే; ఇప్పుడాభిక్షను భుజించు సమయము రాఁగా ఆ భిక్షను భుజింప లేక విచారించుచుంటివా?” అని తన్నుఁ బ్రబోధించుకొని సంతృప్తితో భుజించెను.

ఈ సిద్ధార్థుని యాకారాదులను జూచి యారాజు బింబి సారుఁడు తన ధైర్యశ్రమమునిచ్చి తీసికొని సుఖింపుమనెను. “నాకీ ధైర్యశ్రమమునఁదముఁ గోర్కెలేదు. జ్ఞానము పొందుటకు

బయలుదేరితని" అని సిద్ధార్థుడనెను. "అయితే బుద్ధుడ (జ్ఞాని) వయిన పిదప ఈ రాజ్యమునకు పచ్చి నాకు జ్ఞానము పదేశింపుము" అని ప్రార్థించెను. "అట్లే వచ్చెదను" అని చెప్పి సిద్ధార్థుడట నుండి వెడలిపోయెను.

అట్లు పోవుచు ఉద్ధక రామపుత్రుడయిన యాలార కాలాముడను తపస్విదగ్గఱ సమాధిజ్ఞానమును బొంది బుద్ధత్వమును బొందుట కదియును జాలదని తలచి యట నుండి గయకుఁ బోయి గయాశీర్ష వర్షతము దగ్గఱ నిరంజనా (ఫల్గునది) నది తీరమున "ఉరువేల" అనుచోట ఆఱు సంవత్సరములు ఘోర తపస్సు చేసెను. అచట కొండిన్ముడు మొదలగు భద్రదర్శియ బ్రాహ్మణు లైదుగురు ఆతని తపస్సున కాశ్చర్యపడి 'ఇతఁడు ఇప్పుడే బుద్ధుడగునో లేవే బుద్ధుడగునో' అను నాసతో అతనికిఁ బరిచర్య చేయుచుండిరి. సిద్ధార్థుడు కొంతకాలము తిలతండులములతోడను క్రమముగాఁ గేవలజలముతోడను శరీర యాత్ర గడపుచుఁ గఠోర తపస్సు చేసెను. ఆతని బంగారు కాంక్షిగల శరీరము కుష్కించి నల్లఁ బడెను. ఎముకలపోవు మాత్రమే మిగిలెను. కన్నులు గుంటలు పడెను. శ్వాసను గూడ బంధించి ధ్యానముపూను సమయమున ఎక్కువబాధ పొంది స్మృతి తప్పి క్రిందఁ బడెను. అప్పుడొక గొల్లవాఁడు గోవులఁ దోలుకొనివచ్చి పాలు పిడికియతని నోటఁ బోసెను.

పిదప స్మృతి పొంది జ్ఞానము పొందుట కిది మార్గము గాదని తలచి కొంచెము కొంచెముగా ఆహారము గ్రహింపఁ

దొడగెను. గ్రామములలోను బజారులలోను భిక్షను గైకొన సాగెను. ఇది చూచి యా సంన్యాసు లయిదుగురు “ఇతఁడు తపోభ్రష్టుఁడయ్యె” నని తలఁచి యతనిని వీడి వారణాసికిఁ బోయిరి.

సుజాత పరమాన్నము పెట్టుట

ఆ సమయమున ఉరువేలకు దగ్గఱ సేనానియను గ్రామములో సేనాను లనఁబడు రైతు కుటుంబమునఁ బుట్టిన సుజాత యను యువతి “నాకు మొగపెల్లవాఁడు పుట్టినచో లక్షలు ఖర్చు చేసి నీకుఁ బూజ చేయుదును” అని ఒక వట వృక్షము దగ్గఱ దేవతను బ్రార్థించెను. ఆమె ప్రార్థన నెఱవేఱినది. అప్పు డామె వైశాఖ పూర్ణిమనాఁడు పూజాకార్యము చేయఁదలఁచి మొదట వేయి గోవులను యష్టినధు వనములో మేపించి, ఆ వేయి గోవులపాలు అయిదువందల గోవులచేఁ ద్రాగించి, ఆ గోవులపాలు రెండువందల గోవులచేఁ ద్రాగించి యీ క్రమముగా జివరకుఁ బడునాఱు గోవులపాలు ఎనిమిది యావులకుఁ బోసి వైశాఖ పూర్ణిమనాఁడు ఉదయమున ఆ యావుల పాలు పీఠికించి యాపాలతో స్వయముగా క్షీరాన్నమును వండెను. పిదపఁ దన పరిచారిక పూర్ణతో “పోయి దేవస్థానమును శుభ్రపఱచి త్వరగా రమ్ము” అని చెప్పెను. పూరయును “మంచిది” అని యా వట వృక్షము దగ్గఱకుఁ బోయెను.

అప్పుడే సిద్ధార్థుఁడు “నేఁడే జ్ఞానము పొంది బుద్ధుఁడను గావలయును” అను దృఢ సంకల్పముతో నుండి భిక్షాకాలము

కొఱకు వేచి యా చెట్టుక్రిందనే కూర్చుండియుండెను. పూర్ణ వచ్చి తూర్పుగఁ జూచి సిద్ధార్థునిఁ బరికించి “నేడె మా దేవతలు చెట్టునుండి దిగివచ్చిరి కాబోలును” అని తలఁచి తొందరగాఁ బోయి యా సంగతి సుజాతకుఁ దెలిపెను. అది విని సుజాత సంతోషముతోఁ బోయి దివ్యతేజముతో వెలుఁగు సిద్ధార్థుని నమీపించి “దీనిని స్వీకరింపుఁడు” అని మ్రొక్కెను. “నా కోరిక నెఱవేఱినట్లే నీ కోరికయు నెఱవేఱుఁగాక” అని పల్కి సిద్ధార్థుని చేతి కాబంగరు పాత్ర నర్పించెను. అంత పాత్రను సిద్ధార్థుఁడు గ్రహించి నేరంజరానది యొడ్డుకుఁబోయి స్నానము చేసి యా సుధురపాయసమును భుజించి యా కాళీ పాత్రను నదిలోఁ బాఱజై చెను.

జ్ఞానము పొందుట.

పిదప సుందరమగు శాలవనములో విహరించి సాయంకాలము బోధివృక్షముక్రిందఁ దృణములు పఱచుకొని తూర్పుదిక్కై బోధివృక్షమును ఆనుకొని “నా శరీరము నశించిన నశించుఁగాక నాకు సంపూర్ణముగ జ్ఞానోదయము కానిదే యీ యాసనము నుండి లేవను” అని దృఢ నిశ్చయముతో ఆసనము పైఁచుకొని కూర్చుండెను.

“ఎందుకీ కష్టము సుఖముగా రాజ్య భోగములలోఁ బడియుండక” అని యాశ చ్ఛట్టన నుదయించెను. కాని యాతని దృఢ ప్రతిజ్ఞ ముందు వెంటనే యా యాశ నశించిపోయెను.

అతఁడు ఆ దృఢ ప్రతిజ్ఞతో నుండఁగా నప్పడు అతనికి జ్ఞానోదయమయ్యెను. అంతఃనతఁడు బుద్ధుఁడై జ్ఞానముచే బుద్ధ

భగవానుఁ డయ్యెను. అప్పు డతని నోట నీ వల్కులు వెలు వడెను.

“ఈ దేహ గృహనిర్మాతన్, చాలజన్మముల నుండియున్
కాంచక పర్వలెత్తితిన్, జన్మమెత్తుటె దుఃఖము
నేఁడె యోగృహనిర్మాతః చూడఁబడితివి
ఈ గృహంబును మరల నిర్మింపలేవు
చేతి వనిముట్లు చెడె గృహశిఖర మొఱుగె
మనసు పంస్కారముల్ పోయె నఱుగెఁ దృప్త” అని.

(నాథమ్మపదము 153, 154)

నిర్వాణ మార్గము

జ్ఞానోదయము కలిగిన పిమ్మట అట్లే నలువది తొమ్మిది దినములు ఆహారము లేకుండ సమాధి యందుఁ గూర్చుండి బుద్ధుఁడు నిర్వాణానందమున మునిఁగి తేలుచుండెను. అప్పు డతఁడిట్లు మననము చేయఁ దొడఁగెను. “అవిద్యవల్ల సంస్కారము (మానసిక సంకల్పము) కలుగును. సంస్కారమువల్ల విజ్ఞానము (తద్విషయక జ్ఞానము) కలుగును. విజ్ఞానమువల్ల నామరూపములు, నామరూపముల వేర్ల ఆలు ఆయతనములు (1 కన్ను, 2 చెవి, 3 ముక్కు, 4 నాలుక, 5 చర్మము, 6 మనసు) ఆయతనముల వలన స్పర్శ (విషయేంద్రియ సంయోగము) స్పర్శవల్ల వేదన (సుఖదుఃఖాద్యనుభవము) వేదన వల్ల తృష్ణ (ఆశ) తృష్ణవల్ల ఉపాదానము (ఆసక్తి) ఉపాదానము వలన భవము (ఆవాగమనము = ఈ లోకమునకు వచ్చుట) భవమువల్ల జన్మ, జన్మతలవ జరామరణ శోకాదులు

కలుగును. విరాగము వలన అవిద్య నశించినచో సంస్కారము నశించును. సంస్కారము నశించినచో విజ్ఞానము నశించును. విజ్ఞానము వశించినచో నామ రూపములు, నామరూపములు నశించినచో ఆఱు ఆయతనములు, ఆఱు ఆయతనములు నశించినచో స్పర్శము, స్పర్శము నశించినచో వేదన, వేదన నశించినచో తృప్త్యయ, తృప్త్య నశించినచో ఉపాదానము. ఉపాదానము నశించినచో భవము, భవము నశించినచో జన్మము, జన్మము నశించినచో జరామరణ కోకాదులు నశించును." అని మననము చేసి తెలిసికొని యాసనము నుండి లేచి యీ ధర్మమును ప్రబోధించి జనులను జరామరణ దుఃఖాదుల నుండి విముక్తి పొందించుటకు బుద్ధభగవానుడు వారాణసి వైపు బయలుదేఱెను. ప్రజలు కామభోగములలో మునిగి పోకుండను, శరీరము శుష్కింపజేసి యత్యంతము కష్టము పొందకుండగను మధ్యమార్గము నవలంబింపఁ బ్రచారము చేయుటకై బుద్ధ భగవానుడు అనేక గ్రామముల వెంబడి పోవుచు నిర్వాణ జ్ఞానమును బోధింపఁ దొడగెను.

ధర్మచక్ర ప్రవర్తనము

విదవ బుద్ధభగవానుడు బోధలు చేయుచుఁ గ్రమముగా వారాణసి యందలి ఋషిపతన మృగదావము (సారనాథు) నకు వచ్చెను. అప్పుడు అక్కడనున్న వంచవర్గీయ బ్రాహ్మణులు గౌతమబుద్ధునిఁ జూచి 'ఓహో ఆ సాధనాభ్యష్టండగు సిద్ధార్థుఁ డిదిగో ఇటు వచ్చుచున్నాఁడు. మన మితనికి మొక్కిరాదు. నిల్చుండి యెదుఱుగాఁ బోయి యతని పాత్రయు దుస్తులు

పుచ్చుకొనఁ బనిలేదు. ఇటు ఒక ఆసనము మాత్రము వేయు దము. అతని కిష్టమున్నచో గూర్చుండును” అని అనుకొనిరి.

బుద్ధభగవానుఁడు దగ్గఱకు రాగానే తాము అనుకొనిన ప్రకారము నిలువఁజాలకపోయిరి. అందులో నొకఁడు పోయి పాత్రయు దుస్తులు పుచ్చుకొనెను. ఒకఁడు ఆసనము పఱచెను. ఒకఁడు పొద్దుమిచ్చెను. ఒకఁడు కాళ్ళదగ్గఱ ఒక పీటపై చెను. మఱొకఁడు కాళ్ళు దోముకొను సాధనము తెచ్చియుచ్చెను. అప్పుడు బుద్ధభగవానుఁడు పీటపైని గూర్చుండి కాళ్ళు కడుగు కొనెను. ఆ సమయమున ఆ బ్రాహ్మణులు బుద్ధునిఁ జూచి “ఆయుష్మంతుఁడా!” అని సంబోధింపఁ దొడఁగిరి.

అప్పుడు బుద్ధభగవానుఁడు వారితో నిట్లనియెను. “భిక్షు లారా! తథాగతుని పేరుపెట్టిగాని ఆయుష్మంతుఁడా! (ఇది సామాన్యులను బిలుచు పేరు.) అనిగాని పిలువకుండు. ఇతఁడు బుద్ధుడైనాఁడు. ఇటు చెవియొగ్గి వినుండు. నేను హిందీన యమ్మతమును మీకొనఁగుచున్నాను. ఉపదేశించుచున్నాను. ఈ యుపదేశము ప్రకారము మీరు ఆచరించిన యెడల దేనికై కుల పుత్తులు ఇళ్ళువాకిళ్ళు విడిచి సంన్యాసులగుచున్నారో యట్టి యనుత్తమమైన బ్రహ్మచర్య ఫలమును ఈ జన్మయందే శీఘ్రముగనే సాక్షాత్కరింపఁజేసికొని లాభమొందెదరు” అప్పుడు ఆ భిక్షువుఁడై నిలిచి. “ఓ గౌతమా! ఆ శపస్సాధనలో భ్రష్టుడవై గ్రామముల వెంబడి తిరిగితివి గదా. ఎట్లు ఆర్యజ్ఞాన దర్శనము లోని పరాకాష్ఠను, ఉత్తమ మానవ ధర్మమును బొందఁ గలుగుదువు.”

“భిక్షులారా! తథాగతుఁడు సాధనా భ్రష్టుఁడు కాలేదు. నేటి కేతఁడు బుద్ధుడైనాఁడు. ఇంతకు పూర్వ మెన్నఁడైన మీకిట్లు చెప్పితినా?”

“భగవానుఁడా! చెప్పలేదు”

“ఓ భిక్షులారా! నేను కనుగొన్న యశ్చుతమును మీరును గ్రహించి తరింపుఁడు”

అప్పుడా భిక్షులు బుద్ధునియందు విశ్వాసముంచి యా యుపదేశమును గ్రహింప సిద్ధపడిరి.

“ఓ భిక్షులారా! హీనులు సామరులు అనాఠ్యులు సేవించు కామవాసనలలోఁ బడి కామసుఖములలో మునిగి యుండుట, అనార్యులు సేవించు దుఃఖమయమైన కాయక్లేశమును గలిగించు నువవాసాది కఠోర తపస్సులలోఁబడి యుండుట యను సీ అతివ్రతనలలోనడవరాదు. బుద్ధుఁ డీయతివ్రతనలలోఁ బడక మధ్యమార్గమును గనుఁగొనెను. అది కన్ను తెఱచునది. జ్ఞానమిచ్చునది. శాంతి గూర్చునది. నిర్వాణ మొపఁగునది. ఆ మధ్యమార్గమె యష్టాంగిక మార్గము. 1 సమ్యక్ (=చక్కని) దృష్టి, 2 సమ్యక్సంకల్పము, 3 సమ్యక్వచనము, 4 సమ్యక్కర్మ, 5 సమ్యక్గీవిక, 6 సమ్యక్ప్రయత్నము, 7 సమ్యక్స్మృతి, 8 సమ్యక్సమాధి. ఇదియే మధ్యమార్గము. (1) జన్మమెత్తుట దుఃఖము, ముసలితనము దుఃఖము, చావు దుఃఖము, అపీయ వస్తువులలోఁ గలియుట దుఃఖము, ప్రేయవస్తువులతో నెడఁబాటు దుఃఖము, కోరినది లభింపకపోవుట దుఃఖము ఇవి యుత్తమ వత్సములు (2) ఈ దుఃఖములకుఁ గరణమునైన జన్మత్పప్త,

కామత్పష్ట, విభవత్పష్ట ఈ మూఁడును సత్యములె. (3) ఆ దుఃఖముల నిరోధించుటయు సత్యమె. (4) సమ్యగ్దృష్టి మొదలగు అష్టాంగములు ఆ దుఃఖములను నశింపఁజేయు సాధనములు సత్యములె. ఈ నాలుగును ఉత్తమ సత్యములు. ఓ భిక్షువులారా! ఇదివఱకెన్నఁడు వినని యీ ధర్మములలో నాకన్ను తెఱచుకొన్నది. ప్రజ్ఞ యుద యుంచినది. విద్య యుత్పన్నమైనది. ఇదివఱకు ఇవి కనలేదు. వినలేదు. తెలిసికొనలేదు. ఈ విధముగా జ్ఞానోదయమైనది" అని బుద్ధ భగవానుఁడు చెప్పఁగా ఆ పంచవర్గీయ భిక్షువులు బుద్ధభగవానుని యుపదేశమును విని సంతోషముతో "భగవానుఁడా! మాకు ధర్మదీక్ష యిచ్చెదరు గాక" అనిరి. "భిక్షులారా! రండు, ధర్మము చక్కఁగా వ్యాఖ్యాతమైనది. చక్కఁగ దుఃఖములను క్షయింపఁ జేసికొనుటకు బ్రహ్మచర్యము పాలింపుఁడు" అని చెప్పి వారికి దీక్ష యిచ్చెను.

యశుని సంన్యాస దీక్ష

కులీనుఁడగు యశుఁడు వారాణసిలోని యొక వైశ్యుని కుమారుఁడు. అతనికి హేమంత ఋతువునకొక మేడ, గీష్య ఋతువునకొక మేడ, వర్షాఋతువునకొక మేడ ఇట్లు మూఁడు మేడలు గలవు. అతఁడు వర్షాకాలము నాలుగు నెలలు, వర్షాఋతువు మేడలో స్త్రీలు గీతనర్తనాదులతో సేవించుచుండ మేడనుండి క్రిందకుఁ దిగకయే విహరించుచుండెను.

జకనాఁడు యశునికి నిద్ర మెలకువ వచ్చెను. రాత్రి యంతయు ఆక్కడ దీపము వెలుఁగుచుండెను. అప్పుడతఁడు

అక్కడ నిర్దోశు తన పరివారమువైపు దృషి నిగిడించెను. ఒకతె యొడిలో వీణ పడియున్నది. ఒకతె మెడదగ్గఱ మద్దెల యున్నది. ఒక స్త్రీ కేశములు చెల్లాచెదరై యుండెను. ఒక వనితకు నోటినుండి చొంగ కాటుచుండెను. ఒక కాంత గుఱ్ఱు పెట్టుచుండెను.

ఇది యంతయు అతనికి ఒక శ్మశానముగఁ గనుపట్టెను. అంత అతనికి అసహ్యము గలిగినది. మనస్సున వైరాగ్యము అంతురించెను. “అయ్యో! దుఃఖితుఁడను. పీడితుఁడను” అని యళుని నోటనుండి వెడలెను.

అప్పుడు యశుఁడు బంగారు పాదుకలు తొడుగుకొని యింటి తలుపు తెఱచుకొని నగరము వెలుపలకు నడచెను. ఋషి పతనమందలి మృగదావము (కాశీ దగ్గరనున్న సార నాథము) వైపు నడచెను.

ఆ సమయమున రాత్రి వేకువవేళ లేచి బుద్ధభగవానుఁడు ఆఱుబయట నిటునటు తిరుగు చుండెను. దూరము నుండి యశుఁడు వచ్చుచుండుట బుద్ధభగవానుఁడు చూచి తిరుగుట మాని పఱచిన యాసనముపైని గూర్చుండెను.

అప్పుడు యశుఁడు భగవానుని సమీపించి “అయ్యో! దుఃఖితుఁడను, పీడితుఁడను” అనెను.

“యశుఁడా! మేము దుఃఖ శూన్యులము మేము పీడా రహితులము” అని భగవానుఁడనియె.

యశుఁడు ఆ మాటలు విని సంతోషముతోఁ బ్రసన్న చిత్తుడై బంగారు పాదుకలు విడిచి భగవానుని దగ్గఱకుఁ బోయి నమస్కరించి ఒక ప్రక్కఁ గూర్చుండెను.

అప్పుడు బుద్ధభగవానుఁడు కామవాసనల దుష్పరిణామమును గూర్చి, నిష్కామత్వ మహిమనుగూర్చి, జరామరణాది దుఃఖములకు మూలమగు కామమును గూర్చి, ప్రపంచ నశ్వ రత్వమును గూర్చి నిర్మల నిత్య నిర్వాణానందమును గూర్చి యుపదేశించెను.

ఇది వినఁగా యశునికి నిర్మలమైన ధర్మచక్షువు ఉదయించెను. బుద్ధభగవానుఁడు యశునికి దీక్ష యిచ్చెను.

మఱునాఁడు యశుని గానక వాని తల్లిదండ్రులు బుద్ధుని సమీపించి యశుని దీక్ష సంగతి విని బుద్ధుని యుపదేశముచే వారును దీక్ష గైకొనిరి.

* * * *

భద్ర పర్ణియులు

బుద్ధ భగవానుఁడు వారాణసిలో స్వేచ్ఛగ విహరించి, యజువదిమంది భిక్షువులను ధర్మోపదేశమునకై యా యా దేశములకుఁ బంపి యురువేల (నేఁటి బుద్ధగయ) వైపు తిరుగఁ దలఁచి యజు బయలుదేఱెను.

బుద్ధ భగవానుఁడు మార్గమునుండి తొలఁగి యొక వనములో ఒక చెట్టుక్రిందకుఁ బోయి కూర్చుండెను.

ఆ సమయమున ముప్పదిమంది మిత్రులు భద్రవర్గీయులనువారు తమతమ కాంతలతో గూడి యా వనములోనే విహరించుచుండిరి. వారిలో ఒకనికి భార్యలేదు. వారు వానికై యొక వేశ్యను గొనితెచ్చిరి. ఆ భద్రవర్గీయులందఱు మత్తులో బడి యొడలు తెలియని స్థితిలో బడి యుండఁగా నా వేశ్యవారి భూషణము అన్నిటిని దొంగిలించుకొని పాఠిపోయెను.

వారందఱు ఆ వేశ్యను వెదకుచు జెట్టుకిందఁ గూర్చుండి యున్న భగవానుని జూచి యటకుఁబోయి యిట్లనిరి.

“అయ్యో! ఇటనే స్త్రీనైనను జూచితిరా”

“నాయనలారా! మీకు స్త్రీతో బనేమి” అని బుద్ధుడనెను. అప్పుడు వారు జరిగిన సంగతి చెప్పిరి.

“అయితే నాయనలారా! మీ రేమనుకొనుచున్నాఁడు. మీరు ఏదో యొక స్త్రీని వెదకుట మంచిదా? మిమ్ములను వెదకుకొనుట మంచిదా? ఏది యుత్తమమైనది.”

“ఓయి భగవానుడా! మమ్ములను వెదకుకొనుటయే మంచిది. ఇది యుత్తమమైనది.”

“అయితే నాయనలారా! కూర్చుండుఁడు. నేను మీకు ధర్మమును ఉపదేశింతును.”

“మంచిది భగవానుడా” అని యా భద్రవర్గీయులు భగవానునికి నమస్కరించి యొక ప్రవోక్కుఁ గూర్చుండిరి.

అప్పుడు బుద్ధుడు వారికి జరామరణాది దుఃఖములకు మూలమగు రాగ ద్వేషాదులను వాని నుండి తప్పించుకొను నిష్కామమార్గమును నిర్వాణమును బోధించెను.

అప్పుడు వారిట్లనిరి "అయ్యా! మీ చేతితో మాకు దీక్ష యొసంగుదురు గాక."

"సరే" అని బుద్ధభగవానుడు వారికి దీక్ష యిచ్చెను.

* * *

బింబిసారుడు-సారిపుత్రాదులు

బుద్ధభగవానుడు సంచరించుచు ఉరువేలలోని జీవాధారులైన యురువేల కాశ్యపునికి, నదీకాశ్యపునికి, గయాకాశ్యపునికి దీక్ష యొసంగి ఆ కాశ్యపులు ముగ్గురును వేయిమంది భిక్షువులను తన్ను అనుసరించుచుండ బింబిసారునికిచ్చిన మాట ప్రకారము రాజగృహమునకుఁ జేరెను.

దానితో ఒక మేకల మందను దోలుకొనుచు ఒక గొల్ల వాడు పోవుచుండెను. అందు ఒక మేకపిల్ల జాయి తగిలి కుంటుచు నడవలేక మెల్లగాఁ బోవుచుండెను. దానిని మందతో పాటు పోవుటకు గొల్లవాడు కొట్టుచుఁ దోలుచుండెను.

అది చూచి బుద్ధభగవానుడు ఆ మేక పిల్లను దన భుజములపై నెక్కించుకొని గొల్లవానితో నిట్లనియెను. "ఓ సామ్యుడా! ఈ మందను ఎక్కడికిఁ దోలుకొని పోవుచుంటివి"

“అయ్యా: బింబిసారుని యింటికి” అని యతఁడనెను.

“ఇన్ని మేకలు ఆ రాజునకు ఎందుకు”

“అయ్యా! అక్కడ మహారాజుగారొక యజ్ఞము చేయుచున్నారు. అక్కడ వీడిని బలి యిచ్చెదరఁట”

“అయ్యా: ఎంత యజ్ఞానము” అని పలుకుచు బుద్ధ భగవానుఁడు బింబిసారుని యింటిని సమీపించెను. “లోవల ఋత్విక్కులు మంత్రములు చదువుచుండిరి. బింబిసారుఁడు అగ్నిలో ఆహుతులు అర్పించుచుండెను. బుద్ధభగవానుఁడు భుజము మీఁద మేకపిల్లతో లోనికిఁ బ్రవేశించెను.

“శ్రీ రాజా! ఈ స్తన్నాహమంతయు నెందఁలకు”

“స్వర్గాదులు పొందుటకు”

“రాజా! నోరులేని యీ జంతువులను జంపినందుచేతనే స్వర్గాదులు వచ్చినచో నోరు వాయిగల నన్ను బలియిచ్చినచో ఇంకను ఎక్కువ ఫలములు గలుగును గదా, కాన నన్ను బలి గొని యీ పశువులను వదులుము” అనెను.

అంత బింబిసారుఁడు అతనిని గుర్తుపట్టి మహాజ్ఞానమును బొంది తనకిచ్చిన మాటప్రకారము వచ్చిన సిద్ధార్థుని బుద్ధ భగవానునిగాఁ దెలిసికొని యా పశు యజ్ఞమును చాలించి వాని నన్నిటిని విడిపించి ధర్మోపదేశము చేయ నిట్లు బుద్ధుని వేడెను.

“భగవానుఁడా! ఏన్నఁడు నా దేశమునకు బుద్ధుఁడవై వచ్చి మమ్ము ధన్యమొనరింతువో యను కోరికతో నుంటిని.

నేటికది తీతినది ధన్యుడను. నాకు ధర్మోపదేశము చేసి దీక్ష యొనఁగుదురుగాక" అనెను.

"సరే మంచిది" అని బుద్ధభగవానుఁడు ధర్మోపదేశము చేసి దీక్ష యిచ్చి అతని యాతిధ్యము గ్రహించెను. అంత బింఁడిసారుఁడు పట్టణమునకు అంత దూరము అంత దగ్గఱ గాకుండ నొక రమ్యమైన ప్రదేశమున ఆ బుద్ధ సంఘమునకు ఒక విహారమును (భిక్షువులుండు నివాసగృహమును) నిర్మింపఁ జేసెను.

ఆ రాజగృహములో నుండు సమయమున సారిపుత్రుఁడు మౌద్గల్యాయనుఁడు అనువారిరువురు బుద్ధభగవానుని ఘనతను అవ్యజితునివలనఁ దెలిసికొని గురువగు సంజయ వరివ్రాజ కుఁడు వలదనుచున్నను తన శిష్యులతో వచ్చి బుద్ధభగవానుని దగ్గఱ శిరస్సు వంచి ప్రవ్రజ్యము ఉపసంపదను గ్రహించిరి.

విప్పలీ మాణిపకుండు - భద్ర కాపిలాయని

విప్పలీ మాణిపకుండు మగధ దేశమందలి మహాత్మిర్థ బ్రాహ్మణుల గ్రామములో నివసించు కపిల బ్రాహ్మణుని కుమారుఁడు. భద్రకాపిలాయని మద్ర దేశమందలి సాగల నగరములో నివసించు కౌశిక గోత్రుఁడగు నొక బ్రాహ్మణుని కుమార్తె, విప్పలీ మాణిపకునికి ఇరువది యేండ్లును, భద్రకాపిలాయనికి పదునాఱు ఏండ్లును వచ్చెను.

“అబ్బాయి! నీకు వయస్సు వచ్చినది. పెండ్లి చేసికొని మన వంశమును నిలుపుము” అని వాని తల్లిదండ్రులు తొందర పెట్టిరి.

“నా చెవిలో ఇట్టిమాట పేయకుండు. మీరున్నంతవఱకు మీకు సేవ చేయుదును. విదవ సంన్యాసి నగుదును” అని వీళ్ళు లీమాణవకుండు వారితో వనెను.

కొంతకాలమైన విదవ దలిదండ్రులు కుమారునికి మరలఁ జెప్పిరి. అతఁడు మరల వలదనెను. విదవ వానితల్లి పదేపదే చెప్పఁదొడఁగెను. అపుడా మాణవకుండు తల్లికిఁ దెలియఁజెప్పఁ దలఁచి కంసాలిచే ఒక చక్కని స్త్రీ బొమ్మను బంగారముతోఁ దయారు చేయించి “అమ్మా! ఇటువంటి యందము గల స్త్రీ లభించినచోఁ పెండ్లి చేసికొందును” అని చెప్పెను.

ఆ మాటపకుని తల్లి వండీతులాలు. “నా కుమారుండు వుద్యాత్ముండు. ఇదివఱలో ఇతఁడు దానధర్మములు చేసియుం దును. తప్పక యితనికి ఇట్టి రూపముగల స్త్రీ దొరకకమానదు” అని యామె తలఁచి ఎవఁడుండు బ్రాహ్మణులను జిలిచి వారికి వలయు ధనమొసఁగి “మనకు జాతిలోను గోత్రములోను భోగములోను అనుకూలమైన యిట్టి యందము గల స్త్రీని జూచి పెండ్లి తాయవఱచి నమ్మకమునకై యీ బొమ్మను వాఱిట్లగ్గఱ నుంచి రండు” అని వాఱిని బంపెను.

వారును బయలుదేరి దేశములు తిరుగుచు ముద్రదేశము పొగల నగరమునకు వచ్చి యా పౌతిమను స్త్రీలు స్నానము

చేసి వచ్చిపోవుచోట ఒక గట్టుమీద నుంచి యొక ప్రక్క గూర్చుండిరి. అప్పుడు భద్ర యొక్క పరిచారిక భద్రను స్నానము చేయించి యింటికి బంపి జిరుగఁ దాను స్నానము చేయుటకు రేవునకు వచ్చెను. అక్కడి బంగారు బొమ్మను జూచి “ఇదియేమే మరల వచ్చి యిక్కడ నిలుచుంటివి” అని యా బొమ్మ వీపుపైని చేతితోఁ దట్టెను. అప్పుడు ఆమెకు ‘అది బంగారుబొమ్మ’ అని తెలిసెను. ‘ఈమె నా యజమానురాలు అనుకొన్నాను. ఇది మా యజమానురాలి బట్టలుదుకు చాకలి దానివలెఁ గూడ లేదు’ అనెను. అప్పుడా బ్రాహ్మణులు ఆమెను చుట్టుముట్టి “మీ యజమానురాలు ఇట్లుండునా?” అనిరి.

“ఈ బొమ్మవలెనా! ఈ బొమ్మకంటె వందరెట్లు, పేయి రెట్లు, లక్షరెట్లు అందమైనది. ఇండిలో ఆమె యున్నచో దీప మక్కఱలేదు. ఆమె కాంతికి జీఁకటి పారిపోవలసినదే”.

“ఓహో అలాగుననా?” అని యా బొమ్మను దీసికొని యా పరిచారికతోఁ గూడ ఆ కౌశికగోత్ర బ్రాహ్మణుని యింటికి బోయి తాము వచ్చిన పని యా బ్రాహ్మణునికిఁ జెప్పిరి. ఆ బ్రాహ్మణుండును వారిని గౌరవించి తన యంగీకారమును దెలిపెను. అంతట నా బ్రాహ్మణులు “కన్య దొరకినది” యని యక్కడనుండి కబురంపిరి.

“అట్టి కన్య దొరకదని తలఁచి యట్లు చేసితిని. ‘కన్య దొరకిన’దని వారు తెలుపుచున్నారు. నాకు వలదని జాబు వ్రాయుదును” అని యాలోచించి విప్పలీమాణవకుండు రహస్యముగా “భద్రా! నీ జాతి గోత్రములకు భోగమునకుఁ దగివు

యిల్లు వెదకికొనుము. నేనిల్లు విడచి సంన్యాసినగుదును. తరువాత దుఃఖపడవలసి వచ్చును” అని యొక జాబు భద్రకుంబంపెను. ఆ భద్రయును ‘నన్నీ యువకునికి బెండ్లి చేయదలచియున్నారు.” అని తెలిసికొని రహస్యముగా “ఆర్యపుత్రా! నీ జాతిగోత్రములకు భోగములకు దగిన యిల్లు వెదకికొనుము నే నిల్లు విడచి సంన్యాసినగుదును. విదవం జిత్వాత్తాప వడవలసివచ్చును” అని యొక జాబు వ్రాసి మాణవకునికింబంపెను.

ఆ యిద్దఱు వార్తాహరులు దారిలో గలిసికొనిరి. వారిద్దఱు ఆ జాబులు చదివి “ఏమి యీ పిల్లల వని” యని తలచి యా జాబులు చింపిపైచి మరల అనుకూలముగ అంగీకరించి నట్లు జాబులు వ్రాసి వారికి అందించిరి. వారి బంధువులు దీనికి సంతసించిరి. ఈ విధముగా వారిరువురకుం బెండ్లి జరిగినది.

ఆ దినముననే పిప్పలీమాణవకుండు భద్రయు రెండు పూలమాలలు గుచ్చించి మంచము మీద మధ్యగా నుంచిరి. మాణవకుండు కుడివైపు నుండి భద్ర ఎడమవైపు నుండి యా మంచమెక్కి పరుండిరి. ఒకరినొకరు తాకుదురేమో యను భయముతో రాత్రియంతయు నిద్రింపకయె యుండిరి. పగలు ఒకరినొకరు విలాసముగఁ జూచుటగాని నవ్వుటగాని లేదు. ఈ విధముగ సంసారసుఖమున లిపులు గాకుండనె తల్లిదండ్రులు జీవించినంత కాలము గడపిరి.

తల్లిదండ్రులు పోగానే కుటుంబ భారము నెత్తిపైని బడినది. మాణవకుని దగ్గఱ చాల సంవదయుండెను. యులువడి

పాతర్ల ధాన్యము పండ్రెండు యోజనములవఱకు వ్యాపించివ
 పొలములు అనూరాధ పురమువంటి వదునాలుగు దాసగ్రామ
 ములు, పదునాలుగు ఏనుగు గుంపులు, పదునాలుగు గుఱ్ఱ
 ముల గుంపులు, పదునాలుగు రథసంఘములు గలవు. అతఁ
 డొక నాఁడు గుఱ్ఱమెక్కి పొలమునకుఁ బోయి పొలము దిబ్బ
 మీఁద నుండి పొలము దున్నుచుండ నందు నాఁగటి చాలులోఁ
 పక్షులు వ్రాలి పురుగులను దినుచుండుట చూచి “నాయనలారా!
 ఆవి యేమి తినుచున్నవి” అని యాపనివారి నడిగెను. “పురుగు
 లను” అని వారు చెప్పిరి. “ఆవి కనిన పాపము ఎవరిది” అని
 యతఁడు మరల ప్రశ్నించెను. “అయ్యా! తమదే” అని
 వారనిరి. అతఁడప్పుడిట్లు ఆలోచించెను. “ఈ పాపము నాదే
 యయిన యెడల ఇంత ధనము ఇన్ని భూములు ఇన్ని గ్రామ
 ములు నాకున్నందువల్లఁ బ్రయోజన మేమున్నది? ఇది యం
 తయు భద్ర కప్పగించి యిట్లు వీడి పోయెదను” అనుకొనెను.

ఇక్కడ ఇంటి దగ్గఱ ఆ సమయమునకే భద్ర కూడ
 మూఁడు కడవల నువ్వులు ఎండపోయించి పరిచారికలతో పాటు
 కూర్చుండి యుండెను. పక్షులు ఆ నువ్వులలోని పురుగులను
 దినుచుండఁ జూచి భద్ర పరిచారికలతో నిట్ల నెను.

“అమ్మా! ఈ తినఁబడునవి యేమి.”

“అమ్మా పురుగులు”

“ఈ పాపము ఎవరిది” అని యడిగెను.

“అమ్మా! తమదే” అని వారనిరి.

అప్పుడొక యిట్లు ఆలోచించెను. నాకుఁ గావలసినది
 వాలుగు గజముల చీర, ఒక సోలెఁడు బియ్యము, ఈ పాపమం

తయు నాదేయైన యెడల వేయిజన్మ లెత్తినప్పటికిని ఇదిపోదు. ఆర్యపుత్రుఁడు రాఁగానే యీ సంపద యంతయు అతని కప్ప గించి నన్వసించెదను” అని.

మాణవకుఁ డింటికి వచ్చి సౌధముపై వెళ్ళి తన యాసన మునఁ గూర్చుండెను. పరిచారికలు రాజుకుఁ దగిన భోజనము తెచ్చిరి. తాను భుజించెను. భద్రయు భుజించెను. పరిజనులు వెడలిపోఁగానే యేకాంతమున నిరువురు కూర్చుండిరి. మాణవ కుఁడు భద్రతో నిట్లనెను.

“భద్రా! నీవిక్కడికి వచ్చునపుడెంత ధనము తెచ్చితివి”

“ఆర్యపుత్ర! ఏఁబది యయిదువేల బండ్లు”

“అదియును ఈ యింటిలోని ఎనుబది యేడుకోట్ల ధనము ఈ పౌలములు ఈ సంపద యంతయు ఇదిగో నీ కప్పగించు చున్నాను.

“మఱి మీ రెక్కడికిఁ బోయెదరు”

“నేను సంన్యాసి వగుదును”

“ఆర్యపుత్ర! నేనును మీ రెవ్వడింటికి వచ్చెదరా అని చూచుచుంటిని. నేనును సంన్యాసిని వగుదును” అమె యనెను.

“మన యీ సౌధములు (జన్మలు) మండుచున్న గడ్డి యిండ్ల వలె నున్నవి. మనము సంన్యాసు లయ్యెదము గాక” అని వారిద్దఱు ఆలోచించి కాషాయ బట్టలు ముట్టి పాత్రలు తెప్పించి యొకరి కేశము లొకరు కత్తిరించి “ప్రపంచముతో నున్న యార్హతులఁగూర్చి మా యీ సంన్యాసము” అని తలఁచి వెంటనే మేడదిగి వెడలిపోయిరి.

ఈ సంగతి పరిజనుల కెవ్వరికిఁ దెలియదు. వారు ఆ గ్రామము విడిచి పోవుచుండ దాసగ్రామములలోని జనులు వీరిని గుర్తుపట్టి కాళ్ళపైని బడి “మమ్ము అనాధులఁ జేసి పోయెదరే” అని యేడ్చిరి.

“మా సౌధములు (జన్మలు) మండుచున్న గడ్డి యిండ్ల వలె నున్నవి మిమ్ము ఒక్కొక్కరినే దాస్యమునుండి విడిపింపఁ బూనినచోఁ గొన్ని యేండ్ల యినను బట్టును. మీయంత మీరే తల కడుగుకొని ఈ దాస్యము నుండి ముక్తులు కండు” అని చెప్పి వారేడ్చుచుండఁగనె వారిని విడిచి వారిద్దఱు వెడలి పోయిరి.

దారిలో ఘాణివకుండు వెనుదిరిగి భద్రను జూచి “ఈమె నాతోఁ గూడ వచ్చుచుండుటచూచి యితఁడు సంన్యాసి యయి కూడ ఈ స్త్రీని విడిచిపెట్టలేక కూడఁ దీసికొని వచ్చుచున్నాఁడు. ఇది యనుచితము అని యెవరైన ననుకొన వచ్చును. కాన ఈమెను విడిచి యొంటిగఁ బోవుట మంచిది” యని తలఁచెను.

ముందు దారి రెండుగ విడిపోవుట చూచి తన భావ మామెకుఁజెప్పి “ఈ దారివెంబడి నీవు పొమ్ము. ఈ దారివెంబడి నేను పోయెదను” అనెను. ఆమెయు “సరే” అని యతనికి నమ స్కరించి “ఎంతక్వాలము నుండియో వచ్చెడి యీ మన సంబంధము నేఁటితో విడిపోయినది” అని యామె యెడమవైపుగను అతఁడు కుడివైపుగను వెడలిపోయిరి.

×

×

×

×

పిదప బుద్ధభగవానుడు తనదగ్గఱకు వచ్చిన మాణవకు నకు భద్రగాపిలాయనికి ధర్మోపదేశము చేసెను. పిదప ఆ మాణవకుడు మహాకాశ్యపుఁ డనఁబడెను.

* * * *

గోపాల మాత - కాత్యాయనుఁడు

వృద్ధోత మహారాజు బుద్ధభగవానుని పేరు విని అతనిని దన యుజ్జయినికి రప్పింపఁదలఁచి తన పురోహితుఁడగు కాత్యాయనునిఁ బిలిచి యిట్లనెను.

“తండ్రి! తమరు బుద్ధ భగవానుని దగ్గఱకు వెళ్ళ వలయును.”

“మహారాజా! నేను సంన్యాసినగుటకుఁ దమరాజ్య యిచ్చి నచో వెళ్ళెదను” అని కాత్యాయనుఁడనెను.

“తండ్రి! ఏమైనను సరే బుద్ధ భగవానునిఁ దీసికొని రండు.”

అని రాజు అనెను. పిదపఁ గాత్యాయనుఁడు ఏడెనమం డుగురను గూడఁ దీసికొని బుద్ధభగవానుని దగ్గఱకు వెళ్ళి ధర్మోప దేశమును విని యా యెనమండుగురతో పాటు దీక్ష స్వీక రించెను.

ఒకసారి కాత్యాయనుఁడు “ఉజ్జయినికి రావలసినది”గా భగవానుని గోరెను.

“పోవరానిచోటికి బుద్ధులు పోరు. నీవే వెళ్ళుము. నీవొక్కఁ డవె వెళ్ళినప్పటికిని రాజు సంతసించును.” అని భగవానుఁ

డలెను. భగవానుడింక రెండవమాట వలుకడని తలంచి భగవానునికి నమస్కరించి తనతోఁ గూడ వచ్చి దీక్ష పొందిన యా యేసుగురు భిక్షువులతోఁ గూడ ఉజ్జయినికిఁ బోవుచు దారిలో 'తేలప్పనాలి' యను పట్టణము నుజేరి భిక్షకై పట్టణము లోనికిఁబోయి తిరుగుచుండెను.

ఆ పట్టణములో ఇద్దఱు వైశ్యపుత్రికలు గలరు. అందు ఒకతె దరిదురల యింటియందు జనించెను. తల్లి దండ్రులు వనిపోయిన పిదప ఆమె తన పరిచారిక సాయముచే జీవయాత్ర గడపుచుండెను. ఆమె చాల యందమైనది. ఆమె కున్నంత పొడవైన జుట్టు ఎవరికిని లేకుండెను.

రెండవ వైశ్యపుత్రిక చాల ధనసంతుల బిడ్డ. కాని ఆమెకు జుట్టలేదు. ఆమె చాలసార్లు "వందయైనను సరే వేయి యైనను సరే" యిచ్చెదను. ఆ జుట్టు నాకు ఇమ్ము" అని కబురు లంపియును ఆమె జుట్టును పొందలేక పోయెను.

ఈ భిక్షువులు భిక్షకై తిరుగుచు శూన్యపాత్రలతోఁ బోవుచుండ ఈ దరిదురాలగు వైశ్యపుత్రిక చూచెను. "నా దగ్గఱ ఏమియు లేదు. ఆ ధనవంతురాలు ఈ జుట్టుకై కబురు లంపుచున్నది. ఈ జుట్టుకై వచ్చిన ధనముతో ఈ భిక్షులకు దాన ధర్మము చేయుదును గాక" అని యప్పుడామె తలంచి తన జుట్టు కత్తిరించివైచి "అమ్మా! ఈ జుట్టు ఆ ధనికురాలికిచ్చి యామె యెంత యిచ్చిన అంత తెమ్ము ఈ భిక్షులకు దాన ధర్మము చేయుదును" అని తన దాదితో చెప్పెను.

ఆ దాదియుఁ గన్నీళ్ళు తుడుచుకొని గుండె దిట్టవఱచు కొని యా భిక్షుల దగ్గఱ ఆ జుట్టు బట్టతోఁగప్పి యా ధనికురాలి దగ్గఱకుఁ బోయెను.

“ఇదివఱలో నేనెంత ధన మిచ్చెదనన్నను ఈమె యివ్వ నన్నది. ఇప్పుడు కత్తిరించి తెచ్చినది గాన వీటికి సరిపోవు ఖరీదు మాత్రమె యిచ్చెదను” అని తలఁచి యిచ్చెను.

“ఇది వఱకు నీ యజమానురాలికిఁ జాల ధనమిచ్చెదనని చెప్పి కూడఁ బుచ్చుకొనలేక పోతిని. ఇప్పుడు నీ యిష్టము వచ్చిన చోటికిఁ బట్టుకొనివెళ్ళి అమ్ముకో ఇప్పుడు ఎనిమిది కార్షా పణములకంటె చెక్కువ ఇవ్వను” అనెను. ఆ దాది యవి తీసికొనిపోయి తన యజమానురాలి కిచ్చెను. ఆమె ఆ ధన ముతో భిక్షువుల కెనమండుగురకు భిక్ష పెట్టించెను.

ఆ దాదిని జూచి ‘మీ యజమానురాలు ఏది’ అని యా భిక్షువులడిగిరి. అప్పుడా పైశ్యపుత్త్రిక వచ్చి నమస్కరించెను. ఆ దాదియు జరిగిన సంగతి యా భిక్షువులతోఁ జెప్పెను.

వారు ఆమె త్యాగమునకు మెచ్చి వెడలిపోయిరి.

పిదప వారు ఆ గ్రామమువీటి ప్రద్యోత మహారాజుశ్ టలో విడిసిరి. అప్పుడు అక్కడకు వచ్చిన మహారాజునకు ధర్మోప దేశము జేసి ఆ పైశ్యపుత్త్రిక త్యాగమును జెప్పిరి.

అంత నారాజు ఆ పైశ్య పుత్రికను రావించి తన యగ్ర వ్రహ్మిణిగాఁ జేసికొనెను.

కొంత కాలమున కాపైశ్యపుత్త్రికొక కొమరుఁడు కలిగెను. ఆ కుమారునికి ఆమె మాతామహుఁడగు గోపాలుని పేరు పెట్టిరి.

అప్పటి నుండియు ఆమెకు గోపాలమాత యను పేరు ప్రసిద్ధ మయ్యెను.

ఆ గోపాలమాత ఆ భిక్షులు నివసించుట కొక తోటలో విహారమును గట్టించెను.

* * * *

శుద్ధోదనుఁడు - యశోధర

తన కుమారుఁడు సిద్ధార్థుఁడు చాల వత్సరములు తవస్సు చేసి బుద్ధ వదవిని బొంది ధర్మోపదేశములు చేయుచున్నాఁడని విని శుద్ధోదనుఁడు కుమారుని దీసికొని రావలసినదని పరిజనులతోఁ గూడ నొక యమాత్యునిఁ బంపెను. అతఁడును బోయి “తండ్రి యాహ్వానమును ఈ రోజు వినిపింతును. ఆ రోజు విని పింతును” అనుకొనుచు బుద్ధభగవానుని ధర్మోపదేశములు విని పరిజనులతోఁ గూడ దీక్ష గైకొని యక్కడనే యుండిపోయెను.

ఎప్పటికిని మంత్రి తన కుమారునిఁ దీసికొని రాకపోవుట యును అటనుండి ఏ వర్తమానమును రాకపోవుటయును జూచి రాజు క్రమక్రమముగా తొమ్మండ్రు మంత్రులను బంపెను. వారును అట్లే దీక్ష గైకొని యటనే యుండిపోయిరి.

పిదప ‘కాల ఉదాయి’ అను విశ్వాసపాత్రుఁడైన మంత్రిని జూచి “తండ్రి! నాకుఁ గుమారునిఁ జూడవలయునని యున్నది. ఎంతమందిని బంపినను తిరిగి కబురైనను వచ్చుట లేదు. నేను బ్రతికియుండగఁ గుమారునిఁ జూడవలయునని

యున్నది. నీవైనను వెళ్ళి నాకుమాటనిఁ దీసికొనివచ్చి నాకుఁ జూపింపఁగలవా" అని యడిగెను.

“ప్రభూ! అట్లే చూపింపఁగలను. కాని నేను సంన్యాసి నగుటకు అనుజ్ఞ యిప్పింపవలెను” అనెను.

“తండ్రి! నీవు సంన్యాసి వగుము, కాక పొమ్ము. నా కుమారునిఁ దీసికొనివచ్చి చూపింపుము అంతే చాలు” అని రాజనియె

“మంచిది అట్లే తీసికొనివచ్చి చూపింతును” అని చెప్పి యాకాల ఉదాయ బుద్ధభగవానుని దగ్గఱకుఁ బోయి ధర్మోప దేశము విని దీక్ష గ్రహించెను.

వారణాసిలో ఆశ్వయుజ పూర్ణిమవఱకు వర్షావాసము గడపిన పిదప బుద్ధభగవానుడు ఉరువేలలో మూడు నెలలుండి పుష్యమాస పూర్ణిమకు రాజగృహముచేరి యట రెండు నెలలు గడపెను.

అంత కపిలవస్తువునకుఁ బ్రయాణమగుటకు వీలుగ నుండునని తలఁచి కాలఉదాయ బుద్ధభగవానునితో “తండ్రి శుద్ధోదనుఁడు తమ్ముఁ జూడఁగోరుచున్నాఁడని విన్నవించెను.

‘సరే’ అని బుద్ధభగవానుడు భిక్షువులతోఁ గూడ రాజ గృహమునుండి రోజుకు ఒక యోజనముచొప్పున అటువది యోజనముల దూరము గల కపిలవస్తువును రెండు నెలలలోఁ జేరెను.

శాక్యవంశస్థులు భగవానుడు ఉండుటకు రమణీయమైన న్యగ్రోధారామమును శుభ్రపఱచి యలంకరింపఁ జేసిరి. ఘండు నగరములోని బాల బాలికలు పిదప రాజకుమారులు,

రాజకుమారికలు నడువ వారి పిదవ గంధపుష్పాదులతోఁగూడఁ జోయి బుద్ధభగవానునిఁ బూజాపురస్కరముగ ఆయా రామము నకుఁ దీసికొనివచ్చిరి.

మఱునాఁడు బుద్ధభగవానుఁడు భిక్షపాత్ర, నై వస్త్రమును దాలిచి భిక్షువులతోఁ గూడఁ గపిలవస్తు వట్టణమునఁ బ్రవేశించెను.

“అర్యపుత్రుఁడు సిద్ధార్థుఁడు భిక్షకై బయలుదేఱె” నని శిని జనులు రెండు అంతస్తులపైని, మూడంతస్తులపైని ఎక్కి, కిటికీలు దెఱచి చూడఁ దొడఁగిరి.

రామలుని తల్లి యశోధర కిటికీనుండి “చూచి రాజ మర్యాదలతో బంగరు పాలకిలోఁ గూర్చుండి యే వట్టణములో విహరించెనో, యా వట్టణములోనే యార్యపుత్రుఁడు భోజితలతో కావిబట్టలతోఁ భిక్షపాత్రతోఁ దిరుగుచున్నా”డని కంగారుతో “మీ పుత్రుఁడు భిక్షకై తిరుగుచున్నాఁడు” అని రాజుకుఁ గబు రంపెను.

రాజును కంగారు వడుచుఁ జేతితోఁ గట్టుబట్ట సర్దుకొనుచు త్వరగాఁ జోయి భగవానుని దగ్గఱ నిలుచుండి “ఓ భగ వానుఁడా! మమ్మెందుకు సిగ్గుపఱచెదవు. ఈ భిక్షచరణ మెం దుకు. ఈ మాత్రపు భిక్షువులకు భోజనము దొరకదా” అనెను.

“మహారాజా! ఇది మా వంశచారము” అని భగవానుఁడు మెల్లఁగా ననెను.

“భగవానుఁడా! మా వంశము బహు ప్రసిద్ధమైన మును రాజవంశము. ఒక రాజుఁగూడ ఎన్నఁడు భిక్ష ఎత్తలేడు” అని

వలికి రాజు సమస్త భిక్షువులతోఁగూడ భగవానునిఁ గోటలోనికిఁ దీసికొనిపోయి యుత్తమ భోజ్యములతో సంతృప్తి పఱచెను.

భోజనమైన పిదప యశోధర తక్కు సమస్త రాణివాసము వచ్చి భగవానునికి నమస్కరించెను.

భగవానుఁడు సారిపుత్రుఁడు మౌద్గల్యాయనులతోఁ గలిసి యశోధర శయనాగారమునకుఁ బోయెను. అపు డాయశోధర చిక్కిన మేనుతో వచ్చి భగవానుని కాళ్ళపైఁబడి నమస్కరించెను. “భగవానుఁడా! మా ఆమ్మయి యశోధర తమరు కావి బట్టలు ధరించిరని విని యా దినము మొదలుకొని కావిబట్టలు ధరించి యొకమాత్ర భుజించుచు సువాసన ద్రవ్యములు విసర్జించి భిక్షురాలైనది” అని శుద్ధోధనుఁ డనెను.

పిదప భగవానుఁడు మెల్లఁగా నువదేశముచేసి వెడలిపోయెను.

* * * *

శా క్యా నీనం దు లు

ఒకనాఁడు బుద్ధభగవానుఁడు కపిలవస్తు పట్టణమునకు భిక్షకై బయలుదేటి నందుని మందిరము ముందు నిలచెను. శాక్యానీనందులు మేడ పై భాగమున నుండిరి. వారు విలాసము లలో మునిఁగి తేలుచుండిరి. దాసదాసీ జనము సుగంధాది వస్తువులు తయారు చేయుచుండిరి. బుద్ధభగవానుఁడు కొఁఁది సేపుండెను. ఎవరును జూడలేదు. అంత నతఁడు ఆటనుండి వెడలిపోవుచుండెను. అపు డొక వరిచారిక మేడ కిడికీ నుండి

చూచినది. అంత ఆమెకుఁ గాలు నిలువలేదు. వెంటనే తొందరగా పరుగెత్తుకొని వెళ్ళి నందుని దగ్గఱ వ్రాలి “బుద్ధభగవానుఁడు మీ యన్న భిక్షకై వచ్చి వెడలిపోవుచుండె” నని చెప్పెను. తోకముచేఁ బూజితుండై భగవానుఁడని పేరుపొందిన తనయన్న వాకిటికి రాఁగా భిక్షపై నఁ బెట్టకపోతినే” యని తోచి వణఁకిపోయెను. అక్కడ అతఁడు ఉండలేకపోయెను. వెంటనే తన ప్రేయురాలి దగ్గర “త్వరగా నిపుడే వచ్చెదను” అని పలుకుచు బయలుదేఱెను. అతని భార్య తీవ్రవలఁ జలించి “ఆర్యపుత్రా! ధర్మాతిక్రమణము చేయు” మని యెట్లు చెప్పఁ గలను. వెంటనే రమ్ము. మేని మంచిగంధము ఆఱుకుండునంత సమయములో రావలయును లేనిచో నిన్ను గట్టిగా శిక్షింతును జూమీ” అని శపథముతోఁ బలుకుచుఁ జేయునదిలేక దీనయై జాలిచూపులతోఁ గన్నీరు కాఱు వెళ్ళుచున్న నందునిఁ జూచుచు ఆడులేడివలె నిలఁబడిపోయెను. తన మనసు భార్యనుందరి వైపు పరువిడుచున్నను శరీరము ముందుకు లాగికొనిపోవుచుండ బుద్ధభగవానుని దగ్గఱకు తొందరగా వెళ్ళి దారిలో నమస్కరించుచున్న ప్రజలను దప్పించుకొని యెదుటనిలిచి నందుఁ డిట్లనెను. “అపరాధము మన్నింపవలయును. నేను మేడపైని ఉండుటచే భగవానుని దర్శింపలేక పోతిని” అప్పుడు బుద్ధ భగవానుఁడు “మంచిది దానికేమిలే” అని పలికి నవ్వుచు నంసుని చేతికిఁ జిట్టకొను మన్నట్లు భిక్షాపాత్రము అందిచ్చి ముందుకు ఆగకుండ సాగిపోవుచుండెను. నందఁడా పాత్రను పుచ్చుకొన నని యెట్లు అనఁగలఁడు. మనస్సు ఇంటివైపు పరుగెత్తుచుండెను. తన చుట్టుగల జనమును భగవానుఁడును ఏమనుకొనునో యుని యా పాత్ర గ్రహించి భగవానుని వెనుక నడవసాగెను.

భగవానుడు ఆ పాత్రను ఇక్కడనే తీసికొనునో, అక్కడనే తీసికొనునో, ఇప్పుడే తీసికొనునో, అప్పుడే తీసికొనునో అని యనుకొనుచు విధిలేక మనసు వెనుకకు లాగుచున్న ను నందుడు బౌద్ధ విహారము వఱకుఁ బోయెను. విహారము దగ్గఱకుఁ బోయిన పిదప బుద్ధభగవానుడు “నందా! ఏమి. దీక్షను గైకొందువా” అనెను. అసలే భగవానుడు ఏమి జలుకునో యని భయపడు నందుడు ఈ మాటలు వినఁగనే నిశ్చేష్టుఁడయిపోయెను. నోటి వెంబడి మాట రాలేదు. ఇంతమంది యెదుట అట్టి లోకపూజ్యుఁడైన భగవానుని యెదుట అతనిమాట కాదనుట యెట్లు? మఱి తన సుందరియో. దిగాలుపడిన యా నందుని నోటనుండి యప్రయత్నముగా ‘ఁజ్జీ’ అను మాట వెలువడెను. అంత బుద్ధుడు “నందునికి దీక్షయిండు” అని తోడి భిక్షువులతో అనెను. అన్నదే తడవుగా భిక్షులు నందునిజుట్టు తీయించి కషాయ వస్త్రములు గట్టఁజెట్టిరి. ఈ భిక్షువులు ఏమి చేయుచున్నారో అతనికిఁ దెలియలేదు. ఒక జాతి ప్రాణిమవలె అతఁడు నిలఁబడిపోయెను.

× × × ×

బుద్ధభగవానుడు ఆసనమునఁ గూర్చుండి యుండ నొక భిక్షువు వచ్చి యిట్లనెను.

“నేనా బ్రహ్మచర్య వ్రతమును నిశ్చల మనస్సుతోఁ బరిపాలింపలేను. నేను ఈ వ్రతమును పాలింపలేను. ఈ దీక్షను విడిచి గృహస్థుఁడనగుదును, అని మీ పినతల్లి కొడుకు నందుడు భిక్షులతో ననుచున్నాఁడు” అని, అప్పుడు నందునిఁ బిలుచుకొని తమ్ముని భగవానుడనెను. అంత నందుడు వచ్చి నమస్కరించి నమ్రవదనుఁడై యొక వ్రకక భిలుచుండెను. అప్పుడు

భగవానుఁడు నందుని తన దగ్గఱగాఁ గూర్చుండఁ బెట్టుకొని వీపుమీఁద చేయివైచి “నందా! ఇది నిజమేనా! నేను బ్రహ్మచర్య వ్రతమును పరిపాలింపలేను. ఈ దీక్ష వదలి గృహస్థునగుదును. అని భిక్షువులతో అనుచుంటివఁట నిజమేనా?”

“భగవానుఁడా! అవును. అని నందుఁడు సిగ్గువడుచుఁ బలికెను.”

“ఏమి బ్రహ్మచర్యవ్రతమును పరిపాలింపలేవా? మరల గృహస్థుఁడవు కాఁగోరుచున్నావా?”

అప్పుడు నందుఁడు ధైర్యము తెచ్చుకొని యిట్లనెను.

“భగవానుఁడా! తాము మా యింటికి భిక్షకు వచ్చి వట్టి చేతులతోఁ బోవుచుండఁ దమ్మును బిలువ నేను మా మందిరము వీడి వచ్చునపుడు జనవద కళ్యాణి యగు శాక్యని విడిన కేశ పాశముతో నావైపు దృష్టి నిలిపి “ప్రియా! త్వరగా తిరిగి రమ్ము” అన్నది. భగవానుఁడా! అది తలఁచుకొని యీ దీక్షను నిశ్చల మనస్సుతో జరపలేక పోవుచుంటిని. నేనీ వ్రతమును పాలింపలేను. గృహస్థుఁడ నగుటకుఁ గోరిక కలుగుచున్నది. క్షమింపుఁడు.”

“నీకు నిర్వాణానందము వలదా”

“వలదు భగవానుఁడా.”

“నిర్వాణానందము జరా వ్యాధి మరణములను దరింపఁ జేయును గదా.”

నందునికి సాంసారిక భోగముల సుఖమె తెలియును గాని నిర్వాణానందము సంగతి తెలియదు కాన “గృహస్థుఁడనుగానె యుండును.” అనెను.

అప్పుడు బుద్ధభగవానుడు 'నందుని పరిచితమైన భోగములను భావింపజేయుట ద్వారానే నిర్వాణానందములో నికర దీపి కొని పోవలయు' వని తలచి యిట్లనెను.

"సరే కాని నందా! నీవు స్వర్గమునుగూర్చి స్వర్గభోగములను గూర్చి అప్పరస్ శ్రీల విహారములనుగూర్చి వింటివా?"

"వింటిని" అని నందుడనెను.

"పోనీ ఆవియైన నక్కఱలేదా!"

"అవి యెట్లు లభించును"

"అయితే అట్టి భోగము లెట్టివో యెఱుగుదువా?"

"అవి చాల గొప్పవని వింటిని."

"ఆ దేవభోగములముందు ఈ భోగము లెట్టివి."

"అవును. వానిముందు ఇవి తక్కువవే"

"అమర్త్యలైన యప్పరస్ శ్రీల విహారములకును మర్త్య శ్రీల విహారములకును బోలిక యేమైన గలదా?"

"ఎట్లు ఉండును."

"అయితే అట్టి స్వర్గభోగములకంటెను గొప్ప భోగములను పొంద నీకు గోరికలేదా?"

"ఉండును"

"అయితే అట్టి గాఢాసీనచో విశ్చల మనస్సుతో బ్రహ్మచర్యదీక్ష వహించి యుండవలెను. లేనిచో నీ యిష్టము వచ్చిన ప్రకారము ఈ భోగములతోనే ఫణి యుండవచ్చును. ఏ మందువు."

నందుడు సంశయములో బడెను. అతఁడెట్లు నెను.

“అవి లభించుట నిజమగునా?”

“అయితే నేను చెప్పడానిలో నీకు నమ్మకము లేదా?”

నందుడు నమ్మకములేదని యెట్లు చెప్పగలడు? అతఁ డిట్లు పలికెను.

“మీ వంటివారు చెప్పడానిలో నమ్మకము లేక యుం డునా?”

“అయితే నేను చెప్పినట్లు చేయుము.”

నిర్వాణ సుఖమును గూర్చి లేశమైనఁ దెలియని నందు నికి భూలోక భోగముల నెఱిగిన నందునికి అప్పరస్ స్త్రీ భోగము లందు ఆశ కలిగెను. స్వల్పమగు భూలోక భోగములను వీడి గొప్పవైన స్వర్గలోక భోగములందు మనస్సు లగ్నమైనది. అంత నందుడు తలయాపి తన యంగీకారము తెలిపెను. అప్పుడు బుద్ధభగవానుడు “సరే మఁచిది దీక్ష వహింపుము.” అని చెప్పి నందుని ఆ భిక్షులతోఁ గూడ మరల దీక్ష పూని ధ్యానింపఁబెను.

నాఁటినుండి నందుడు నిశ్చల మనస్సుతో బ్రహ్మచర్య వ్రతమును జాలింపఁదొడఁగెను. ఇట్లు కొంతకాలము గడచెను.

“నందుడు దేవేంద్ర భోగములకై అప్పరస్ స్త్రీలతో విహరించుటకై బ్రహ్మచర్యము నిశ్చల మనస్సుతోఁ జాలించు చున్నాఁడు” అని తెలిసికొని తోడిభిక్షులు పరిహాసంపఁదొడఁగిరి.

ఈ పరిహాసములు నందుని చెవి కెక్కలేదు. వెంటనే నిశ్చల మనస్సుతో అత్య సంయమముతో ధ్యానమగుచుండై

బ్రహ్మచర్యమును బాలింపఁ దొడఁగెను. కొంత కాలమునకు నందునిలోఁ గల వాసనలు నశించెను. బ్రహ్మచర్య నిష్ఠుఁ డయ్యెను. చిత్తవృత్తులు క్షీణించెను. ధ్యానములోని అమందా నందమును గోలఁ దొడఁగెను. దుఃఖమిశ్రితముగాని ధ్యాన సౌఖ్యము అతనికి గోచరమయ్యెను.

ఇది తెలిసికొని యొకనాఁడు బుద్ధభగవానుఁడు నందుని సమీపించి 'నందా! నీవు బ్రహ్మచర్యమును సరిగఁ బాలించితివి స్వర్గము నీ యుఱు చేతిలోనిదే ఆ స్వర్గభోగములను నీవు పొందఁ గలవు' అని యనెను.

"భగవానుఁడా! ఆస్వల్ప స్వర్గభోగములతో నాకుఁబనిలేదు నాకు నిర్వాణానందము గలుగ నాశీర్వదింపుఁడు"

"ఏమి యిట్లందువు."

"భగవానుడా! ఇప్పటికి నిర్వాణానంద మెట్టిదో తెలిసినది సంసార సుఖము దుఃఖ మిశ్రితము."

"నందా నీలోని వాసనలు నశించినవి. నిర్వాణానందము నిదివఱకే పొందితివి" అని మఱియు బుద్ధుఁడిట్లు పలికెను.

తే. గీ. గాఢమగు రాగపంకము గడచెనెవఁడు
ఎవఁడు కామపాశముల చేదించుకై చే
వేఁడు మోహము నణచెనో వాఁడె భిక్షు
వతఁడె సుఖదుఃఖములవిడి నిర్వాణమొందు.

(నాథమ్మ వదము)

×

×

×

పిదపఁ గొంతకాలమునకు శాక్యాని సుందరి భగవానుని దగ్గఱ దీక్షగైకొని భిక్షరాండ్ర సంఘములోఁజేరి నిర్వాణానందము పొందెను.

* * *

రా హు లు ఁ డు

ఒకనాఁడు బుద్ధభగవానును ప్రౌద్ధుఁడనె వస్త్రములు ధరించి పాత్రయును బైబట్టయును దాల్చి శుద్ధోదనుని యింటికిఁ బోయి యటఁబఱచిన యాసనమునందుఁ గూర్చుండెను.

అప్పుడు రాహులుని తల్లి యశోధర రాహులునిఁ బిలిచి “రాహులా! ఇదిగో నీ తండ్రీ, వెళ్ళి నీ పితౄత్వాస్తి నడుగుము” అనెను. అప్పుడు రాహులుఁడు భగవానుని దగ్గఱకుఁబోయి నిలుచుండి “శ్రమణా! నీ నీడ సుఖముగా నున్నది.” అని పలుక మొదలిడెను. అప్పుడు భగవానుఁడు ఆశనమునుండి లేచి బయలుదేఱెను. రాహులుఁడు గూడ భగవానుని వెంటఁబడి

“శ్రమణా! నాకు బిత్వాస్తి నిమ్ము” శ్రమణా! నాకుఁ బిత్వాస్తి నిమ్ము” అని యడుగ మొదలిడెను,

“అయితే సారిపుత్రా! ఈ రాహులునికి దీక్ష యిమ్ము” అని భగవానుఁడు సారిపుత్రుని యుద్దేశించి యనెను. అప్పుడు సారిపుత్రుడు రాహులునిచే బుద్ధుని శరణు చొచ్చుచున్నాను ధర్మమును శరణు చొచ్చుచున్నాను. సంఘమును శరణు చొచ్చుచున్నాను.” అని మూడు సార్లు అనిపించి దీక్ష యిచ్చెను,

ఇది విని శుద్ధోదనుఁడు మిగుల విచారముతో భగవానుని సమీపించి నమస్కరించి యొక ప్రక్కఁ గూర్చుండి యిట్లనెను.

“భగవానుఁడా! మిమ్ముక వరమడుగుచున్నాను”

“బుద్ధులు వరములకు దూరముగ నుండురు.”

“భగవానుఁడా! ఉచితమని తోచినచో దోషరహిత మైనచో నిచ్చెదరుగాక.”

“మహారాజా! చెప్పఁడు.”

“భగవానుఁడా! మీరు సంన్యసించి వపుడె నాకుఁ జాల దుఃఖము గలిగినది నందుని సంన్యాసము ఇంకను దుఃఖకర మయినది. రాహులునికె గూడ సంన్యాస మిప్పింపఁగా నా దుఃఖమున కింక నంతులేకున్నది. భగవానుఁడా! పుత్రప్రేమ నా శరీరమును జీల్చివైచుచున్నది. శరీరమును జీల్చి మాంస మును జీల్చి హృదయమును జీల్చి వైచుచున్నది. ఇంక నెన్నఁడు తల్లి దండ్రుల యనుమతి లేనిదే యెవరికిని దీక్ష యివ్వకుండురు గాక.”

“సరే యట్లే” అని చెప్పి “తల్లిదండ్రుల యనుమతిలేనిదే యెవరికిని దీక్ష యివ్వరా”దని భిక్షులకు శాసనము చేసి శుద్ధోధను నకు ధర్మమువదేశింఱి యటనుండి వెడలిపోయెను.

మఱి కొంతకాలమునకు శుద్ధోధనునకు జబ్బు చేసెను. అప్పుడు శుద్ధోధనుని యిచ్చ వ్రాకారము శుద్ధోధనుని చివరి సమ యములో అక్కడనె యుండి శుద్ధోధనుఁడు చనిపోయిన పిదప బుద్ధభగవానుఁ డతనికి అంత్యక్రియలు చేసెను.

భ ద్ది యుఁ డు

ఒకమాఱు అనూపియ యను వనములో బుద్ధభగవానుఁడు విహరించుచుండెను.

ఆ సమయమున అనేకులు శాక్య రాజకుమారులు బుద్ధుని ధర్మోపదేశములు విని సంన్యాసులగుచుండిరి. మహానామ శాక్యుఁడ, అనిరుద్ధ శాక్యుఁడు లను సోదరు లిద్దఱు గలరు. అనిరుద్ధుఁడు సుకుమారుఁడు. వానికి శీతకాలమున కొక భవనము, వేసవికాలమున కొక సౌధము, వర్షాకాలమున కొక మేడయుం గలవు. అతఁడు ప్రాసాదముల నుండి యెన్నఁడును దిగక యందె భోగముల ననుభవించుచుండెను.

అప్పుడు మహానాముండు తన మనస్సులో “నేఁడు గొప్ప కులస్థులగు శాక్య కుమారులు బుద్ధ భగవానుండు సంన్యాసి యగుటఁ జూచి సంన్యాసులగుచుండిరి. మా కులము నుండి యెవరును ఇల్లు వీడి సంన్యాసులగుట లేదు. నేనుగాని యనిరుద్ధుఁడుగాని యేల సంన్యాసదీక్ష గైకొనరాదు.” అని తలఁచు కొని వెంటనే యనిరుద్ధునిఁ బిలిచి యీ సంగతిఁ జెప్పి “నీవు గాని, నేనుగాని సంన్యాసదీక్ష పుచ్చుకొందమా” అని యడిగెను.

నేను సుకుమారుఁడను. ఇల్లు విడిచి నేను సంన్యాసినిగా లేను. నీవే సంన్యాసి వగుము” అని యనిరుద్ధుఁ డ. ను. “అయితే నాయనా! ఇట్లు రమ్ము. నీకు ఇల్లు చక్కఁబెట్టుకొనుట తెల్పెదను. మొదటఁ బొలము దున్నింపవలెను. దున్నించి గింజలు చల్లించవలెను. గింజలు చల్లించి నీరు పెట్టించవలెను. నీరు పెట్టించి పండిన పిదప మరల నీరు తీయింపవలెను. నీరు తీయించి యెండింపవలెను. ఎండింపఁజేసి కోత కోయింప వలెను. కోయించి కట్టలు కట్టించవలెను. కట్టించి త్రొక్కింప వలెను. త్రొక్కించి గడ్డి దులిపించి తీయింపవలెను. గడ్డి తీయించి గింజలు పోగ్రుచేయించి యిండిలోఁ బోయింపవలెను.

ఇట్లే ప్రతియేండు ఎల్లప్పుడు చేయింపవలెను. ఈ పనులకు అంతులేదు. వీనికి అంతు గనుపట్టదు" అనెను. "ఎప్పు డీవనులు ముగియును. వీనికి అంతు లేనే లేదా? ఎప్పుడు మనము నిర్విచారముగ నుండి పంచేంద్రియముల భోగములను భవించుచుండఁగలము" "నాయనా అనిరుద్ధా! ఈ పనులకంతము లేదు. ఈ పనులకు ముగింపు లేనేలేదు. ఈ పనులు ముగించకుండనే మన తండ్రి తాతమః తాతలు చనిపోయిరి" "అయితే నీవే యియిల్లు చక్కఁద్యుకొనుము. నేనే సంన్యాసము పుచ్చుకొందును." అని యనిరుద్ధుఁడు వెంటనే తన తల్లిదగ్గఁకుఁబోయి యిట్లనెను.

"అమ్మా! నే నీ యిల్లు విడచి సంన్యాసము పుచ్చుకొన్న గోరుచున్నాను. నా కనుమతి యిమ్ము."

"నాయనా! మీ యన్నదమ్ము లిద్దఱు నాకుఁ బ్రియులు. నా మాట కెదురాడనివారు నా ప్రాణము పోయినను మిమ్ముఁ జేమిఁపకుండ నుండఁజాలము. మంచిది. బ్రతికుండఁగనే నే నిట్లు మీ సంన్యాసమునకు అంగీకార మెట్లు ఈయఁగలను."

ఇట్లు తల్లి వలదన్నను అనిరుద్ధుఁడు మాటిమాటికి నడుగ దొడగెను. తల్లి యెంత వలదన్నను అనిరుద్ధుడు మానలేదు. అప్పుడు వానితో "సరేకాని నీ మిత్రుఁడగు శాక్యరాజు భద్రియుఁడు సంన్యాసము పుచ్చుకొన్నచో నీవును బుచ్చుకొనుము" అని యా రాజు సంన్యసింపఁడు గదా యను నుద్దేశముతో వాని తల్లి యనెను.

అప్పుడు అనిరుద్ధుఁడు శాక్యరాజు భద్రియుని దరికేగి యిట్లనియెను.

“ఓ సౌమ్యుఁడా! నా సంన్యాసము నీ చేతిలో నున్నది

“అయితే సౌమ్యుఁడా! నీ సంన్యాసము నా చేతిలో నున్నచో నే ననుమతి యిచ్చుచున్నాను. ముక్తి పొందితివి సంన్యాసివి కమ్ము.”

“సౌమ్యుఁడా! రమ్ము మన మిద్దఱము సంన్యాసు లగుదము.”

“సౌమ్యుఁడా! నేను సంన్యాసిని గాలేను. నీకు నేను జేయఁగల సాయము చేయుదును. నీవు సంన్యాసివి కమ్ము”.

“నీవు సంన్యాసము పుచ్చుకొన్నచో నాకును సంన్యాసము పుచ్చుకొనుటకు ననుమతి యిచ్చెదనని నా తల్లి యన్నది. కాన మనమిద్దఱము సంన్యాసుల మగుదము రమ్ము”

అప్పటి జనులు సత్యవాదులయి సత్యవ్రతిజ్ఞులయి యుండిరి. అపుడు భద్రియుఁడు అనిరుద్ధునితో నిట్లనియె.

“సౌమ్యుఁడా! ఏడేండ్లు ఆగుము. ఏడేండ్లయిన పిదప నిద్దఱము సంన్యాసు లవుదము.”

“సౌమ్య! ఏడేండ్లు కాలము చాల యొక్కువ. నే వంతవఱకు వేచి యుండలేను.”

“పోనీ యాతేండ్లాగుము”

“నేనంత వఱకు వేచి యుండలేను”

“అయితే ఒక యే డాగుము”

“అంతవఱకు నుండలేను”

“పోనీ ఒకనెల యాగుము”

“అదియు నెక్కువే! అంతవఱకును ఉండలేను”

అయితే ఒక వారము ఆగుము. నే నీ రాజ్యమును నా కొమారుల కప్పగించి వచ్చెద నుండుము.”

“సాముఁడా! వారము ఎక్కువ గాదు. అంతవఱ కారు దును”

అప్పుడు శాక్యరాజగు భద్దియుఁడు, అనిరుద్ధుఁడును ఇంకను సంన్యసింపఁదలఁచిన ఆనందుఁడు, భృగువు, కింబిలుఁడు దేవదత్తుఁడు అను శాక్యపుత్రులును ఉపాలి యను మంగలని దీసికొని పరివారముతోఁ గూడ మఱియొక రాజ్యము వఱకుఁ బోయి పరివారమును వెనుకకుఁ బంపివేసిరి. తమ భూషణము లన్నియు మూటఁగట్టి యిచ్చి యుపాలితో నిట్లనిరి.

“సోదరా! ఉపాలి! నీవు ఇంటికి వెళ్ళుము. నీ జీవితకు ఇవి సరిపోవును”

అప్పుడు ఉపాలి “శాక్యరాజులు కోపములు. వీఁడు రాజకుమారులఁ జంపె’నని తలఁచి నన్నుఁ జంపివేయుదురు. వీరు రాజకుమారులై యుండి సఁన్యాసు లగుచుండ నింక నాకు మాత్రము వీనితోఁ బఱవేయి’ అని తలఁచి యా భూషణముల మూటను విప్పి భూషణములను జెట్లపైని వ్రేలాడఁగట్టి ‘వీనిని జూచినవాఁడు వీనిని దీసికొనునుగాక’ అని యా శాక్యకుమారుల దగ్గఱకుఁ బోయెను.

“ఏమి మఱల వెనుకకు వచ్చెతివే” అని యుపాలిని ఆ శాక్యపుత్రులడిగిరి. అప్పుడు ఉపాలి తనకుఁ గలిగిన భావమును జెప్పెను. “సరే మంచిఱని చేసితివి” అని వారందఱు బుద్ధ భగవానుని దగ్గఱకుఁబోయి యొక వ్రక్కగఁ గూర్చుండి యిట్ల

నిరి. “ఓ భగవానుఁడా! మేము రాజపుత్రులము మాకు ఆభిమానము మొందు. ఈ యుపాలి మమ్ములను జాల కాలము నుండి సేవించు సేవకుఁడు. మొదట వీనికి దీక్షయిండు. వీనికి నమస్కరించెదము. ఇంక మాకుఁగల యభిమానము పోవును.”

అప్పుడు మొదట భగవానుఁడు ఉపాలికి దీక్ష యిచ్చి పిదప ఆ శాక్య కుమారులకు దీక్ష యిచ్చెను. వారందఱు క్రమముగా జ్ఞానము పొందిరి.

ఒకమాఱు భద్దియుఁడు అడవిలోఁగూర్చుండి “ఆహా ఎంత సుఖముగా నున్నది ఎంత సుఖముగా నున్నది” అనుచుండెను.

ఆ మాటలు విని కొంతమంది భిక్షువులు “ఈ భద్దియుఁడు నిశ్చల మనస్సుతో బ్రహ్మచర్యమును వరిపాలించలేకపోవుచున్నాఁడు. తాను గృహస్థుగానుండి పొందిన రాజ్యసుఖము అను దలఁచుకొని అది యెంత సుఖముగా నున్నది ఎంత సుఖముగా నున్నది. అనుకొను చున్నాఁడు.” అని తలఁచి బుద్ధ భగవానుని దగ్గఱకుఁ బోయి నమస్కరించి యొక ప్రక్కగాఁ గూర్చుండి యిట్లనిరి. “ఓ భగవానుఁడా! భద్దియుఁడు నిశ్చల మనస్సుతో బ్రహ్మచర్యమును బాలించక రాజ్య సుఖమును దలఁచి ఎంత సుఖముగా నున్నది ఎంత సుఖముగా నున్నది” అని యనుకొనుచున్నాఁడు.”

అది విని భగవానుఁడు భద్దియుని రప్పించి యిట్లనెను.

“ఓ భద్దియా! ఆహా! ఎంత సుఖముగా నున్నది. ఎంత సుఖముగా నున్నది యని యనుచుంటివఁట నిజమేనా.”

“అవును నిజమే” అని భద్దియుఁడనెను.

“ఆయితే దేనిని దలచుకొని యిట్లనుచుంటివి”

“ఓ భగవానుడా! నేను గృహస్థుగా నున్నపుడు రాజ్య సుఖమును అనుభవించుచున్నపుడు అంతఃపురము లోపల అంతఃపురము యొక్క వెలుపల దేశములోను దేశము వెలుపల అన్నిచోట్ల రక్షకభటులు జాగరూకులై వహరా యిచ్చుచునే యుండరి. అయినను నిత్యము భయముతో అనుమానముతో నుండెడివాడను. ఇప్పుడో అడవిలో నున్నను, చెట్లక్రింద నున్నను శూన్య గృహములలో దిరుగుచున్నను నిర్భయుడనై యనుమానములేక దొరకిన భిక్షతో దృప్తిపడి సంతోషముతో విహరించుచుంటిని ఈ సంగతి తలచుకొని ఆహా యెంత సుఖముగా నున్నది. ఎంత సుఖముగా నున్నది.” అనుకొనుచుంటిని. అని భద్దియుండనెను.

ఇది వినిన పిదప బుద్ధుని నోటినుండి యీ వలుకులు వెలువడెను.

“మా యొద్ద నేమియున్లేక, యాహా యెంత సుఖింతుము తృప్తియే మాకు నాహార, మాభాస్వరులకున్ బలెన్”

“ఎవని మదిలోన ముఠికి సుంతేని లేదొ

ఎవడు లాభ నష్టాదుల నెల్లదాటె

అట్టి నిర్భయు సుఖిని శోకాఢిశూన్య

దేవతలుగూడఁ బూర్తిగాఁ దెలియలేరు.”

(నా ధమ్మ పదము.)

ధర్మ పరీక్ష

ఒకసారి బుద్ధభగవానుఁడు కోసలదేశమున నలకపానుని పలాశవనమున విహరించుచుండెను. ఆ సమయమున అనిరుద్ధుఁడు నందియుఁడు, కింబిలుఁడు భృగువు కుండధానుఁడు రేవతుఁడు ఆనందుఁడు మొదలైన యుత్తమ కులజులగు రాజపుత్రులు భగవానుని దగ్గఱ దీక్ష గైకొని యిల్లువీడి సంన్యాసులగుచుండిరి.

బుద్ధభగవానుఁడు భిక్షువులతోఁ గూడ ఆరుబయటఁ గూర్చుండి యుండెను.

“ఓ భిక్షువులారా! శ్రద్ధతో నాదగ్గఱ దీక్ష గైకొనిన వారందఱు మనః పూర్తిగా బ్రహ్మచర్యమునఁ బ్రసన్నులయి యున్నారగుదా” అని యా భిక్షువులను భగవానుఁ డడిగెను. ఎవరును సమాధానము చెప్పరైరి. మరల మూఁడుసార్లు అడిగినను సమాధానము రాకుండుటఁజూచి “పోనీ నేనే ప్రత్యేకముగ వారి నేల నడుగరాదు”. అని తలఁచి భగవానుఁడు అనిరుద్ధుని బిలిచి యిట్లనియెను.

“ఓ యనిరుద్ధా! మీరందఱు నిశ్చలముగ బ్రహ్మచర్యమునందుఁ బ్రసన్నులయి యున్నారగుదా.”

“భగవానుడా! అవును మేము బ్రహ్మచర్యమునఁ బ్రసన్నులమయియే యుంటిమి.” అని యనిరుద్ధుఁడనెను.

“సెబాను! సెబాను! అనిరుద్ధా! మీ రందఱు నిశ్చలమనస్సుతో బ్రహ్మచర్యమునఁ బ్రసన్నులయి యుండుట

శ్రద్ధతో దీక్షగైకొనుట మీవంటి యుత్తమ కులస్థులకుఁ దగి యున్నది. మీరు మంచి పడుచుఁదనములో నుండియు నూనూఁగు మీసములవారై యుండియు కామములను అనుభవించుచుండియు ఇళ్ళు వాకిళ్ళు వీడి సంన్యాసులైతిరి రాజు బలవంతము వలనఁ గాని, దొంగల భయము వలనఁ గాని, అప్పులపాలయి గాని, భయము వలనఁగాని, ఇంటిలోని కలహముల వలనఁగాని సంన్యాసులు గాలేదు. జన్మ జరా మరణ శోకాదులవలనఁ జిక్కకుండ నిర్వాణానందము పొందుటకు సంన్యాసులయితిరి గదా. అనిరుద్దా! ఇట్లే గదా సంన్యాసులైతిరి.”

“అవును భగవానుఁడా!”

“ఇట్లు దీక్షగైకొన్న వారేమిచేయవలయునో తెలియునా? కామభోగముల నుండియు ఆశుభ కర్మల నుండియు విడివడి యుండవలయును. రాగద్వేషాదులను విడువనంతవఱకు శాంతి యుండదు గదా. మీఠు న్నా నిషయ్యఘ్నలో నేమనుకొనుచున్నారు, భగవానుని కింకను రాగద్వేషాదులు పోలేదు. జన్మ జరా మరణాదులు ఇంకను విడవలేదు కాన ఒకదానినే సేవించుచు ఒకదానినే విడచుచు ఒకటి తీసికొనుచున్నాఁడని తలచుచున్నారా?

“భగవానుఁడా మేమిట్లనుకొనుటలేదు. మీకు రాగ ద్వేషాదులు జరామరణాదులు పోయినవి గాన ఒకటి సేవించుచుంటిరి”

“సెబాసు! సెబాసు” అనిరుద్దా, బాగుగాఁ దెలిసికొంటిరి. రాగ ద్వేషాదులు నశించిన పిదప తల నఱుకఁగా తాటి చెట్లు మొలవనట్లు అవి తిరిగి పుట్టవు.

అనాథపిండికుఁడు

ఒక సమయమున బుద్ధభగవానుఁడు రాజగృహమున శీత వనమున విహరించుచుండెను.

ఆ సమయమున అనాథపిండికుఁడు తన బావమఱుది యగు రాజగృహ మందలి శ్రేష్ఠి యింటికి వచ్చి యక్కడ మహోత్సాహముతో అనేకులు వంటలు చేయుచుండుటఁ జూచి యా సన్నాహమంతయు భిక్షులతోఁ గూడిన బుద్ధభగవానుని భోజనమున కని తెలిసికొని తానును మఱునాఁడు భిక్షుసంఘ సహితుఁడగు బుద్ధభగవానుని అనేక రుచ్యభక్ష్యములతో సం తృప్తివఱచి బుద్ధభగవానుని దగ్గఱ ఒక ప్రక్కగాఁ గూర్చుండి యిట్లనెను.

“భగవానుఁడా! తమరు భిక్షుసంఘముతో పాటు వచ్చి శ్రావస్తిలో వర్షానాసము గడపవలయును.”

“సరే యట్లే” యని బుద్ధభగవానుఁడు భిక్షుసంఘముతోఁ గూడ శ్రావస్తికి బయలుదేఱెను. అప్పుడు అనాథపిండికుఁడు మార్గ మధ్యమున భగవానుని కనుకూలమగు విహారములు తయారు చేయించెను.

అనాథపిండికుఁడు శ్రావస్తికి ముందుగాఁ జోయి భగ వానునికి నివాసము ఎచ్చట ఏర్పఱచిన బాగుండునో యాలో చించెను. ఆ నివాసము శ్రావస్తికి అంతదూరముగ నుండరాదు. మఱియు దగ్గఱగను నుండరాదు. వచ్చుపోవువారి రాకపోకలకు అనువుగా నుండవలయును. పగలు హెచ్చు గుంపులు చేర

కుండ రాత్రి నిశ్శబ్దముగ నుండి యేకాంతమై ధ్యానమునకుఁ దగినదై యుండవలయును. ఇట్లు ఆలోచించి యటువంటి దానికి రాజకుమారుని యుద్యాన మన్ని విధములఁ దగియున్న దని తలఁచి రాజకుమారుని దగ్గఱకుఁ జోయి యిట్లు డిగెను.

“ఆర్యపుత్రా! ఈ తోట ఆరామము కట్టుటకు మాకిప్పింప వలయును”

“ఓ శ్రేష్ఠీ! కోటి బంగారు నాణెములతోఁ దోట కప్పినను ఈయను”

“సరే అయితే ఆ తోట నేను వుచ్చుకొన్నట్లే”

“ఎట్లు ఇచ్చెదను? నేనీయను” అని రాజకుమారుఁడనెను.

ధర చెప్పఁబడిన పదవ ఆ తోట యీయవలసినదే యని యమాత్యులనిరి. అప్పుడాయనాధపిండికుఁడు బండ్లమీద నొక మాటు తెప్పించిన బంగారు నాణెములతో నేలయంతయుఁ బఱపించెను. ఇంకను గొంచెము చోటు మిగిలెను. “మరల బంగారునాణెములు తెండని తన మనుష్యులకుఁ జెప్పెను. అది విని రాజకుమారుఁడు “ఇందులో ఏదో మహత్త్వము ఉండి యుండును గనుకనే యిన్ని బంగారు నాణెములతోఁ గప్పు చున్నాఁడు” అని తలఁచి “ఇంక నీయనక్కఱలేదు. మిగిలినది నా దానముగ గ్రహింపుము” త్రనెను. దానికి అనాధపిండి కుఁడు అక్కడ నివాసగృహములు భోజనశాలలు మేలవీసెర్జన స్థానములు స్నాన శాలలును సరస్సులు విహారశాలలు కట్టెరచి భగవానునికిచ్చి సంతోషపెట్టెను.

నిందాస్తులుతు - శీలము

ఒకసారి బుద్ధభగవానుడు అయిదువందలమంది భిక్షువులతో గూడ రాజగృహమునాలందల మధ్య దారివెంబడి పోవుచుండెను. అప్పుడు సుప్రియుండను పరివ్రాజకుడు తన శిష్యుండగు బ్రహ్మదత్తునితో గూడ వెళ్ళుచుండెను. సుప్రియుండు బుద్ధుని అతని ధర్మమును సంఘమును నిందింపఁ దొడఁగెను. బ్రహ్మదత్తుండు మాత్రము హిగడసాగెను. ఈ విధముగా వారిద్దఱు వాదించుచుండిరి. సాయంకాలమునకు అంబలట్టి యను పేరుగల తోటలోని రాజభవనముచేరి అందు భిక్షు సంఘముతో పాటు బుద్ధభగవానుడు మకాము చేసెను.

రాత్రి గడచిన పిదప ఉదయము అయిదు గంటలకు బుద్ధుండు శిశ్చలముగా ఆసనమునఁ గూర్చుండి యుండెను. అప్పుడు సుప్రియుండును బ్రహ్మదత్తుండును లేచి మరల వరస్పతము వాడింపసాగిరి. అప్పుడు భిక్షువులు చేరి వానిని వినుచుండిరి. అట విని బుద్ధభగవానుండు వారిని పిలిచి వారు వాదించు విషయమును గూర్చి యడిగెను. అప్పుడు భిక్షువు లిట్లనీరి. “భగవానుడా! ఈ సుప్రియుండు భగవానుని ధర్మమును నిందించుచుండెను. ఈ బ్రహ్మదత్తుండు భగవానుని ధర్మమును ప్రశంసించుచుండెను” అని. అప్పుడు భిక్షువులను సంబోధించి భగవానుఁ డిట్లనెను.

“ఓ భిక్షువులారా! ఎవసైన నొకరు నన్నును ధర్మమును సంఘమును నిందింపుచున్నచో మీరు వారియొడల పగపూనుట అపంతోషము పొందుట కోవగించుటయు చేయరాదు. అట్లు

చేసినచో మీకే నష్టము గలుగును. భిక్షువులారా! ఎవరైనను నన్నుఁగాని ధర్మమును సంఘమును నిందించినచో వెంటనే కోవగింతురా? ఖిన్నులయ్యెదరా! వారు అట్లు చెప్పుటలో సత్యమేమైన నున్నదా! వారాడుమాటలు సత్యములా అసత్యములాయని వరిశీలించవలదా?

“వారు నిందించునపుడు ఇది సత్యమేనా? ఏమి యిది సత్యము గాదా? ఇది యసత్యము ఇది మాలోలేదు. ఇది మాలో ఏమాత్రము లేదు! అని పూర్తిగా వరిశీలించి వారి నిందయే నిజమగునెడల మనలను దిద్దుకొనవలెను. భిక్షువులారా! ఎవరైన ప్రశంసించినచో ఆనందింపరాదు. సంతోషింపరాదు. ఉప్పొంగరాదు. అట్లు మీరు ఆనందించినచో సంతోషించినచో ఉప్పొంగినచో అందులో మీకే నష్టము గలుగును.

“భిక్షువులారా! ఎవరైన మిమ్ము ప్రశంసించినచో ఇది సత్యమేనా ఇది సత్యము ఇది మాలోనున్నది. నిజముగానున్నది. అని పూర్తిగా వరిశీలించికొనవలయును. అంతేకాని ఇతరుల నిందాస్తుతులకు లోనుగారాదు.

“భిక్షువులారా! శీలమనుజుఁడైనను జనులు ప్రశంసించుచున్నారు. ఈ శీలము సామాన్యమైనది. ఈ శ్రమణగౌతముఁడు జీవులకు హింసచేయక దండమును శస్త్రమును విడిచి హింసచేయుటకు సిగ్గుపడి దయాశక్తి జీవుల హితమును గోరుచున్నాఁడు.

“భిక్షువులారా! ఈ శ్రమణగౌతముఁడు చౌర్యము (=ఇవ్వకుండక బుచ్చుకొనుట) నుండి మరలి యున్నాఁడు. ఆతఁడు

ఎవరైన ఇచ్చినచో దానిని మాత్రమే స్వీకరించును. పవిత్రమైన యాత్మగర్వి విహరించును. విషయభోగములను పూర్తిగా వినర్జించి యున్నాడు.

“భిక్షువులారా: శ్రమణగౌతముడు ఎల్లపుడు మిథ్యాభాషణమును మాని సత్యవాదియై సత్యవ్రతుడై విశ్వాసపాత్రుడై చెప్పనట్లు చేయువాడై యున్నాడు.

“భిక్షువులారా: శ్రమణగౌతముడు కొండెములు చెప్పట కలుపుగా మాటాడుట అనవసరముగా మాటాడుట ఇవన్నియు మాని, యిక్కడి మాటలు అక్కడ, అక్కడ మాటలు ఇక్కడ చెప్పక, విడిపోయినవారిని గలుపుచు, కలిసి యున్నవారిని ఇంకను గలుపుచు, ఏకతాప్రియుడై నిర్దోషముగా మధురముగా ప్రేమగాఁ బలుకుచు యథార్థవక్తయై ఆవశ్యకమైన సారమైన ధర్మయుక్తమైన వినయముతోఁ గూడిన మాటలు పలుకుచున్నాడు.”

“భిక్షువులారా: శ్రమణగౌతముడు ఎట్టి ప్రాణికి హని చేయక ఒకసారియే భుజించుచు ఆ సమయమున భుజింపక విలాసనృత్యాదులను జూడక సుగంధమాలాదులను విడిచి అలంకారములచే అలంకరించుకొనక ఎట్లైన విలువ గల శయ్యలంబురుండక, దాసజనుల నుంచక, పెంపుడు జంతువులం బెంచక ఇచ్చిపుచ్చుకొనుటలు క్రయవిక్రయములు మాని విహరించుచున్నాడు.”

“భిక్షువులారా: ఇటువంటి చిన్న చిన్న విషయములలో జాగ్రత్త ఘోషించి సామాన్యమైన యీ శీలము గలిగి యీ

శ్రమణగౌతముడు విహరించుచున్నాడు. అందువలన జనులు నన్ను బ్రశంసించుచున్నారు" అని బుద్ధభగవానుడు పలు కరగా విని యా భిక్షువులు శాంతచిత్తముతో భగవానునికి నమస్కరించి యటనుండి వెడలిపోయిరి.

ఆ త్మ వి చా రణ

ఒకమాటు బుద్ధభగవానుడు రాజగృహము నలందలకు మధ్య గల అంబలద్ది గ్రామమునగల తోటలో రాజభవనమున గుర్తుండి భిక్షువుల కిట్లుపదేశించెను. భిక్షువులారా! ఎంత మందో శ్రమణులు బ్రాహ్మణులు ఆత్మ లోకము నిత్యమని చెప్పుచు నిత్యత్వవాదులు శాశ్వతవాదులువై యున్నారు. వారే కారణము వల్ల ఏ ప్రమాదముచే ఆత్మను లోకమును నిత్యమని నమ్ముచున్నారో వినుడు. భిక్షులారా! కొందఱు భిక్షులు సరియమము వీర్యము నిశ్చయము జాగరూకత స్థిరచిత్తముగలిగి చిత్తసమాధిని పొందుచున్నారు. సమాధిగల యా చిత్తములో అనేక విధములైన పూర్వ జన్మల స్మృతి గలుగుచున్నది. "నేను గత జన్మలలో ఈ పేరు ఈ గోత్రము, ఈ రంగు గలిగి ఇదీ యాహారము తిని ఇటువంటి సుఖదుఃఖములను అనుభవించి ఇంత యాయువును గలిగియుంటిని. నేను అక్కడఁ జనిపోయి అక్కడ పుట్టితిని. అక్కడఁ గూడ ఆయా నామ రూపాదులతో నుంటిని. నేను అక్కడఁ జనిపోయి యిక్కడఁ బుట్టితిని." అని యీ విధముగా అతఁడు తన పూర్వ జన్మలను స్మరించును. స్మరించి వై కారణములవలన ఆత్మ నిత్యము లోకము నిత్యము సరిణామము లేనిది కూటస్థము అచలమనును. ప్రాణి కదలుచు

శిరుగుచు పుట్టుచుండును మరణించుచుండును. కాని అతని యునికి నిత్యము నేను కూడ అటువంటి చిత్తసమాధినే పొంది పూర్వజన్మల స్మృతిని గలిగియున్నాను. కనుక ఆత్మ లోకము నిత్యము అని తోచుచున్నది." అనును. ఈ కారణమును బట్టి శ్రమణులు బ్రాహ్మణులు ఆత్మ లోకము నిత్యమని అంగీకరించుచున్నారు.

భిక్షువులారా! కొందఱు శ్రమణులు బ్రాహ్మణులు ఆత్మను లోకమును ఒక యంశనుబట్టి నిత్యమని ఒక యంశమును బట్టి అనిత్యమనియు నమ్ముచున్నారు. వారేకారణమును బట్టి ఏ ప్రసూనముయొక్క బలము మీఁద ఆత్మను లోకమును ఒక యంశను బట్టి అనిత్యమని యొక్క యంశనుబట్టి అనిత్యమని ఎందుకు నమ్ముచున్నారో చెప్పెదను వినుఁడు.

“భిక్షువులారా! చాల యేండ్లు గడచిన పిదపఁ బ్రళయ కాలము వచ్చును. ప్రళయమైన తరువాత బ్రహ్మలోకమందు ఉండెడి యా భాస్వరులు అక్కడ మనోమయులై ప్రీతిని భేషించెడి వారయి వ్యభగలవారై ఆకాశమందుఁ దిరుగువారై అందమైన వస్త్రాభూషణములను ధరించువారై చాలకాలము వఱకు జీందురు.

భిక్షువులారా! చాల యేండ్లు గడచిన పిదప ఆ లోకము నకు ప్రళయము వచ్చును. వ్యభగయము వచ్చిన పిదప బ్రహ్మ లోకము పుట్టును. అప్పుడు ఏ జీవుఁడైనను తన ధ్యాయపు పుణ్యము ముగిసిన పిదప ఆ భాస్వర బ్రహ్మ లోకమునుండి వడిపోయి బ్రహ్మలోకమందుఁ బుట్టును. అతఁడు

అక్కడ మనోమయాది రూపములతో చాల కాలము వజ్రకు ఉండును. అక్కడ అతఁడు ఒంటరియైయుండి చాల కాలమునకు విసిగిపోవును. అతనికి భయము కలుగఁదొడగును. ఇక్కడకు ఇతర ప్రాణులు గూడ వచ్చిన బాగుండు ననుకొనును. అంతకొన్ని ప్రాణులు పై ప్రాణివలెనే యా బ్రహ్మ లోకమందుఁ బుట్టును. ఆ మొదటనే వచ్చిన ప్రాణి నే బ్రహ్మను అజితుఁడను సర్వద్రష్టును ఈశ్వరుఁడను కర్తను ఈ యితర ప్రాణులకుఁ దండ్రిని ఈ ప్రాణులు నావల్లఁ గలిగినవి. ఇక్కడకు ఇతర ప్రాణులు గూడ వచ్చిన బాగుండునని నేను సంకల్పించినంతనే యీ ప్రాణులు పుట్టెను" అని యనుకొనును.

తరువాతఁ బుట్టిన ప్రాణి "ఇతఁడు బ్రహ్మ ఈశ్వరుఁడు కర్త నే నితనివలనఁ బుట్టితిని. ఇతని తరువాతఁ బుట్టినాని, ఇతఁడు మనకంటె దీర్ఘాయువు గుణవంతుఁడు అధిక యశస్వి. ఇతని పిదప పుట్టిన మేమందఱము అల్పాయువులము అల్ప గుణముగల వారము అల్ప యశస్కులము" అని తలఁచును.

"భిక్షులారా! అప్పుడు ఒకానొక ప్రాణి అక్కడనుండి జాతి యిక్కడఁ బుట్టును. ఇక్కడకు వచ్చి ఇల్లు వీడి సాధువగును. అతఁడు చిత్తనమాధిని పొందును. సమాధి పొందిన యా చిత్తముతోఁ దన మొదటి జన్మను స్మరించి "మమ్ములను నిర్మించిన బ్రహ్మ నిత్యుఁడు ధృవుఁడు శాశ్వతుఁడు. ఆపరిణామి అవలుఁడు. ఆ బ్రహ్మవలనఁ బుట్టిన మేము ఆగీత్యులము అధృవులము అశాశ్వతులము: పరిణామ శీలురము మరణ శీలురము" అని తలఁచును. ఇట్లే క్రీడా ప్రమాషికులు అని కొందఱు డేవతలు గలర్రు. వారు ఎక్కువకాలము క్రీడలలో మునిగి

యుండురు. అందువలన వారి స్మృతిజ్ఞానము క్షీణించును. స్మృతి క్షీణింపగా ఆ శరీరము నుండి జాతి యిక్కడఁ బుట్టుదురు. మఱియు మనః ప్రదూషికులని కొండఱు దేవతలుగలరు. వారు ఒకరి నొకరు కోపముతోఁ జూచుచు ద్వేషించుకొను చుండురు. అట్లుండి శరీరముతోను మనస్సుతోను అలసిపోవుదురు. వారు ఆ శరీరము నుండి పడి యిక్కడఁ బుట్టుదురు. క్రిడా ప్రదూషికులుగాని దేవతలు క్రీడలలో మునిగి యుండరు. వారి స్మృతి క్షీణింపదు. కాన వారు నిత్యులు ధ్రువులు శాశ్వతులు. సమాధిస్థులైన క్రిడా ప్రదూషికులు “మేము క్రీడలలో మునిగియుండుటచే మా స్మృతి క్షీణించినది. కాన మేము అనిత్యులము మరణశేలురము” అని యనుకొందురు. మనః ప్రదూషికులు గానివారు ఇతరులను కోపముతోఁ జూడక పరస్పరము ద్వేషించుకొవక ఆ శరీరమునుండి పడిపోకయుండురు. వారు ఏ విధముగను అలసట పొందక యుండురు. కాన వారు నిత్యులు శాశ్వతులు. “మేము కోపముతో ద్వేషించుకొనుచు ఆ శరీరము నుండి జాతి పడిపోవుచుండుము గాన మేము అనిత్యులము. అద్రువులము. అశాశ్వతులము.” అని మనః ప్రదూషికులు అనుకొందురు.

“భిక్షువులారా! కొండఱు శ్రమణులు బ్రాహ్మణులు తర్కముఱుజేసి న్యాయముచే “ఈ కన్ను చెవి ముక్కు నాలుక శరీరము ఇవన్నియు అనిత్యములు అశాశ్వతములు. ఈ చిత్తము మనస్సు లేక విజ్ఞానము ఇవి నిత్యము ధ్రువము శాశ్వతము” అని యుండురు.

పై వానిని బట్టి ఈ శ్రమణులు బ్రాహ్మణులు ఒక యం

శనుబట్టి నిత్యమని యింకొక యంశనుబట్టి యనిత్యమని యందురు.

“భిక్షువులారా! షణ్ణికొందఱు శ్రమణులు బ్రాహ్మణులు సమాధి పొందిన చిత్తముతో ‘లోకము సొంతము పరిచ్ఛిన్నము’ అనియును “లోకము అనంతము అపరిచ్ఛిన్నము” అనియును తలఁచి లోకము సొంతము అనంతము అని యందురు”

భిక్షువులారా! కొందఱు శ్రమణులు బ్రాహ్మణులును ఇది మంచిదో చెడ్డదో తెలియక” ఇది మంచిదో చెడ్డదో నాకు పరిగా తెలియుటలేదు. పరిగాఁ దెలిసికొనకుండ ‘ఇది మంచిది ఇది చెడ్డది’ అని చెప్పినచో ఇది మంచిది ఇది చెడ్డది కానిచో నేను చెప్పనది అసత్యమగును ఆ యసత్యభాషణము నాకు ఘాతుకమై ముక్తిమార్గమునకు అంతరాయమగును. తెలియక రాగ క్రోధ లోభ ద్వేష వశుఁడనై యట్లు చెప్పినచో అది రాగాదు అనుబట్టి సంసారబంధకమగును. ఎవరైన ప్రశ్నలు అడిగినచో “నేను ఇదియు చెప్పలేను అదియు చెప్పలేను. ఇదియు కాదు అదియుఁ గాదు.” అని స్థిరముగా ఏదియుఁ జెప్పలేకపోవును. తెలియకుండ వాఁడు చెప్పినచో “నిపుణులైన వండితులు శాస్త్రార్థము జేయువారు పఠసిద్ధాంతములను ఖండించువారు వచ్చినన్ను అడిగినచో తర్కము చేసినచో నేను చెప్పలేకపోయినపుడు అది నాకు ఏఘాతమగును. అది నా ముక్తి మార్గమునకు అడ్డు అగును.” అని అదియు గాదు ఇదియు గాదు అని చెప్పలేక పోవుదురు.

భిక్షువులారా! ఎంతోమంది శ్రమణులు బ్రాహ్మణులును ఆత్మను లోకమును కారణము లేకయే పుట్టిన వానినిగాఁ దలఁ

తురు. వారే కారణముచే ఏ యాధారము మీఁద వారు అట్లు చెప్పుచున్నారు?

“భిక్షువులారా! అసంజ్ఞిసత్త్వలు (పేరు లేనివారు) అను దేవతలు కొందఱున్నారు. పేరు గలుగుటచే వారు ఆ శరీరము నుండి జాటి యిక్కడఁ బుట్టుచున్నారు. పుట్టి వారు సాధువులై సమాధిగల చిత్తములో సంజ్ఞ కలుగుటను స్మృతికిఁ దెచ్చుకొందురు. దానికిఁ బూర్వమున్నదానిని స్మరణకుఁ దెచ్చుకొనలేరు. అప్పుడు వారు “ఆత్మలోకము అకారణముగఁ బుట్టినవి. నేనిదివఱకు లేను. నేను లేకుండఁగనె పుట్టితిని” అని వారు తలఁతురు.

“కొందఱు తార్కికులును ఆత్మను లోకమును కారణము లేకుండఁ బుట్టినవానినిగాఁ దలఁతురు.”

“భిక్షువులారా! మరణము పిదప పేరు లేకుండను పేరు లేనిది కాకుండను ఆత్మ ఉండునని రూపము లేనిది రూపము గలది అని యీ మొదలుగాఁ గొందఱు తలఁతురు.

కొందఱు ఇట్లు అందురు. “ఆత్మ యథార్థమునకు రూపము గలది వాలుగు భూతములతోఁ దయ్యాలైనది. తల్లిదండ్రుల సంయోగమువలనఁ గలిగినది. కాన శరీరము నశించిన వెంటనే లోపించును” అని.

“ఇంకొక రకమైన యాత్మ అన్ని విధముల అనంతమైనది. అకాశ శరీరమును దాటి విజ్ఞాన శరీరము గలది అని.”

పైని చెప్పిన యన్ని విధముల సిద్ధాంతములును తథాగతునికిఁ దెలియును. తథాగతుఁడు వానిని వానికంటె అధిక

మైనవానిని ఎఱుగును. తెలిసికూడ 'నా కింత తెలియునని అభిమానము పొందఁడు. అభిమానము పొందనివారే నిర్వృతిని పొందుదురు."

భిక్షువులారా! ఈ ధర్మము గంభీరమైనది దుష్టరేయము శాంతము సుందరము. తర్కాతీతము. నిపుణము పండితులు తెలిసికొనఁదగినది. దానిని తథాగతులు స్వయముగాఁ దెలిసికొని సాక్షాత్కరింపఁజేసికొని యుపదేశించు చున్నారు.

"భిక్షులారా! భవత్పష్ట (=జన్మలాభము) ఉచ్చిన్నమైనను తథాగతుని శరీరముండును. అతనికి శరీరమున్నంతవఱకు అతనిని మనుష్యులు దేవతలు చూడఁగలరు. శరీరము వడిపోఁగానే వాని జీవన ప్రవాహము నిరుద్ధమగును. అప్పుడతనిని దేవతలు మనుష్యులును జూడలేరు."

భిక్షువులారా! ప్రశయము వచ్చిన పిదప ఆ భాస్వర బ్రహ్మలోకము నుండి వడిపోయి మనోమయాది రూపములతో నుండి పిదప "నేను బ్రహ్మను మహాబ్రహ్మను విజేతను అనభిభూతుఁడను నర్వజ్ఞుఁడను వశవర్తిని ఈశ్వరుఁడను కర్తను నీర్మాతను భూతభవిష్యత్తులందలి ప్రాణులకుఁ దండిగిని నావల్ల వీరు పుట్టిరి" అని యా భాస్వర జన్మలందు పుట్టిన మొదటివారు అనుకొందురు. వారి తరువాతఁ బుట్టినవారు సమాధియందుఁ జూర్వజన్మను స్మరించుకొని వానికంటె నింకను బూర్వమగు జన్మను స్మరింపక మొదటివారిని "ఇతఁడె బ్రహ్మ ... ఈశ్వరుఁడు మనలను బుట్టించినవాఁడు శాశ్వతుఁడు మేము ఇతని వలనఁ బుట్టినవారము అశాశ్వతులము మరణశీలురము" అని యిట్లు తలఁచుచు ఈశ్వరవాదమును తెలుపుచున్నారు."

నేను శ్రేష్ఠమైన విషయమును ఎఱుగుదును. దానిని తెలిసికూడ అభిమానము లేకయుండును. అభిమానము లేక నాలో నేను ముక్తిని అనుభవించుచున్నాను. ఈ యనుభవము వలన నే నెప్పుడును దుఃఖమును పొందను.

(దీఘనికాయ 3. 1.)

బుద్ధభగవానుఁడిట్లు చెప్పఁగా ఆనందుఁడు ఇట్లనెను. “భగవానుఁడా! ఆశ్చర్యము అద్భుతము. తమ యీ యుపదేశము నేమని పిలువవలయును” అని.

“ఆనందా! దీనిని అర్థజాలమనిగాని ధర్మజాలమనిగాని బ్రహ్మజాలమనిగాని దృష్టిజాలమనిగాని లేక ఆలోకిక సంగ్రామ విజయమని గాని పిలువవచ్చును.” అని భగవానుఁడనెను. అప్పుడు భీక్షువులందఱు భగవానుని వాక్యములు ఆభినందించి వెడలిపోయిరి.

* * * *

ధ ర్మ బో ధ

ఒకసారి బుద్ధభగవానుఁడు వైశాలినుండివచ్చి శ్రావస్తిలో విహరింప బయలుదేసెను. అప్పుడు కొందఱు భీక్షువులు ముందు గనె శ్రావస్తికి వచ్చి “ఈ గదులు మా యుపాధ్యాయులకు ఇవి యాచార్యులకు ఇవి మాకు” అని యన్నియు ఆక్రమించు కొనిరి. ఆయుష్మంతుఁడగు సారిపుత్తునికి చోటు దొరకలేదు. అతఁడొక చెట్టుకిందఁ బరుండెను.

కొనక కలహింపఁ దొడఁగి “మనలో నెవరము పుట్టుకలో గొప్ప వారమో వారి నితరులు గౌరవింపవలయు”నని తలఁచి మనలో ఎవరెవరు ముందు పుట్టితిమో చెప్పవలయు” ననుకొన్నవి.

“నా చిన్నతనములో ఈ మఱ్ఱిచెట్టు నా మోకాళ్ళకుఁ దగి లెడిది దీనిని నేను దాటుదానను” అని యేనుఁగనెను. “నా చిన్నతనములోఁ గూర్చుండి యీ మఱ్ఱి చిగుళ్ళను దిసెడి దానను” అని క్రోఁతి యనెను. “నేను ఒక మఱ్ఱిపండు తిని యిక్కడ రెట్టపై చితిని అందుచే మఱ్ఱిచెట్టు పుట్టెను కాన నేనే పెద్దదానను” అని తీతువు అనెను. అప్పుడు ఆ తీతువును గౌర వించుచు మిగిలినవి అది చెప్పినట్లు నడచుకొనినవి. అట్టి జంతు పులలోనే ప్రేమ యున్నపుడు మనలో ప్రేమ లేకపోవుట యెంత చెడ్డది. మనము పరస్పరము ప్రేమించుకొని గౌర వించుకొనవలయును. ధర్మవృద్ధుని అందఱు గౌరవింపవల యును. ధర్మము తెలిసికొని సంన్యాసు లైనవారు ఇటులుండ రాదని బోధించెను.

×

×

×

ప్ర జా ప తి గౌ త మి

ఒకప్పుడు భగవానుఁడు కపిలవస్తులో న్యగోధా రామము నందు విహరించుచుండెను. అప్పుడు ప్రజాపతిగౌతమి భగ వానుని దగ్గఱకువచ్చి నమస్కరించి యొక ప్రక్కగా నిలు ఘుండి యిట్లనియెను.

“భగవానుడా: స్త్రీలు గూడ బుద్ధుడు చూపిన ధర్మ మార్గము ప్రకారము ఇల్లు విడిచి దీక్ష గైకొన్నచో బాగుండదా!” అని.

“కాదు గౌతమి: స్త్రీలుగూడ దీక్ష గైకొనరాదు” అని భగవానుడు అనెను. గౌతమి మరల మరల నట్లే యడిగినను భగవానుడు కూడదనెను.

అప్పుడు గౌతమి భగవానుడు దీక్ష గైకొనుట కనుమతి యాయకపోవుటచే విచారముతో నేడ్చుచు భగవానునికి నమస్కరించి పృథక్కిదిము వేసి వెడలిపోయెను.

మతొకప్పుడు భగవానుడు వైశాలిలో గూటాగారశాల యందు విహరించుచుండగా ప్రజాపతి గౌతమి కేశములు కత్తిరించుకొని కాషాయబట్టలు కట్టుకొని చాలమంది శాక్య స్త్రీలతో గూడ అక్కడికి వచ్చి దుమ్ముతోనిండిన మేనితో విచారముతో వెలుపలిద్వారము దగ్గర నిలుచుండెను.

ఆ నందుండది చూచి “ఇట్లుంటివేమి” అని యడిగెను.

“భగవానుడు స్త్రీలకు బుద్ధధర్మములో దీక్ష యిచ్చుట కనుమతించుటలేదు” అని యామె చెప్పెను.

“గౌతమీ: నీవిక్కడనే యుండుము. బుద్ధ ధర్మములో స్త్రీలకు దీక్ష యివ్వ భగవానుని బ్రార్థింతును” అని యానందుడు ప్రతికి భగవానుని దగ్గరకుబోయి నమస్కరించి యొక ప్రక్కగా నిలుచుండి యిట్లనెను.

“భగవానుడా: ప్రజాపతి గౌతమి దుమ్ముతో నిండిన

మేనితో విచారముతో వెలుపల నిలుచుండియున్నది. మీరు స్త్రీలకు బుద్ధధర్మములో దీక్ష యిప్పింపవలయును”

“కాను ఆనందా! స్త్రీలకు దీక్షకై అనుమతి యాయంబడదు”

“భగవానుఁడా! స్త్రీలు గూడ ఇళ్ళువీడి ధర్మమును దెలిసికొని యర్హత్వపదవిని పొందఁగలరు గదా”

“అవును పొందఁగలరు”

“అయితే పొందఁగలిగినపుడు స్త్రీలుగూడ అర్హత్వపదవి పొందఁ గలిగినచో భగవానుని పోషించి, పాలిచ్చి పెంచి యెక్కువ యుపకారము చేసిన తల్లి గౌతమికి దీక్ష యిచ్చెదరు గాక”

“యావజ్జీవము బుద్ధ ధర్మములను జాగ్రత్తగాఁ బరిపాలించుచో నట్లే దీక్షకై యనుమతి యివ్వఁబడును” అనెను.

“సరే” యని యానందుఁడు ప్రజాపతి యంగీకారమును తెలిసికొనివచ్చి భగవానునికిఁ దెలిపెను.

దీక్షకై యనుమతి నిచ్చితిని. కాని స్త్రీలు ఈ బుద్ధధర్మమున దీక్ష పుచ్చుకొనకున్నచో ఈ బ్రహ్మచర్యము చిరస్థాయిగా నుండెడిది. కాని స్త్రీలుగూడ దీక్ష పుచ్చుకొందురు గాన ఈ బ్రహ్మచర్యము స్థిరముగా నుండక త్వరలో పోవును” అని భగవానుఁ డనెను.

పిదప నీవత్సరముతోనే బింబిసారుని/ రాజమహిషియు సుందరియు నగు క్షేమ భగవానుని యుపదేశము విని భర్త యనుజ్ఞపొంది భిక్షురాలయ్యెను. ఆమెను జూచి చాలమంది స్త్రీలు దీక్ష గైకొనిరి.

(బుద్ధుని 43 — 48 ఏండ్ల వయస్సులో)

సు ది న్నుఁ డు

ఒకమాఱు భగవానుఁడు వైశాలిలో ఒక సభలో ధర్మము ఉపదేశించుచుండెను. అప్పుడు వైశాలికి దగ్గఱగానున్న కలందక మను గ్రామమునుండి యేదో షనిమీఁద వైశాలికి వచ్చి కలంద పుత్తుఁడగు సుదిన్నుఁడు అనేకులు మిత్రులతోఁ గూడ భగవానుని ధర్మోపదేశమును విసెను.

అతనికిట్లు మనసులో ఆలోచన గలిగెను.

“భగవానుఁడు ఉపదేశించు ధర్మము సంపూర్ణమైనది. శ్లంఖమువలె స్వచ్ఛమైన బ్రహ్మచర్యమును ఇంటిలో నుండి వరిపాలించుట సుఖము గాదు. కనుక జుట్టు తీసివేయించి కాషాయబట్టలు గట్టి యిల్లువీడి సంన్యసింతునా ఏమి”

ఇట్లు ఆలోచించి సభ ముగిసిన పిదప భగవానునికి నమస్కరించి జనులందఱు వెడలిపోయిన పిదప భగవానుని సమీపించి నమస్కరించి యొక ప్రక్కగా నిలుచుండి యిట్లనెను.

“భగవానుఁడా! మీ ధర్మమును దెలిసికొంటిని నేను సంన్యసింపఁ గోరుచుంటిని దీక్షయిండు.”

“నీవు దీక్ష పుచ్చుకొనుటకు మీ తల్లిదండ్రులు అనుమతి యిచ్చిరా?” అని భగవానుఁడడిగెను.

“లేదు అనుమతి యాయలేదు.”

“తల్లి దండ్రులు అనుమతి యిచ్చినఁగాని దీక్ష యాయవీలులేదు”

“అయినచో అనుమతి తీసికొని వచ్చెదను”

అని చెప్పి తన కలందక గ్రామమునకుఁ బోయి తల్లి దండ్రుల యనుమతి గోరెను. అప్పుడు వారిట్లనిరి.

“నాయనా! సుదిన్నా! నీవు మాకుఁ జాల యిష్టుఁడవు చిన్నప్పటినుండి కష్ట మెఱుఁగవు. నిన్ను విడచి మేము ఉండఁజాలము. కనుక నీవిల్లు వీడుటకు అనుమతి యెట్లీయఁ గలము.”

పిదప ఎన్నిసార్లు సుదిన్నుఁడు ప్రార్థించినను వారు అనుమతింపలేదు. అప్పుడు సుదిన్నుఁడు కడికనేలపయిఁ బరుండి భుజించుటమాని “ఇచట నేను చావనైనఁ జావవలయును లేనిచో సంన్యాసమైన పుచ్చుకొన వలయును” అని భుజించుట మాసెను.

ఇట్లు కొన్ని దినములు గడచెను. అయినను వారు అనుమతి యీయలేదు. సుదిన్నుఁడు భుజింపలేదు. అప్పుడు సుదిన్నుని స్నేహితుఁడు వచ్చి భుజింపఁ బ్రార్థనచేసెను. కాని లాభము లేకపోయెను. అంత స్నేహితుఁడు తల్లిదండ్రుల దరికి వచ్చి మీరనుమతి యివ్వనిచో ఇతఁడు చనిపోవును. ఇచ్చినచో బ్రతికియైన నుండును. దీక్షలో నిలఁబడలేనిచో తిరుగ నిండికి వచ్చునుగదా. అని చెప్పఁగా చివరకు వారు అనుమతి ఇచ్చిరి. సుదిన్నుఁడు భగవానుని దగ్గఱకుఁ బోయి తల్లిదండ్రుల యనుమతిని దెలిపి దీక్ష గైకొనెను.

సంగాముఁడు బ్రాహ్మణుఁడు

ఒకప్పుడు శ్రావస్తి పట్టణములో అనాథ పిండికుని జీత వనమందు బుద్ధభగవానుఁడు విహరించుచుండెను.

ఆ సమయమున ఆయుష్మంతుఁడగు సంగాముఁడు భగవానుని సందర్శించుటకు శ్రావస్తికి వెళ్ళెను. అపు డీసంగతి తెలిసికొని సంగాముని శార్య తన పిల్లవానిని దీసికొని జీత వనమునకుఁ బోయెను. అంత సంగాముఁడొక చెట్టుక్రిందఁ గూర్చుండియుండెను. అప్పుడామె సంగాముని దగ్గఱకుఁబోయి యిట్లనెను.

“ఓ శ్రమణా! ఈ పిల్లవానితోఁ గూడిన నన్నుఁ దమరు పోషింతురు గాక.”

ఆమె మాటలు వినియు సంగాముఁడు మరుమాటాడలేదు. ఈ విధముగా రెండవసారి మూడవసారి యామె పలికెను. అతఁడు మాటాడలేదు.

“ఇదిగో వీఁడు మీ పిల్లవాఁడు. వీనిని పోషింపుఁడు” అని పలికి యామె యపు డాపిల్లవానిని సంగాముని దగ్గఱ విడిచి పెట్టి వెడలిపోయెను.

అప్పుడు సంగాముఁ డాపిల్లవానివై పు చూడనైనఁ జూడ లేదు. మాటాడలేదు కూడ.

ఆమె అట్లు కొంతదూరమేగి వెనుకకుఁ దిరిగి చూచెను. సంగాముఁ డాపిల్లవానివై పు చూడనైనఁ జూచుటగాని, మాటాడుటగాని లేదని తెలిసికొనెను. ఈ శ్రమణునికి తన పిల్లవానితో నిపుడెట్టి సంబంధమును లేదు” అని తన మనసులో గ్రహించెను.

అంతట ఆమె వెనుకకుఁ దిరిగి వచ్చి తన పిల్లవానిని ఎత్తుకొని తీసికొని పోయెను.

ఇది తెలిసికొనిన బుద్ధభగవానుని నోటినుండి యీ మాటలు వెడలెను.

“భార్య యరుదేఱ సంతోష పడఁగలేదు
భార్య వెడలిపోయిన దుఃఖ పడఁగలేదు
పూర్తిగా వాంఛనుండి విముక్తి చెందె
నట్టి సంగఁము బ్రాహ్మణుఁ డనెద నేను”

* * *

బా హి యుఁ డు

ఒక సమయమున శ్రావస్తిలో అనాథ పిండికుని జేతవన మందు బుద్ధభగవానుఁడు విహరించుచుండెను.

అదే సమయమున బాహియుఁడను నొక సాధువు వల్కలములను ధరించి సుస్పౌరకమను తీర్థమున వసించుచుండెను. బుద్ధభగవానుఁడు శ్రావస్తిలో విహరించుచున్నట్లు విని అతఁడు మఱునాఁడే శ్రావస్తికిఁ బోయెను,

అతఁడు శ్రావస్తికిఁ బోయి యనాథ పిండికుని జేతవన మును సమీపించెను. ఆప్పు డక్కడ చాలమంది భిక్షువులు ఆఱు బయట నిటు నటు పచారు చేయుచుండుట చూచి వారిని సమీపించి “భగవానులారా! ఇప్పుడు బుద్ధభగవాను లెక్కడ వారి విపుడు సందర్శింపవలయును” అని యడిగెను.

“ఓ బాహియా! బుద్ధభగవానులు భిక్షకై గ్రామములోనికి వెళ్ళిరి” అని వారు చెప్పిరి. అప్పుడు బాహియుఁడు కంగారుగా జేతవనమునుండి వెడలి శ్రావస్తిలోనికిఁ జొయెను.

అక్కడ “దర్శనీయుఁడును, శాంత స్వరూపుఁడును, సంయమియు, నిర్మలుఁడు నగు భగవానునిఁ జూచెను.

వెంటనే బుద్ధుని కాళ్ళపైఁజడి బాహియుఁ డిట్లనెను.

“ఓ భగవానుఁడా! నాకు చిడకాలము సుఖము హితము గూర్చు ధర్మ ముపదేశింపుఁడు, నుగతా! నాకు అట్టి ధర్మముపదేశింపుఁడు.”

“బాహియా! ఇది తగిన సమయము గాదు. ఇపుడే నేను భిక్షకుఁ జొవుచున్నాను” అని భగవానుఁడనియె.

మరల నట్లే బాహియుఁ డడిగెను. మరల భగవానుఁ డట్లే యనెను.

“ఓ భగవానుఁడా! మీర్చుగాని నేమగాని ఎంతకాలము జీవింతుమో ఏమి చెప్పఁగలము. నాకు హితమును సుఖమును గూర్చు ధర్మము నుపదేశింపుఁడు”.

“బాహియా ఇది తగిన సమయము గాదు” ఇట్లు బాహియుఁడు బుద్ధుఁడును రెండవసారి మూడవసారి వలికిరి.

“అయితే సరే మంచిది. బాహియా! వినుము ఇది నేర్చుకొనుము కళ్ళతోఁ నేవలము పైకిఁ జూడవలయును. చెవులతో నూరక వినవలయును. చర్మముతో నూరక తాకవలయును. మువ్వుతో నూరక తెలిసికొవలయును. బాహియా! ఇంతే నీవు నేర్చుకొనవలయును. నీవు కేవలము చూచువాఁడుగా

వినువాడుగా తాకువాడుగ, తెలిసికొనువాడుగ మాత్రమే యుండవలయును. ఊరక యట్లే యుండి వానియందు తగు లానక పోతివేని ఆసక్తి యుంచకపోతివేని ఈ లోకమందుఁగాని షరలోకమందుఁగాని నీకు బంధ మనునది లేదు. ఇదే దుఃఖము లను బోగొట్టునది ఇదే నిర్వాణము.”

ఇట్లు ఉపదేశించి బుద్ధభగవానుఁడు భిక్షకు వెడలిపోయెను. ఆ యుపదేశము గ్రహించి బాహియుఁడు ఆస్రవముల నుండి ముక్తుడై ఎటకో పోవుచుండెను.

అంత దారిలో ఒక యేనుఁగు ఆ బాహియుని మీఁదఁబడి చంపి తొండముతో విసరిచైచెను.

అప్పుడు బుద్ధభగవానుఁడిది విని యా బాహియఖని శరీర మున కగ్నిసంస్కారము చేసి అచితా భస్మము మీఁద నొక స్థూపము కట్టించెను.

ఆ బుద్ధభగవానుని నోటినుండి యీ మాటలు వెల్పుడెను.

“అచట భువి నీరు వాయువు నగ్ని నిలవ
వచట సూర్యచంద్రులు శుక్రుఁ డలరలేరు
చీకటికిఁదావు లేదందుఁ; జింతలేదు
అది యెఱింగి భిక్షు విల క్షీణాన్రవుఁ డగు”

* * * *

మా తంగ కన్య

ఒకప్పుడు బుద్ధభగవానుఁడు శాస్త్రవస్థిలో అనాథ విండికుని జీతవనములో విహరించుచుండెను.

అప్పుడు ఒక దినమున ఆనందుడు పాత్రయు వస్త్రములు ధరించి భిక్షకై వెడలి భిక్షను దెచ్చుకొని భుజించి యొకనది దగ్గఱకుఁ బోవుచుండెను. దారిలో ప్రకృతి యను పేరుగల యొక యువతి నీరు తెచ్చుకొనుచుండఁగా ఆనందుఁ డిట్లడిగెను.”

“అమ్మాయి! కొంచెము మంచినీరు ఇచ్చెదవా?”

“అయ్యా! నేను మాలదాదమ”

“అమ్మాయి! నేను మంచినీరు అడిగితిని. నీ కులము నడుగలేదు.”

అప్పుడా మాతంగకన్య నీరు ఆనందుని కిచ్చెను. ఆ మాతంగకన్య యానందుని మాటలు ఆశ్చర్యము గొలుపఁగా నాతనినిఁజూచి మోహించి యానందుని నివాసాదులను గనుఁగొని యింటికిఁ బోయి తల్లితో నీ సంగతి యంతయుఁ జెప్పి “తాను ఆనందునిఁదక్క నింకెవరిని పెండ్లి చేసికొనను” అనెను.

తల్లి మఱునాఁడు ఆనందుని దగ్గఱకు బోయి భిక్షకురమ్మని కోరెను. ఆనందుఁడు మౌనముతో నంగీకరించెను.

మఱునాఁడు ఆనందుఁడువచ్చి భుజించుచుండెను. అప్పుడాయువతి తల్లి యానందునితో నిట్లనియెను.

“అయ్యా తమరు మాయమ్మాయిని స్వీకరించి యనుగ్రహింపవలెను.

“అమ్మా! నేను సంన్యాసిని” అని యానందుఁడు మెల్లగా ననెను.

అపుఁ డామె బ్రతిమాలి బలవంత పెట్టినను ఆనందుఁ

డంగీకరింపక వెడలిపోయెను. పిదప ఆ యువతి యానందుఁ డెక్కడకు భిక్షకుఁ డబోయిన అక్కడికి వెంటాడఁ దొడఁగెను. అప్పటికిని ఆనందుఁ డంగీకరింపక యీ సంగతి యంతయు భగవానునికి విన్నవించెను.

భగవానుఁ డా యువతిని రావించి యిట్లు డిగెను.

“అమ్మాయి! నీవు ఆనందునివెంట నెందుకుఁ బడుచుంటివి. అతనివల్ల నీకుఁ గావలసినదేమి?”

“ఆనందుని కెవ్వతెయు భార్యలేదని విన్నాను. నే నెవరిని బెండ్లాడలేదు. కాన నే నకనికి భార్యను గాఁదలఁచితిని” అని యా యువతి యనెను.

“ఆనందుఁడు భిక్షువు. అతని నెత్తిపైని జుట్టులేదు. నీవో జుట్టు గలదానవు. నీవును జుట్టు తీయించుకొన్నచో ఆనందుఁడు నిన్నుఁ బ్రేమింపఁగలఁడేమో తల్లి యనుమతి పొంది రమ్ము” అని భగవానుఁడనెను.

అపు డా యువతి తల్లిదగ్గఁకుఁబోయి భగవానుని వాక్యములను దెలిపెను. అప్పుడు తల్లి యిట్లు పలికెను.

“ఓడ్డా! నీవు నా ప్రేయమైన కుమార్తెవు. నీవు జుట్టు తీయించుకొనరాదు. నీవు ఆ సంన్యాసి నే యెందుకుఁ గోరుచుంటివి. ఇంక ఈ లోకములో నీకుఁదగిన వరులే లేరా? నీకు మంచి వరుని వెదకి తీసికొని వచ్చెదను. ఈ పట్టు మానుము.”

“నేను జనిపోవనైనఁ జనిపోదును. కాని యానందునిఁ దక్క మరొకనిని బెండ్లియాడను” అని యా యువతి యనెను.

“అమ్మాయి! నన్నెందుకు అవమానపఱచెదవు”

“అమ్మా! నే నంటే నీకుఁ జేమయున్నచో నా కౌఠిక తీర్పుము.” అని వ్రవకృతి యనెను.

పిదప మార్గాంతరము లేక తల్లి యేడ్చుచు తన కుమార్తె జుట్టు తీయించుకొనుటకు ఆనుమతి యిచ్చెను.

వ్రవకృతి పెంటనే జుట్టు తీయించుకొని బుద్ధభగవానుని దగ్గఱకు వచ్చెను. భగవానుఁ డది చూచి యిట్లనెను.

“అమ్మాయి! నీవు అనందునిఁ గోరుచుంటివి గదా. వాని శరీరములోని యే భాగము నీకుఁ గావలెను”

“నేను ఆనందని కన్నులను గోరుచున్నాను. అఱిని మొగమును గోరుచున్నాను. అఱిని శబ్దమును గోరుచున్నాను. అఱిని వద్దతిని గోరుచున్నాను” అని వ్రవకృతి యనెను.

“సరే, కాని యా కన్నులలో నే మున్నదో నీకుఁ దెలియువా? ఆ కన్నులలో కన్నీళ్ళు, పుసులు ఉన్నవి. ముఖములో ఉమ్మి యున్నది. ముక్కులో చీమితి యున్నది. చెవులలో గుఱిమి యున్నది. అతని శరీరములో మలమూత్రములున్నవి. స్త్రీపురుషుల సహవాసమువల్ల సంతానము గలుగును. పుట్టుక యున్నచోట చావు తప్పకుండు నున్నది. చావన్నచోట దుఃఖము, ఏడ్పు తప్పవు. ఓసి తెలివితక్కువ పిల్లా! ఇట్టి శరీరమువల్ల నీ కేమిలాభము. ధర్మము తెలిసికొని యానందము పొందుము. తిరిగి తిరిగి పుట్టుక చావు, దుఃఖము లేని మహాత్తమగతిని పొందుము.” అని భగవానుఁ డనెను.

e
బుద్ధుని
ఆనంద-

కుని తో

బ్రాహ్మ
ఉకుఁ
గూర్చు

ములక
పారు
అని,
ఈ విః

“రంగురంగు రాజరథముల్ వ్రాలివడును
మినమినని యౌవనపుమేను ముపలి దగును
పుణ్యధర్మంబు ముసలిదై ముడుతవడదు
సజ్జనులఁగూర్చి యిటువల్కు సజ్జనంబు”

(నా ధమ్మపదము)

అంతతో నామె కన్నులు తెరిచివడెను. అప్పు డామె
బుద్ధుని ధర్మమును శరణుపొంది దీక్ష పొంది భగవానునికి
ఆనందనికిఁ జేమపాత్రు రాలయ్యెను.

* * * *

బ్రాహ్మణుల డేవరు?

ఒక సమయమున భగవానుఁడు శ్రావస్తిలో అనాథపిండి
కుని తోటయగు జీతవనములో విహరించుచుండెను.

అప్పుడు కొందఱు బ్రాహ్మణుల ప్రోత్సాహమున
బ్రాహ్మణ ధర్మమును గూర్చి చర్చించుటకు భగవానుని దగ్గ
ఱకుఁ బోయి కుశలప్రశ్న లడిగిన పిదప నొక ప్రక్కగాఁ
గూర్చుండి యాశ్వలాయనుఁడు భగవానునితో నిట్లనెను.

“ఓ గౌతమా! బ్రాహ్మణులే శ్రేష్ఠులనియుఁ దక్కిన వర్ణ
ములవారు తక్కువయని, బ్రాహ్మణులే తెల్లగనుండురని, తక్కిన
వారు నల్లనివారని, బ్రాహ్మణులే శుద్ధులని బ్రహ్మకన్నకొడుకు
లని, బ్రహ్మ ముఖమునుండి పుట్టినవారని బ్రాహ్మణులందురు.
ఈ విషయమున మీ రె మందురు.”

“ఆశ్వలాయవా! అందఱు స్త్రీలవలెనే బ్రాహ్మణ స్త్రీలు

గూడ ఋతుమతులై గర్భవతులై సంతానమును గనుచు పాలిచ్చుచుండురు గదా. సుట్టి పుట్టగనే బ్రాహ్మణులే శ్రేష్ఠులవుదురా?”

“అవును బ్రాహ్మణు లిట్లే యందురు.” అని ఆశ్వ లాయనుడనెను.

“ఆశ్వలాయనా! మీరిది విన్నారా? ఇతర దేశములలో ధనికులు దాసులు ఉండురని, ధనికులు దాసులుగను, దాసులు ధనికులుగను గాంగలరా?”

“ఉన్నారని వింటిని. అవును కాంగలరు.”

“అయితే ఆశ్వలాయన! బ్రాహ్మణులే శ్రేష్ఠులనుటలో బలమేమున్నది. ఎట్లు నమ్మవచ్చును.”

“అయినను బ్రాహ్మణు లిట్లే యందురు.”

“అయితే ఇది మీరు నమ్ముదురా? క్షత్రియుండు ప్రాణులను జంపుచు దురాచారియై యబద్ధములు పలుకుచు అన్యాయ వర్తనుడై యున్నాడనుకొందము. అతండు చనిపోయిన పిదప నరకమును దుర్గతిని పొందునా? పొందరా? ఇట్లే బ్రాహ్మణుండుగాని, వైశ్య, శూద్రులుగాని యన్యాయ ప్రవర్తనలో నున్నచో వారును దుర్గతిని పొందుదురా? పొందరా?”

“వారు అన్యాయవర్తనులైనచో క్షత్రియులన్న మాట యేమి, బ్రాహ్మణులన్న మాటయేమి అందఱు నరకమును, దుర్గతిని పొందుదురు.”

“అయితే మఱి బ్రాహ్మణులే శ్రేష్ఠులనుటలో హేతువేమి?”

“అయినను బ్రాహ్మణు లిట్లే యందురు.”

“అయితే ప్రాతిపదికగా మాని, దొంగతనము చేయక, దురాచారి కాక, యన్యాయాదులు చేయని బ్రాహ్మణులొక్కడే చనిపోయిన పిదప సుగతిని స్వర్గ లోకమును బొందునా? క్షత్రియ, వైశ్యాదులు పొందరా?”

“న్యాయవర్తనులైనచో అందఱు సుగతిని పొందుదురు.”

“అయితే అశ్వలాయనా: బ్రాహ్మణు లొక్కరే రాగ ద్వేషాదులను విడిచి సత్రప్తవర్తనులై యుండురా తక్కినవారు ఉండలేరా?”

అందఱు సత్రప్తవర్తన గలవారై యుండఁగలరు”

“అయితే బ్రాహ్మణు లొక్కరే నదికిఁబోయి స్నానముచేసి తోముకొని ముఱికిని బోఁగొట్టుకొందురా? తక్కినవారు ముఱికి పోఁగొట్టుకొనలేరా”

“అందఱును పోఁగొట్టుకొనఁగలరు.”

క్షత్రియ బ్రాహ్మణులు మాత్రమే అరణులు తెచ్చి నిప్పును బుట్టించఁగలరని యా నిప్పే తేజస్సుగలదై యుండునని, తక్కిన ఛండాలురు, నిషాదులు మొదలగువారు అరణులు తెచ్చి నిప్పును బుట్టించలేరని ఆ నిప్పులో తేజస్సు ఉండదని చెప్పగలమా?”

“చెప్పలేము ఎవరైనను అరణులు తెచ్చి నిప్పును బుట్టించఁగలరు. అందఱి నిప్పును తేజస్సు గలదిగానే ఉండును.

“ఒకనికి ఇద్దఱు కవలపిల్లలు ఉన్నారనుకొనుము. అందు ఒకఁడు వేదము చదువుకొని గురువుచే నువనీతుఁడై యున్నాఁడనుకొనుము. రెండవవాఁడు వేదము చదువుకొననివాఁడై

గురువుచే నుపనీతుఁడుగాక యున్నాఁడనుకొనుము. వారిలో సెవరిని గౌరవించి భోజనము పెట్టుదుము”

“వేదము చదువుకొని గురువుచే నుపనీతుఁడైన వానికే”

ఒకనికి ఇద్దఱు కవల పిల్లలు ఉన్నారనుకొనుము. అందులో వేదము చదువుకొని గురువుచే నుపనీతుఁడై యుండియు దుశ్శీలుఁడై పాపాత్ముఁడయ్యెననుకొనుము. రెండవవాఁడు వేదము చదువుకొనక గురువుచే నుపనీతుఁడుగాక యుండియు సుశీలుఁడై పుణ్యాత్ముఁడై యున్నాఁడనుకొనుము. వీరిలో సెవరిని గౌరవించి భోజనము పెట్టుదుము పాపికి బెట్టినందువలన లాభమేమి”

“సుశీలుఁడైనవానికే భోజనము పెట్టుదుము. పాపికిఁ బెట్టిన లాభము లేదు.”

“ఆశ్వలాయన! మొదట జాతి గొప్పదని, పిదప జాతి కంటె వేదాధ్యయనము గొప్పదని, పిదప శీలము గొప్పదని నీవే యంగీకరించితివి గదా. నేను ఆ శీలమె గొప్పదనియు జన్మమాత్రమున గొప్పదనము గలుగదనియు నుపదేశించుచున్నాను.”

అప్పుడు ఆశ్వలాయనుఁడు మౌనమువహించి భగవానుని ధర్మమును గ్రహించి యుపాసకుఁడయ్యెను.

* * *

ఫోషపాదుఁడు - సంజ్ఞ ఆత్మ - వ్యాకృతములు

ఒకసారి బుద్ధభగవానుఁడు శ్రావస్థిలో అనాథ పిండికుని జీతవనములో విహరించుచు ఉదయము భిక్షకై బయలుదేఱెను.

భిక్షాసమయమింకను కాలేదని తలచి యీలోపుగా “పోష్టపాద పరివ్రాజకుఁడు తన పరిషత్తుతో నివసించు మల్లికారామము (కోసలరాజు భార్య వేయించిన యారామము) అగు తిందు కాచీరమునకు వెళ్ళి వచ్చెదను” అని తలచి యక్కడకు వెళ్ళెను.

ఆ సమయమున పోష్టపాదుఁడు తన పరిషత్సభ్యులతో లౌకిక కథలను గూర్చి ప్రస్తావించుచుండెను. భగవానుని రాకచూచి తన సభ్యులతో “నిశ్శబ్దముగా నుండుఁడు అని చెప్పి భగవానునికి స్వాగతము చెప్పి యిట్లనెను.

“భగవానుఁడా! దయచేయుఁడు. చిరకాలమునకు వచ్చి తిరి. ఈ యాసన మలంకరింపుఁడు.”

అప్పుడు భగవానుఁడువచ్చి యాసనమునఁ గూర్చుండెను. ప్రోష్టపాదుఁడు క్రిందుగా ఒక యాసనము వేసికొని కూర్చుండెను. భగవానుఁడు పోష్టపాదునితో నిట్లనెను.

“పోష్టపాదా! దేనినిగూర్చి ప్రసంగించుచుంటిరి.”

“మా ప్రసంగముల కేమిలెండు, కాని కుశూహళి శాలలోఁ జేరిన నానామతములవారు అనేక ప్రసంగములు గావించిరి. ఆ శ్రమణులు బ్రాహ్మణులును అభిసంజ్ఞానిరోధమును (సమాధిని) గూర్చి తమ తమ యాశయములు వెల్లడించిరి. సంజ్ఞ “నామరూపముల చేతన) తన కరణము లేకుండనె వుట్టుము. కారణము లేకుండనె నిరుద్ధము అగును” అని కొందఱినితి. “సంజ్ఞయె (నామరూపముల శేతన) పురుషునికి ఆత్మ. అది వచ్చుచుఁ బోవుచుండుఁడు. అది వచ్చినప్పుడు పురుషుఁడు

సంజ్ఞగలవాడగును. అది పోయినపుడు సంజ్ఞలేనివాడగును." అని కొందఱుందురు. ఈ విధముగ అనేకులు తమ తమ యభిప్రాయములు తెలుపుచున్నారు. ఇందు విషయమయి భగవానుని యాశయమేమో తెలిసికొనఁ గోరుచున్నాను." అని ప్రోష్ఠపాదుఁడనెను.

అప్పుడు బుద్ధభగవానుఁడిట్లనెను.

“ప్రోష్ఠపాదా! ప్రపంచమున విద్యాచరణయుక్తులు భగవానులునైన బుద్ధులు పుట్టుచుందురు. వారు ఉపదేశములు చేయుచుందురు. వారు ఎల్లపుడు శీలసంపద గలిగి యుందురు. వారు పంచేంద్రియముల కోరికల నుండి ముక్తులై తమ్ముఁదాము వరిశీలించుకొనుచు సంతృప్తులై యుందురు. వారి మనస్సు శాంతమై యుండును. వారి శరీరము నిశ్చలమై యుండును. అంత వారి చిత్తము ఏకాగ్రమగును. ఇది వారి శిక్షణము. ఈ పిదమైన శిక్షణము పలన అవసరమైనచో సంజ్ఞయుత్పన్నమగును నిరుద్ధమగును గూడ. కాన పురుషుని సంజ్ఞలకు సరియయిన కారణము గలదు. కారణములేక గలుగుననరాదు. అట్లు ఏకాగ్రత పొందినవారు కామభోగముల నుండి దుష్టకార్యముల నుండి విడివడి క్రమ క్రమముగా వివేకమచే ఇతర విషయములందు ఉపేక్షాభావమును పొందుదురు పిదప దానిని విడిచి నానాత్వమును విడిచి అనంతాకాశరూపమైన యాయతనమును పొందుదురు. ఇదియు పోయిన పిదప విజ్ఞాన రూపమైన యాయతనమును పిదప దానిని విడిచి క్రమ క్రమముగా అభినంజ్ఞానిరోధ రూపమైన సంప్రజ్ఞాత సమాధిని పొందుచిదురు. వరకు భిక్షువులు అంతిమ స్థానమును పొందుదురు.

పో

తరువాత
పోవుటయె“భ
ముందా?“ః
జ్ఞానము“ః
సంజ్ఞా“ః
యన్నా

మును

“

కొన్నచ

ననే సఁ
పేతనవ

మనోమ

మయ

పుట్టును
వలెను.

తరువాత 'చింతనము చేయుట చెడ్డది. చింతనము చేయక పోవుటయే మంచిది" అని వారికిఁ దోచును." అని.

"భగవానుఁడా! సంజ్ఞపుట్టుక ముందా లేక జ్ఞానము ముందా? లేక జ్ఞానము ముందువుట్టి సంజ్ఞ పిదపఁ బుట్టినా?"

"పోష్టపాదుఁడా! సంజ్ఞ ముందు పుట్టును. తరువాత జ్ఞానము పుట్టును. సంజ్ఞ వలననే జ్ఞానము గలుగును."

"భగవానుఁడా! సంజ్ఞయే పురుషుని యాత్మయా? లేక సంజ్ఞ వేఱు ఆత్మ వేఱునా?"

"పోష్టపాదా! నీవు దేనిని ఆత్మగా అనుకొనుచున్నావు?"

"భగవానుఁడా! నేను నాలుగు భూతములు గలిగి యన్నాదులను భుజించెడి యన్నమయకోశ రూపమైన దేహమును ఆత్మయని యనుకొనుచున్నాను."

"పోష్టపాదా! ఆ అన్నమయ కోశమునే యాత్మ యనుకొన్నచో సంజ్ఞ వేఱు ఆత్మ వేఱు. ఆత్మ స్థూలమైనదగుట వలననే సంజ్ఞ పుట్టును. నిరుద్ధమును నగును. ఇందువలన అవి వేఱునవలయును.

"భగవానుఁడా! అయితే నేను ఇంద్రియములతోఁగూడిన మనోమయ కోశమును ఆత్మగా అనుకొనుచున్నాను."

"అయితే పోష్టపాదా! సంజ్ఞ వేఱు ఆత్మ వేఱు. మనోమయమె యాత్మ యన్నచో పురుషునికి కొన్ని కొన్ని శుంజ్ఞలు పుట్టును. కొన్ని గొన్ని నిరుద్ధమగును. ఇందువలన అవి వేఱునవలెను."

“అయితే నేను రూపము లేనిదానినె అత్మ యని యనకొనుచున్నాను.”

“ప్రోష్ఠపాదా! రూపము లేనిదె యాత్మ యన్నచో సంజ్ఞ వేఱు ఆత్మ వేఱు. రూపము లేనిదె యన్నచోఁ గొన్ని సంజ్ఞలు పుట్టును కొన్ని నిరుద్ధమగును. ఇందువలన అవి వేఱనవలయును.”

“అయితే భగవానుఁడా! సంజ్ఞ పురుషుని యాత్మయా? లేక సంజ్ఞ వేఱా? ఆత్మ వేఱా?”

“ప్రోష్ఠపాదా: భేదదృష్టి గలవారు దీనిని దెలిసికొనుట కష్టము.”

“భగవానుఁడా: భేదదృష్టి గలవారు దీనిని దెలిసికొనుట కష్టమైనచో లోకము నిత్యమా, అనిత్యమా అంతుగలదా, అంతు లేనిదా జీవుడు శరీరము ఒకటా రెండా? మరణించిన పిదప తథాగతుఁడు మరల పుట్టునా పుట్టఁడా?” అను వీనిని గూర్చి భగవానుఁడేమనును?

“ప్రోష్ఠపాదా: లోకము నత్యమా అనత్యమా? లోకము అంతము గలదా అంతము లేనిదా?, జీవుఁడు శరీరము ఒకటా వేఱా? మరణించిన పిదప తథాగతుఁడు జిరగి పుట్టునా పుట్టఁడా? వీని అవ్యాకృతములు (అనిర్వాచ్యములు=స్పష్టముగా నీర్వచింపరానివి.) అని యంటిని.”

“భగవానుఁడా: వీనిని అవ్యాకృతములని యెందుకుఁ జెప్పితిరి?”

“ప్రోష్ఠపాదా: ఇవి ప్రయోజనము గలవిగావు. భేద

యుక్తమైనవి గావు. ఇవి బ్రహ్మచర్యమునకుఁ గాని, నిర్వేదమునకుఁగాని, విరాగమునకుఁగాని, నిరోధమునకుఁ (క్షేపవివాశమునకు) గాని, శాంతికిఁగాని అభిజ్ఞకుఁగాని సంబోధికిఁ (వరమార్థజ్ఞానమునకు) గాని నిర్వాణమునకుఁ గాని యుపయోగింపవు. అందువలన వీనిని ఆవ్యాకృతము లంటిని.”

“భగవానుఁడా! భగవానుఁడు వీనిని వ్యాకృతములుగాఁ జెప్పిరి.”

“శ్రోష్ఠపాదా! ఇవి సార్థకమైనవి. ధర్మమునకు బ్రహ్మచర్యమునకు నిర్వేదమునకు విరాగమునకు నిరోధమునకు ఉపశమమునకు అభిజ్ఞకు సంబోధికి నిర్వాణమునకు ఉపయోగించునవి. కావున వీనిని వ్యాకృతములని చెప్పితిని.”

“భగవానుఁడా! అవును. ఇవి యట్టివే. భగవానుఁడా! తమకు ఇవ్వడేదైన పని యుండు నమయమేమో.”

అప్పుడు భగవానుఁడు ఆసనమునుండి లేచి యుటనుండి వెడలిపోయెను.

త్రివిధ శరీరములు

రెండుదినము లైన పిదప చిత్రహతిసారిపుత్రుఁడను ప్రోష్ఠపాదుఁడును భగవానుఁడున్న చోటికి వెళ్ళి భగవానుని యనుజ్ఞ పొంది కూర్చుండిరి.

అప్పుడు భగవానుఁడిట్లు చెప్పెను.

“ప్రోష్ఠపాదా: కొందఱు శ్రమణులు బ్రాహ్మణులు “చనిపోయిన పిదప ఆత్మ రోగములు లేనిదై కేవల సుఖరూపము గలదై యుండును.” అను దృష్టిగలవారు. అప్పుడు నేను వారితో “మంచిది అట్టి కేవల సుఖరూపమై యున్న లోకమును గాని, పోనీ యొక రోజైన అట్టి యాత్మనుగాని చూచితిరా” అని యడుగఁగా “వారు లేదు” అని యనుచున్నారు. “ఈ మార్గము అట్టి యాత్మను లోకమును సాక్షాత్కరింపఁ జేసికొనుటకు ఉపయోగపడునా?” అని యడుగఁగా ‘లేదు’ అని యందురు. అప్పుడు వారి మాటలను ప్రమాణముగఁ దీసికొనవచ్చునా?

“భగవానుఁడా: ప్రమాణముగఁ దీసికొనరాదు.”

“ప్రోష్ఠపాదా: ఎవఁడైన ఒకఁడు ఒక సుందరిని వివాహమాడఁదలఁచుకొన్నాను అని యన్నచో ఆ సుందరి ఎట్టిదో ఏ జాతిదో తెలియునా అని యడిగినపుడు తెలియదు అన్నచో వానిని మన మేమనుకొనవలయును. వాని మాట ప్రమాణము అగునా? ఎవఁడైనను పైకెక్కుటకై మెట్లు కట్టుచున్నచో మేడపైకి ఎక్కుటకు మెట్లు కట్టుచున్నావే ఆ మేడ ఏ వైపున నున్నది. ఏ దిక్కుగా నున్నది. ఎన్ని యంతస్తులు గలది. అని యడిగినచో “నాకు తెలియదు” అని యన్నచో వాని మాటలు ప్రమాణము లగునా?”

“భగవానుఁడా! ప్రమాణములు గావు”

“ప్రోష్ఠపాదా: ఈ విధముగనే ఆ శ్రమణులు బ్రాహ్మణులు చెప్పు “చనిపోయిన పిదప ఆత్మ రోగములేనిదై కేవల సుఖరూపమై యుండును” అను మాటలు ప్రమాణములు గావు.”

“అవును భగవానుడా!”

“పోషణపాద! స్థూలశరీరము. మనోమయ శరీరము రూపరహిత శరీరము అని శరీరము మూడు విధములుగ నున్నది. నాలుగు భూతములతో తయారయి ఆహారమును భుజించు శరీరము స్థూల శరీరము, రూపము గలిగి సర్వాకారము గలిగి సర్వాంగములతో ఇంద్రియములతోఁ బూర్ణమైన శరీరము మనోమయ శరీరము, రూపరహితమై సంజ్ఞామయమై నడి రూపరహిత శరీరము, స్థూలశరీరము వదలిపోవుటకు నేను ధర్మోపదేశము చేయుచున్నాను. ఈ మార్గము నధిష్టించిన వారి చిత్తమలములు నశించును. శోధక ధర్మము పరిపూర్ణ ప్రవక్షి యీ జన్మలోనే గలుగును. ఈ మార్గము కఠినముగాదు. అందులో ప్రీతి నిశ్చలత్వము సుఖము గలుగును. మనోమయ శరీరము వదలిపోవుటకు ధర్మోపదేశము చేయుచున్నాను. ఈ మార్గము పొందినవారి క్లेशములు నశించును. సుఖము గలుగును. రూపరహిత శరీరము పోవుటకు ధర్మోపదేశము చేయుచున్నాను. దానివల్ల సుఖము గలుగును. ‘నీ యుపదేశమువలన ఈజన్మలోనే మార్గారూఢులై స్వయముగా తెలిసికొని జనులు విహరింతురా?’ అని యితరులు నన్ను అడుగ వచ్చును. అవును ఈ స్థూలాది శరీరముల పోవుటకే నేను ధర్మోపదేశము చేయుచున్నాను.’ అని యాండును.

‘ఎవరై ననువచ్చి ఏమేడ నెక్కుటకు మెట్లు కట్టుచున్నా, నన్నచో “అటువంటి మేడనెక్కుటకే మెట్లు కట్టుచున్నా నందును.” ఇటువంటి మాటలు జనులకుఁ బ్రమాణముగ నుండునా : ఉండవా?’

‘భగవానుడా! ఎందుకు ఉండవు’ అని ప్రోక్షపాదుడనేను, అప్పుడు చిత్తహత్తి సారిపుత్తుడిట్లు అడిగెను.

“భగవానుడా! స్థూల శరీరమును పరిగ్రహించిన వానికి మనోమయ శరీరము రూపరహిత శరీరము మిథ్యలగును అప్పుడు స్థూలశరీరమే సత్యముగాఁదోచును. మనోమయ శరీరము పరిగ్రహించిన వానికి స్థూల శరీరము రూపరహిత శరీరమును మిథ్యలగును రూపరహిత శరీరము పరిగ్రహించిన వానికి స్థూల శరీరము రూపరహిత శరీరము మిథ్యలగును. రూపరహిత శరీరమే సత్యముగాఁ దోచునుగదా”.

‘సారిపుత్రా! ఒకశరీరమును పరిగ్రహించి నప్పుడు ఆ పరిగ్రహించిన వానికి పడితర శరీరము లున్నట్లు తెలియదు తాను పరిగ్రహించిన శరీరమే సత్యము గాఁ దోచును. ‘నీవు భూతకాలములో ఉండివి. భూతకాలములో లేనిచో నీవు ఉండవు. భవిష్యత్కాలములో ఉందువు. అప్పుడు ఉండకపోయినచో నీవు ఉండవు. వర్తమానములో ఉన్నావు. ఇప్పడ నీవు లేనిచో నీవు ఉండవు’ అని నిన్ను ఎవరైనా వడిగినచో ఏమందువు.’

నేను ఇదివఱకుంటిని అప్పుడు లేనిచో ఉండను. ముందు ఉందును. అప్పుడు ఉండనిచో ఉండను. ఇప్పుడు ఉన్నాను ఇప్పుడు లేనిచో ఉండను. అని వారికి జవాబు చెప్పుదును.’

‘భూతకాలమందు శరీరమున్నచో నీకు ఆది సత్యము ఇతరములు మిథ్యలా? భవిష్యత్కాలమందు శరీరమున్నచో ఆది సత్యము ఇతరములు మిథ్యలా? వర్తమానమందు శరీర

మున్నచో అది సత్యము మిగిలినవి మిథ్యలా' అని యడిగినచో ఏనుండువు. '

“అవుడు నేనిట్లు చెప్పుదును. ‘భూతకాలమందు అప్పటికి అది సత్యము. భవిష్యద్వర్తమానములందు అది అసత్యము. అట్లే ఏ కాలములో ఏది యున్నదో అప్పటికి అది సత్యము మిగిలినవి అసత్యములు.’ అని వారికి జవాబు చెప్పుదును.”

“మంచిది స్థూలశరీర మున్నపుడు దానిని మనోమయ శరీరమనిగాని రూపరహిత శరీరమనిగాని యనము. ఇట్లే మనోమయ శరీరమున్నపుడు దానిని స్థూలశరీరమని గాని రూపరహిత శరీరమనిగాని యనము. రూపరహిత శరీరమున్నపుడు దానిని స్థూలశరీరమనిగాని మనోమయ శరీరమనిగాని అనము. అవునుండి పాలు, పాలనుండి పెరుగు, పెరుగు నుండి వెన్న, వెన్ననుండి నెయ్యి అగును గదా, పాలుగా నున్నపుడు అవి పాలే గాని పెరుగు వెన్న నెయ్యి గావు. దానిని పాలనియె యందుము. పెరుగుగా నున్నపుడు దానిని పెరుగని యందుము గాని మిగిలినవి అనము. అట్లే స్థూలశరీరముగా నున్నపుడు స్థూలశరీరము అని మనోమయ శరీరముగా నున్నపుడు మనోమయ శరీరమని రూపరహిత శరీరముగా నున్నపుడు రూపరహిత శరీరమని చెప్పబడునని తెలియవలయును, అవి లౌకిక సంజ్ఞలు ఇది లోక వ్యవహారము. తథాగతుఁడు వాణిని అంతుక వ్యవహరించును.”

ఇట్లు చెప్పగా విని “అశ్చర్యము అద్భుతము. భగవానుఁడు మమ్ము తమ యుపాసకులనుగా పరిగ్రహింతురు గాక.” అని వలికి పొష్టపాదుఁడు పారిపుత్రుఁడు భగవానుని

వలన దీక్ష పొంది ఏకాంతవాసులై ప్రమాద రహితులై యాత్మ సంయము గలవారలయిరి. వారు ఈ జన్మలోనే బ్రహ్మచర్య ఫలితము పొందిరి. వారి జన్మ క్షీణమయ్యెను. బ్రహ్మచర్య వాగము పూర్తి పొందెను. పొందవలసినది వారు పొందిరి. వారింక జీయవలసినది లేకపోయెను. వారు అర్హతులైరి.

* * *

అ ని ర్వా చ్య ము లు

ఒకసారి బుద్ధభగవానుడు శ్రావస్తిలో అనాథ పిండికుని జీతవనమున విహరించుచుండెను,

అప్పుడు ఆయుష్షుతుండగు మాలుంక్య పుత్తుండ సాయంకాలము ధ్యానమునుండి లేచి భగవానుని దగ్గఱకుఁబోయి నమస్కరించి యొక ప్రక్కగాఁ గూర్చుండి యిట్లనెను.

“భగవానుడా! నా మనస్సులో ఈ క్రింది విధముగా సంశయము గలుగుచున్నది. లోకము శాశ్వతమా? అశాశ్వతమా? లోకమునకు అంతు ఉన్నదా? లేదా? జీవుఁడు శరీరము ఒకటా లేక జీవుఁడు శరీరము వేరువేతా? చనిపోయిన పిదపఁ గూడ తథాగతుఁడు ఉండునా? ఉండఁడా? అని. ఈ విషయములో వీనిని మీరు అనిర్వాచ్యములుగ జెప్పి జవాబు చెప్పక జవాబు చెప్పటకును ఇష్టపడక యుండిరి. మీరు వీనిని సరిగాఁ జెప్పనిచోఁ దిరిగి గృహస్థాశ్రమము స్వీకరింపవలయు నని యనుకొనుచున్నాను. మీకుఁ దెలిసినచోఁ దెలిసినదని చెప్పుఁడు. తెలియనిచోఁ దెలియదని చెప్పుఁడు. ఇట్లు సందిగ్ధముగాఁ జెప్పకుఁడు.”

“మాలుంక్య పుత్రాః సరేకాని. నీ విక్కడకు వచ్చి బ్రహ్మచర్య వాసము చేయఁదలఁచి నప్పుడు నీ విక్కడ ఉండుము. లోకము శాశ్వతమా? కాదా? మొదలగు విషయములను గూర్చి చెప్పిదను అని నీకుఁ జెప్పితివా?”

“భగవానుఁడా! లేదు.”

“అట్లయినప్పుడు నీవు ఏమని యిప్పుడు బెదరింతువు మఱి యెవఁడైనను వచ్చి లోకము శాశ్వతమా కాదా? మొదలగు విషయములు చెప్పినఁగాని నేను బ్రహ్మచర్య మాచరింపను. ఈ లోపుగా తథాగతుఁడు చెప్పకుండనే చనిపోవునేమో అని యనునా? ఒక పురుషునికి విషము పూసిన బాణపుములికి తగిలిన దనుకొనుము. అప్పుడు వాని దగ్గఱకు వాని స్నేహితులు గాని, బంధువులు గాని శల్యచికిత్సకుఁడగు వైద్యునిఁ దీసికొని వచ్చి రనుకొనుము. అప్పుడా శల్యము చికిత్స చేయువాఁడు “ఈ వైద్యుఁడు బ్రాహ్మణుఁడా, క్షత్రియుఁడా. ఏ వర్ణమువాడు లావుగా నుండునా సన్నగా నుండునా? నల్లటివాఁడా, తెల్లని వాఁడా, వాని దేయూరు ఇవన్ని యుఁ దెలిసినఁగాని శల్యమును దీయనీయను. అనియు ఆ వైద్యుఁడు ఆ కొట్టినవాని ధనుస్సును నారిని ఆ బాణమునకుఁ గట్టిన యీకలు గ్రద్దవో, కాకివో అను సంగఱిని దెలిసికొన్నఁగాని శల్యము దీయను. ఆ శల్యము ఇనుపదా? లేక యే జంతువు కొమ్ముతోనై సఁ జేయఁబడినదా? ఇవన్ని తెలిసినఁగాని నేను శల్యమును దీయను అని యన్నచో వాని కా విషయములు తెలియకపోవుటయేగాక చనిపోవును గూడ. అట్లే తథాగతుఁడు లోకము శాశ్వతమా? కాదా అను మొదలగు విషయములు చెప్పినఁగాని బ్రహ్మచర్యమాచరింపను అని యన్నచో వానిని దెలియకుండఁగనే వాఁడు చని

పోవును. కనుకనే నేను వానిని అనిర్వాచ్యములంటిని. లోకము శాశ్వతమైనను, శాశ్వతము గాకపోయినను బ్రహ్మచర్యము చేయవలసినదే. లోకము శాశ్వతమైతేనేగాని బ్రహ్మచర్యమాచరింప నన వీలులేదు. జన్మ యుండనే యున్నది ముసలి తనమును గలదు. చావు తప్పదు. దుఃఖము ఏడ్చు ఉన్నట్లు స్పష్టము. వానిని బోగొట్టుకొను మార్గమును జెప్పచున్నాను. కనుకనే లోకము శాశ్వతమా? కాదా? అను విషయములను స్పష్టముగాఁ జెప్పవలసిన పని లేని వానినిగాఁ జెప్పితిని. ఎందుకు వీనిని అవసరములుగాఁ జెప్పలేదనఁగా ఇవి బ్రహ్మచర్యమున కుపయోగింపవు. వైరాగ్యమున కుపయోగింపవు. శాంతికి మార్గములు గావు. జ్ఞానమునకును నిర్వాణమునకును బనికీరావు. కాన వీనిని అనిర్వాచ్యములంటిని. దుఃఖము లున్నవి. దుఃఖోత్పత్తి కారణము లున్నవి. దుఃఖమును దప్పించుకొన వలయును. దుఃఖమును దప్పించుకొను నుపాయములున్నవి. ఇవి బ్రహ్మచర్యమునకు, వైరాగ్యమునకు, శాంతికి, జ్ఞానమునకు నిర్వాణమునకు ఉపయోగించును. కాన వీనిని నిర్వాచ్యములుగ నిర్వచించితిని. అందుచే నిర్వచింపవలసిన వానిని నిర్వాచ్యములుగను నిర్వచింపఁబనిలేనివానిని అనిర్వాచ్యములుగను జెప్పితిని. కనుక మాలుంక్య పుత్త్రాః నిర్వాచ్యములను నిర్వాచ్యములుగను, అనిర్వాచ్యములను అనిర్వాచ్యములుగను దెలిసికొనుము.”

అంత నా మాలుంక్య పుత్తుఁడు సంతసించి నమస్కరించి వెడలిపోయెను.

(బుద్ధుని 49-55 వయస్సులో)

కూటదంత బ్రాహ్మణుఁడు

ఒకమాఱు భగవానుఁడు అయిదువందల బిక్షువులతోఁ గూడ మగధ దేశమునఁ దిరుగుచు ఖానుమత మను బ్రాహ్మణ గ్రామమునకు వచ్చి యట ఆశ్రమయస్థికా వనమున విహరించు చుండెను.

అప్పుడు ఆ గ్రామమునకు ఆధికారియగు కూటదంతుఁ డను బ్రాహ్మణుఁడు ఒకయజ్ఞమును జేయఁదలఁచి యేడువందల యెద్దులు, ఏడువందల దూడలు, ఏడువందల మేకలు. ఏడు వందల గొట్టెలు తెప్పించి యుంచెను.

అప్పుడు అక్కడి వైశ్యులు బుద్ధభగవానుని దర్శించుటకు గుంపులుగూడి పోవుచుండిరి. అది చూచి కూటదంతుఁ డిట్లు తలంచెను. “శ్రీసణుఁడను గౌతముఁడు షోడశ పరిష్కారము లతోఁ గూడిన మూఁడు విధములైన యజ్ఞసంవదలను ఎఱుంగు నని వింటిని. నేనుయజ్ఞములను జేయఁదలచి యుంటిని గానఁ బోయి అడుగుదును” అని

ఇట్లు తలచి యజ్ఞమునకై వచ్చిన బ్రాహ్మణులు గౌతముని దగ్గఱకుఁ బోవఁదగదని వారించినను మానక బుద్ధభగవానుఁ చున్నచోటికిఁబోయి యొకప్రక్కగాఁ గూర్చుండి భగవానునితో నిట్లనెను.

“ఓ. గౌతమా! నేను యజ్ఞమును జేయఁదలఁచి యుంటిని. శ్రవణ గౌతమునికి షోడశ పరిష్కారములతోఁ గూడ

శ్రీవిధ యజ్ఞసంపదలఁగూర్చి తెలియునని వింటిని. నాకది యుపదేశింతురుగాక' అది విని భగవానుఁ డిట్లు చెప్పెను.

ఓ బ్రాహ్మణుఁడా! పూర్వము ధనధాన్యములతోడను, వెఁడి బంగారముల తోడను తులతూఁగు మహావిజితుఁడను రాజు గలఁడు. నాదగ్గఱ చాల ధనమున్నది. చాల రాజ్యము గలదు. నేను చాల కాలముదాఁక ప్రజలకు సుఖము గలుగునట్లు వీదైన యజ్ఞమును జేసినచో బాగుండును" అని తలఁచి తన పురోహిత బ్రాహ్మణుని రావించి తనయాశయము తెలిపెను. ఆప్ప డతఁడు మహా విజితునికి మూఁడు విధములైన యుపదేశము లను జేసెను. యజ్ఞము చేయఁదలఁచినవానికి 1 ఈ ధన మంతయు అయిపోవఁగలదు, 2 ఈ ధనమంతయు అయి పోవు చున్నది. 3 ఈ ధనమంతయు అయిపోయినది' అని విచారము గలుగును. కాన ఈ మూఁడు విధములైన విచార ములు పొందరాదు.

మఱియు యజ్ఞమునకు వచ్చినవారిలో పది విధములైన దోషములుండవచ్చును. అవి తొలగింప వలయును. 1) వచ్చిన వాతిలో ప్రాణులను హింసించువారు ఉండవచ్చును. హింసించనివారును ఉండవచ్చును. ప్రాణిహింసకుల హింసను వారికే వదలి ప్రాణులను హింసించని వారిని గూర్చియే మన మాయజ్ఞము చేయవలయును, వారినే సంతోష పెట్టవలయును. వారు వారి చిత్తములను ప్రసన్నముగః జేయుదురుగాక. (2) ఈయకుండఁ బుచ్చుకొనువారుండవచ్చును. ఈయకుండఁ బుచ్చుకొనని వారినిగూర్చి యజ్ఞము చేయ వలయును. వారిని సంతోష పెట్టవలయును వారు తమ మనస్సును ప్రసన్నము

చేయుదురుగాక. (౩) మిథ్యాచారులను వదలి సదాచారులను. (4) అమృత వాదులను వదలి సత్యవాక్కులను. (5) చాడీలు చెప్పవారిని వదలి చాడీలు చెప్పనివారిని (6) పరుషముగ మాటాడువారిని వదలి మధురముగ మాటాడు వారిని (7) వాగు వారిని విడచి మితభాషులను, (8) లోభులను వదలి లోభము లేనివారిని (9) ద్రోహులను వీడి ద్రోహము చేయనివారిని (10) మిథ్యాదృష్టి గలవారిని వీడి సత్యదృష్టి గలవారిని సంతోషముపెట్టి యజ్ఞము చేయుదుముగాక." అని యీ పురోహితుఁడు చెప్పి మొదట ఆ మహాజితుఁడలోని చిత్తమలములను దొలఁగించెను. మఱియు ఆ పురోహితుఁడు మహావిజితుని పదునాఱు విధములుగ సముత్తేజపఱుప నిట్లు బోధగావించెను. "1 మహావిజితుఁడు యజ్ఞము చేయుచున్నాఁడు గాని పట్టణములోని గ్రామములలోని జాగీర్దారులను రాజులను బిలువలేదని నిన్ను అనువాఁడెవ్వఁడు నుండరాదు. అందఱను బిలిచెను వారందఱు సంతసించురు గాక వారు ప్రసన్నులయి యుండురు గాక. 2 పట్టణ గ్రామములందలి యమాత్యులను సభాపదులను 3 బ్రాహ్మణులను మహాశాలులను 4 ధనికులైన వైశ్యులను పిలువలేదని గాని 5 రాజు తల్లిదండ్రుల రెండువైపుల సుజాతుఁడును, 6 దర్శనీయుఁడును 7 శీలవంతుఁడును 8 ధనికుఁడు బహు స్వర్ణరజిత ధనధాన్య కోశాదియుక్తుఁడును 9 చతురంగ సేనాయుక్తుఁడును 10 శ్రద్ధగల దాతయు 11 బహుశ్రుతుఁడును 12 పండితుఁడు మేధావీ గాఁడనిగాని 13 రాజు పురోహితులు సత్కుల జాతులును వేదమంత్రధారులును 15 శీలవంతులును 16 పండితులు మేధావులు గారనిగాని యెవరును అనునట్లు మనము ప్రవర్తింపక ఏ విధమైన లోటును లేకుం

డను ఆచరింప వలెను.” ఈ వదునాటు విభములలోను రాజును బోధపఱచెను. అని చెప్పి మరల ఆ బ్రాహ్మణునితో భగవానుఁ డిట్లనియె.

“ఓ బ్రాహ్మణుడా! ఆ యజ్ఞములో ఆవులు చంపఁబడ లేదు. గొఱ్ఱలు మేఁకలు కోళ్ళు మొదలై నపేమియు చంపఁబడ లేదు. యూవస్తంభమునకై చెట్లు కొట్టఁబడలేదు. హింస కాన దర్శలు కోయలేదు. మఱియు నందు దాసదాసీ జనులు భయ ముచేఁగాని యేడ్చుఁచుఁగాని సేవలు చేయలేదు. ఇష్టమున్న వారు చేసిరి. ఇష్టము లేనివారు మానివైచిరి. ఎవనికేది చేయ వలెననియున్న వాఁడాపని చేసెలు. చేయనిష్టములేని వనిని చేయలేదు. నేయి, నూనె, వెన్న, పెరుగు, తేనె బెల్లములతో నే యా యజ్ఞము పూర్తియయ్యెను.”

“మఱియు నప్పుడు ఓ బ్రాహ్మణా! పట్టణ గ్రామాదులం దలి క్షత్రియులు రాజులు వైశ్యులు సొదలగువారు ఆ మహా విజితుని దగ్గఱకు ధనధాన్యాదులను దెచ్చి వానిని స్వీకరింప మని గోరిరి. కాని తన దగ్గఱనే కావలసినన్ని ధనధాన్యాదు లున్నవని కావలసినచో వారే తీసికొనివెళ్ళి వచ్చుననియుఁ జెప్పి రాజు వారి ధనధాన్యాదులను వారియింటికి త్రిప్పి పంపి వైచెను. మహావిజితుఁడు యజ్ఞము చేయుచున్నాఁడు మన మును ఇట్టిది చేయదుమని తలఁచి వారును యజ్ఞములు చేయ నాలోచించిరి. వారి యజ్ఞములలోను జఁతువులు చంపఁబడ లేదు. నేయి నూనె మొదలగు వానితోనే యజ్ఞములు చేయఁ బడెను.

ఈ విధముగా 1 జాగీర్దారులు క్షత్రియులు మొదలగు వారును 2 అమాత్య సభాసదులును 3 బ్రాహ్మణులును 4 ధనికులును వైశ్యులను ఈ నాలుగు విధములైనవారును యజ్ఞములు చేసిరి. 1 సత్కులజాతుఁడు 2 దర్శనీయుఁడు 3 శీలవంతుఁడు 4 ధన ధాన్యాద్యైశ్వర్య సంపన్నుఁడు 5 చతురంగ సేనాయుక్తుఁడు 6 శ్రద్ధగలదాత 7 బహుశ్రీతుఁడు 8 పండితుఁడు మేధావియునైన మహావిజితుఁడు ఈ యెనిమిది యంగములు గలవాఁడై యజ్ఞము చేసెను. ఇంక పురోహితులు 1 సత్కుల జాతులు 2 వేదాధ్యయన పరులు 3 శీలవంతులు 4 పండితులు మేధావులునైన పురోహితులును యజ్ఞములు చేసిరి. ఈ పదునాఱు పరిష్కారములు మూఁడు విధములుగా (1 జాగీర్దారులు మొదలగువాడు 2 రాజు 3 పురోహితులు) జరిగెను. వీనినే మూఁడు విధములైన యజ్ఞ సంపదలు పదునాఱు పరిష్కారములు అని యందురు.”

ఇట్లు చెప్పిన పిదపఁ గూటదంత బ్రాహ్మణుఁ డిట్లనియె.

“ఓ గౌతమా! ఇట్టి యజ్ఞమును స్వయముగా మీరు ఎఱుఁగుదురా! ఇట్టి యజ్ఞమును చేసినను జేయించినను శరీరము విడచిన పిదప స్వర్గము గలుగునా?”

“ఓ బ్రాహ్మణుఁడా! నేనెఱుఁగుదును. నేనాసమయములో ఇట్టి యజ్ఞమును జేయించిన పురోహితుఁడనుగాఁగూడ నుంటిని”

* ఈ పదునాఱు పరిష్కారములతోను ఈ మూఁడు విధములైన యజ్ఞ సంపదముతోడను గూడిన యజ్ఞముకంటె తక్కువ సామగ్రి గలదై యెక్కువ ఫలమిచ్చు యజ్ఞమేదైనఁ గలదా?”

“ఉన్నది. సదాచారులైన సంన్యాసులకు నిత్యము దానములు చేయుచుండుట యొక్కవ ఫలమిచ్చు యజ్ఞము”.

“ఓ గౌతమా! ఎందువలన”.

“బ్రాహ్మణుఁడా! ఇట్టి యజ్ఞములకు ముక్తులు గాని ముముక్షువులు గాని రారు. ఇట్టి యజ్ఞములలో ప్రాణి హింస జరుగుచుండును. కాన ఇది మహా ఫలదాయి కాదు.”

“ఇంతకంటెను మహాఫలమిచ్చు యజ్ఞమున్నదా?”

“ఉన్నది. నాలుగు దిక్కులందు సంఘమునకు విహారములను (=ధర్మశాలలను) కట్టించుట గొప్ప యజ్ఞము.”

“ఇంతకంటెను అల్పసామగ్రికల గొప్ప యజ్ఞమున్నదా?”

“ఉన్నది. ప్రసన్నుఁడై యమ నియమములఁ బాలించుచు హింస చేయక, ఈయనిది పుచ్చుకొవక, స్వేచ్ఛగా మిథ్యాచారము వదలి, అబద్ధము పలుకక, మదకర వస్తువులను ద్యజించుట మహాఫలమిచ్చు యజ్ఞము.”

“ఇంతకంటెను అల్పసామగ్రికల యజ్ఞమున్నదా”

“ఉన్నది. బ్రాహ్మణా! శీల సంపన్నుఁడై ధ్యాన మగుుఁడై సమాధియందుండుట మహామహిమగల యజ్ఞము.”

“ఓ గౌతమా! ఆశ్చర్యము. గౌతమా! ఆశ్చర్యము. నేను భగవానుని శరణు చొచ్చుచున్నాను. ధర్మమును సంఘమును శరణు చొచ్చుచున్నాను. నన్నుఁ దమ యుపాసకునిగ గ్రహింపుఁడు. ఇదిగో ఇప్పుడే ఏడువందల యెద్దులను, ఏడువందల మౌఁకలను గొట్టెలను అన్నింటిని విడిచిపొచ్చుచున్నాను. ఇవి జీవహదానము ఁదొంది పచ్చిక, చల్లని నీరు త్రావుఁగాక, సుఖిం

మఁగాక." అని ఆ కూటదంత బ్రాహ్మణుండు భగవానుని యుపాసకుఁ డయ్యెను.

* * * *

సోదందండ్ బ్రాహ్మణుండు

ఒకప్పుడు బుద్ధభగవానుండు అయిదువందల భిక్షులతోఁ గలిసి యంగదేశమునఁ దిరుగుచుఁ జంపానగరమును (భాగల్పూరు) జేరి యక్కడ గర్గరా పుష్కరిణి యొడ్డున విహరించుచుండెను.

ఆ సమయమున సోదందండుండును బ్రాహ్మణుండు చంపానగరమునకు అధికారి. ఆ చంపానగరము ఆ బ్రాహ్మణునికి మగధరా జగు బింబిసారునిచే దానము చేయఁబడియెను. అది బహుజనాకీర్ణమై తృణకాష్టోదక ధాన్యసమృద్ధమై యుండెను.

సంన్మసించి యార్హతుండై సమ్యక్సంబుద్ధుండై గౌతముండు చంపానగరమున గర్గరా పుష్కరిణి యొడ్డున విహరించుచుండెనని యా నగరమందలి గృహస్థులగు బ్రాహ్మణులు విని గుంపులు గుంపులుగా గర్గరా పుష్కరిణి వైపుగాఁ జోవ సాగిరి.

అది చూచి సోదందండుండును శ్రమణ గౌతముని దర్శింప బయలుదేఱెను. ఏదో వనిమీఁద ఆ చంపానగరములో నివసించ వచ్చిన నానాదేశ వాసులైన యయిదువందల బ్రాహ్మణులును సోదందండ్ బ్రాహ్మణునితో బుద్ధుని దర్శింప బయలుదేఱిరి. తన్ను బుద్ధుఁ డేదైన నడిగినచోఁ దాను జెప్పలేనిచో అగౌరవ

మని తలచి వెనుకకుఁ బోదమన్న సగము దూరము వచ్చి భయపడి వెనుకకుఁ బోయెనని తోడివారు అనుకొందురేమో యని భయపడియు సోణదండుఁడు వెళ్ళుటకే నిశ్చయించుకొని బుద్ధ భగవానుని సమీపించెను.

సోణదండుఁడు బుద్ధ భగవానుని సమీపించి యతని యనుజ్ఞ పొంది యొకవ్రక్కఁ గూర్చుండెను. ఆ బ్రాహ్మణులు గూడ ఒకఁడు నమస్కరించియు, మఱియొకరు అనుజ్ఞ పొందియు, వేతాకరు బుద్ధునివైపు చేతులు జోడించియు, ఇంకొకరు తమతమ గోత్ర నామములు చెప్పియు ఒకవైపుగఁ గూర్చుండిరి.

అప్పుడు బుద్ధభగవానుఁడు ఆ సోణదండ బ్రాహ్మణునిఁ జూచి “ఓ బ్రాహ్మణుడా! బ్రాహ్మణులు ఏ గుణములు గలవానిని బ్రాహ్మణుఁడందురు.” అని ప్రశ్నించెను.

అప్పుడు సోణదండుఁడు లేచి నిలుచుండియు పరిషత్తుపై పు దిరిగి యిట్లనెను.

“ఓ గౌతమా! ఈ క్రింది యయిదు గుణములు గలవానిని బ్రాహ్మణులు బ్రాహ్మణుఁ డందురు. 1. తల్లిదండ్రు లిరువురు బ్రాహ్మణులై యుండుట. 2. వేదములు చదువుట. 3. సౌందర్యము శ్వేతవర్ణము గలిగియుండుట. 4. సుశీలుఁడై యుండుట. 5. బుద్ధిమంతుఁడై యుండుట. ఈ యయిదు గుణములు గలవానిని బ్రాహ్మణులు బ్రాహ్మణులందురు.”

“ఓ బ్రాహ్మణుడా! ఈ యయిదింటిలో ఏదేని యొకటి లేకపోయినను బ్రాహ్మణుఁ డని యనవచ్చునా”

“అనవచ్చును. ఓ గౌతమా! ఈ యయిదింటిలోను శ్వేత వర్ణము గలిగి యుండుట అనునది లేకపోయినను వానిని బ్రాహ్మణుఁ డనవచ్చును. వాని తల్లిదండ్రులు బ్రాహ్మణులైనచో, వాఁడు వేదములు చదివినచో, సుశీలుడైనచో, బుద్ధిమంతుడైనచో ఈ నాల్గు గుణములున్నచో వానిని బ్రాహ్మణుఁ డనవచ్చును. శ్వేతవర్ణమున్నను, లేకున్నను బాధ యేమున్నది?”

“ఓ బ్రాహ్మణుడా! ఈ నాల్గు గుణములలో ఇంకొక గుణమేదేని లేనచో వానిని బ్రాహ్మణుఁ డనవచ్చునా?”

“అనవచ్చును. ఓ గౌతమా! ఈ నాల్గు గుణములలో వేదములు చదువుట యను గుణము లేకున్నను వాని తల్లిదండ్రులు బ్రాహ్మణులైనచో వాఁడు సుశీలుఁడై బుద్ధిమంతుడైనచో బ్రాహ్మణుఁ డనవచ్చును.”

సోదరందుండిట్లు చెప్పఁగాఁ దక్కిన బ్రాహ్మణు లిట్లనిరి. “ఓ సోదరందా! ఏమి యిట్లు చెప్పుచున్నావేమి? జన్మనుగూడఁ ద్రోసివైచి ప్రాచీన ధర్మమును మంటఁ గలిపి శ్రమణ గౌతముని మతమును స్వీకరించుచుంటివేమి?”

అది విని బుద్ధభగవానుఁ డా బ్రాహ్మణులతో నిట్లనెను. “అయ్యా! మీరు ఈ సోదరండుని అల్పకృతునిగను ప్రజ్ఞాహీనునిగను నాతో వాదము చేయలేనివానిగను దలంచుచున్నారు. అయితే ఇతఁడే యూరకొనును. మీరే వచ్చి నాతో వాదింపుఁడు. లేక యతనినే ప్రజ్ఞావంతునిగఁ దలంచినచో అతనినే వాదము చేయనిండు.”

ఇట్లు బుద్ధభగవానుడు చెప్పిన పదవ సోదండు డిట్ల నెను. ఓ గౌతమా! మీ రుండుండు. నేనే వీరికి ధర్మయుక్తముగా సమాధానము చెప్పెదను." అని చెప్పి యా సోదండుండు బ్రాహ్మణులతో నిట్లనెను.

"నా యన్న కొడుకైన యీ యంగమాణవకునింజూడుండు. ఇతండు మంచి యందగాండు. శ్వేతవర్ణము గలవాండు. శ్రమణ గౌతముండు తక్క దక్కినవారు ఈతని ఛాయకు సాటిరాదు. ఇతండు వేదములను జదివినవాడే. నేనే యితనికి వేదమంత్రములను జెప్పితిని. ఇతని తల్లిదండ్రు లిద్దఱు బ్రాహ్మణులే. ఇతడే గనుక ప్రాణి హింస చేయుచు, దొంగతనము చేయుచు, అన్యతమాడుచు దుష్కృత్యములను జేయుచున్నచో ఇతని వర్ణ మేమిచేయును. ఇతండు సదాచారియై బుద్ధిమంతుడైనచో బ్రాహ్మణుండగును. కాన ఈ రెండు గుణములను బట్టి బ్రాహ్మణుండగును."

"ఓ బ్రాహ్మణుడా! ఈ రెండు గుణములలోను ఏదేని యొక గుణము లేనిచో బ్రాహ్మణుండని యనబడునా?"

"ఓ గౌతమా! కాదు వాండు బ్రాహ్మణుండని పిలువబడడు. శీలము బుద్ధిని, బుద్ధిశీలమును ఒకదాని నొకటి శుభ్రపఱచి పవిత్రము చేయును. ఒక చేతితో రెండవ చేతిని, ఒక కాలితో నింకొక కాలిని శుభ్రపఱచునట్లు శీలబుద్ధులు రెండు ఒకదాని నొకటి శుభ్రపఱచును. కాన నా రెండును అవశ్యకములే."

"ఓ బ్రాహ్మణా! అవును రెండఱు అవశ్యకములే కాని లోకమున బుద్ధికి శీలమే ప్రభువై యున్నది. అయితే శీలమన నేమి? బుద్ధి యన నేమి?"

“భగవానుడే మా కా సంగతి తెలియుంగాక.”

“ఓ గౌతమా! శ్రమణ గౌతముండు జీవహింసను దండమును, పాపకర్మలను, చౌర్యమును (ఇవ్వకుండఁ బుచ్చుకొనుట) విడిచియున్నాఁడు. విషయభోగములను విసర్జించెను. అసత్యమును, కొండెములను, కటుభాషణమును, పిసినిగొట్టుతనమును, విలాస నృత్యాదులను దాసదాసీజనులను, కర్యము విక్రయములను మాని ఒకసారే భుజించుచు ఉన్నాఁడు, ఇదియే శీలము. ఇంక బుద్ధిని గూర్చి చెప్పెదను వినుము. ఉత్తమ సత్యమును గూర్చిన జ్ఞానమె బుద్ధి ఆశ విడివఁగాని అది లభింపదు. ఆశ విడుచుట అనఁగా ఆశలను నిరోధించి ముక్తి పొందుట అనాసక్తి. ఇదియే దుఃఖమును నశింపఁజేయు నుత్తమ సత్యము. ఆశను విడిచినపుడు జన్మలేదు. దానిని బట్టి జరామరణాదులు పోవును. ఇదియే బుద్ధి.”

అప్పుడు శోణదండుండు “భగవానుడా! ఆశ్చర్యము ఆశ్చర్యము నన్ను మీయుపాసకని జేయుండు” అనెను.

అప్పుడు శోణదండునికి బుద్ధభగవానుండు దీక్ష యిచ్చెను.

* * * *

జీ ప కు ం డు

సాలవతి యను రాజ గృహమందలి యొక వేష్య యొక కుమారుని గని యా బాలుని రాత్రి సమయమునఁ దన వరి చారికచేతఁ బెంటపోగుపై ని బాటవేయించెను.

ఉదయము ఆ దారిని బోవుచున్న అభయ రాజకుమారుండు ఆటచుచున్న కకులచేఁ జుట్టుమట్ట బడియున్న బాలుని

జూచి వానిని తన యంతఃపుర పరిచారికాల కిచ్చి పెంచవని యాజ్ఞాపించెను. ఆ కుఱ్ఱవాఁడు పొఱవేయఁబడినను జీవించి యుండుటచే జీవకుండనియు కుమారుఁడు పోషించెను గానఁ గొమార భృత్యుఁడనియు పిలువఁబడెను.

ఆ జీవకుండ పెద్దవాఁడయిన పిదపఁ దన తల్లిదండ్రులెవరని యభయరాజ కుమారు నడిగెను. అతఁడు ఆ కుఱ్ఱవాఁడు చొరకుట మొదలగు వృత్తాంత మంతయుఁ జెప్పెను.

ఒకనాఁ డాజీవకుండేదేని శిల్పమును నేర్వఁ దలఁచి యెవరికిని దెలువకుండనే తక్షశిలకుఁ బోయి యట నేడేండ్ల వైద్యము నభ్యసించెను.

ఒక రోజున “ఈ వైద్యమున కంతులేదని యెంచి యింక గురువు వద్ద సెలవు తీసికొనఁదలఁచి “ఎప్పుడు ఈ విద్యకు అంతు దొరకును” అని గురువు నడిగెను. అప్పుడు గురువు ఒక గునపము నిచ్చి యీ తక్షశిల చుట్టుప్రక్కలకు ఒక యోజనము వఱకుఁబోయి మందునకుఁ బనికెరాని మొక్క యేదేని నున్నచోఁ దెమ్ము” అని చెప్పెను. అప్పుడు జీవకుండు పోయి చూచి యెందును మందునకుఁ బనికెరాని మూలికను దెలియఁ జాలక తిరిగి వచ్చి గురువుతో ఆ సంగతి చెప్పెను. అప్పుడు గురువు సంతోషించి “ఇంకఁజాలును ఇది నీ జీవితకు సరిపోవును నీవు వెళ్ళవచ్చును” అని సెలవిచ్చి దారి బత్తెముగాఁ గూడఁ గొంత ధనమిచ్చి వంపెను.

జీవకుండు అయోధ్య వచ్చునప్పటికి ఆ ధన మంతయు అయిపోయెను. పిదపఁ దన ఖర్చుకై వెదకుచు ఆ గ్రామములో

ఒక వైశ్యుని భార్యకు శిరోరోగమును తగ్గించి పారితోషికముగా ఆ వైశ్యుండు బంధువులు అందఱు నిచ్చిన పదునాఱువేల రూప్యములను దాసదాసీ జనులను గ్రహించి మరల ఆభయ రాజ కుమారుని దగ్గఱకుఁబోయి యా ధనముతో నొక గృహము నిర్మించుకొని నివసించుండెను.

పిదప ఆ జీవకుండు బింబిసారునికి భగందర రోగమును మాన్పెను. రాజగృహముఁదలి శ్రేష్ఠికి ఏడు సంవత్సరముల నుండి తగ్గకయున్న శిరోరోగమును మాన్పెను. ఒక శ్రేష్ఠికి తలఁజేల్చి అందున్న యెండు పురుగులను పైకితీసి అతని రోగమును మాన్పెను. ప్రద్యోతుండును రాజునకు పాండురోగము గలడు. అతనికి మందీయఁదలచి “నేకతోమందు పుచ్చుకొన వలయు”నని చెప్పఁగా రాజు “నేయి తక్క నింక దేనితోనైన మందు పుచ్చుకొందు” ననెను. అప్పుడు రాజుకు తెలియకుండ నేతికి రంగువెసి మందులు గలిపియిచ్చి వెంటనే పట్టణము వదలిపోయెను. ఆ రాజు నేయి యిచ్చినందులకు జీవకునిఁ జ వఁదలచి సేవకులను బంపి జీవకుని గట్టి యెండని యాజ్ఞ యిచ్చెను. వారును ఆ జీవకుని బట్టి తేలేకపోయిరి. పిదప ఆ ప్రద్యోతుండు తన రోగము తగ్గిపోఁగా తానుజేసిన తప్పునకు విచారించి మరల జీవకుని రప్పించి అమూల్యములైన ధన దుకూలాదు లిచ్చి జీవకుని బహూకరించెను.

కొంత కాలమునకు బుద్ధభగవానుని ఆరోగ్యము చెడెను. అప్పుడు జీవకునికిఁ దెలిసి వెళ్ళి అతి భక్తితో మందులిచ్చి భగవానునికి ఆరోగ్యము చేకూర్చెను.

భగవానునికి ఆరోగ్యము చేకూరువఱకు బుద్ధభగవానుని దన యింటనే భిక్ష యొసంగుచు నిలిపెను.

ఒక దినము జీవకుండు భగవానుని జూచి యిట్లనెను.

“ఓ భగవానుడా! నాకొక వరమీయవలయును”

“జీవకా! తథాగతుండు వరమును దాటినవాడు”

“యుక్తమైనచో దోషము లేనిచో నయిననే వర మీయుండు”

“సరే చెప్పము.”

“భగవానుండు భిక్షువులతో పాటు తమరును నాకు అనే కులు ధనికులు కానుకలుగా నిచ్చిన శాలువలు గ్రహింతురు గాక”

“సరే యట్లే.” అని భగవానుండాశాలువలు గ్రహించి ధర్మోపదేశముచేసి యటనుండి వెడలిపోయెను.

* * *

ధనియ కుంభకార పుత్త్రిండు

చాలమంది భిక్షువులు ఋషిగిరి దగ్గర గడ్డి ఆకులతోఁ జిన్ని గుడిసెలు నిర్మించుకొని వర్షాకాలము గడపుచుండిరి. వర్షాకాలము మూండు నెల లైనపిదప ఆ గుడిసెలు విప్పివైచి గడ్డి ఆకులు కణ్ణలు జనుల కప్పగించి గ్రామములవెంట వెళ్ళుచుండిరి.

ధనియ కుంభకార పుత్త్రిండు డనువాండు మాత్రము గుడిసె విప్పక యందె వర్షాకాలము శీతకాలము వేసవికాలము గడపుచు ఆ గ్రామములోనే భిక్ష మెత్తుకొనుచు నుండెను.

ఒకమాఱు అతఁడు గామములోనికి భిక్షకు పోవుట చూచి గడ్డికఱ్ఱ తెచ్చుకొను స్త్రీలు ఆ గుడిసె విప్పి గడ్డి కఱ్ఱలు తీసికొని పోయిరి. భిక్షకై పోయివచ్చి గుడిసె విప్పఁబడి యుండుట చూచి కుంభకార పుత్తుఁడు మరల గడ్డికఱ్ఱలు తెచ్చికొని గుడిసె కట్టుకొనెను. మరల ఆ స్త్రీలు అతఁడు భిక్షకై పోవుట చూచి విప్పి వట్టుకొనిపోయిరి. అప్పుడిది పని కాదని యా కుంభకార పుత్తుఁడు మట్టి ముద్దలతో మంచి కలవతో ఒక్క చక్కని యిల్లు కట్టుకొని దానికి రంగులువేసి యుండుండసాగెను.

ఒకసారి బుద్ధభగవానుఁడు ఆ చోటికి వచ్చి ఆ యింటిని జూచి సంగతి తెలిసికొని ఇల్లు కట్టుకొని యుండుట భిక్షకులకుఁ దగదని అట్టి అయోగ్యుఁడైన భిక్షువు గృహమును బద్దలు కొట్టించివై చెను.

బుద్ధభగవానుఁడు తన గృహమును బగులఁ గొట్టించెనని తెలిసినయు ఆ కుంభకారపుత్తుఁడు కఱ్ఱతోనే యిల్లు గట్టఁదలఁచి రాజుగారి కలవ యడవికిఁ బోయి కలవ యిమ్మని కోరెను. ఆచ్చటి గణకుఁడు కలవ లేదనెను. రాజుగారు నగరోపయోగ ముకై జాగ్రత్తపఱచిన కలవనిమ్మనెను. రాజుగారి యాజ్ఞలేనిదే యీయనని యాతఁడనెను. అపుడు “రాజుగారే నాకిచ్చి వైచిరి” అని కుంభకార పుత్తుఁడు చెప్పెను. ఈతఁడు అన్యత మాడఁడని యతఁడు కలవ నిచ్చివై చెను. రాజుగారు పట్టణపు మరమ్మత్తుకై కలవకోసము కబురంప అడి కుంభకారపుత్తుని కీయఁబడినది. రాజుగారు వాని కిచ్చిరఁట అని గణకుఁడు చెప్పెను. అంత రాజువచ్చి కుంభకారునితో “నేనిది నీకెప్పు డిచ్చితిని” అని అడుగ “శ్రీమణులకు తృణకాష్టోదకములను

ఇచ్చివై చితిని. దానిని వారు అనుభవింపవచ్చును" అని మీ వట్టాభిషేక సమయమునఁ జెప్పితిరి గదా" అని కుంభకార పుత్రుఁడు అనెను.

రాజు అది విని యిట్టిపని యింకెన్నఁడు చేయవలదని యాజ్ఞాపించి వానిని విడిచెను. అప్పుడు బుద్ధభగవానుఁడు ఇవ్వకుండ దేనినైనఁ బుచ్చుకొన్నచో వాడు క్రమణుఁడు కాఁడు. వాఁడు పాపాత్ముఁ డగును. అని చెప్పెను.

* * *

సు ది న్ను ఁ డు

ఒకప్పుడు వజ్జిదేవమునఁ గఱవు వచ్చెను. అప్పుడు సుదిన్నుఁడు బహు ధనధాన్యములతో తులదూఁగుచున్న తన బంధువులు గల వైశాలి పట్టణమునకుఁ దన పాత్ర వస్త్రములు గైకొని భిక్షువులతో పాటు పోయి యట నొక మహావనములో నుండెను. అప్పుడు సుదిన్నుని జాతీయులు అటువది స్థాులులతో వండి తెచ్చి పెట్టిరి. అది యంతయు భిక్షువులకుఁ బెట్టి తాను పాత్ర బట్ట గైకొని తన తండ్రి యింటివైపు పోయెను.

అప్పుడు సుదిన్నుని యింటి దాసి పాసిపోయిన గుడ్డి శ్మశును బాఱఁబోయఁ జూచుచుండెను. అది చూచి "సోదరీ! అవి పాఱఁబోయునట్టివే యైనచో ఈ నా పాత్రలోఁ బోయుము" అనెను. ఆ దాసి యతని పాత్రలోఁ బోయుచు సుదిన్నుని కళ్ళు చేతులు కంఠస్వరము గుర్తుపట్టి త్వరగా లోనికి పోయి సుదిన్నుని తల్లితో ఈ సంగతి చెప్పెను.

సుదిన్నుడు ఒక గోడమూల కూర్చుండి యా పాసి పోయిన గుగ్గిళ్ళను దినుచుండెను. ఇంతలో సుదిన్నుని తండ్రి యా దారిని వచ్చుచు సుదిన్నుడు గుగ్గిళ్ళను దినుచుండుట చూచి దగ్గఱకుఁబోయి “నాయనా! ఈ గుగ్గిళ్ళు తినుచుంటివేమి, మన యింటికి వెళ్ళలేక పోయితివా?” అనియెను.

“ఓ గృహపతి! మీ యింటికి వెళ్ళితిని ఈ పాసిపోయిన గుగ్గిళ్ళు దొఱకెను.” అని సుదిన్నుఁడనెను.

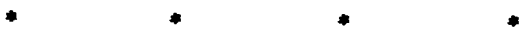
“నాయనా! ఇంటికి పోదమురా!” అని చేయి పట్టుకొని యతని తండ్రి యింటికిఁ దీసికొనివెళ్ళి “నాయనా! భోజనము చేయుము” అనెను. “మంచిది గృహపతి” ఈనాటి భోజనము అయినది. అనెను.

“అయితే రేపు భోజనమునకు వచ్చుటకు అంగీకరింప వలయును” అని తండ్రి చెప్పఁగా సుదిన్నుడు మౌనముతో నంగీకరించి వెడలిపోయెను.

మఱునాఁడు సుదిన్నుని తల్లి యింటిని అలంకరింపఁజేసి యొకపైపు మనుషుని ఎత్తు బంగారు కాసులరాశి, యొకపైపు బంగారు ప్రోగు వైచి వానిపై జాప కప్పి మధ్యగా ఆసనము వైచి సుదిన్నుని భార్యను బాగుగా అలంకరింపఁజేసెను.

సుదిన్నుడు వచ్చి ఆసనముపైని గూర్చుండెను. వాని తల్లి దండ్రిలు ఆ ధనరాసులు చూపి “నాయనా! ఇది యంతయు నీదే. ఈమె నీ భార్య, సుఖముగా నింట నుండు” మనెను. సుదిన్నుఁ డంగీకరింపలేదు. “పోనీ నీ భార్యయందు మాకు సంతానము ప్రసాదింపుము లేనిచో ఈ ధనము ఇతరులు

గైకొందురు" అన అతఁడు "సరే యసెను." కొంతకాలమునకు బీజకుండను కుమారుఁడు కలిగెను. బుద్ధభగవానుని కిది తెలిసి ఇట్లు చేసినచో పాపము కలుగుననెను. తల్లి కుమారులు పెద్దవారైన పిదప దీక్ష గైకొనిరి.

(బుద్ధుని 55-75 ఏండ్ల వయస్సులో)

వి శా ఖ

మృగారశ్రేష్ఠి శ్రావస్థి వట్టణములోని వైశ్యుఁడు. అతఁడు తన కుమారుఁడు పూర్ణవర్ణునికొక దగిన కన్యను వెదకఁ గొందఱు మనుష్యులను బంపెను. వారును బోయి సాకేత నగరములోని ధనంజయుశ్రేష్ఠి కూతుఁడు సుందరియై సుశీలయై యుండుట చూచి యామె తల్లిదండ్రులతో చెప్పి పెండ్లి నిశ్చయించిరి.

పూర్ణవర్ణునికొక ధనంజయుని కుమార్తె విశాఖకుఁ జెండ్లి యయ్యెను. విశాఖను అత్తయింటికిఁ బంపుచు మృగారశ్రేష్ఠి వినుచుండఁగాఁ దండ్రు యట్లు ఉపదేశించెను.

“అమ్మాయి! మీ మామగారియింట వసించుచున్నపుడు (1) లోవల్లి యగ్నిని వెలుపలికిఁ దీసికొనవెళ్ళరాదు. (2) వెలువల్లి యగ్నిని లోనికిఁ దీసికొని రాఁగూడదు. (3) ఇచ్చిన పానికి ఇయ్యవలెను. (4) ఈయని వానికి ఈయరాదు. (5) ఇచ్చినవ్వానికి ఈయనివానికిని గూడ ఈయవలెను. (6) సుఖముగ్గాఁ గూర్చుండవలెను. (7) సుఖముగా భజింపవలెను.

(8) సుఖముగాఁ బరుండవలయును. (9) అగ్ని పరిచర్య చేయవలెను. (10) లోవలి దేవతలకు నమస్కరింపవలయును. ఈ పది విధములుగ నుండవలయును” అని యువదేశించి మా అమ్మాయి యేదేని తప్పుచేసినచో పెద్దలను బంచాయితీ చేసి విచారింపుఁడు” అని మృగారశ్రేష్ఠికిఁ జెప్పి లెక్కలేని ధన కనక రత్న వాహనాదులతో విశాఖను మృగారశ్రేష్ఠి యింటికిఁ బంపెను.

విశాఖ రథముపై గూర్చుండి మహావై భవముతో శ్రావస్తి ప్రవేశించెను. ఆమె యందమును ఆ యెనలేని ధన కనక వాహనాదులను జూచి పౌరులు మెచ్చుకొనిరి.

పిదప విశాఖ యింటికి వచ్చిన యేడవనాఁడు వివాహోత్సవపు వేడుకలయిన పిదప జై నదిగంబర శ్రమణులను బిలిచి కూర్చుండఁబెట్టి తన కోడలిని బిలిచి “అమ్మాయి! యీ యర్హతులకు నమస్కరింపుము” అని చెప్పెను. ఆమెయు బుద్ధ భగవానుని యుపాసకురాలు గాన అర్హత వదమును విని సంతోషముతో ఆ దిగంబరులకు నమస్కారము చేయ వచ్చి వాఠిని జూచి వీరేనా అర్హతులు. ఈ సిగ్గు భీతి లేనివారి దగ్గఱకేల నా మామగారు పిలిచిరి, అని తలఁచి “ఛీ, ఛీ” అని పలుకుచు వెంటనే యింటిలోనికిఁ బోయెను.

అది చూచియు సంన్యాసులు “గృహపతిః నీ కీ పిల్లయే దొరకెనా? ఇంకెవరు లేకపోయిరా? శ్రమణ గౌతముని సేవకు రాలిని ఈ యింటిలో నేలప్రవేశపెట్టితివి. దాని నీయింటి నుండి వెడలఁగొట్టుము” అనిరి.

“ఈమె ధనికులపిల్ల గొప్పకులమునఁ బుట్టినది దాని నెట్లు వంపివేయుదును” అని కలఁచి “ఓ యాచార్యులారా! యీమె చిన్న పిల్ల తెల్వితక్కువది. తప్పు మన్నింపుఁడు” అని వారిని బంపివైచి యింటిలోనికి వెళ్ళి బంగారు పళ్ళెములో వడ్డించిన పాయసమును భుజించుచుండెను. ఇంతలో భిక్షకై యొక భిక్షువు ఆ యింటికి వచ్చెను. “మామగారికి దన నోటితోఁ జెప్పట యుచితముగా”దని కొంచెము తొలఁగి మామగారికి కనిపించునట్లు నిలుచుండెను. కాని యా శ్రేష్ఠిమాత్రము భిక్షువును జూచియుఁ జూడనట్లు తలవంచుకొనియే పాయసమును భుజించుచుండెను. మామగారు ఈ భిక్షువును జూచికూడ ఏ సంజ్ఞయుఁ జేయుటలేదని తలఁచి భిక్షుని దగ్గఱకుఁ బోయి “భగవానుడా! ముందుకుఁ బోవుఁడు మా మామగారు చల్ది భుజించుచున్నారు” అనెను.

అసలె జైనసాధువుల మాటలు వినినప్పటి నుండియు విశాఖపై అనిష్టముగా నున్న మృగార శ్రేష్ఠి “చల్ది భుజించుచున్నారు” అను మాట వినఁగనే తినుటమాని చేయి కడుగుకొల్పి “ఈ పాయసము ఇక్కడ నుండి తీసికొని పొండు. ఈమెను గూడ ఇంటినుండి గెంటివేయుఁడు. ఈ కళ్యాణ గృహములో అశుభిభక్త్యములను ఈమె తయారు చేయుచున్నది.” అనెను. పరిచారిక లందఱు విశాఖ చెప్పవేఁతలలోనివారు గాన వారి మియు మాటాడలేదు.

అప్పుడు విశాఖ “అయ్యా! నేను జేసినదాన్నిలో తప్పున్నచో మా తండ్రిగారు చెప్పినరీతిగాఁ బంచాయితీలోఁబెట్టి విచారించి

గెంటివేయుఁ”డనెను. “మంచిది” అని మృగారశ్రేష్ఠి పంచాయితీ చేయించి వారి కామె యన్న మాటలు చెప్పెను.

“అమ్మాయి! ఇట్లు అంటివా?” అని వారనిరి.

“నాయనలారా! నే నిట్లనలేదు. భిక్షువు భిక్షకు రాఁగా మామగారు చూచియు పొయసము భుజించుచుండిరి. అప్పుడు నేనుబోయి “అయ్యా! ముందుకుఁ బోవుఁడు మామగారు ఈ శరీరముతో పుణ్యము చేసికొనరు. ప్రాంత పుణ్యమునే యిప్పుడు భుజించుచున్నారు” అని యంటిని. అని యామె యనెను.

“దీనిలో తప్పేమియు లేదే” అని వారనిరి.

అంతట మృగారశ్రేష్ఠి యిట్లనెను. “ఈమెను ఈమె తండ్రి మా యింటికిఁ బంపుచు లోపలి యగ్నిని వెలుపలికిఁ దీసికొనివెళ్ళరాదు. వెలుపలి యగ్నిని లోనికిఁ దీసికొని వెళ్ళరాదు. ఈ మొదలుగ అనుచితమైన ధర్మముల నుపదేశించెను. గృహస్థులమైన మనము లోపలి యగ్నిని వెలుపలకు వెలుపలి యగ్నిని లోనికిఁ దీసికొని రాకుండ నెట్లు? ఇట్లే యన్నియు అనుచితములైనవే చెప్పెను” అని యనెను.

“అమ్మాయి! ఇది నిజమేనా” అని వారనిరి.

“అయ్యలారా! అవును నిజమే. కాని అగ్ని యనఁగా మామూలు నిప్పుగాదు. ఇది కేవలము నిప్పును గూర్చి చెప్పిన మాటగాదు. లోని రహస్యము వెలుపలికి, వెలుపల నొకరులు చాకరులు చెప్పుకొను తప్పు మాటలు లోనికిఁ దీసికొనివచ్చి కలహములు గలిగింపరాదని దీన్ని భావము. ఇచ్చెదనని బదులు

వట్టకొని వెళ్ళి తిరిగి యిచ్చినవానికే బదులీయవలె నను నుద్దేశముతో నిచ్చినవారి కీయవలెను అని చెప్పెను. ఇట్లే ఒడులు పుచ్చుకొని యాయనివారి కీయరాదని యుద్దేశముతో ఈయనివారి కీయవలదని చెప్పెను. బీదవారికి ధనికులైన మిత్రులకుఁ గూడ వారిచ్చినను ఈయకున్నను ఇవ్వవలయు నను నుద్దేశముతో నిచ్చినవారికి ఈయనివారికిఁగూడ నిమ్ము అని చెప్పెను. అత్తమామలను జూచి లేవవలసినప్పుడు కూర్చుండక మిగిలిన సమయములోఁ గూర్చుండవలె నను నుద్దేశముతో సుఖము గాఁ గూర్చుండవలెను అని చెప్పెను. అత్తమామలు పెనిమిటి భోజనము చేసిన పిదప వారికి వడ్డించిన పిదప అందఱకుఁ గావలసినవి యిట్టి పిదప తాను స్వయముగా భుజింపవలె నను నుద్దేశముతో సుఖముగా భుజింపవలెను అని చెప్పెను. ఇట్లే అందఱకు సేవలు చేసిన పిదప పరుండవలె నను నుద్దేశముతో సుఖముగాఁ బరుండమని చెప్పెను. అమ్మాయీ! అత్తమామలను అగ్ని పుంజమువలె గౌరవింపవలె నను నుద్దేశముతో అగ్ని పరిచర్య చేయుము అని చెప్పెను. పరంపరగా గృహస్థుల యిండ్లకు వచ్చు భిక్షవులకు మన యింటిలోని భోజ్య వదార్థములను పెట్టి మఱి మన యింటి దేవతలకుఁ బెట్టవలయు నను నుద్దేశముతో లోవతి దేవతలకు నమస్కరింపవలెను అని చెప్పెను. ఇందు తప్పలున్నచో నన్ను శిక్షింపుఁడు” అని విశాఖ చెప్పి “మీరు ఇంటినుండి పొమ్మన్నపుడు నేను పోవుట తగదు. ఇంక ఇట్టి యింటిలో ఉండుట నాకిష్టము లేదు గాన పోయెదను” అని చెప్పి తన పరిచారికలఁ జూచి ప్రయాణమునకు సిద్ధము కఁడఁడు.

“అమ్మాయీ! నేను తెలియక అఁటిని క్షమించుము” అని

యా శ్రేష్ఠి యనెను. అపు డావిశాఖ శ్రేష్ఠితో “నాయనా! క్షమించుచున్నాను. కాని బుద్ధ ధర్మమందు అనురాగము గల యింటిలోఁ బుట్టితిని. మేము భిక్షులకు సేవ చేయుకుండ నుండఁ జాలము. ఇక్కడ నేను భిక్షు సంఘసేవ చేయుటకు వీలగుచో ఉండును” అనెను.

“అమ్మాయీ! నీ యిష్టము వచ్చినట్లు ఉండు” మని శ్రేష్ఠి యనెను.

పిదప విశాఖ బుద్ధభగవానుని భిక్షు సంఘమును భోజనమునకుఁ బిలిచెను. భగవానుఁడు భిక్షువులును వచ్చి భుజించిరి. భోజనమైన పిదప భగవానుఁడు ధర్మోపదేశము చేయఁగా విని మృగారశ్రేష్ఠియు జ్ఞానము పొంది విశాఖతో “అమ్మాయీ! నాకు జ్ఞానము గలిగించితివి. నేఁటినుండి నాకుఁ దల్లివి” అనెను.

నాఁటినుండి విశాఖ మృగారమాత యనియుఁ బిలువఁ బడెను. నాఁటినుండి మృగారమాత విశాఖ భగవానునికి భిక్షువులకుఁ గావలసిన వస్త్రములు భోజన సదుపాయములు గలిగించుచు నుండెను.

ఒకనాఁడు విశాఖ తడిసిన వస్త్రములతో తడిసిన జుట్టుతో భగవానుని దగ్గఱకు వచ్చి యొక ప్రకక్కఁగాఁ గూర్చుండెను. అప్పుడు భగవానుఁ డిట్లడిగెను.

“విశాఖా! ఏమి యిట్లు తడిసిన యొడలితో మధ్యాహ్నము వచ్చితివేమి.”

“భగవానుడా! నా ప్రియమైన మనుమడు చనిపోయెను.”

“విశాఖా! శ్రావస్తిలో ఎంతమంది మనుష్యులున్నారో అంతమంది మనుమలను నీవు కోరుదువా?”

“భగవానుడా! అందు దప్పిమున్నది. అంతమంది మనుమలను గోరుదును”

“విశాఖా! శ్రావస్తిలో ప్రదిదినము ఎంతమంది చనిపోవుచుండురు.”

“భగవానుడా! పదిమందో లేక అయిదాఱుగురో చనిపోవుచునే యుండురు.”

“అయితే నీవు ప్రతిదినము తడిసిన జుట్టుతో వస్త్రముతో నుండగలవా?”

“ఉండలేను. భగవానుడా! నాకు పుత్రులు మనుమలు ఎంతమంది యున్నారో యన్ని రోజులు మాత్రమే.”

కనుకనే విశాఖా! ఎవనికీ వందప్రియము అందునో వానికీ వందదుఃఖము అందును. ఎవనికీ తొంబది యుండునో వానికీ దొంబది దుఃఖములుండును. ఎవనికీ ఎన్ని ప్రీయము అందునో యన్ని దుఃఖములుండును. ఎనుబదియున్న ఎనుబది, డెబ్బెయ్యియున్న డెబ్బెయ్యి, నాలుగు ఉన్న నాలుగు ఒక ప్రీయవస్తువున్నచో ఒక దుఃఖము. వానికీ అసలే ప్రియవస్తువు లేనిచో అసలే దుఃఖము లేకుండును. వాడు దుఃఖమన్నదే లేకుండ నుండును” అని భగవానుడు చెప్పి యీ నీతి వాక్యము పలికెను.

“కానఁ బ్రియంబు గోరకు, ప్రియ నాశమె దుఃఖము
ప్రియ మప్రియమున్ లేని, వానికిన్ లేవు బంధముల్.”

(నా ధమ్మపదము)

* * * *

యుద్ధ శాంతి - ఆనందుఁ డు.

ఒకమాఱు కాక్యులకు, కోలియులకు కపిలవస్తు కోలియ
పట్టణముల మధ్యనున్న రోహిణి నదీజలముల విషయమై
తగాదావచ్చి యిరువురు యుద్ధములకు దిగుట తెలిసికొనివచ్చి
బుద్ధభగవానుఁడు బోధించి యుద్ధమును మాన్పెను.

ఒకమాఱు బుద్ధభగవానుఁడు గంధకుఠిలో ఒక యాసనము
పైని గూర్చుండియుండి భిక్షువులతో నిట్లయెను.

“భిక్షువులారా ! నేను వృద్ధుఁడ నగుచున్నాను. (ఇప్ప
టికి భగవానుని వయస్సు 80 ఏండ్లు) భిక్షువులలో నొక్కొక్కఁడు
నేను జెప్పినను “ఈ మర్గమునఁ బోవుఁడు” అని నేను పలికి
నను వినక మఱియొక మార్గమునఁ బోవుచున్నాఁడు. ఓక్కొ
క్కఁడు నాసాత్రయు బట్టలు పుచ్చుకొనుచున్నను పుచ్చుకొనక
భూమిపై నే పెట్టిపోవును. కాన నాకిప్పుడు నాతో నిత్యముఁకాండి
వరిచర్యసేయు భిక్షువు కావలెను.”

“భగవానుఁడా! నేను సిద్ధముగా నుంటిని. నేను తమ
వరిచర్య చేయుదును” అని సారిపుత్తుఁ డనెను.

“సారిపుత్తా! నీవు విహరించు ప్రదేశమున నేను తేని లోటుండదు. నీ ధర్మోపదేశములు బుద్ధుని యుపదేశముల వంటివే. కాన నీవు నా పరిచారకుడవు కావలదు.”

ఈ విధముగా మహామౌద్గల్యాయనుఁడు మొదలగువారు పరిచర్య చేయరాఁగా భగవానుఁడు వలదనెను. ఒకచోట మౌనముగా ఆనందుఁడు కూర్చుండి యుండెను. ఆనందుని భగవానుని పరిచారకుఁడుగా నుండ నందఱును బ్రోత్సహింప సాగిరి. భగవానుఁ డదిచూచి వారిని వారించి “భిక్షువులారా! అతని దెవ్వరును అలవఁత పెట్టకుఁడు. అతఁడే తెలిసికొని స్వయముగా రాఁగలఁడు” అనెను.

అప్పుడు ఆనందుఁడులేచి “ఓ భగవానుఁడా! నాకు నాలుగు సిషేషములు నాలుగు విధులు మొత్తము ఎలిమిది వరము లిచ్చినచోఁ దమ పరిచారకుఁడుగ నుండును” అనెను.

“అవి యేవి” యని భగవానుఁడనెను.

“మీకు దొరకిన యుత్తమ వస్త్రములను : ఉత్తమ భోజన

మును 3 మీతో ఒకే గంధకుటిలో నివాస ను నాకియరాదు.

4 ఎవరైన మిమ్ముఁ బిలిచినపుడు నన్నుఁ దీసికొని పోరాదు.”

“ఈ నాలుగింటిలోఁ దృప్తిమున్నది” అని భగవానుఁ డనెను.

“మీకు దొరకిన యుత్తమ వస్త్రాదులను నాకిచ్చుచున్నచో వానికై మీ పరిచారకుఁడవైతి.” నని జను లనుకొందురు.

“సరే మిగిలిన వేవి” అని భగవానుడనియె.

1 నేను స్వీకరించిన చోటికే దమ రంగీకరింపవలెను.
2 ఇతర ప్రదేశములనుండి భగవానుని దర్శింపవచ్చిన వారికి వెంటనే మిమ్ము దర్శింపఁ గలిగియుండవలెను. 3 నేను కొరి నప్పుడు తమ దగ్గఱకు రాఁగలిగి యుండవలయును. 4 నేను తేని సమయములందుఁ దమరు చేసిన భర్తృపదేశములు తిరిగి వచ్చి నాకు వచ్చి తెలువవలయును. ఇట్లగుచో నేను దమ సేవకుఁడనై యుందును” అని యానందుఁడనెను.

“సరే” అని భగవానుడనెను. నాఁటినుండి యానం దుఁడు వతిచారకుఁడయ్యెను.

* * * *

చిం చా మా ణ వి క

బుద్ధభగవానుని కీర్తి నలుదిశల వ్యాపించెను. తైర్థికుల కీర్తి సన్నగిల్లెను. ఇది చూచి యప్పటి మతాచార్యులగు తైర్థికు లొకచోటఁ జేరి బుద్ధభగవానుని పేరు ఎట్లు చెడఁగొట్ట వలయునా యని యాలోచించిరి.

ఆ సమయమున చించామాణవిక యఘ నొక రూపవతి యగు సంన్యాసిని శ్రావస్తిలో నివసించుచుండెను. ఆమెను బిలిచి సంగతి యంతయుఁజెప్పి శ్రమణ గౌతముని ముందఱఁ దమ పేరు ప్రతిష్ఠలు పోవుచున్నవనియు, అందఱు పేరు వ్రతి స్థలు నిలఁబెట్టవలసినదనియు నారు ప్రార్థించిరి. “సరే” యని యామె యంగీకరించెను.

శ్రావస్థిలోని జనులు జేతవనమందు బుద్ధభగవానుని యుపదేశములు వినుటకుఁ బ్రతిదినము వచ్చుచుఁ బోవుచుండిరి. ధర్మోపదేశము విని జేతవనమునుండి శ్రావస్థికి జనులందఱు పోవువేళ సరిగా ఆ చించామాణవిక కాషాయబట్టలు కట్టుకొని గంధమాలలు చేతఁబట్టుకొని జేతవనమువైపు పోవఁ దొడఁగినది. “ఇప్పు డెక్కడికిఁ బోవుచున్నావు” అని యామె సెవరైన నడిగినచో ‘నా జోలి మీకెందుకు’ అనుచుండెడిది. ఉదయము బుద్ధభగవానుని దర్శింప జేతవనమునకుఁ బోవువారికి ఎదురై జేతవనములో రాత్రి నివసించి వచ్చుచున్నట్లు కనిపించి శ్రావస్థికిఁ బోవుచుండెడిది. ఎవరైన నడిగినచో “మావంటి సంన్యాసినుల జోలి మీకెందుకు” అనుచుండెడిది. సెలలు జరగినవి. “నేను శ్రమణ గౌతమునితో గంధకుటిలో రాత్రి గడపుచుంటిని” అని రహస్యమును పేరుతో కొందఱకుఁ జెప్పెడిది.

ఈ విధముగా నాలుగైదు సెలలు గడచెను. గుడ్డలు కోడుపునకుఁ గట్టుకొని గర్భవతివలె నడింపసాగినది. జనులలో సంశయ మంకురింపసాగెను.

ఒకనాఁడు బుద్ధభగవానుఁడు ధర్మోపదేశము చేయుచుండఁగా చించామాణవిక ఆ పరిషత్తులో నలువైపులఁ దిరుగుచు “ఓ భగవానుఁడా! ఈ యుపదేశముల కేమి గాని నా ప్రసవ సమయమునకుఁ దగిన యేర్పాటు చేయ”మని బిగ్గరగా అఱచెను. జనులలోఁ గోలాహలము బయలుదేఱెను.

ఇంతలోఁ బెనుగాలి వీచినది. ఆ కంఘారులో ఆమె కట్టుకొన్న బట్టలు జాఱిపడెను. అది చూచి జనులు ఆమెను నిం

దించి తరిమివైవ సాగిరి. అప్పుడు భగవానుఁడు వారించి 'యామె హిరపాటును క్షమింపుఁ' డని చెప్పెను.

* * *

రోగి శుశ్రూష

ఒక సమయమున ఒక భిక్షువునకుఁ గడుపునొప్పి వచ్చి నది. అప్పుడతఁడు తన మరుగుదొడ్డిలోఁ బడియుండెను. అప్పుడు బుద్ధభగవానుఁడు ఆనందఃనితోపాటు తిరుగుచు ఆ భిక్షకుని గదికి వచ్చి చూచెను. అది చూచి భగవానుఁ డిట్లుడిగెను. "ఇట్లుంటి ప్రేమి" "భగవానుఁడా నాకుఁ గడుపునొప్పి రోగము గల్గినది" "అయితే నీ తెవరు పరిచారకులు లేరా?" "లేరు" ఎందుకు ఈ భిక్షువులు నీకు సేవ చేయుటలేదు. "ఇంతవఱకు నేనే భిక్షువు నకు సేవ చేసినవాఁడనుగాను" అనెను.

అప్పుడు భగవానుఁడు "ఆనందా! నీరు తెమ్ము" అనెను. అప్పుడు భగవానుఁడు నీరు పోయఁగా ఆనందుఁడు కడిగెను. విదవ వారిద్దఱు ఆ భిక్షువును మంచముపై బరుండఁబెట్టి యుప చారములు చేసిరి.

ఆనాఁడు భగవానుఁడు భిక్షువులందఱను బిలిచి యిట్లు బోధించెను. "భిక్షువులారా! మీకు సేవచేయుట కిక్కడ తల్లి గాని, తండ్రిగాని లేరు గదా. మీలో మీరు ఒకరి కొకరు సేవ చేయకున్నచో నింతెవరు చేయఁగలరు. ఎవఁడు రోగి సేవ చేయునో వాఁడు నాకు సేవ చేసినవాఁ డగును. ఎవరికి ఉపా ధ్యాయుఁడుగాని, శిష్యుఁడుగాని, మరొకరుగాని యున్నచో

వారి కతఁడు సేవ చేయవలయును. ఎవరును లేనిచో సంఘ సేవ చేయవలయును. అట్లు చేయనిచో దుష్కృత్యము కలుగును" అని బోధించెను.

పూర్వారామ నిర్మాణము

ఒకమాఱు జనులు ధర్మోపదేశము వినుటకు భగవానుని దగ్గఱకుఁ బోవుచుండిరి. అప్పుడు విశాఖ కూడ అలంకరించుకొని జనులతోపాటు పోయి యక్కడ తన యలంకారములు విప్పి దాసి కిచ్చి భగవానుని దర్శించి యింటికిఁ బోవునపుడు తీసికొందును ఉంచుము" అనెను.

ధర్మోపదేశ మయిన పిదప అందఱు ఇంటికి బయలుదేరిరి. విశాఖ భగవానునికి నమస్కరించి యింటికి బయలుదేరి యలంకారము లిమ్మని దాసితో పలికెను. దాసి యా భూషణములను విహారములో మఱచిపోయెను.

ధర్మోపదేశము విని పోవువారు ఏదైన మఱచిపోయినచో వానిని ఆనందుఁడు దాచుచుండువాఁడు. అట్లే ఆనందుఁడు వానిని భగవానునికిఁ జెప్పి దాచెను.

దాసి భూషణములకై విహారములోనికి వచ్చి వెదకుచుండెను. ఆనందుఁడు వానిని ముట్టుకొని దాచినచో అవి వానివే యగును గాన అవి తేవలదనియు విశాఖ చెప్పెను. ఆనందుఁడది చూచి భూషణము లిచ్చెను.

ఆనందుఁడు ముట్టుకొని దాచుటవలన వానిని గ్రహింప నొల్లక యవి యక్కడ నుంచుట మంచిది గాదని వానిని

తెప్పించి విశాఖ వానికి మూల్యము తొమ్మిది కోట్ల రూపాయలగు నని అవి చేయించుటకు నూరు నేలు అగుననియు తెలిసికొని యా ధనమంతయు బండ్లమీఁద వేయించి భగవానుని దగ్గఱకు వచ్చి భగవానునితోఁ జెప్పి యీ ధనముతో భిక్షువులు పరిగ్రహింప యోగ్యుమగు వస్తువులు తెప్పింపుఁడు అనెను. అప్పుడు భగవానుఁడు భిక్షువులకు నివాసస్థానములతో ఆరామము కట్టింపుమనెను. “సరే” అని యీమె పూర్వారామమును నిర్మింపఁ జేసెను.

* * *

కాలామ క్షత్రియులు

ఒకమాఱు బుద్ధభగవానుఁడు కోసలదేశమునఁ దిరుగుచు భిక్షువులతోఁగూడఁ గేశపుత్రీయు మనుగ్రామమునకు వచ్చి యట బస చేసెను.

అదివిని కాలామ క్షత్రియులు భగవానుని దర్శింపవచ్చి నమస్కరించి యొక వ్రక్కగాఁ గూర్చుండి యిట్లనిరి.

“భగవానుఁడా! అనేకులు శ్రవణ బ్రాహ్మణులు వచ్చుచుఁ బోవుచుందురు. ఎవరికివారు తమతమ మతములనే ప్రచారము చేయుచుఁ దమ మతములనే వ్రశంసించుచు నితర మతములను నిరసించుచుందురు. ఈ శ్రవణులలో ఎవరు నిజము చెప్పుచున్నారో, యెవరు అపత్యము చెప్పుచున్నారో యని సంశయము కలుగుచుండును. ఇదియెట్లు తెలియఁ గలము.”

“ఓ కాలాములారా! మీ సంశయము వాస్తవమైనదే. తగిన చోటనే మీకు సంశయము గలిగినది. మత పరంపరచేగాని, పుస్తకములను బట్టిగాని, తర్కమునుబట్టిగాని, వీరు నాగురువులు చెప్పిరి అను దానినిబట్టిగాని, యేధర్మమును నమ్మక స్వీయముగా విచారించి తెలిసికొని “ఈ ధర్మములో దోషములున్నవి. ఈ ధర్మము ప్రాజ్ఞసమ్మతముగాదు. ఇది హితకరముగాదు” అని తెలిసికొన్నపుడు దానిని విడిచిపెట్టవలెను. మనుష్యుల మనస్సులోఁ బుట్టిన లోభము హితకరమా? అహితకరమా?”

“భగవానుఁడా ! లోభము అహితకరమేగదా”

“మనుష్యులు లోభములోఁబడి పాపములను జంపుదురు. దొంగతనము చేయుదురు. పరస్త్రి గమనము చేయుదురు. అన్యత మాడుదురు. ఇతరులను అట్లు చేయుఁ బ్రోత్సాహ పఱతురు. ఇది చాలాకాలము వఱకు దుఃఖమేనా?”

“అవును దుఃఖకరమే”

“అయితే మనుష్యులలో బయలదేలు ద్వేషము మోషము హితము కొఱకా? అహితము కొఱకా?”

“అహితము కొఱకే”

“ఇట్టి ద్వేషాదులతోఁ గూడిన ధర్మములు ఎట్టివి?”

“ద్వేషాదులతోఁ గూడినవి అహితములు, దోషయుక్తములు.”

“అయితే మనుష్యులలోఁ బుట్టిన యలోభము, ఆఘైరము శాంతి, సత్యము హితకరములా? అహితకరములా?”

“హితకరములే భగవానుఁడా?”

“ఇట్టి ధర్మములన్నియు దోషశూన్యములేగదా. పాజ్ఞ సమ్మతములేగదా”

“అవును భగవానుడా?”

ఓ కాలాములారా! ఇందువలననే ఆర్యశ్రావకులు లోభమును ద్వేషమును, మోహమును వీడి స్మృతితో మైత్రితోఁ గరుణతో సంతోషముతో ఉపేక్షతో సకలదిక్కులను వవిత్రముచేయుచు అందఱకోసము. అన్ని లోకములకోసము, నిర్వైరులయి శాంతితో విహరింతురు. ఈ విధముగా నిర్వైరుండయి నిర్మల హృదయముతో సంచరించువానికి నాలుగు విధములుగ హాయి శాంతి కలుగును. (1) పరలోక మనున దున్నచో పాపపుణ్యముల ఫల మున్నచో నిశ్చయముగా నేను శరీరము విడిచిన పిదప స్వర్గలోకమునఁ బుట్టుదును. (2) పరలోకము లేదా పాపపుణ్యముల ఫలము లేదా అదియు లేనిచో ఈజన్మలోనే ఇప్పుడే పై రరఁజులేక సుఖముగా నుండును. (3) పనులు చేయునపుడు ఎవరైన నాకుఁ జెడ్డయపాయమును జేసి నప్పటికిని నేనెవరికిఁ జెడ్డ చేయఁగోరను. నేను ండ్డ చేయునపుడు నాకు దుఃఖమెట్లు గలుగును. (4) చేయుచున్న పాపమును ఈ క్షణము చేయుచున్నచో నేను ఇదివఱకు పాపమునుండి చేయఁబోవు పాపము నుండి ముక్తుఁడనగుదును.” అని అతఁడీ విధముగ శాంతి పొంది హాయిగ నుండును. వానికి ఈజన్మమునందే శాంతి లభించును. కనుక ఆర్యశ్రావకుఁడు రాగము. దోషము, ద్వేషము దొంగతనము మొదలగు వానినుండి ముక్తుఁడగుచున్నాడు.

“అవును భగవానుడా! ఇది యిట్లే. అవును ఇదియే శాంతిని హాయివి గూర్చు ధర్మము. ఆశ్చర్యము! భగవానుడా! అద్భుతము. నేఁడినుండి భగవానుఁడు మమ్ము శరణాగతులయిన యుపాసకులుగా గ్రహింపఁ గోరుచున్నాము” అని వారు అనిరి.

× × × ×

ఆ ల ప కుఁ డు

ఒకవరి బుద్ధభగవానుఁడు ఆలవిగ్రామము దగ్గఱ గోవులు చరించు శింశుపావనమున ఆకులు పఱచిన పక్క మీఁదఁ గూర్చుండియుండెను.

అప్పుఁడు ఆలవకుఁ డను నొకఁడు భగవానుని దగ్గఱకు వచ్చి నమస్కరించి యొక ప్రక్కగాఁ గూర్చుండి యిట్లనెను.

“భగవానుడా! తమరు ఇక్కడ సుఖముగ నిద్రించితిరా?”

“ఆ నిద్రించితిని. సుఖముగ నిద్రించితిని. లోకములో సుఖముగా నిద్రించువారిలో నేనొకఁడను.”

“భగవానుడా ఇవి మంచుపడు చల్లని శీతకాలపురోజులు. గోవులు నడిచిన యీ చోటు గోతులు గోతులుగ నుండి ముఁడ్లవలె గుచ్చుకొనుచున్నది. ఆకులతోఁ బఱచిన పక్కవలుచగా నున్నది. చెట్ల యాకులు తక్కువ కాని గుడ్డలో చల్లఁగ నుండును. నలువ్రక్కలనుండి వీచుగాలి శరీరమున గఱచుచున్నది. అయినను సుఖముగ నిద్రించితిని తమరు చెప్పుచుంటిరే.”

“అయితే నిన్నొక సంగతి యడుగుచుంటిని. నీకు ఎట్లు సరిగా దోచిన నట్లు చెప్పము. ఒక ధనికుడైన గృహపతి బాగుగ సున్నము చేసిన సాధముతో గాలి వేయకుండ తలుపు మూసివైచి నాలుగు అంగుళముల దశసరిగా ఉన్నితోఁ దయారుచేసిన మెత్తని కయ్యపై శాలువలు గవ్వకొని రెండు వైపుల దిండ్లు వేసికొని నలుగురు భార్యలు సేవ చేయు చుండగా సుఖముగ నిద్రించు నని చెప్పదువా? చెప్పలేవా? ఇది నీకెట్లు తోచుచున్నది.”

“వాఁడు సుఖముగ నిద్రించును. వాఁడు సుఖనిద్రచెందు వారిలో ఒకఁడని చెప్పగలను.”

“అయితే నాయనా! అతఁడు రాగద్వేషములతో గూడిన వాఁడై కోరికలవలన వానికి శారీరిక మానసిక వ్యధలు గలిగినచో వాఁడు రాగద్వేషాదులవలన మండుచు దుఃఖ మొందకుండ నుండునా.”

“అవును. వాఁడు దుఃఖమొందకుండ నుండలేడు.”

“ఆ ధనికుడెట్టి రాగద్వేషాదులచే మండి దుఃఖవడుచు నిద్రించునో యట్టి రాగద్వేషాగులు బుద్ధునికి శాంతించినవి. వాని వేళ్ళు నఱకివేయఁబడినవి. అవి యింక ముందు బయలు దేఱలేవు. కనుకనే నేను సుఖముగ నిద్రించితిని. ఏమి ఆ ధనికుడు సుఖముగ నిద్రింపఁగలఁడా?”

“లేడు. నిద్రింపలేడు.”

“కనుకనే నేనే సుఖముగ నిద్రించితి నంటిని. రాగ ద్వేషాదులచే ముక్తుడగు బ్రాహ్మణుఁడు కోరికలలోఁ దగు ల్కొనక భయము లేక హాయిగా మనశ్శాంతి పొంది సుఖముగ నుండును.

× × ×

రాష్ట్ర పాలుండు.

ఒకప్పుడు బుద్ధభగవానుఁడు భిక్షు సంఘముతో పాటు కురుదేశమునఁ దిరుగుచు భుజ్జికోశ్శీత మనుగ్రామమును జేరెను.

అక్కడ భగవానుఁడు చేయు నవదేశము పని యగ్ర కుత్తికుని పుత్తుఁడగు రాష్ట్రపాలుండు ఇంటిలో బ్రహ్మచర్య పాలనము కష్టమని తలఁచి తనకు దీక్ష యిమ్ముని భగవానునిఁ గోరెను.

భగవానుఁడు రాష్ట్రపాలునితోఁ దల్లి దండ్రుల యనుమతి పొంది రమ్మనియెను. రాష్ట్ర పాలుండు తల్లి దండ్రులను అనుమతి యిమ్ముని యడుగ వారు సమ్మతించరైరి. అందు కతఁడు కటికనేలవయఁ బీఠులది మరణమునకో దీక్ష కో నమ్ముఁడని తిరణిమాని వడియపఱడెను. కొలఁది కి నముత్తై న పిరవ వాని స్నేహితుల వాటవలనఁ దమ యేకపుత్తుఁడు బ్రతికియున్న నదతె చాటుననియు నెప్పుడై న నొకసారి వచ్చి తమ్ముఁ జూచి పొమ్ముని చెప్పి తల్లితండ్రులు సమ్మతించిరి.

రాష్ట్రపాలుండు తల్లిదండ్రుల సమ్మతి తెలిపి భగవానుని దగ్గఱ దీక్ష పొందెను.

కొంతకాల మైనపిదప రాష్ట్రపాలుఁడు తమ దల్లిదండ్రుల యింటికి భిక్షకుఁబోయెను.

నాఁడు తండ్రి రాష్ట్రపాలునిఁజూచి యితఁడు ఎవఁడో భిక్షు వనుకొని యిట్టి భిక్షువులవలననే తన కొడుకు భిక్షువులతోఁ గలిసిపోయెనని నిందించెను. రాష్ట్రపాలుఁడది విని నెమకకు డిరిగెను. ఇంతలో వారి దాసే పొసిపోయిన గుర్గిళ్ళను బాఱఁ బోయి వచ్చెను. అవి పాఱఁబోయిన తన పోత్రలోని బోయి మని రాష్ట్రపాలుఁడెను అమె అడులో బోయనని తిన్నునుండెను. రాష్ట్రపాలుని స్వరము గుర్తుపట్టి దాసి ఇంటిలోనికిఁ బోయి వాని తల్లిదండ్రులతోఁ జెప్పెను. వారువచ్చి భోజనమునకు రమ్మని ప్రార్థించిరి. నాఁడు భోజనమైనది రేపు వచ్చెదనని చెప్పివెడలి పోయెను.

మఱునాఁడు రాష్ట్రపాలుఁడు రాగా అతల్లిదండ్రులు రాసు లగాఁబోసిన ధనమును అప్పరళవంటి భార్యలను జూపి కీరిని పరిగ్రహింపుమని కోరన దానికడఁ దంగీకరింపలేదు.

అప్పుడు అతని బార్యులువచ్చి “అర్యపుత్రః వేరికై నీవీడ్టి కరోరబ్రహ్మచర్యము వేయించుంటివో యో యస్మిరస్ త్రి లెటువంటివారు” అని యడిగిరి.

“సోదరీమణులారా! మేము అప్పరశ్రీలకై బ్రహ్మచర్యము గడపుటలేదు” అని వారితో రాష్ట్రపాలుఁడు వయకగా అస్త్రీలు మూర్ఛవడిరి. వదవ అక్కడ వారికి ధర్మోపదేశముచేసె యట భుజించి యటనుండి కోరవరాజుయొక్క తోటలోనికిఁబోయి యొక చెట్టక్రిందఁ గూర్చుండెను.

రాష్ట్రపాలుఁడు చెట్టుకిందఁ గూర్చుండి యుండఁటచూచి తోటమాలి రాజునకు విన్నవింపఁగా నదివఱకే రాష్ట్రపాలుని సంగతి విన్నరాజు అతనిని జూచుటకు స్వయముగాఁ దోటలోనికి వచ్చి రాష్ట్రపాలునికి ఒక విలువైన యాసనము వేయించి కూర్చుండు ఘనఁగా నతఁడిట్లనెను.

‘రాజా ! నీ వాయాసనమునఁ గూర్చుండుము. నే నిట ఈ యాసనముమీఁదనే కూర్చుండును’ అనెను. ‘సరే’ యని రాజు కూర్చుండి రాష్ట్రపాలునితో నిట్లనెను.

“రాష్ట్రపాలా ! లోకములో జనులు ముసలితనమువల్ల రోగమువల్ల, భోగభాగ్యములు లేకపోవుటవలన, ప్రేయబంధువులు పోవుటవలన తమకోరికలు తీరక ఈ పిథముగా జుట్టు తీయించుకొని కావిబట్టలు గట్టుకొని సన్యాసు లగుచుందురు. నీవో యువకుఁడవు జుట్టయినఁ దెల్లఁబడలేదు. మంచి యారోగ్యముతో నుండరుఁడవై యుంటివి. భోగభాగ్యములకా నీకు లోటులేదు. ఈ గ్రామములో అగ్రికులమందుఁ టుట్టిన మీ భోగభాగ్యముల కంతులేదు. ప్రేయబంధువులకా తక్కువలేదు, ఇట్టి నీవు ఏమి తెలిసికొని, ఏవిచూచి, ఏవివిని యిట్లు, భోగములు వదలి సన్యాసివైతివి”

“మహారాజా ! ఈ లోకము నశించి పోవునది రోజురోజు ఈ శరీరము క్షీణించిపోవును. లోకమున రక్షణలేదు, శాంతి లేదు. ఈ లోకము మనదిగాదు. సర్వమును విడిచిపోవలసి నదే. ఈ లోకమంతయు ఆశకు దాసురాలయి యున్నది అని బుద్ధభగవానుని ధర్మోపదేశములు విని తెలిసికొని నేను ఇట్లు

భోగములు వీడి సన్యాసివైతిని. రాజా! నీ వీడి వఱకు నడి వయస్సులో నుండివి. ఇప్పుడో ఎనుబెదోండ్ల ముదునలివి నాఁటి బలము శక్తి ఈ నాఁడేమైనది. నేఁడో రేపొ నీ కేదైత రోగము గాని కష్టముగాని వచ్చినచో నీ బంధువు తెవరైనను దానిని బలచుకొందురా? నీ తెవరైన రక్షణ ఈయఁగలరా! మృత్యువు మీఁదఁ బడినపుడు ఈ రాజ్యభోగములను లోకమును విడిచి వెళ్ళ వలసినదేగదా నీ పింకను రాజ్యమును భావించు చుంటివిగదా. ఇథ గజ వాజిసేనలకు ధనాధి భాగములకు లోటులేదుగదా. రంకను ఎక్కడ నైనను రాజ్యములు సులభముగా వచ్చినచో వానిని ఆక్రమించి సిద్ధముగా నున్నావుగదా. ఈ యాశల కంతుగలదా. కోర్కెలకు తృప్తిగలదా. ఇట్టివి తెలిసికొని చూచి నిరతము శాంతి. సుఖములతోఁ గూడి యుండుటకై నేను సన్యాసివైతిని”

“రాష్ట్రపాలా! ఉశ్చర్యము. అద్భుతము. నీవు చెప్పినది సత్యము” అని చెప్పి రాజును రాష్ట్రపాలుఁడును యటనుర్రడి వెడలిపోయిరి.

కృ శా గో త మి

కృశాగోతమి యొక బీద యింటిపేల్ల. ఆమె బీదరాలగు టచే ఆమెభర్త యింటివారు అనాదిరమేగఁ జూడఁదొడఁగెరి. కొంతకాలమునకు ఆమె కొక కుమారుఁడు పుట్టెను. అప్పటినుండి యామెకు గౌరవము హెచ్చినది.

కాని పాపము చిన్నప్పుడే యా పిల్లవాఁడు చనిపోయెను. దానితో నామెకుఁ బిచ్చివట్టి యా పిల్లవానిని ఒడలిలో నుంచుకొని ప్రతివానితోను “ఈ పిల్లవానికి మందిమ్ము” అని చెప్పి యేడ్వసాగినది. అది చూచి లోకులు “వెళ్ళు భగవానుఁడు నీ కుమారుని బ్రతికించును” అనిరి. అప్పుడామె యేడ్చుచు బుద్ధ భగవానుని దగ్గఱకుఁ బరువెత్తికొనిపోయి “భగవానుఁడా! నా కుమారునికి మందిచ్చి బ్రతికింపుము” అని ప్రార్థించెను.

“అమ్మాయి! ఇదివఱకెన్నఁడు ఎవరును జనిపోవని వారి యింటికిఁబోయి చిన్ని గరిటెఁడు ఆవాలు తెమ్ము” అని యనెను.

ఆ కృశాగౌతమి పఱుగు పఱుగునఁ బ్రబలియింటికిఁ బోయి యడుగసాగినది. ఎవరికివారే “మా యింట తండ్రీపోయెనని మా యింట తల్లిపోయెనని చెల్లెలు పోయెనని యీ విధముగా నందఱు తమతమ కష్టములు చెప్పసాగిరి.

చివరకు ఆమె ఆయాసముతో భగవానుని దగ్గఱకు వచ్చెను.

“ఏ మమ్మాయి! ఆవాలు తెచ్చితివా” అని భగవానుఁడడిగెను.

“భగవానుఁడా! నా కా యావాలతోఁ బనిలేదు. ఈ లోకమే యిట్టిదని మీ యనుగ్రహమువేఁ దెలిసికొంటిని. భగవానుఁడు నాకు దీక్ష యొసంగుఁగాక. నేను బుద్ధుని ధర్మమును సంఘమును శరణు చొచ్చుచున్నాను” అని యామె నమస్కరించెను. అప్పుడు భగవానుఁడు ఆమెకు దీక్ష యిచ్చెను.

బ్రాహ్మణ ధర్మము

ఒకప్పుడు బుద్ధభగవానుడు శ్రావస్తి పట్టణమున విహరించు చుండెను.

అప్పుడు కోసల దేశీయులును మహావైభవ సంపన్నులు నగు కొందఱు బ్రాహ్మణులు వచ్చి భగవానుని యంగీకారము పొంది యొక ప్రక్కగాఁ గూర్చుండి యిట్లనిరి.

“ఓ గౌతమా! నేఁడు బ్రాహ్మణులు ప్రాచీనమగు బ్రాహ్మణ ధర్మమునందు శ్రద్ధగలిగి యెండు కుండుటలేదు.”

“బ్రాహ్మణులారా! అవును. నేఁడు బ్రాహ్మణులు బ్రాహ్మణధర్మమునందు శ్రద్ధగా నుండుట లేదు.”

“అయితే తమకు శ్రమలేనిచో మా ప్రాచీనమైన బ్రాహ్మణ ధర్మమునుగూర్చి చెప్పుదురుగాక.”

“ఓ బ్రాహ్మణులారా! శ్రద్ధగా వినుఁడు. ప్రాచీన ఋషులు ఇంద్రియ నిగ్రహముగలవారై తపస్సులై యుండు వారు. వారు ఇంద్రియ భోగములను విడిచి జ్ఞానముకై యధ్యయనము చేయుచుండెడివారు! వారికి పశువులుగాని బంగారముగాని, ధాన్యాదులుగాని లేవు. వారికి స్వాధ్యాయమే ధనము, బ్రహ్మనిధినే పాలించెడివారు. వారికి జనులు కావలసినవి సిద్ధపఱచి యిచ్చెడివారు. వారిని సంపదగలవారు ననుస్కరించి గౌరవించెడివారు. అజ్ఞేయమైన ధర్మమే వారికి రక్షణగా నుండెడిది. వారెక్కడికిఁ బోవుటను అడ్డులేదు. వారు నలుబది యెనిమిది వత్సరములవఱకు బ్రహ్మచర్యము పాలించు వారు, వారు విద్యను ప్రవృత్తచరణమును అన్వేషించుచుండిరి.

ఇతర స్త్రీల ముఖము చూచువారు గారు. ఋతుకాలమందె భార్యాసంగము చేయువారు. వారికి బ్రాహ్మచర్యము, శీలము, దయ, అహింస, క్షమ, అవశ్యాచరణీయములు, అందు బ్రాహ్మ వేత్తలగువారు శీల సంపన్నులై బియ్యము వస్త్రములు నేయి నూనె అడిగి తెచ్చుకొని ధర్మయుక్తముగా యజ్ఞములు చేయు చుండువారు. వారా యజ్ఞములలో గోవులను జంపువారు కారు. గోవులు మనకు పరమ మిత్రులు. అవి మనకు ఆహారమును బలమును సుఖమును గల్గించుచున్నవని తలచి వానిని జంపెడివారు కాదు. వాటిని బూజించెడివారు. ఇట్లు జరుగె చున్నంతవఱకుం బ్రజలందఱు సుఖముగా నుండిరి.

పిదప రాజుల భోగభాగ్యములను జూచి బ్రాహ్మణులును ఆ భాగ్యములను గోరిరి. రాజులచే యజ్ఞములను జేయించి ధనమును దానముగ గ్రహించుట మొదలుపెట్టిరి. ఎప్పుడైతే బ్రాహ్మణులు ధనమును సంపాదించుట మొదలు పెట్టిరో యప్పుడు వారిలో ఆశ పెరిగెను. దానితో బ్రాహ్మణులు భోగ భాగ్యములకై ధన ధాన్యములను గోవులను సంపాదించ మొద లిడిరి. పిదప బ్రాహ్మణులచే బ్రోత్సాహ పెట్టబడి రాజులు వందల కొలది గోవులను యజ్ఞములందుం జంపఁదొడఁగిరి.

వీమియు హనిచేయని మేకలవంటి గోవులు కుండల కొలఁది పొలను వర్షించు గోవులు చంపఁబడు చుండెడివి. అప్పుడు దేవతలు పితరులు ఇంద్రిండు అసురులు అందఱు "అధర్మము అధర్మము" అని మొఱపెట్ట నారంభించిరి.

మొదటి ఇచ్చ, అకలి, ముసలితనము అను మూఁడు రోగములు మాత్రమె యుండెడివి. వఱకు హింసవలన అవి

యిప్పుడు ఇంకను చాలవఱకుఁ బెరిగినవి. పురోహితులు నిర్దోషమైన వానిని జంపుచు మిక్కిలి ధర్మమును ధ్వంసము గావించుచు వచ్చిరి. అప్పటినుండి జనులు పురోహితులను నిందింపఁ దొడఁగిరి. ఈ విధముగా ధర్మము క్షీణింపఁగా శూద్రులు వైశ్యులు పోరాడఁదొడఁగిరి. క్షత్రియులు చిన్నాభిన్నములయిరి. భార్యలు భర్తలను అవమానింపఁదొడఁగిరి. క్షత్రియులు బ్రహ్మ బంధువులు జాతివాదమును నశింపఁజేసి స్వేచ్ఛాచారులయిరి. ఈ విధముగా సర్వము పాడయి పోయెను.”

ఈ విధముగా భగవానుఁడు చెప్పఁగా విని “గౌతమా! ఆశ్చర్యము. ఆద్భుతము. మేము మిమ్ము శరణు చొచ్చుచున్నాము. మేము ధర్మమును సంఘమును శరణు చొచ్చుచున్నాము. నేఁటి నుండి మామ్ము మీ యుపాసకులుగా గ్రహింపుఁడు.” అనిరి.

* * *

అంగుళిమారుడు

ఒకసారి బుద్ధభగవానుఁడు శ్రావస్తి పట్టణములోఁ దిరిగి భిక్ష గ్రహించి భుజించి యంగుళిమారుఁడను దొంగ సంచరించు మార్గమువై పుగాఁ బోవుచుండెను. అప్పుడక్కడి గొల్లవారు కర్షకులు భగవానునితో నిట్లనిరి.

“ఓ భగవానుఁడా! ఈ దారివైఁదొటఁ బోకుము. ఇక్కడ అంగుళి మారుఁడను దొంగ యున్నాఁడు. అతఁడు మనుష్యులను జంపి వారి ప్రేళ్ళను మాలగా వైచుకొని తిరుగుచుండును

గ్రామములన్నిటిని అతఁడు నిర్జనముగఁ జేసివేసెను. ఇటు పోవువారు జట్లు జట్లుగాఁ బోవుదురు. అయినను వారి నఁకఁడు చంపివేయుచుండును.”

ఇట్లు వారు చెప్పి వారించినను భగవానుఁడట్లే పోవ సాగెను. కొంతదూర మేగునప్పటికి అంగుళిమాలుఁ డెదు రయ్యెను. అంగుళిమాలుఁడు బుద్ధభగవానుని జూచి “ఎంత మందియైనను గలిసి యిటు వచ్చుటకు జంకుదురే యిటు వంటప్పుడితఁ డొక్కఁడు ఇటు నిర్భయముగా వచ్చుచున్నాఁడే యని యాశ్చర్యపడి యిట్ల బెను.

“ఓ సంన్యాసీ! ఏమి యింత నిర్భయముగా వచ్చు చుంటివేమి? నేనెవరనో యెఱుఁగవా ఏమి”

“ఏమి నాయనా! నిన్నెఱుఁగకపోవుట యేమి, నీ వెంతటి దుఃఖితుఁడవో నీ మెడలోని మనుజుల వ్రేళ్ళ మాలయే చెప్పు చున్నది.”

“నేను దుఃఖితుఁడనా ఎట్లు? ఎంతమందిని చంపితి నో నీకుఁ దెలియునా? నిన్నిదిగో ఇప్పుడే చంపి నా మాలలో నీ ప్రవేలిని గూడఁ జేర్చుకొందును”

“అవును. నిజమే, కనుకనే నీవు దుఃఖితుఁడవంటిని. నీ దుఃఖమున కంతులేదు. అందుచేతనే శాంతిలేక యిట్లు తిరుగు చున్నావు. నాకో భయమన్నది లేదు. నాకీ లోకములో ఏమియు నక్కఱలేదు. లోకమంతయు నశించిపోవునదే గదా. నీవు నేనును నేఁడో రేపో నశించిపోదుము. నీవిప్పుడు నన్నుఁ జంపినచో శాంతితోఁ జనిపోవుదును. నీకో నన్నుఁ జంపినను

శాంతి లేదు. అందుచే నీవంటి దుఃఖితుఁడీ లోకములో లేఁడు. నీకుఁ జంపవలెనని యున్నచో నన్నుఁ జంపివేయుము. కాని శాంతిమార్గముఁ జెలిసికొన్నఁగాని నీకు శాంతి సుఖములు లేవు. అట్టి శాంతి సుఖములు హిందలేక పోవుచుంటివి గదా యని నిన్నుఁ జూచిన నాకు జాలి కలుగుచున్నది.

నిర్భయముగా బుద్ధుఁడు శాంతితోఁ జెప్పిన మాటలు అంగుళిమారుని నిశ్చేష్టునిఁ జేసినవి. మృత్యువును సంతోషముతో నెదుర్కొని నిలుచున్న భగవానుని యెదుట నతని క్రూర్యము సీరయిపోయెను. చావునకు వెఱచి పాఠిపోవు జనులను జంపుటలో వెఱువని యంగుళిమారుఁడు చావునకు వెఱువక యలౌకిక శాంతితో నిలుచుండి తన్నుఁ జూచి జాలివడు భగవానునిఁ జూచి యపుడు వెంటనే కత్తిపాఱవైచి భగవానుని కాళ్ళపైని బడి “భగవానుఁడా! నాకు శాంతిని సుఖమును గూర్చు మార్గము ఉపదేశింపుము” అనెను. అపుడు బుద్ధభగవానుఁడు అంగుళిమారునికి రాగద్వేషాది దోషములను గూర్చి యవియే మనుజుని శాంతి హరించు శత్రువులని యుపదేశించి అతనికి నిర్వాణ మార్గము నుపదేశించెను.

నాఁటినుండి హింసకుఁ డయిన యంగుళిమారుఁడు అహింసకుఁడయ్యెను.

ఒకనాఁ డతఁడు ధ్యానమున నుండి యేకాంతమున నిట్లు తలపోసెను.

“ఎవ్వఁడు తన పాపంబుల్, సక్కర్మన్ శుద్ధిచేయునో
వాఁడు మబ్బువీడు చంద్రుఁ, డట్లు వెల్గించు లోకముల్”

“జలము నడపించు రైతు బోదెల నమర్చి
శరము సరిచేయుఁ గమ్మరి సాగఁగొట్టి
దారువుల వంచు వడఁగి తఱుగఁజెక్కి
సెమ్మనసు లోఁ గొనును జ్ఞాని నిగ్రహించి.”

(నా ధమ్మవదము)

ఆ అంగుళిమాలుని కూరకార్యములకై శిక్షింపఁదలఁచి సేనతోఁ బోవుచుఁ బ్రసేనజిత్తు రాజు భగవానుని దర్శింపవచ్చి యట అంగుళిమాలుని దీక్ష వార్త విని యాశ్చర్యపడి యిట్టికిఁ బోయెను.

ఒకనాఁడు అంగుళిమాలుఁడు భిక్షకుఁ బోగా బాలురు బెడ్డలు విసరిగొట్టిరి. రక్తము కాలుచున్నను శాంతితో అంగుళి మాలుఁడు భగవానుని దగ్గఱకు వచ్చెను. “నీ పాపములకు బ్రాయశ్చిత్త మిక్కడే లభించినది.” అని చెప్పి భగవానుఁడు అంగుళిమాలుని ప్రసన్న చిత్తమునకుఁ సంతరించెను.

* * *

ద్రో ణు డు

ఒకమాఱు బుద్ధభగవానుఁడు శ్రావస్తిలో జేతవనమున విహరించుచుండెను.

అప్పుడు ద్రోణుఁడను బౌహ్మణుఁడుఁ వచ్చి భగవానుని కుశలప్రశ్నలడిగి యొకప్రశ్నకాఁ గూర్చుండి “ఓ గౌతమా! మీరు పెద్దలైన బ్రాహ్మణులను నమస్కరింపరని ఎదురుగా

వెళ్ళరనియు, ఆసన మిచ్చి పిలువరనియు వింటిని. ఇది నిజమేనా? గౌతమా! మీరు బ్రాహ్మణులకు ఆభివాదనము చేయరా? అయితే ఇది మంచిది కాదు” అని యనెను.

“అయితే దోషా! నీవును బ్రాహ్మణుండ వనుకొనుచున్నావా?” అని భగవానుండనియెను.

“ఓ గౌతమా! మా తల్లి దండ్రులు బ్రాహ్మణులు. వారు జాతినుండి వతితులు గాలేదు. కాన నేనును బ్రాహ్మణుండనే”

“దోషా! మీ పూర్వులును, మంత్రకర్తలును మంత్ర ప్రవక్తలును అయిదు విధములగు బ్రాహ్మణులను జెప్పియున్నారు. 1 బ్రహ్మసముండు, 2 దేవసముండు, 3 మర్యాదుండు 4 సంభిన్న మర్యాదుండు 5 బ్రాహ్మణ చండాలుండు. అని. వారిలో నీవే బ్రాహ్మణుండవు”

“ఓ గౌతమా! ఈ యయిదుగురు బ్రాహ్మణుల సంగతినాకుం దెలియదు. మేము బ్రాహ్మణులమని మాత్రమె యెఱుగుదుము. ఆ యయిదు విధములగు బ్రాహ్మణు లెటువంటివారో చెప్పుము.

దోషా! వినుము. తన తల్లితండ్రులు సుజాతులై యుండి జాతివాదమున అనిందితులై నలుబది యెనిమిదేండ్లవఱకు చదువుచు బ్రహ్మచారులై మంత్రములు చదివి గురువునకు ధర్మము చేతనే సంపాదించిన ధనము దక్షిణగా ఇచ్చి కృషివల్లనుగాని వర్తకము వల్లనుగాని గోరక్షణ వలననుగాని ఇతర శిల్పాదుల వలననుగాని దక్షిణకై ధనము సంపాదించకుండ భిక్షాచర్య వలననే దక్షిణ ధనమును గురువునకు సంపాదించి ఇచ్చి జుట్టు

తీసివేయించికొని కావి బట్టలు గట్టుకొని యిల్లువీడి మైత్రీ కరుణాదులతో గూడి దిక్కులను బవిత్రము చేయుదు ఆలోభులై తిరుగుచు శరీరమును వీడిన పిదప బ్రహ్మలోకమును బొందు బ్రాహ్మణులను బ్రహ్మసములందురు.

బ్రహ్మసములవలెనే యాచరించి ధర్మమగురితని గురు దక్షిణ యిచ్చి ధర్మముక్తముగా భార్యను గ్రహించి క్రయ విక్రయముల ద్వారా గాక జలసహితముగా నీయఁబడిన బ్రాహ్మణిని మాత్రమే గ్రహించి యితర స్త్రీలతోఁ గలియక ఋతుమతి కాని స్త్రీని గర్భవతిని పిల్లలకుఁ బాలిచ్చు స్త్రీని ముట్టక, సంతానమునకు షూత్రమే భార్యను గలిసి సంతానమును గని జుట్టు తీయించుకొని సంన్యాసియై ధాన్యమున్నుండై చనిపోయిన పిదప స్వర్గమునఁబుట్టు బ్రాహ్మణులు దేవసములు.

పైవారివలెనే యన్నియు నాచరించి సంతానమును గని పుత్రులందలి ప్రేమచే ఇండియండే యుండి, ప్రాచీన బ్రాహ్మణుల మర్యాద నతిక్రమింపక యుండు బ్రాహ్మణులు మర్యాదు లనఁబడుదురు.

పైవారివలెనే అన్నియు నాచరించి గురుదక్షిణ యిచ్చి ధర్మమునఁ గాని, యధర్మమునఁ గాని క్రయ విక్రయముల వలనఁగాని భార్యను గ్రహించి క్షత్రియ స్త్రీని ఋతుమతిగాని స్త్రీని గూడ కామము కొఱకై గలియుచుఁ బ్రాచీన బ్రాహ్మణ మర్యాదల నతిక్రమించు బ్రాహ్మణులను సంభిన్న మర్యాదు లందురు.

పైవారివలెనే నలుబది యెనిమిదేండ్లు బ్రహ్మచారియై యుండియు ధర్మమువలనఁగాని యధర్మమువలనఁగాని కృషి

వాణిజ్యాదుల వలనఁగాని గురుదక్షిణ యిచ్చి ధర్మముగాఁగాని యధర్మముగాఁగాని భార్యను గ్రహించి బ్రాహ్మణి స్త్రీని గాని యితర స్త్రీని గాని ఋతుమతి గానిదానిని గాని కామముకొఱకై గలియుచు అన్ని వసులవలనఁ దన జీవికను, సంపాదించు కొనుచు ఎవరైన “నీవు బ్రాహ్మణుఁడవని చెప్పుకొనుచుఁ గూడ నన్ని వసులవలన జీవిక సంపాదించుచుంటివే” అని యడిగినచో నిప్పు శుద్ధమును అశుద్ధమును భస్మముచేసి దాని నంట నట్లు నేనేపనివల్ల జీవించినను నాకేమియు అంటవని చెప్పుచు అన్ని వసులద్వారా జీవిక సంపాదించుకొనువారు బ్రాహ్మణ చండాలురు - ఈ విధముగాఁ బూర్వ ఋషులు చెప్పిరి. నీ విందులో ఏ బ్రాహ్మణుఁడవో చెప్పుము.”

“ఓ గౌతమా! వీరిలో మేము బ్రాహ్మణ ఛండాలురము గూడఁ గానేరము. భగవానుఁడా! నేను మీమ్ము శరణు చొచ్చుచున్నాను. నన్ను ఉపాసకునిగా గ్రహింపుఁడు.” అనెను.

జాతి అడుగకు - ఆచరణ అడుగుము

ఒకసారి బుద్ధభగవానుఁడు కోసలదేశమున సుందరికా నరుతీరము దగ్గఱ విహరించుచుండెను. అక్కడ సుందరిక భారద్వాజుఁ డను నొక బ్రాహ్మణుఁడు హోమము చేయు చుండెను. ఆ సుందరికుఁడు శిరస్సు ముండనము చేయించు కొన్న భగవానునిఁ జూచి యిట్లు అడిగెను.

“తమరు ఏ జాతి వారలు?”

“జాతి అడగకుము. ఆచరణము అడుగుము. కఱ్ఱనుండి అగ్ని పుట్టును. నీచకులమువాఁడైనను ధైర్యము, జ్ఞానము, శీలము గలిగి పాపాత్ముఁడు గానిచో అతఁడు మునియే యగును. జితేంద్రియుఁడై వేదపారగుఁడై బ్రహ్మచర్యదీక్ష పూర్తి గావించినచో అతఁడు యజ్ఞమునందు ఉపనితుఁడైన వాఁడే యగును. అతఁడు దక్షిణాగ్నియందు హోమము చేసినవాఁడే”

“నిశ్చయముగా ఇది నాకు సమ్మతమే ఇట్టి మీరు బ్రాహ్మణులే!”

బ్రాహ్మణా! కఱ్ఱను గాల్చి అది శుద్ధియైనదని యనుకొన కుము. ఇది కేవలము బాహ్యవిషయము. పండితులు దీనిని శుద్ధియనరు. బ్రాహ్మణా! నేను కఱ్ఱను కాల్చుట మాని లోలోప లనే జ్యోతిని వెలిగించుచున్నాను. నిత్యము నివృత్తును గలిగి, నిత్యము ఏకాంత చిత్తుఁడనై బ్రహ్మచర్యము పాలించు చున్నాను. ఈ యభిమానము ఒక గడ్డిమోపు. కోపము పొగ, అసత్యవాక్కు భస్మము, నాలుక సుగ్రవము, హృదయము జ్యోతికి స్థానము. * మనస్సును నిగ్రహించినచో పురుషునికి జ్యోతి కలుగును. బ్రాహ్మణా! ధర్మమనెడి సరస్సులో శీల మనెడి రేవులో దిగి వేదపారగులు స్నానముచేసి శరీరము తడవకుండనే దాటిపోవుదురు. శ్రేష్ఠమైన సత్యము ధర్మము సంయముమీఁద బ్రహ్మచర్యముమీఁద ఆధారపడి యున్నవి.”

ఇట్లు చెప్పగా విని “ఆశ్చర్యము అద్భుతము.” అని పలికి భగవానుని దగ్గఱ దీక్షపొంది భారద్వాజుఁడు అర్హతుఁ డయ్యెను.

మ ల్లి క

ఒకమాటు బుద్ధభగవానుడు శ్రావస్తి వట్టణమున జీత వనమున విహరించు చుండెను.

అప్పుడొక వైశ్యుని యేకైక పుత్రుఁడు మరణించెను. నాఁటినుండి యా వైశ్యుఁడు మతిచెడి యేవనియుఁ జేయలేకుం డెను. అన్నము తినఁడు. నా పుత్రుఁడెక్కడః అని యేడ్చుచు అతఁడు బుద్ధభగవానుని దగ్గఱకుఁబోయి నమస్కరించి యొక ప్రక్కగాఁ గూర్చుండి యుండెను.

“ఓ వైశ్యుడా! ఇట్లుంటివేమి. నీ శరీరములో ఆరోగ్య ముగా లేదా” అని భగవానుఁడడిగెను.

“భగవానుడా! నా శరీరములో ఆరోగ్యముగనే యున్నది. కాని నా యేకైక పుత్రుఁడు మరణించెను. నాఁటి నుండి యేమియుఁ జేయలేను అన్నము రుచింపదు.”

“ఓ వైశ్యుడా! ఇది నిజమే ప్రియవస్తువులవలనె దుఃఖము, ఏడ్పు, మతిచెడట గలుగును. ప్రియవస్తువులె యీ యన్నిటికిఁ గారణము.”

“భగవానుడా! ఏ మంటిరి. ప్రియ. వస్తువుల వలన సుఖమేగాని దుఃఖమెట్లు గలుగును.” అని చెప్పుచు భగవాను నికి నమస్కరింపకయే నిందించుచు నా వైశ్యుఁ డట నుండి వెడలిపోయెను.

అక్కడనే దగ్గఱ జూదపూడ్చుచున్న మనుష్యులును ఆ సంగతి విని భగవానుని నిందించి యా వైశ్యునినే సమర్థించిరి.

“ఇది యేమి ప్రేమ వస్తువులవల్ల సుఖము ఆనందము కలుగును గాని దుఃఖ మెట్లు గలుగును భగవానుడెట్లు చెప్పే నేమి” అను సంగతి క్రమముగా ఉరంతట వ్యాపించెను. చివరకు రాజుగారి చెవిలోఁ గూడఁ బడెను.

మల్లికాదేవి భగవానుని యుపాసకురాలు. ఈ సంగతి తెలుపుటకై వెంటనే వెళ్ళి ప్రసేనజిత్తు మహారాజు మల్లికతో నిట్లనినెను.

“మల్లికా! చూడు మీ క్రమణ గౌతముఁడు ప్రేమ వస్తువులవల్ల దుఃఖము కష్టము కలుగు ననుచున్నాడఁట ఇది యెట్లు సందర్భించును.”

“మహారాజా! భగవానుడెట్లు చెప్పినచో నది నిజమే యగును.” అని మల్లిక యనెను.

“అవును ప్రకృతి గౌతముఁడు చెప్పినది నీకు సత్యమే యగును. ప్రతివాఁడు తమ తమ గురువులు చెప్పిన దానిని అవు ననక కాదందురా యేమి? ఇట్లే నీవును. చాలు చాలు చాల బాగున్నది.” అనుచు రాజు నుండి వెడలిపోయెను.

మల్లికకు ఈ మాటలు చాల విచారము కలిగించెను. అప్పుడు వెంటనే మల్లిక నాలీజంఘుఁడను బ్రాహ్మణుని బిలిచి భగవానుని దగ్గఱకు వెళ్ళి ఎట్లు ప్రేమ వస్తువులవల్ల దుఃఖము గలుగునో నమస్కార పూర్వకముగా నడిగి తెలిసికొని రావల సినదని వంపెను.

అప్పుడు నాలీజంఘుఁడు భగవానుని దగ్గఱకుఁ బోయి నమస్కరించి మల్లికాదేవి నమస్కార పూర్వకముగ అడిగిన దానిని విన్నవించెను. భగవానుఁడు నాలీజంఘునితో నిట్లనెను.

“అవును ఇది యిట్లే బ్రాహ్మణుడా! వినుము.”

“మునుపు శ్రావస్తిలో ఒకతె తల్లి చనిపోయినది. అపుడామె పిచ్చిదయి తన ప్రియమైన తల్లిని గూర్చి యేడ్చుచు మా అమ్మను జూచితివా మా అమ్మను జూచితివా? యని బాట బాట ఇల్లు ఇల్లు తిరిగి తిరిగి వాపోయినది. ఇట్లే యొకని భార్య పోయినది. అతఁడు నట్లే తిరిగెను. ఈ శ్రావస్తిలోనే ఒకతె తన పుట్టిండికిఁ బోయినది. అపుడామె సోదరులు ఆమెను ధనాశచే నింకొకనికిచ్చి పెండ్లిచేయఁ దలఁచిరి. అది యామె కిష్టములేక తన భర్తతోఁ జెప్పెను. అప్పుడాతఁడు “మన మిద్దఱము ఇప్పుడు చచ్చిపోయి తిరిగి కలిసి పుట్టదము” అని తలఁచి యామెను జంపి తన్నుఁ జంపికొనియెను. బిరియ వస్తువులను బట్టి దుఃఖము కలుగు” ననెను.

అంత నాలీజంఘుఁడు భగవానుని దగ్గఱ సెలవు తీసికొని మల్లికతో నీ సంగతి తెలిపెను.

అపుడు మల్లిక తన భర్తయగు ప్రసేనజిత్తు మహారాజును బిలిచి యిట్లనెను.

“మహారాజా! నీకు వజ్జిణీ కుమారి యిష్టురాలు గదా. దానికేదైన జబ్బు చేసినచో నీకెట్లుండును.”

“ఎట్లుండునని యడుగుచుంటివా? నాకు ఆమిత దుఃఖము కలుగును.”

“సరే నీకు వాసభ క్షత్రియ, నేను విదూడభ సేనాపతి నీదేశ ప్రజలు అందఱు ప్రియమైన వారేగదా. వీరికేదైనఁ గష్టము వచ్చినచో నీకెట్లుండును.”

“నాకింకం జెప్పవలసిన దేమున్నది. నా ప్రాణములు పోయినట్లే. ఆ దుఃఖమున కంతున్నదా.”

“కనుకనే మహారాజా! ప్రేయ వస్తువులవల్ల దుఃఖము కలుగునని భగవానుఁడు చెప్పెను.” అని మల్లిక యనెను.

“మల్లికా! నిజము ఆశ్చర్యము. ఎంత యద్భుతము. నీవు చెప్పినది నిజము. భగవానుఁడెట్టి సత్యద్రష్ట” అని చెప్పి ప్రసేనజిత్తు మహారాజు భగవానుని యుపాసకుఁడయ్యెను.

“ప్రియంబుచే వ్యథలేగల్గుఁ; బ్రియంబుచే భయంబగున్
ప్రియంబె లేనివానికి, శోకమేది భయంబెది.”

(నా ధమ్మపదము)

* * *

మ ఖా దే వుఁ డు

ఒకప్పుడు బుద్ధభగవానుఁడు మిథిలా వట్టణమున మఖా దేవుని మామిడితోటలో విహరించుచుండెను.

అప్పుడు భగవానునికి నవ్వు వచ్చెను అట్లు భగవానుఁ డెందుకు నవ్వెనో యానందునికిఁ దెలిసేకొనఁ గోరిక గలిగి “భగవానుఁడా! తమకు నవ్వు వచ్చుటకుఁ గారణమేమి” యని యుద్దిగెను.

“అనందా! వినుము చెప్పెదను. పూర్వము ఈ మిథిల లోనే మఖాదేవుఁడను పేరుగల ధర్మాత్ముడైన రాజు ఉండెను. అతఁడొక బ్రాహ్మణుల యొడల, గృహపతుల యొడ, గ్రామాదు లందు ధర్మముగా నుండువాడెను. అమావాస్య, పూర్ణిమ,

అష్టమి తిథులందు అతఁడు ఊపవాసముండెడివాఁడు. అతఁ డొకనాఁడు తన జుట్టు నెరయుట చూచి తన పెద్ద కుమారుని జూచి యిట్లనెను. నాయనా! నాకు దేవదూతలు ప్రత్యక్షమగు చున్నారు. నా జుట్టు నెఱసినది. నేను మనుష్యభోగము లనుభవించితిని. దివ్య భోగములను అన్వేషింపవలసి యున్నది. రమ్ము. ఈ రాజ్యమును దీసికొని ధర్మముగాఁ బాలింపుము. నేను జుట్టు తీయించివేసికొని కాషాయబట్టలు కట్టుకొని యిల్లు వీడి సంన్యాసి నగుదును. ఇట్లే నీవును జుట్టు నెఱసిన పిదపఁ జేయవలయును. నేను జేసినట్లుగా ఈ కళ్యాణ మార్గమును ముగింపఁజేయు చివరివాఁడవుగ నుండకుండువు గాక. ఏ పురుషుఁడు జీవించియుండఁగా నీ కళ్యాణ మార్గము ముగియునో యతఁడే దానికై జీవరినాఁ డగును అని చెప్పి మఖాదేవుఁడు జుట్టు తీయించుకొని మంగలికి ఒక గ్రామము ఈనా ముగా నిచ్చి సంన్యాసించె యతఁడు చనిపోయిన పిదప బ్రహ్మలోకమును బొందెను. ఇట్లే వాని పుత్రు పౌత్రులును వరుసగా సంన్యాసులై యుత్తమగతి పొందిరి. వారిలో నిమిరాజు చివరి ధర్మాత్ముఁడైన రాజయ్యెన. నిమిరూడ సంన్యాసియై యుత్తమ గతి పొందెను. కాని కొడుకు కలారజనకుఁ డనువాఁడు మాత్రము సంన్యాసి కాలేదు. వానితో ఈ కళ్యాణ మార్గము ముగిసెను. ఇట్లే నిర్వాణ మార్గమును దెలిపిన తోను, నీతోను ఈ మార్గము ముగియకుండ నుండును గాక. అని తలపోయఁగా నవ్వు వచ్చినది. నీవే యీ మార్గమునకుఁ జీవరివాఁడవు కాకుండువుగాక.”

అప్పుడు ఆనందుఁడు సంతోషించి యీ మాటలను అభినందించెను.

దేవదత్తుడు

ఒక సమయమున రాజ గృహమునఁ గలందనివాపుని పేణువనమున రాజు గొప్ప పరిషత్తుతోఁ గూడియుండఁగ బుద్ధ భగవానుడు ధర్మోపదేశము చేయుచుండెను.

ఆవ్పడు అడవఅకె భిక్షు సంఘములోఁ గలిసిన దేవదత్తుడు తన యాసనము నుండి లేచి భగవానుఁడున్నవైపుగా దోసేలి వట్టుకొని యిట్లనెను.

“భగవానుఁడా! తమరు పెద్దలైనారు. వయస్సు వఁడినది. ఇంక నెక్కడవైన నిశ్చింతగా విహరింతురుగాక. నాకే భిక్షు సంఘమును అప్పగింపుఁడు. నేను వీరిని పరిగ్రహింతును.”

“చాలు, దేవదత్తా! నీవు భిక్షు సంఘమును పరిగ్రహించుట నాకు ఇష్టముగాదు” అని భగవానుఁడు చెప్పినను దేవదత్తుఁడు మాటి మాటికి మూఁడుసార్లు అడుగసాగెను. భగవానుఁడు మూఁడుసార్లును నిషేధించెను. అయినను మరల అదే పనిగ దేవదత్తుఁడు అడుగఁగా భగవానుఁడు విసిగి “దేవదత్తా! సౌరి పుత్త్రి మౌఢ్యల్యాయనులకుఁ గూడ భిక్షు సంఘమును అప్పగింపనివాఁడను నీవంటి యెప్పుని కప్పగింతునా?” అనెను.

అంత సభలోఁ దన్ను అట్టుడని యనుట దేవదత్తునికేఁ జాల కష్టము గలిగించెను. అసలే మొదట నుండి గౌతముఁ డిన్నోఁ గిట్టిన దేవదత్తుఁ డిప్పుడు గూడ భగవానునిపై బగ సాధింపసెంచి యుటనుండి వెడలిపోయెను.

అదివఱకే తన వలలో వేసికొన్న మూఢుడు దుష్టుడు సై న యజాత శత్రువు దగ్గఱకుఁబోయి 'కుమారా! ఇదివఱకు మనుష్యులు దీర్ఘాయువులై యుండెదవారు. ఇప్పుడు వారు అల్పాయుస్కులు. నీవు చిన్నవాడవుగ నుండఁగానే మర డింపవచ్చును. కాన నీవు నీ తండ్రి బింబిసారునిఁ జూపి రాజ వగుము. నేను ఈ శ్రమఱ గొతమునిఁ జంపి బుద్ధుడ నగు దును". అనెను.

వెంటనే యజాత శత్రువు మొఱలోఁ గత్తి పెట్టుకొని మధ్యాహ్నమె యంతఃపురమును బ్రవేశించెను. అది తెలిసి కొని బింబిసారుఁడు కుమారునిఁ బిలిచి యిట్ల నెను.

“అబ్బాయీ! నన్నుఁ జేపుడువఱు యెందుకు”

“ఈజా! నాకు రాజ్యము కావలయును”

“అయితే ఇదిగో రాజ్యము తీసికొనుము”

అని బింబిసారుఁడు అజాత శత్రువునకు రాజ్యమిచ్చి పేసెను.

నాఁటినుండి యజాత శత్రువు దేవదత్తుని యుష్టవ్రాకారము నడువఁ దొడఁగెను. ఒకనాఁడు దేవదత్తుఁడు అజాత శత్రువుతోఁ జెప్పి కొందఱు మనుష్యులను భగవానునిఁ జంపుటకుఁ బఱపెను.

ఆ మనుష్యులు బుద్ధభగవానునిఁ జంపుటకు వెళ్ళియు, బుద్ధభగవానుని శాంతమూర్తిని జూచి చేంపలేకపోయిరి.

ఇది చూచి దేవదత్తుఁ డొకనాఁడు తానే భగవానునిఁ జంపుటకుఁ బూనుకొనెను.

ఒకనాఁడు భగవానుఁడు గృధ్రకూట పర్వతము యొక్క నీడయందుఁ దిరుగుచుండెను. అపుడు దేవదత్తుఁడు చాటున

నుండి యొక ఊయి భగవానునిపై విసరెను. కాని యది. దైవవశమున భగవానునికిఁ దగులక ఒక పెద్దఊకికిఁ దగి ఆ దెబ్బకు ఆ ఊతినుండి యొక ఊతిముక్క యూడి చెదరి బుద్ధభగవానుని కాలివేలికిఁ దగిలి గాయపఱచెను.

ఈ విధముగాఁ దన ప్రయత్నము లన్నియు విఫల మగుటచే నింక భిక్షు సంఘములో కలఁతలు పెట్టి సంఘమును చీల్చసాగెను.

కొంతకాలమునకు దేవదత్తుఁడు భిక్షు సంఘములోని కొలది మందిని విడఁదీసి గయా శీర్షమువైపు వెడలిపోయెను.

ఇది తెలిసికొని దేవదత్తుని నుద్దేశించి బుద్ధభగవానుఁ డిట్లనెను.

“సత్యమున్ దమమున్ లేక, రాగాదులఁ ద్యజింపక

కాషాయబట్ట కట్టుచో, దాని కాతఁ డనర్హుఁడౌ”

“పాపి యటఁ దపించుఁ జనియుఁ దాపమొందు

నిహవరంబుల మిగులఁ దపించుచుండు

ఆతఁడు పాపంబు చేసితి నని తపించు

దుర్గతినిబొంది యాతఁ డెంతో తపించు”

“చెట్టుపైఁ బ్రాకి చెట్టునే, తీవ్వియ చంపునట్టులన్

తనలోఁ బుట్టి పాపంబు, తన్నే చంపు ద్విషుల్ వలెన్”

“దుష్టమౌ మేలు గూర్చని, వసుల్ చేయుట చుక్కన

మంచివౌ మేలు గూర్చెడు, వసుల్ చేయుట కష్టము”

(నా ధమ్మపదము)

(బుద్ధుని 75 - 80 ఏండ్ల వయస్సులో)

అ జా త శ త్రు వు

బింబిసారుని భార్య గర్భవతిగా నుండగా నామెకు భర్త రక్తము తాగవలెనని కోరిక పుట్టినది. రాజు వైద్యుని రప్పించి బంగారు కత్తితో దన వేయి చీల్చించి యా రక్తమును బంగారు గిన్నెలో బోయించి నీటిలో గలిపి భార్యచే ద్రాగించెను.

జ్యోతిష్కులు ఇది విని “ఈమెకు బుట్టిన కుమారుడు తండ్రిని జంపు”నని చెప్పిరి. అది విని రాజు భార్య తన గర్భమును జెడగొట్టుకొనుటకై కడుపు బాదుకొనెను. కాని గర్భము చెడలేదు. కుమారుడు పుట్టిన పిదప దాదులు “కుమారుని దల్లి చంపునేమో” యని దూరముగ దీసికొనిపోయి పెంచిరి. కుమారుడు కొంచెము పెద్దవాడయిన పిదప ఆమెకు జూపిరి. అంతట ఆమెకు బుత్త్రీప్రేమ యుదయించినది. ఆమె కుమారుని జంవలేక పోయెను. రాజు క్రమముగా వానిని యువరాజుగా జేసెను. దేవదత్తుని మాటచే నతడు తండ్రిని జంపఁబోగా దండ్రి వానికి రాజ్య మిచ్చి వేసెను. ఒకనాడు దేవదత్తుడు అజాత శత్రునితో “నీ తండ్రి నీవు వేసిన యువరాధమునకు ఏదో దినమున శిక్షించి తానే రాజగును కాన మెల్లగా దండ్రిని జంపివేయు” మనెను. కాని ఒక సారిగ జంపఁజాలక యజాతశత్రువు తండ్రిని జైలులో బంపించి దేవదత్తుని సలహాచే ఆహారము నీయ మానివేసెను. తన తల్లికి మాత్రము బ్రతిమాలగా తండ్రిని జూచుట కనుజ్ఞ యిచ్చెను. ఆమె బంగారు పాత్రలో ఆహారము పెట్టుకొని యా

పాత్ర బట్టలో దాచుకొని పట్టుకొనివెళ్ళి భర్తకు బెట్టడిది. ఆది తెలిసి రాజు పరీక్ష చేయించి యట్లు తీసికొని వెళ్ళకుండా నిరోధించెను ఆమె కాళ్ళజోడులో పెట్టుకొని కొంతకాలము ఆహారము తీసికొని వెళ్ళేడిది. అదియును నిరోధించగ గంధోదకముచే స్నానముచేసి మధుర రసములను ఒంటికిఁ బూసికొని బట్ట కప్పుకొని వెళ్ళుగా రాజు ఆమె శరీరమును నొకి జీవయాత్ర గడపునాఁడు. చివరకతఁడు అదియుఁ దెలిసికొని యామెను వెళ్ళుటను నిరోధించెను అప్పుడామె జైలు గుమ్మముచుగ్గఱ నిలుచుండి “స్వామీ! మీరు చిన్నప్పుడు వీనిని జంపనిచ్చితిరి గాదు. మీ శత్రువును మీరే పెంచితిరి. ఇదే మీ చివరి దర్శనము. ఇంకమీఁద మిమ్ముఁ జూచు భాగ్యముకూడ లేదు. నా తప్ప లేమైన నున్నచో క్షమింపుఁడు” అని వలుకుచుఁ దల్లియొద్దుచు నటనుండి వచ్చివేసెను.

పిదప రాజునకు ఆహారము లభింపలేదు. రాజు భగవానుని వలన జ్ఞానము పొందినవాఁడు గాన శాంతితో నిరాహారుడై యుండెను. అజాత శత్రువు తండ్రిని అట్లు గూడ నుండనీయక మంగల్ని బంపి కాళ్ళు చీల్చించి తుప్పు నూనె వ్రాయింపి యంటింపఁజేసి శరీరము టవటప ప్రేలుచుండఁ జంప నాజ్ఞ లుచ్చెను.

అనాఁడే యజాత శత్రువునకుఁ గుఱూరుఁడు కలిగెనని వార్త చెప్పితి. అప్పుడు కుఱూరుని మీఁద అతనికి ప్రేమ యుంకుర్తించి శరీరమంత వ్యాపించి యెముకలకుఁ గూడఁ బట్టెను. అంతతో తనమీఁద గూడఁ దన తండ్రికి ఇంత ప్రేమ పుట్టియుండును గదా అని వానికిఁదోచి కంగారుపడుదు “నా

తండ్రిని వదలివేయుండు నా తండ్రిని జంపకుండు" అని కేకలు వేసెను. ఇంతలో దండ్రి చనిపోయినట్లు వార్త తెలిపిరి. అప్పుడు అజాత శత్రువు ఏడ్చుచు దన తల్లి దగ్గఱకుఁ జోయి "అమ్మా! నా తండ్రికి నామీదఁ జేసెను యుండెనా" అని యడిగెను అప్పుడామె "ఓరీ నీవు మూర్ఖుడవు నీవే మెఱుంగుడువు. నేనేమి చెప్పఁగలను. చిన్నప్పుడు నీ ప్రవేలిమీదఁ గుఱుపు వేసినది. అప్పుడు ఆ బాధకు నీ వేడ్చుచుండఁగా నీ తండ్రి యున్న న్యాయస్థానమునకు నిన్నుఁ దీసికొని వెళ్ళిరి. నీ తండ్రి నీ ప్రేలిని తన నోటిలోఁ బెట్టుకొనెను. ఆ కుఱుపు నోటిలోనే చితికెను. అప్పుడు నీయందలి ప్రేమచే ఆ చీముతోఁ గలిసిన నెత్తురును ఉమ్మివేయక మ్రింగివైచెను. ఇట్టిది నీ తండ్రి ప్రేమ." అని యామె యేడ్చుచుఁ జెప్పెను.

అప్పుడు * అజాతశత్రువు ఏడ్చి యేడ్చి వశ్చాత్తప్తఁడై తండ్రికిఁ గిరియలు చేసి యప్పటి నుండి సదాచారుండై యుండెను.

× × × ×

* ఈ యజాత శత్రువు వంశమున త్రియిదు తరముల వఱకు బిత్తువధ జరుగుచు వచ్చెను. అజాతశత్రువు తన తండ్రి యగు బింబిసారుని జంపెను. ఉదయనుండు తన తండ్రియైన యజాత శత్రువును, మహాముండుండు తండ్రియైన యుదయుని, అసిరుద్దుండు తండ్రియైన మహాముండుని, నాగదాసుండు తండ్రియైన యసిరుద్దునిఁ జంపిరి. పిదప వారు వంశచ్ఛేదక రాజులని తలఁచి యా దేశ ప్రజలు నాగదాసునిఁ జంపివైచిరి.

పిదప దేవదత్తుడీ సంగతి విని చివరకుఁ బశ్చాత్తప్తుఁడై భగవానుని క్షమాపణ వేడుతలఁపుతో వచ్చుచు దారిలోఁ జని పోయెను.

* * *

శ్రా మ ణ్య ఫ ల ము

పశ్చాత్తాప పడిన యా యజాత శత్రువు ఒకనాఁడు భగవానుని దగ్గఱకుఁ బోవఁదలఁచి ప్రయాణమయి జీవకునిచే నేర్పఱచఁబడిన యాశ్రమవనము వైపుగాఁ బోయెను. అప్పుడు అక్కడ బుద్ధభగవానుఁడు పండ్రెండు వందల యేఁబదిమంది భిక్షువులతో విహరించుచుండెను. అక్కడ భిక్షువులు దగ్గిన చప్పుడుగాని శ్వాసశబ్దముగాని లేక నిశ్శబ్దముగా స్వచ్ఛమగు సరస్సువలె నుండుటచూచి యాశ్చర్యపడి “నా కుమారుడిట్లే పరమశాంతి తో నుండుఁ గాక” యని యజాతశత్రువు అనుకొనెను.

అతఁడు భగవానుని దగ్గఱకుఁ బోయి నమస్కరించి యొక ప్రక్కగాఁ గూర్చుండి “తమ యనుమతి యైనచోఁ గొంచెము అడుగఁదలఁచితిని” అనెను.

“సరే” యని భగవానుఁడనెను.

“భగవానుఁడా! భిన్న భిన్న శిల్పములు విద్యలు కళలు నేర్చుకొన్నవారు ఈ జన్మమందే ప్రత్యక్షమైన యనేక ఫలములను బొందుచున్నారు గదా. అట్లే శ్రమణులగుటవలన వీరికి ఏదైనఁ బ్రత్యక్ష ఫలము గలుగునా! దయచేసి చెప్పఁడు. దీనిని గూర్చి పూర్ణకాశ్యపుని నడుగఁగా “పుణ్య

పాప కార్యములు లేవు. మంచిపనిచేసినను జెడ్డపని చేసినను వానివలన నేమియుఁ గలుగదు” అని యక్రియావాదము చెప్పెను. మఱ్ఱలి గోపాలుఁడు” ప్రాణుల క్లైశములకు హేతు ప్రత్యయములు లేవు. హేతు ప్రత్యయములు లేకుండనె ప్రాణులు కుద్ది పొందును. ఏ జీవులును తమ వశములో నుండవు. లోకదేవ కల్పములను దెలిసికొని దుఃఖాంతము చేసికొనవలెనని దైవవాదముగూర్చి చెప్పెను. కేశకంబలుఁడు “దావాదుల వలన ఫలము లేదు. పరలోకదులు లేవు. ప్రాణి చనిపోయి పంచభూతములలోఁ గలిసిపోవును. ఆస్తికవాదము వట్టిది. చనిపోయిన పిదప ఏమియు లేదు.” అని యుచ్చేదవాదమును జడవాదమును జెప్పెను. ప్రకృధకాత్యాయనుఁడు “వృధివి నీరు తేజస్సు గాలి సుఖము దుఃఖము జీవనము అనుకాయములేడును అచలములు. చంపువాఁడును చచ్చువాఁడును లేఁడు” అని యకృతావాదమును జెప్పెను. నిర్లంఘనాథ పుత్తుఁడు జలాదులను వారించి జలస్థలాదులందలి ప్రాణులను జంపకున్నచో పాపరహితుఁ డగును. 1 జలపాప వారణము 2 స్థలపాపవారణము 3 సకలపాపరహితము 4 సకలపాపవారణము అను చతుర్కాయ సంవరమును గూర్చి చెప్పెను. సంజయవేలట్టి పుత్తుఁడు “పరలోకములు ఉన్నవి లేవు ఉండి లేవు లేక పోవుటలేదు.” అని యీ విధముగా అనిశ్చితతావాదము నుపన్యసించెను. ఒక్కరును శ్రామణ్య ఫలమును గూర్చి చెప్పలేదు. కాన భగవానుఁడు చెప్పను గాక.”

“మహారాజా! అయితే సరే వినుము. ఈ నీ సేవకులను జూడుము. వీరు నీకంటె ముందులేచి యనేక శ్రమలుపడి నీకు

సుఖము గలిగించుచున్నారు గదా! వారు ఈ పని విడిచి యిల్లు వీడి సంన్యాసులై నచో వీరిచే నీవు పని చేయించుకొందువా?”

“భగవానుడా! ఎట్లు చేయించుకొందును. వారికి నమ స్కరించి భిక్షాన్నములచే గౌరవింతును.”

“మహారాజా! చూచితివా? ఇది యొక ప్రత్యక్ష ఫలము మతీయు వీరు దుష్టవృత్తులనుండి మరలి యే ప్రాణిని జంపక క్రయవిక్రయములు వస్తుసంపాదన తద్రక్షణము మొదలగు వానిలోఁ బడక యదృచ్ఛా లాభముచే సంతుష్టులై విలాస నృత్య గీతాది మోహములలోఁ బడక ఋణ విముక్తులు సుఖించునట్లు బాధలనుండి విముక్తులై నియతాహారులై యారో గ్యము పొంది శీల సంపన్నులై యింద్రియ నిగ్రహము గలిగి స్మృతి సంతోషములను బొంది చిత్తసమాధిని ప్రజ్ఞను బుద్ధులను దివ్య శోత్రమును పరచిత్త జ్ఞానమును పూర్వజన్మ స్మృతిని దివ్యచక్షువును సకల దుఃఖ క్షయమును క్రమముగాఁ బొంది నిర్మల జలాశయమవలె శాంతులై ముక్తులయి నిత్య నిర్వాణానందమును పొందుదురు. ఇంతకంటె నింకఁ బ్రత్యక్ష ఫలమేమి కావలయును.”

“భగవానుడా! ఆశ్చర్యము అద్భుతము. నన్నుఁ దమ యుపాసకునిగ స్వీకరింపుఁడు. నేను మూర్ఖుఁడనై యైశ్వర్యమును గోరి ధర్మాత్ముఁడైన తండ్రిని జంపిన క్రూరుఁడను ఈ మహాపాపము పోవునట్లు ఇంక ముందు పాపము చేయకుండు నట్లు నన్ను అనుగ్రహింపుఁడు.”

“మహారాజా! చేసిన పాపము నంగీకరించి పశ్చాత్తాప

పడుచుంటివి గదా. ఇంకముందు ఎట్టి ప్రాణిని హింసించక యార్య ధర్మపరుడవై యుండుము." అని భగవానుడు పలికెను.

అప్పుడు అజాత శత్రువు భగవానునికి నమస్కరించి సెలవుగైకొని వెడలిపోయెను.

* * *

సారిపుత్త్ర మౌద్గల్యాయనుల నిర్వాణము.

ఒక సమయమున బుద్ధభగవానుడు శ్రావస్థి వట్టణమున అనాధ పిండికుని జేతవనములో విహరించుచుండెను.

అప్పుడు ఆనందుడు వచ్చి "భగవానుడా! యాయు ష్కంతుడగు సారిపుత్త్రుడు నిర్వాణము పొందెనట. ఇవిగో వాని హిత్రయు బట్టలును, ఈ మాటలు వినఁగా నా శరీరము లోని శక్తియంతయుఁ బోయెను. నాకు దిక్కులు శూన్యముగాఁ దోచినవి. ఏ మాటయుఁ దోచుటలేదు" అని చెప్పెను.

"ఆనందా! అయితే సారిపుత్త్రుడు శీలమును దీసికొని పోయి నిర్వాణమును బొందెనా? సమాధినిగాని, వ్రజ్జనుగాని విషుక్తినిగాని తీసికొనిపోయి నిర్వాణమును బొందెనా?"

"భగవాను డా! సారిపుత్త్రుడు దేనిని దీసికొనిపోయి నిర్వాణమును బొందలేదు. కాని సారిపుత్త్రుడు మాకు ఉప దేష్ట, జ్ఞాతాజ్ఞాత విషయములను దెలుపుచు సముత్తేజము గలిగించుచు సబ్రహ్మచారులను అనుగ్రహింపఁ జేసెను. ఇది సారి

పుత్తుని ధర్మముగా నున్నది. దానిని మేము తలచుకొనుచున్నాము.”

“ఏమి ఆనందా! నే నిదివఱకే చెప్పలేదా? అన్ని ప్రియ వస్తువుల నుండి మనము విడఁబాటు పొందవలసినదే గదా. పుట్టిన వస్తువెల్లను నాశనము పొంది తీయవలసినదే. నాశనము కాకుండ నుండవలయును అనునది సంభవింపదు గదా. భిక్షు సంఘ మంతయు నున్నను అందఱలోను సారమైన సారిపుత్తుఁ డిప్పుడు నిర్వాణము పొందెను. అతఁ డిప్పు డెక్కడ మరల దొరకును. కనుక మీ యింతట మీరే మీ మార్గములను జూపు దీవములు గండు. ఇకఁడలమీఁద ఆధారపడరాదు. ధర్మమునే శరణు చొచ్చుఁడు” అనెను.

ఇంతలో మౌద్గల్యాయనుఁడను నిర్వాణము పొందెనన్న వార్తయును భగవానుని చెపులఁబడెను. అప్పుడు భగవానుఁడు భిక్షుసంఘమును జూచి యిట్లనెను.

“భిక్షువులారా! నా కి పరిషత్తు అంతయు శూన్యము గఁ దోచుచున్నది. సారి పుత్తుఁడును మౌద్గల్యాయనుఁడను ఉన్నప్పుడు ఈ పరిషత్తు నిండుగా నుండెడిది. ఏ డిక్కున వీరిద్దఱు సంచారము చేయుచుండెడివారో యా డిక్కున ఎట్టి లోటును లేక ఎవరి యవసరమును లేకుండ నుండెడిది. ఇట్టి యుత్తమమైన జంట ఎక్కడ దొరకను. నాకు ఈ సారిపుత్తు మౌద్గల్యాయనులవఁటి జంటయే వన పూర్వపు భగవానుల కుండి యుండును. ఇకముందు నుండఁగలదు. భిక్షువులారా! ఆశ్చర్యము. తథాగతుని శాసనములను ఉపదేశములను

సరిగఁ జాలించి నాలుగువైపుల అన్నిపరిషత్తులకుఁ బ్రియులై ధర్మప్రచారము చేయు నిట్టి జంటలను గూర్చి యాశ్చర్యము గలుగుచున్నది. ఇట్టి వీరు నిర్వాణము పొందినను తథాగతునికి దుఃఖము గలుగుట లేదు. ఈ స్థితి యెట్లు లభించును. సర్వము నశించిపోవునదే మహావృక్షము నిలచియున్నను దాని సారమైన పెద్దకొమ్మలు విడిగిపోయినట్లు ఇంత భిక్షు సంఘ మున్నను అందు సారభూతమైన సారిపుత్త్ర మౌద్ల్యాయనులు నిర్వాణ మొందిరి. మీ యంతట మీరే దీపములు గండు. ఇతరులమీద ఆధారపడకుఁడు. ధర్మమును శరణు చొచ్చుఁడు. నేను పోయినప్పుడును మీ రిట్లే యుండవలయును."

భగవానుని మహాపరి నిర్వాణము

బుద్ధభగవానుఁడు క్రమముగా రాజగృహము, అంబలట్టిక (పాట్నా జిల్లా) పాటలి గ్రామము, కోటి గ్రామము, నాటిక (శ్రీశైవర్గణా ముజప్పర పురజిల్లా) వైశాలి, వేలువ గ్రామము, భండ గ్రామము, ఆమ్ర గ్రామము, జంబు గ్రామము చేరి సంచారము చేయుచుఁ గుశీనరము వైపు గనున్న భోగనగరము చేరి యట ఆనంద బైతన్యమున విహరించి యటనుండి భిక్షు సంఘముతో పాటు పావా గ్రామము చేరి యట కంసాలియగు చుండుని యామ్ర వనమున విహరించుచుండెను.

అప్పుడు కంసాలి యగు చుండుండు వచ్చి భిక్షు సంఘముతో పాటు భగవానుని మఱునాండు భిక్షకు డయిచేయవలసినదిగాఁ గోరెను. అప్పుడు భగవానుండు మౌనముతో నంగీకరించెను. చుండుండు బహు రుచ్యములగు పదార్థములు స్వయముగా * వడ్డించి భగవానుని భిక్షుసంఘమును సంతృప్తిపఱచెను. భోజనమైన పిదపఁ జుండుగీ కి ధార్మిక వార్తలచే బోధచేసి యటనుండి లేచి వెడలిపోయెను.

ఆ చుండుని యింట భుజించినది మొదలుకొని భగవానునికి రక్తము పడు కఠోరవ్యాధి బయలుదేరెను. అది మరణవేదన కలిగింపఁ దొడఁగినది భగవానుండు స్మృతి జ్ఞానశక్తిచేత దాని కష్టముఁ బొందలేదు.

పిదప నక్కఱ నుండి కుశీనర పట్టణమునకు బయలుదేఱెను. మార్గ మధ్యమున భగవానుండు మార్గము నుండి తొలఁగి యొక చెట్టక్రిందకుఁ బోయి "అనందా! అలసిపోయితిని వస్త్రము వఱువుము కూర్చుండును" అనెను.

* వడ్డన పదార్థములలో శూకర మార్దవము గూడ వడ్డింపఁ బడెనని బౌద్ధ గ్రంథములలోఁ గలదు. శూకర మార్దవమనఁగా ఏడాది వయస్సు గల వండిమాంసమని కొందఱును, పంచ గోరసములతోఁ జేయఁబడిన పరమాన్నమని కొందఱును, రసాయనములలో వర్ణింపఁబడిన (బుద్ధభగవానునికి దీర్ఘాయువు నిచ్చు) శూకర మార్దవమను నొక రసాయనమని కొందఱును, శూకర కందము యొక్క పాకమని కొందఱును వ్యాఖ్యానము చేసిరి.

అప్పుడు ఆనందుడు పఠచిన యాసనముపై భగవానుడు కూర్చుండి “ఆనందా! నేడు రాత్రి రెండుజాముల తర్వాత కుశీనగరములో ఉపవత్తనశాల వనమునందు శాల వృక్షముల మధ్య తథాగతుడు నిర్వాణము పొందును. ఆనందా! రమ్మ కకుత్స్థు నదివైపు పోడము” అనెను.

పిదప వారు కకుత్స్థు నదిలో ౮౫ స్నానము చేసి పైకిలేచి యా నది యొడ్డన నున్న మామిడి తోటలోనికి బోయిరి. అక్కడఁ జరిచిన యాసనము వయి పరుఁడి యానందునిఁ బిలిచి యిట్లనెను. “ఆనందా! ఎవరైన చుండునిఁ జూచి “చుండుని యింట భుజించి భగవానుఁడు నిర్వాణమును పొందెను” అని నిందింతురేమో; అట్లు నిందింపకుండ జాగ్రత్త వహింపుము. ఇట్టి చింత చుండునికిఁ గూడ గలుగకుండఁ జేయుము. మఱియు నీవు చుండునితో “చుందా! నీవు మహా భాగ్యశాలివి; బుద్ధభగవానుఁడు నిర్వాణము పొందు సమయమున మీ యింట చివర భోజనము చేసెను. నీవెంత యదృష్టవంతుఁడవు. ‘ఈ మాటలు భగవానుఁడు స్వయముగాఁ జెప్పుచుండఁగా వింటినని చెప్పి యతని నోదార్చుము”. అని చెప్పి యక్కడనుండి హిరణ్యవతినది యావలి గట్టున నున్న కుశీనర యుపవత్తన మనుమల్లరశాల వనమునకు భిక్షు సంఘముతోఁ గూడ వెళ్ళి యట ఉత్తరదిక్కుగా తలయుండునట్లు మంచము వేయించి భగవానుఁడు అక్కడ అలసటచేఁ బరుండెను.

భగవానుఁడు నిర్వాణము పొందు సమయము సమీపించుచున్నదని తలఁచి యానందుఁడు విహారము లోనికిఁ

బోయి యేడ్వసాగెను. అప్పుడది తెలిసి యానందుని రప్పించి “ఆనందా! విచారించకు. ఏడ్వవలదు. నేనిదివఱకుఁ చెప్పలేదా? అన్ని ప్రయవస్తువులనుండి మనము విడఁబాటు పొందవలసినదే గదా. నాశనము పొందని దేదియు లేదు. నీవు చిరకాలము నుండి సర్వవిధముల తథాగతునికి సేవ చేసితివి. నీవు ప్రధాన నిర్వాణ సాధనలో ముక్తుఁడ వగుము”.

భగవానుఁడు నిర్వాణము పొందు సమయ మాపన్న మగుచున్నదని తెలిపి సుభద్రుఁడను సంన్యాసి భగవానునిఁ జూడవచ్చెను. అప్పుడు ఆనందుఁడు సుభద్రునితో “ఆయుష్మంతుఁడా! వలదు. తథాగతునికి ఇప్పుడు శ్రమ కలిగింపవలదు. భగవానుఁడిప్పు డలసిపోయి యున్నాఁడు” అనెను.

అది తెలిసి భగవానుఁడు “ఆనందా! సుభద్రుని వారించకుమా. రానిమ్ము. తథాగతుని దర్శింపబిమ్ము. అతఁడేదేని అడిగినచో జ్ఞాపము తెలిసికొనవలయు ననుకోరికతో నడుగును. కాని శ్రమ కలిగింపవలెనని యడుగఁడు. అతఁ డడిగినచో వానికి నేను దెలిపిన దానిని అతఁడు వెంటనే తెలిసికొనును”. అనెను.

అప్పుడు సుభద్రుని ఆనందుఁడు ప్రవేశ పెట్టెను. అప్పుడు భగవానుఁడు సుభద్రునికి ధర్మ ముపదేశించెను. సుభద్రుఁడు భగవానుని దగ్గఱ దీక్ష గైకొనెను. సుభద్రుఁడే దీక్ష పుచ్చుకొనినవారిలోఁ జివరివాఁడు.

“భిక్షువులారా! ఇదే మీకుఁ జెప్పచున్నాను. సర్వమును నశించిపోయెడిదే. ప్రమాద పడకుండ జీవిత లక్ష్యమును సంపాదించుఁడు.” అని భగవానుఁడు తుదిసందేశమును జెప్పి, ధ్యానమగుఁగఁడయ్యెను. ధ్యానముద్రనుండి భగవానుఁడు మేల్కొని యంతట మహాపరి నిర్వాణమును బొందెను.

అస్థికలపై స్థూప నిర్మాణము

పిదప ఆ బుద్ధభగవానుని అస్థికలను ద్రోణ బ్రాహ్మణుఁడు ఎనిమిది భాగములుగఁజేసి 1వ భాగము అజాత శత్రుని కిచ్చెను. అజాత శత్రువు రాజగృహములో ఆ యస్థికలపై స్థూపమును గట్టించెను. 2వ భాగమును వైశాలి యందలి లిచ్చవిరాజులకు 3వ భాగమును కపిలవస్తువు నందలి శాక్య రాజులకు 4వ భాగమును అల్లకప్పలోని బులియులకు 5వ భాగమును రామగ్రామమందలి కోలియులకు 6వ భాగమును వేతద్వీపములోని బ్రాహ్మణులకు 7వ భాగమును పావలోని మల్లరకు 8వ భాగమును కుసీనరలోని మల్లరకును బంచి యిచ్చెను. ద్రోణ బ్రాహ్మణుఁడు తాను ఆ యస్థికలుంచిన కుంభమును గైకొనెను. చివర సిప్పలీవనములోని మౌర్యులు అంతయు ముగిసిన పిదప వచ్చి యక్కడ నుండి బొగ్గులను దీసికొని వెళ్ళిరి. ఈ విధముగా అందఱును దీసికొని వెళ్ళె తమ తమ గ్రామములలో వాటిపై స్థూలములను నిర్మించిరి.

ప్రథమ సంగీతి

బుద్ధభగవానుని నిర్వాణము తరువాత ఆయుష్షంతోడగు మహాకాశ్యపుఁడు భిక్షువులందఱను సమావేశపఱచి యిట్లనెను.

“ఆయుష్షంతులారా! భగవానుఁ డుపదేశించిన ధర్మమును మనము గానము చేయుదము. అధర్మము ప్రకటమగు చున్నది. అధర్మవాదులు బలవంతులగు చున్నారు.”

ఇట్లు వలికి మహాకాశ్యపుఁడు అయిదు వందల మంది భిక్షువులను ఎన్నుకొనెను. ఈ అయిదువందలమంది భగవానుఁ డుపదేశించిన ధర్మము గానము చేయుటకును మిగిలినవారు దానిని విని యది సరియైనదో కాదో నిశ్చయించుటకును ఏర్పాటు చేసిరి. ధర్మమును గానము చేయుటకు భిక్షువులు రాజగృహముచేరి యందు గానము చేసిరి.

ఈ వినయసంగీతిలో అయిదు వందలమంది భిక్షువులు గానము చేసిరి. కనుక దీనికి పంచశతిక ఆని పేరు గలిగెను.

సూత్ర పితకము (పెట్టె) లో అయిదు నికాయములు గలవు. 1 దీర్ఘనికాయము 2 మధ్యమనికాయము 3 సంయుక్తనికాయము 4 అంగుత్తరనికాయము 5 ఖుద్ధకనికాయము.

బుద్ధభగవానుని నుండి గ్రహింపఁబడిన సూత్రములు ఎనుబది రెండువేలు. ఇతర భిక్షువులనుండి గ్రహింపఁబడినవి రెండువేలు. మొత్తము ఎనుబది నాలుగువేలు సూత్రములు.

రెండవ సంగీతి.

నూరేండ్ల పదవ భిక్షువులలోఁ గొందఱు భగవానుని ధర్మమును భిన్న భిన్నముగాఁ జెప్పుచుండుటచే ఆయుష్మంతుఁడగు రేవతుఁడు నలుగురు ప్రాచీన భిక్షువులను 1 సర్వకామి 2 సాధుఁడు 3 ఖుజ్జశోభితుఁడు 4 వార్షభ గ్రామి కుఁడు అను వారిని, 1 రేవతుఁడు 2 సంభూత సాణవాసి 3 యశకాకండ పుత్తుఁడు 4 సుమనుఁడు అను పాలేయక భిక్షువులను నలుగురిని ఎన్నుకొని వారిద్వారా నిర్ణయింపఁ జూనికొని సారేయ (సోరో, ఏటాజిల్లా) గ్రామములో ధర్మ గానము చేయించెను. ఈ రెండవ సంగీతిలో ఏడువందల భిక్షువులు పాల్గొనిరి. కనుక దీనిని సప్తశతక యనిరి.

* * *

మూడవ సంగీతి.

మఱి నూట వదునెనిమిది యేండ్ల పదవ సిగ్గవస్థవిరుఁడు చండవజ్ఞిస్థవిరుఁడు అను నిర్దఱు యువకులు అయిదు నిశాయ ముఱుగా నున్న త్రిపిటకములను (1 సూత్ర పిటకము 2 వినయ పిటకము 3 అభిధర్మ పిటకము) చదివి భిక్షవులై యుండిరి. మోగ్గలి యను బ్రాహ్మణుని పుత్తుఁడగు తిమ్మ డు ఇరువదవయేట భిక్షువై వారి దగ్గఱ త్రిపిటకముల నభ్యసించి చాలమందికి వానిని జెప్పి చదివింపఁ జేసెను.

ఆ సమయమున అశోకుఁడు రాజ్యము చేయుచుండెను.

అతఁడు అనేక యుద్ధములు చేసి సంతప్తుడై న్యగోధ కుమారుఁ డను భిక్షువు దగ్గఱ బుద్ధధర్మమును దెలిసికొని హింసను వదలి ధర్మప్రవర్తకుఁ డయ్యెను. అతఁడు “అశోకరామము” అను నారామమును నిర్మింపఁ జేసి యది భిక్షువుల కర్పించెను. అశోకుఁ డొకనాఁడు మోగ్గలి పుత్తుఁడగు తిమ్మని నిట్లడిగెను.

“భగవానుఁడా! నేను బుద్ధ ధర్మమునకు వారసుఁడ నగుదునా? కానా”

“మహారాజా! ఇంత మాత్రముచే ధర్మమునకు వారసుఁ డవు కావు. భిక్షువులకుఁ గావలసిన పదార్థము లేవి యిచ్చినను జివరకు రాజ్యమిచ్చినను కావు.”

“అయితే ధర్మమునకు వారసుఁడ నెట్లు కాఁగలను”

“మహారాజా! తాను ధనికుఁడైనను బీదయైనను సరే తాను కన్న పుత్తుని భిక్షునిగాఁ జేసినవాఁడే వారసుఁడు కాఁగలఁడు”

అప్పుడు అశోకుఁడు తన కుమారుఁడగు మహేంద్ర కుమారుని ఇరువదేండ్ల సానిని అతని సమ్మతిపై భిక్షువుగఁ జేసెను. ఆ సమయమున రాజపుత్రియగు సంఘమిత్రయు భిక్షురాల యయ్యెను. అప్పుడామె వయస్సు వదునెనిమిది ఏండ్లు. ఆమె భర్తయైన యగ్ని బ్రహ్మాయును అదివఱకే భిక్షువైన యశోకుని యన్నయగు తిష్యకుమారునితోపాటు భిక్షువయ్యెను.

మహేంద్ర కుమారుఁడు మోగ్గలి పుత్తుఁడగు తిష్యస్థ విరుని దగ్గఱ బుద్ధధర్మమును దెలిసికొని వేయిమంది భిక్షువులతో

ప్రధానమైనవాడయ్యెను. పిదప మోగ్గలి తిమ్మయ్యకు త్రిపిట కములలో నిష్ఠాతులైన యొక వేయిమంది భిక్షువులను జేర్చి మహాకాశ్యపునివలెనే యశునివలెనే ధర్మగానము చేసెను. ఈ విధముగా మూడవ సంగీతి జరిగెను. ఈ సంగీతి తొమ్మిది మాసములలో సమాప్తి చెందెను.

ఆచార్య పరంపర - ప్రచారము

1 బుద్ధభగవానుడు 2 ఉపాలి 3 దాసకుడు 4 సోడకుడు 5 సిగ్గవుడు 6 మోగ్గలిపుత్తుడు తిమ్మయ్యడు. మూడవ సంగీతి వఱకు ఈ పరంపరచే జంబూద్వీపమున బుద్ధధర్మము వ్యాపించెను. మూడవ సంగీతి పిదప మహేంద్రుడు మొదలైన వారు దీనిని లంకాద్వీపమున వ్యాపింపజేసిరి. మహేంద్రు నుండి యరిష్టస్థవిరుడు మొదలగు వారు ధర్మమును దెలిసికొనిరి. 7 మహేంద్రుడు 8 తిష్యదత్తుడు 9 కాలసుమనుడు 10 దీర్ఘస్థవిరుడు 11 దీర్ఘసుమనుడు 12 కాలసుమనుడు 13 నాగస్థవిరుడు 14 బుద్ధరక్షితుడు 15 తిష్యస్థవిరుడు 16 దేవస్థవిరుడు 17 మునుకుడు 18 చూలనాగుడు 19 ధర్మపాలితుడు 20 రోహణుడు 21 ఖేముడు 22 ఉపతిమ్మయ్యడు 23 పుష్యదేవుడు 24 సుమనుడు 25 పుష్యయ్యడు 26 మహాసీవుడు 27 ఉపాలి 28 మహానాగుడు 29 అభయుడు 30 తిమ్మయ్యడు 31 పుష్యయ్యడు 32 చూల అభయుడు 33 తిష్యస్థవిరుడు 34 చూల దేవుడు 35 శివస్థవిరుడు. ఈ ప్రాజ్ఞులు లంకాద్వీపములో బుద్ధధర్మమును ప్రవేశింపజేసిరి.

పిదప మోగలి పుత్రస్థవిరుండు ఈ ధర్మమును బ్రకాశింపజేయుటకు బిక్షువులను ఆయా చోట్లకు బంపెను. మధ్యాంతికస్థవిరుని కాశ్మీర గాంధారములకుఁ బంపెను. పెషావరు చుట్టుపట్ల ప్రదేశము గాంధారము, మహాదేవస్థవిరుని వింధ్యావల ప్రాంతమయిన యిండోరు రాజ్యమునకుఁ బంపెను. రక్షితస్థవిరుని బొంబాయి ప్రాంతమునకు, యోనకధర్మ రక్షితుని నర్మదనుండి ముహనానుండి బొంబాయివఱకుఁగల వశ్చిమపర్వత ప్రాంతమునకును, మహాధర్మరక్షితస్థవిరుని మహారాష్ట్రమునకు మహారక్షితస్థవిరుని బాహ్లిక (బలఖ్) సిరియా మిశ్ర యూనానీ మొదలైన యవన దేశములకు మధ్యమస్థవిరుని హిమాచల ప్రదేశమునకును సోణకుని ఉత్తరస్థవిరుని బర్మా దేశమునకుఁ బంపెను. ఇట్టియుండు ఉత్తియుండు సంబలుండు భద్రపాలుండు మొరలగు వారితో భగవానుని నిర్వాణమునకు బిదప నిగిరి విండ్లకు మహిందుని లంకాద్వీపమునకుఁ బంపెను.

అశోక మహారాజు చెల్లెలయిన యమలాదేవి యయిమ వందల కన్యలతోడను, అయిదవందల యంతఃపుర స్త్రీలతోడను సంఘమిత్ర దగ్గఱ దీక్షహింది ప్రచారము గావించిరి.

త్రిపిటక రచన - సంగ్రహపర్ణన.

పూర్వము మహామతులగు బిక్షువులు వరంపరగా కంఠస్థము చేయుచు వచ్చిన బుద్ధుండువదేశించిన పాలీభాషలోని *త్రిపిటకములను బుద్ధభగవానుండు వరినిర్వాణముహిందిన

*మహాబోధి సొసైటీ, సారనాథు, బెనారసు ప్రాసిన లభింపఁ గలవు. ..

రెండువందల సంవత్సరములకుఁ బిదప భిక్షుపులందఱు ఒక చోటఁజేరి గ్రంథస్థము చేసిరి.

పిటక మనఁగా పెట్టెయని యర్థము. ఆ గ్రంథములు మూఁడు రాసులుగా అనఁగా మూఁడు పెట్టెలుగా నుండెను. బౌద్ధ (సూక్త) సూత్రముల పెట్టెయని భావము.

1. సుత్త [సూక్త, సూత్ర] పిటకము 2 చినయ [భిక్షు నియమములు] పిటకము. 3 అభిధమ్మ [ధర్మ] పిటకము అని యవిమూఁడు.

1. సుత్త పిటకములో అయిదు నికాయములు [సూక్త సమూహములు] గలవు.

1. దీఘనికాయము 34 సూక్తములు బుద్ధుని యుపదేశములు కొన్ని కథలును గలవు.

2. మఙ్ఘి వ.నికాయము - 152 సూక్తములు బుద్ధుని యుపదేశములు కొన్ని కథలును గలవు,

3. సంయుక్తనికాయము 38 సూక్తములు బుద్ధుని యుపదేశములు కొన్ని కథలును గలవు,

4. అంగుత్తరనికాయము - 11 నిపాతములు బుద్ధుని యుపదేశములు కొన్ని కథలును గలవు.

5 ఖుద్ధకనికాయము - ఇందు 15 గ్రంథము గలవు.

ఖుద్ధకనికాయములో :- 1 ఖుద్ధకపారము (శరణత్రయము దశశిక్షలు నీతివాక్యములు మొదలగునవి కలవు) 2 ధమ్మ వదము (424 గాథలు - బుద్ధోపదేశ రూపపద్యములు యమ

కాది వర్ణములు). 3 ఉదానము (బుద్ధుని యుల్లాస వాక్యములు కథలును) 4 ఇతివృత్తక [అశోకునికి పూర్వపు తరువాతి యితివృత్తములు 124) 5 సుత్తనిపాత 6 విమానవత్తు [ప్రీతముల కథలు] 8 ఠేరగాథలు [స్థతిరభిక్షుల గాథలు] 9 ఠేరీ గాథలు [భిక్షురాండ్ర గాథలు] 10 జాతకకథలు [బుద్ధుని పూర్వజన్మ కథలు 550 నిర్దేశము 12 పటి సంవదా మగ్గము 23 అపదానము 24 బుద్ధవంశము 25 చరియా పిటకము అను నని గలవు.

వినయ పిటకములో (భిక్షుసంఘము ఆచరింపవలసిన నియమములు)

1. పారాజిక 2. పాచిత్తియ [ప్రాయశ్చిత్తములు] 3. మహావగ్గము 4. చుల్లవగ్గము (క్షుద్రకవగ్గము) 5 పరిహారము అను భాగములు గలవు.

అభిధమ్మ పిటకములో

1. ధమ్మసంగనీ 2 విభంగ 3 ధాతుకథలు 4 సుగ్గల పళ్లాతి 5 కథావత్తు 6 యమకము పట్టానము అనునవి గలవు.

పై గ్రంథములన్నియు ఆయా సందర్భములలో అనేకులకుఁ జెప్పఁబడినవి. సంఖాషణ రూపములోఁ గలవు.

బుద్ధుని యనుయాయులడు బౌద్ధుల మతము ముఖ్యముగా 1 సంఘాతవాదము 2 సంతానవాదము అని రెండు వాదములుగా మన్నుడి.

సంఘాతవాదము

త్రాడు చక్రములు ఇరుసు మొదలగువారి సంఘాతమే రథము అని చెప్పనట్లు ఇంద్రియములు మనస్సు మొదలగు వాని సంఘాతమే జీవుడు. ఆత్మరూపుడుగాదు అని యీ వాదము తెలుపును, దీనినే నైరాత్మ్య వాదమందురు.

సంతానవాదము :- ప్రకృతిత్యసముత్పాదము

విచ్ఛిన్నపువాదము :-

ఆత్మ జగత్తు అనిత్యములు ఇవి క్షణముగూడ నుండకే ప్రకృతిక్షణము నశించుచుండును. రూపాది స్కంధములు ప్రతిక్షణము మార్పు చెందుచున్నట్లే జీవుడును జగత్తును మార్చుచుండును, జలప్రవాహమువలె దీపశిఖవలె అని వరుస వరుసగా సంతాన ప్రవాహ] రూపమై యుండును ఏజలములో మనము స్నానము చేయుదుమో ఆ జలములోనే నిత్యము స్నానము చేయుదుమా? ప్రాంతజలముపోయి క్రొత్తజలము వచ్చును. కాని బల సంతానము అట్లే యుండును. అట్లే దీపశిఖయును, ప్రకృతిక్షణము దీపశిఖాతరంగములు బయలుదేరి యుష్ణమించుచుండుచు, మణియు ఇంకొక దీపశిఖ బయలుదేరుట కవికారణ మగుచుండును. ఇదిప్రవాహ రూపమునుండును. కాన దీనిని సంతానవాద మందురు పాలు పెరుగుగా మారును పెరుగు వెన్న యగును వెన్న నెయ్యి యగును. ఒకవస్తువు యొక్కయస్తిత్వ ప్రవాహములో ఒక యవస్థ వుట్టును పుట్టిలయ మొందును. ఇట్లు ఒక ప్రవాహము ఎప్పుడును నడచుచునే యుండును. ఈ ప్రవాహముయొక్క యవస్థలలో మధ్య

ఒక్క క్షణమైనను వ్యవధి యుండదు. ఉన్నచో ఒకటిలయమై యింకొకటి పుట్టుట సంభవింపదు. ఇట్లే జన్మాంతరములను గ్రహించుటలో ఇదే ప్రవాహము జరగుచుండును. ఆయా వస్తువుల యవస్థల పరంపరయే వస్వైక్యముగఁ దోఁపింపఁజేయుచున్నది. కాని వస్వైక్యము లభింపదు. అని యీవాదములోని సంగతి. ప్రతీత్య = ప్రతి క్షణము నశించి (మొదటి దీపము నశించి) వెంటనే సముత్పాదము దానినుండి ఇంకొక దీపము పుట్టుట. మొదట జీవుడు నశించి వెంటనే దానినుండి ఇంకొక జీవుఁడుగా పుట్టుట అని భావము. ఇంచుమించు ఇది ఆత్మైక్య వాదమునకు దగ్గరగా నుండును.

ఇందులో ఒకటి సత్తను రెండవది అసత్తను నమ్ముచున్నది. బుద్ధుఁడు సత్త యసత్త మధ్యమార్గము నవలంబించి పరిణామమును సత్యముగా సిద్ధాంతము చేసెను. పై వాదములు ఆధారముగా అనేక వాదములు బయలు దెఱసెను.

* * *

బౌద్ధుల కొన్ని ముఖ్యమతములు.

1 మ హా సా ం ఘి కు :

లోకోత్తరుఁడైన బుద్ధుని సిద్ధాంతముల నంగీకరింతురు. సంస్కరణ వాదులు. వీరి దృష్టిలో బుద్ధుఁడు సర్వశక్తి మంతుఁడు. సంసారిక సేసనలు లేనివాఁడు ప్రకృతి నియమములనుగూడ మార్చగలవాఁడు అవతారము భిక్షు జీవితమునకు అర్హత వదలియె ముఖ్యముగాదు. బోధి సత్పుఁడగుటయే లక్ష్యము. అని నమ్ముదురు.

2 సర్వాస్తివాదులు

భౌతిక జగత్తును చిత్తగత పదార్థమును బాహ్యభ్యంతర నత్యమందురు. వీరి దృష్టిలో బుద్ధుఁడు దైవశక్తిగల మానవుఁడు అవిద్యాదులు నశించినచో జననాదులు నశించునందురు. సంఘభద్రుఁడు మొదంగువారు దీని ప్రవర్తకులు.

3 సామ్మితీయులు :

పంచస్కంధములను పుద్గల [జీవుఁడు] పదార్థమును అంగీకరింతురు. జీవన మృతువులకుఁ బునర్జన్మకు మధ్య వింకొక శరీరమున్నదందురు.

4 తైపుల్యవాదులు :

గృహస్థ జీవితము గడవవచ్చు నందురు. ఇంనులోనే శ్రాంతి కమైన వజ్రయాన బీజములు లభింపు. మహాయానమును ఇందుండియె బయలు దేతినది. వీరు స్థపిరుల వాదమును హీనయానము (నిర్వాణ ప్రాప్తికి నికృష్టమార్గము) అనియు తమ దానిని మహాయాన మనియు అనిరి.

యానములు

1 హీనయానము.

పూర్వము బుద్ధుఁడు బోధించిన దానిలో మార్పు నంగీరింపని స్థపిరులది హీనయానము. శుష్కజ్ఞానమే ఇందు ముఖ్యము. ఇది లంక బర్మా సయాం జావా మొదలగు చోట్ల గలదు.

2. వజ్రయానము.

దీని ననుసరించువారు మంత్ర తంత్రముల నంగీకరింతురు మద్యము మంత్రము హఠయోగము మొదలగు శాంక్షిక్ పాధనలను వజ్రయానులు ఆచరింతురు. ఇది యవినాశి ఆచ్చేద్యము అభేద్యము అని చెప్పి భూన్యవాదమె అన్నిటికి వజ్రము అందురు, కాన నిది వజ్రయానము అనఁబడెను

3. మహాయానము:

ఇందులో ప్రవృత్తి మార్గము భక్తిమార్గము ముఖ్యము మహాయానులు భక్తికి ప్రాధాన్యమిచ్చి జీవుల యాధ్యాత్మికోన్నతికి నైసర్గిక వికాసమునకుఁ దోడ్పడిరి. వీరు సర్వము భూన్యము అరదురు వీరిని మోక్షమికు అనియు తందురు. సంసారము అనిత్యము నిర్వాణము అనిత్యము అరదురు. సోగార్డునుఁడు ఆర్యదేవుఁడు మొదలగు వారు దీనికి ప్రవర్తకులు. ఇది బోబుట్టు చినా కొరియా మంగోలియా జపానులందుఁ గలదు.

దార్శనికులు

1. వైఖాషికులు :

వీరు బుద్ధోపదేశములను విశేషించి ఖాషించిరి [ఖాష్యములు వ్రాసిరి] గావ వైఖాషికులయిరి. సర్వాస్త్రీ వాదులు. బౌద్ధ్యవస్తువులు ప్రత్యక్షరూపముగా సత్యము. సంసారము సత్యము. నిర్వాణము సత్యము అందురు.

2. సౌ త్రాంతి కు లు :

బుద్ధ సూత్రముల నంగీకరించువారు [సూత్రములు అంతములు ప్రమాణము అయినవారు] బాహ్యార్థములు అనుమాన ప్రమాణ సిద్ధములందురు. బాహ్యార్థవాదులు. సంసారము సత్యము నిర్వాణము అసత్యము అందురు. ఆర్యస్థవిరులు, మహాసాంఘికులు దీని ప్రవర్తకులు.

3. యో గా చా రు లు :

బుద్ధ పారమితలు హిందుటకు యోగము నాచరింపవలెననువారు. బాహ్య భౌతిక జగత్తును మిథ్యయని చిత్తవిజ్ఞానమే సత్యమని యందురు. వీరు విజ్ఞాన వాదులు. అసంగుఁడు వసు బంధువు దిక్షాగుఁడు ధర్మకీర్తి మొదలగువారు దీని ప్రవర్తకులు.

4. మా ధ్య మి కు లు :

మధ్యమార్గము నవలంబించువారు. వీరిది మహాయానము. సంసారము అసత్యము నిర్వాణము అసత్యము అందురు. నాగార్జునుఁడు మొదలగువారు దీని ప్రవర్తకులు.

బౌద్ధ క్షేత్రములు

1 లుంబినివనము.

ఇది బుద్ధుఁడు పుట్టిన చోటు. రుమ్మిందై యుని నేటి పేరు. ఇది నేపాలు సరిహద్దులో యు. పి. లో బాలియా జిల్లా

లోని కాంక్రా బజారు అను పెద్ద గ్రామమునకు ఏడు మైళ్లు. Oudh and Tirhat రైల్వేలైనులో నౌఘర్ (Nowgarh) స్టేషనుకు 20 మైళ్లు.

చూడవలసినవి :- 1 అశోక స్తంభము 2 స్థూపములు 3 నూతన మందిరములోని కాతి శిల్పములు. మొ.

2. బుద్ధ గయ.

ఇది బుద్ధుఁడు జ్ఞానమును పొందిన చోటు. గయ స్టేషనుకు ఏడు మైళ్లు.

చూడవలసినవి:- 1 మహాబోధి మందిరము 2 మహాబోధి వృక్షము (రావిచెట్టు) 3 వజ్రాసనము. 4 అనిమిషతోచన స్థూపము 5 విహారము చుట్టుగలరాయి 6 స్థూపములు 7 మహాంతుల మందిరము. మొ.

3. సారనాథు.

ఇది బుద్ధుఁడు మొదట ఉపదేశము చేసినచోటు. కాశీకి ఆఱుమైళ్లు.

చూడవలసినవి:- 1 స్థూపములు 2 పురాతత్వ వందర్శనశాల, 3 మూల గంధకుటీ విహారము, 4 బర్మాజైన మందిరములు మొ.

4. కుశీనగరము.

ఇది బుద్ధుఁడు మహావరినిర్వాణము పొందినచోటు గోరఖూరు జిల్లాలో (యు. పి) కాశియా (Kasia) కు 1 1/2 మైళ్లు సేఁడు మత కున్వార్ (Matha Kunwar) అందురు.

చూడవలసినవి :-

1 బుద్ధమందిరము, 2 మహావరి నిర్వాణ స్థూపము, 3 అంగార చైత్యము, 4 మథాబాబామూర్తి మందిరము మొ.

5. రాజగృహము.

ఇది బిరిబిసాకుని వట్టణము. (E. I. R.) భక్తియూర్పూరు నకు 36 మైళ్ళు E. Ry. లో నున్నది. ఇది ప్రాచీనమైన జరాసంధుని వట్టణము కూడ.

చూడవలసినవి :-

1 గిజ్జి కూటము (బుద్ధుని నివాసవర్వతము) 2 మణియార్ మరము 3 తపోదావంది (నేడినీటి ధారలు) 4 సత్తపాటిగుహ బౌద్ధసభలు జరగిన చోటు 5 బిరిబిసాకుని శైలు 6 అయిదు కొండలు వానిమీఁది కైన మందిరములు.

6. నాలంద.

ఇది ప్రాచీన విశ్వవిద్యాలయము. రాజగృహమునకు 4 మైళ్ళు.

చూడవలసినవి :- 1 స్థూపములవంత్రి 2 విశ్వవిద్యాలయ భవనములు, విద్యార్థులుండు గదులు 3 పురాతత్వ ప్రదర్శనశాల మొ.

7. శ్రావస్తి.

ఇక్కడ జీతవనములో బుద్ధుండు 24 వర్షాకాలములు గడపెను. యు. పి. లో గోండా జిల్లాలో బలారాంపూరు వట్టణమునకు 7 మైళ్ళు O. T. Ry లో నున్నది.

చూడవలసినవి :- 1 పట్టణ శిథిలములు 2 జేతవన విహారము 3 ఆనందబోధి 4 పూర్వారామము 5 రాజకారామము 6 బర్మా చైనా వారి మందిరములు.

8. క పి ల వ స్తు ప ట్ట ణ ము.

ఇది శుద్ధోదను పట్టణము. నేటి పేరు పదారియా (Padaria) హిమాలయముల పాదముల దగ్గర నున్నది. శహరత్పంజ (Saharatnanga) స్థేషను నుండి వెళ్ళవచ్చును.

9. సాంచీ.

ఇందు ఎత్తైన కొండమీద స్థూపములున్నవి. డిల్లీకి పోవు దారిలో నున్నది. ఇది చిన్న స్థేషను.

చూడవలసినవి :- 1 స్థూపములు 2 అశోక స్తంభము 3 ప్రదర్శనశాల భవన శిథిలములు మొ.

10. త క్ష శి ల.

ఇది విశ్వవిద్యాలయము. సరిహద్దు రాష్ట్రములోనిది. రావల్పిండికి 20 మైళ్ళు. N. W. Ry. లో నున్నది.

చూడవలసినవి :- 1 స్థూపములు 2 విహారములు జాండియాల్ 4 సిర్కాప్ 5 సిర్కుష్=ప్రాంతపట్టణము 6 ప్రదర్శనశాల మొ.

11. కౌ శాం బి.

ఇది అలహాబాదుకు 38 మైళ్ళు.

చూడవలసినవి :- 1 పట్టణ శిథిలములు 2 అశోక స్తంభము మొ.

12. ఎల్లోరా.

ఇది బౌద్ధులు ఏకాంతముగ నివసించిన చోటు. ఔరంగాబాదుకు 15 మైళ్ళు. దౌలతాబాదుకు 7 మైళ్ళు.

చూడవలసినవి :- 1 ఒకే రాతిలో దొలిచిన బౌద్ధగుహలు 12 గలవు. సౌందర్యము చూడదగినది.

13. అజంతాగుహలు.

జల్గాన్ స్టేషనునుండి బస్సులో వెళ్ళవలెను. ఫరీద్పూరుకు 27 మైళ్ళు G. I. P. రైలు లైనులో పాచోరా Pachora స్టేషనుకు 13 మైళ్ళు. ఒకే జాతిలో జెక్కబడిన 29 గుహలు గలవు. గోడలమీదను పైకప్పుల మీదను సుందర చిత్రములు గలవు.

14. కార్లీగుహలు.

పూనా బొంబాయిలకు మధ్యగలవు. మాలవ్లీ స్టేషనుకు 3 మైళ్ళు. ఇందు చైత్యగుహలున్నవి.

15. బరాబాద్ కార్ణేరీగుహలు.

ఇవి గయకు 16 మైళ్ళు, బోరివిలీ స్టేషనుకు 5 మైళ్ళు.

16. నాసికగుహలు.

ఇవి బొంబాయికి 5 మైళ్ళు. 'తిరస్సి' అందురు.

17. అమరావతి.

గుంటూరునుండి బస్సుమీద వెళ్ళవలయును. ధరణికోటకు 1 మైలు. ఇందు ప్రదర్శనశాల మాత్రమే గలదు. కృష్ణానదీతీరము.

18 నా గార్జునకొండ

గుంటూరు మాచర్ల లైనులోఁ గలదు. మాచర్లకు 16 మైళ్ళు.

చూడఁదగినవి :- 1 విశ్వవిద్యాలయ శిథిలములు, 2 విజయపురి, 3 పురాతత్వ ప్రదర్శనశాల, 4 నా గార్జునకొండ. ఇక్కడకు 4 మైళ్ళలో నా గార్జున ప్రాజెక్టు కట్టఁబడుచున్నది.

భట్టిప్రోలు, గుడివాడ, జగ్గయ్యపేట, గుంటుపల్లి, ఘంటసాల, శాలిఘండాం మొదలగు ప్రదేశములును బౌద్ధ క్షేత్రములే. ఇప్పుడు అంతగాఁ జూడవలసినవి యిక్కడ లేవు.

బాదుషా గుహలు, జన్నర్ గుహలు, మహాకాల్ గుహలు, ఉదయగిరి గుహలు అనునవి గూడ ఆంధ్రేశ్వర ప్రాంతములలోఁ గలవు. అవి యంత ప్రసిద్ధమైనవి గావు.

* * *

బౌద్ధ సాంకేతిక పదములు.

1. ఆర్య సత్యములు :

1 దుఃఖములు, 2 దుఃఖ హేతువులు, 3 దుఃఖ నిరోధము, 4 దుఃఖ నిరోధమార్గము.

దుఃఖములు :

జన్మ జరా వ్యాధి ఘరణములు, ప్రియువియోగము, అప్రియు ఉంయోగము, కోరినది దొరకకపోవుట, ఉపాదాన స్కంధములు.

పాదాన స్కంధములు :

1 రూపము, 2 వేదన, 3 సంజ్ఞ, 4 సంస్కారము, 5 విజ్ఞానము రూపము=భూమి, నీరు, గాలి, నిప్పు ఈ నాలుగు రూపా పాదాన స్కంధములు వేదన=విషయ సంబంధమునఁ గలుగు సుఖసుఃఖాద్యనుభూతి.

సంజ్ఞ=వేదన కలిగిన పిదప మొదటగా “వీఁడు దేవదత్తుఁడు” అని సంస్కారముద్వారా గురుతించునది సంజ్ఞ.

సంస్కారము=రూపవేదనా సంజ్ఞలవలన మొదడుపైని పడిన యొక భావము యొక్క సాయము వలన “ఆ దేవదత్తుఁడె యితఁడు” అని గుర్తించుటకుఁ గారణమైనది.

విజ్ఞానము=చేతన, మనస్సు.

దుఃఖ హేతువులు=

త్పష్ట, భోగత్పష్ట, భవత్పష్ట, విభవత్పష్ట.

దుఃఖనిరోధము :

దుఃఖవినాశము తృష్టానాశము వలన జన్మాదులు గలుగక పోవుట.

దుఃఖ విరోధ మార్గము : ఆర్యాష్టాంగిక మార్గము.

1 సమ్యగ్ద్ృష్టి 2 సమ్యక్సంకల్పము 3 సమ్యగ్వచనము 4 సమ్యక్కర్మ 5 సమ్యగ్చిత్తిక 6 సమ్యక్ప్రయత్నము 7 సమ్యక్స్మృతి 8 సమ్యక్సమాధి.

2. త్రిరత్నములు : 1 శీలము, 2 సమాధి, 3 ప్రజ్ఞ.

పంచశీలములు : 1 అహింస, 2 అస్తేయము, 3 సత్యము,

4 బ్రహ్మచర్యము, 5 మదకరవస్తు నిషేధము.

సమాధి : 1 పూర్వజన్మ స్మృతి, 2 జీవోత్పత్తి, 3 వినాశ జ్ఞానము.

ప్రజ్ఞ : 1 శ్రుతమయి, 2 చింతామయి.

ప్రజ్ఞ వలన జ్ఞానదర్శనము, మనోమయ శరీరధార నిర్వాణము, బుద్ధులు దివ్యశ్రోత్రము పరచిత్త జ్ఞానము, పూర్వజన్మస్మృతి, దివ్యచక్షువు గలుగును.

3. త్రిశరణములు : 1 బుద్ధుని, 2 ధర్మమును, 3 సంఘమును శరణు చొప్పుట.

4. ఆనుశయము, ఆస్రవము=చిత్తమలములు.

5. ధాతు=పదార్థములు, తత్త్వములు.

6. ఉపసంపద : కేశఖండనము, కాషాయవస్త్రధారణ, భిక్షు నమస్కారము, త్రిశరణదీక్ష. ఇవి చేయుంచుట. 20 ఏండ్ల వయస్సుకంటె దక్కువ పాని కీయరాదు.

7. ప్రవ్రజ్య : సంన్యాసదీక్ష. ఇది తల్లిదండ్రుల యనుమతి మీదనే యివ్వవలెను.

8. బౌద్ధ భిక్షులు :

1 సోత్ర ఆపన్నుడు=నిర్వాణము వైపు పోవుచుఁ బతనముగాక ఏడు జన్మలలో నిర్వాణము పొందువాఁడు.

2 సకృదాగామి=ఒక జన్మ పిదప నిర్వాణము పొందువాఁడు.

3 అనాగామి=ఇంక జన్మపొందక చనిపోయిన పిదప ఆ కనిష్ఠ బ్రహ్మలోకమునఁ బుట్టి పుణ్యపాపములనుభవించి నిర్వాణము పొందువాఁడు.

అగ్రశ్రావకుఁడు=బుద్ధుని యగ్రగామియగు శిష్యుఁడు.
 అర్హతుఁడు=ఈ శరీరముతో ఈ జన్మలోనే నిర్వాణము
 పొందువాఁడు.

సామణేరుఁడు=వ్రవ్రజ్య దీక్షను పొందినవాఁడు.

శ్రమేణుఁడు, భిక్షువు = ఉపనంపదా దీక్షను పొందిన
 వాఁడు.

స్థవిరుఁడు=భిక్షులైన పదవ 10 ఏండ్లకు స్థవిరుఁడనఁ
 బడును.

మహాస్థవిరుఁడు = భిక్షులైన పదవ 20 ఏండ్లకు మహా
 స్థవిరుఁడనఁబడును.

9. చైత్యము=నమాధి స్థానము.

10. విహారము=భిక్షువుల నివాస స్థానము.

11. స్థూపము=భిక్షువుల యస్థికలపై గట్టినది.

12. బ్రహ్మవిహార భావన.

ఇది 1 మైత్రి 2 కరుణ 3 ముదిత 4 ఉపేక్ష అని నాలుగు
 విధములు.

1 మైత్రిభావన = అన్ని ప్రాణుల యందు మైత్రితో
 నుండుట.

2 కరుణా భావన = అన్ని ప్రాణులయందు దయ గలిగి
 యుండుట.

3 ముదితా భావన = అన్ని ప్రాణుల సుఖములఁ జూచి
 సంతసించుట.

4 ఉపేక్షా భావన=దేనిని కోరక అన్నిటిని ఉపేక్షించుట.

13. పారమితలు = పూర్ణపరిజ్ఞలు.

ఇవి 1 దానపారమిత 2 శీలపారమిత 3 నిష్కామ పారమిత 4 వ్రజ్ఞాపారమిత 5 వీర్యపారమిత 6 క్షాంతిపారమిత 7 సత్యపారమిత 8 ఆధిష్టానపారమిత 9 మైత్రీపారమిత 10 ఉపేక్షాపారమిత అని పది విధములు. ఇవి పది పూర్తిగానిచో బుద్ధుడు గాలేడు.

14. పుద్గలము = వ్యక్తి, జీవుడు.

15. శాస్త్రక సంఘము = శిష్యసంఘము.

16. బోధి సత్తుడు = బుద్ధుడగుటకు యత్నము చేయువాడు.

17. ఉఖోపధ = ఉపవాసము.

18. పాచిత్తియ = ప్రాయశ్చిత్తము.

రు. 15/-

19. ని దా న ము లు :

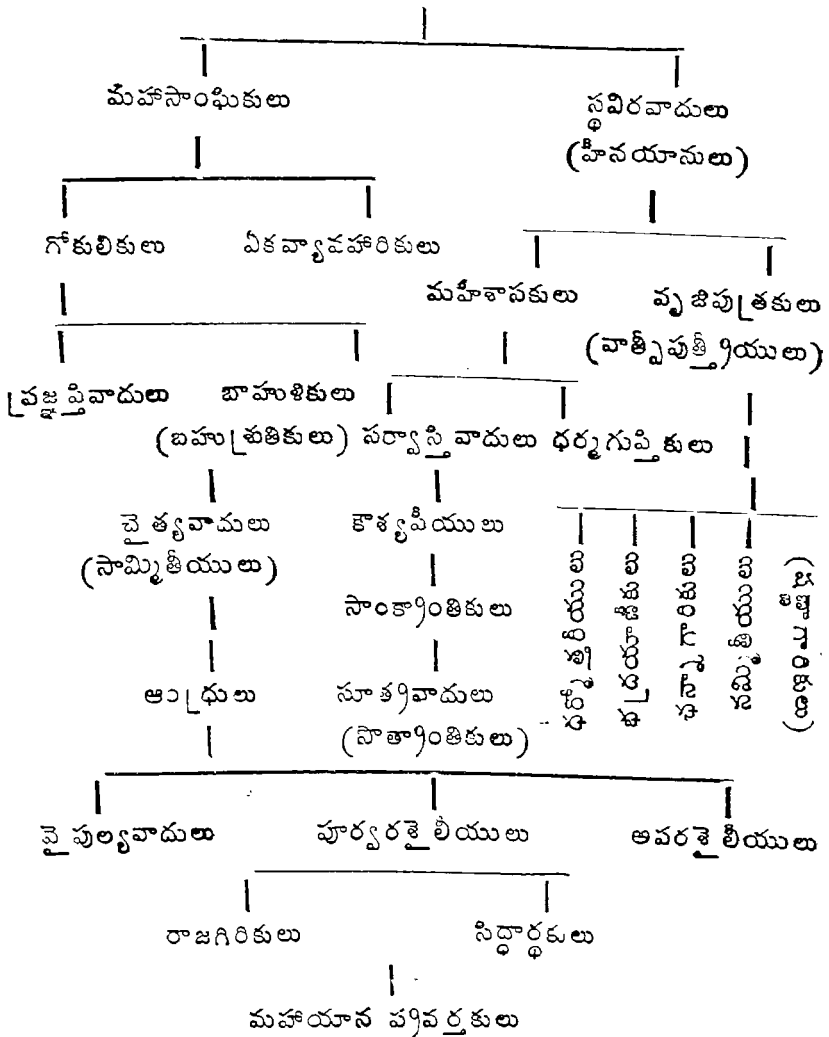
1 జరామరణములు 2 జాతి (పుట్టుక) 3 భవము (పుట్టుకకు గారణమైన ధర్మాధర్మములును) 4 ఉపాదానము 5 తృష్ణ 6 వేదన 7 స్పర్శ 8 షణ్ణాయతనములు (ఇంద్రియములు మనస్సు) 9 నామ రూపములు 10 విజ్ఞానము 11 సంస్కారము 12 అపిద్య.

20. వ్రతీత్య సముత్పాదము = పై నిదానములను అవిద్యనుండి వరుసగా జరామరణములవఱకు భావించుట. అవిద్యాదులను నశింపఁ జేసినచో వరుసగా సంస్కారాదులు పుట్టవని భావించుట. (చూ. నిర్వాణమార్గము)

21. నిర్వాణము = మోక్షము. సమ్యక్సమాధి. రాగద్వేషాది దూఱములను నిరోధించుటచే జోత్తము వీకాగ్రమగుట. శరీరము విడచుటయును.

66. బౌద్ధమతశాఖలు

బౌద్ధ పంఠము

www.mohanpublications.com

మోహన్ పబ్లికేషన్స్ లో లభించు

పుస్తకముల పట్టిక
(Book List)

ఆధ్యాత్మిక, జ్యోతిష, వాస్తు, ఆయుర్వేద, మంత్రశాస్త్రాది
అనేక విషయాలు తెలుసుకోండి...

ఫేస్ బుక్ **మోహన్ పబ్లికేషన్స్** పేజ్ లైక్ చేయండి.

Like us to follow :

MOHAN PUBLICATIONS

Rajamahendravaram

అజంతా హోటల్ ఎదుట, కోటగుమ్మం, రాజమహేంద్రవరం - 533101.

WWW.MOHANPUBLICATIONS.COM

మావద్ద లభించు గ్రంథములు

1. వ్రతకథలు - పూజలు

1. శ్రీ వినాయక వ్రతం	వెల రూ.10-00
2. శ్రీ విఘ్నేశ్వరపూజా-పుణ్యాహవాచనం	30-00
3. శ్రీ విఘ్నేశ్వరపూజ (కాణిపాకక్షేత్రమాహాత్మ్యంతో)	10-00
4. సంకష్టహరచతుర్థి శ్రీమహాగణపతి వ్రతం	30-00
5. వరలక్ష్మీ వ్రతం	10-00
6. కేదారేశ్వర వ్రతం	10-00
7. త్రినాథ వ్రతం(కలర్)	10-00
8. త్రినాథవ్రతం(సాదా)	5-00
9. క్షీరాబ్ధి వ్రతం	12-00
10. మంగళ గౌలీవ్రతం	10-00
11. వైభవలక్ష్మీ వ్రతం ఫోటో యంత్రంతో	25-00
12. శ్రీలక్ష్మీ కుబేర వ్రతం (ఫోటో యంత్రంతో)	25-00
13. కనకమహాలక్ష్మీ వ్రతం (కామేశ్వరిపాటంతో)	25-00
14. సంతోషీమాతా వ్రతం	25-00
15. ఏడు శనివారాల వ్రతం	25-00
16. సత్యనారాయణవ్రతం	25-00
17. శ్రీ సువర్ణలాహనుమద్దీక్ష	30-00
18. శివదీక్ష	10-00
19. కాత్యాయనీ వ్రతం	20-00
20. సౌభాగ్య గౌలీవ్రతం	20-00
21. తిరుప్పావై (ధనుర్మాసవ్రతం)	36-00
22. స్త్రీల వ్రతకథలు	36-00
23. స్త్రీలవ్రతకథలుస్థూలాక్షరి (నేడునూరిగంగాధరరావుగారి)	54-00
24. పెళ్ళి పాటలు - స్త్రీలపాటలు (కామేశ్వరిపాటంతో)	36-00
25. సర్వదేవతా పూజావిధానం	25-00
26. ఆరువ్రతాలు	30-00
27. రాహుకాలంలోదుర్గాదేవీపూజా	10-00

28. తులసి నిత్యపూజ, తులసీఉపయోగాలు	10-00
29. శ్రీ చక్ర రహస్య విజ్ఞానమ్	36-00
30. శ్రీచక్ర పూజావిధానం(పెద్దది)	36-00
31. లక్ష్మీ - గౌరీ నిత్యపూజ	10-00
32. శ్రీ సరస్వతీ నిత్యపూజ	10-00
33. శ్రీ దుర్గానిత్యపూజ	10-00
34. కాలభైరవ నిత్యపూజ	10-00
35. శివపూజ	10-00
36. వీరభద్ర పూజ	10-00
37. ఆంజనేయ నిత్యపూజ	10-00
38. నాగేంద్ర స్వామి పూజ	10-00
39. సుబ్రహ్మణ్య నిత్యపూజ	10-00
40. రామదేవుని కథ	10-00
41. శివదేవుని కథ	10-00
42. లక్ష్మీనరసింహపూజ	10-00
43. వేంకటేశ్వరపూజ	10-00
44. బ్రహ్మాంగారి నిత్యపూజ	10-00
45. సూర్య నిత్యపూజ	10-00
46. నవగ్రహ నిత్యపూజ	10-00
47. రుక్మిణీ కల్యాణం	25-00
48. ఉమామహేశ్వర వ్రతం	36-00
49. శ్రీ కామేశ్వరీ వ్రతం	36-00
50. 16 సోమవారముల వ్రతము	25-00
51. పార్వతీకల్యాణం	25-00
52. సహస్రకమలవర్తి వ్రతము	25-00
53. పంచముఖ ఆంజనేయ పూజావిధానము	36-00
54. అష్టనాగపూజ	36-00
55. పూజలు ఎందుకుచేయాలి ?	36-00
56. ఏ దేవునికి ఏపుష్పాలతో పూజించాలి?	36-00
57. ఏ దేవునికి ఏప్రసాదం నైవేద్యం పెట్టాలి?	36-00
58. ఏదేవునికి ఏవిధముగాబీపారాధనచెయ్యాలి?	36-00
59. ఏదేవునికి ఎన్ని ప్రదక్షిణలుచేయాలి ?	36-00
60. హనుమద్ వ్రతం	36-00
61. పంచాయతన పూజ	63-00
62. 28 వ్రతములు	120-00

63. కలశపూజలు (9 ఒకేసారి)	150-00
64. కలశపూజలు (విడివిడిగా) (ప్రింటులో)
65. ప్రాంకార మహాయజ్ఞం (ప్రింటులో)
66. గోమాత	40-00

2. స్తోత్రాలు-సుప్రభాతములు సహస్రనామములు

1. శ్రీ లలితా విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రాలు పురాణపండ రాధాకృష్ణమూర్తిగాలి సంకలనం	45-00
2. లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రములు (హిందీ) ,,	50-00
3. లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రములు (ఇంగ్లీషు) ,,	50-00
4. స్థూలాక్షరీలలితావిష్ణుసహస్రనామస్తోత్రములు(పత్రికసైజ్)	99-00
5. లలితావిష్ణు (కేస్ బైండ్) 1/8 డెమ్మి	63-00
6. స్థూలాక్షరీ లలితావిష్ణు (క్రాస్ సైజు)కేస్ బైండ్	108-00
7. సర్వదేవతా స్తోత్రమంజరి	120-00
8. సకలదేవతా అష్టోత్తరశతనామావళి: (63)	24-00
9. విష్ణుసహస్రనామస్తోత్రమ్ (క్రాస్)	25-00
10. లలితా సహస్రనామ స్తోత్రమ్ (క్రాస్)	36-00
11. లలితా సహస్రనామములు	24-00
12. లక్ష్మీ సహస్రనామములు	24-00
13. దుర్గా సహస్రనామములు	24-00
14. ఆంజనేయ సహస్రనామములు	24-00
15. శివ సహస్రనామములు	24-00
16. విష్ణు సహస్రనామములు	24-00
17. గణపతి సహస్రనామములు	24-00
18. సుబ్రహ్మణ్య సహస్రనామములు	24-00
19. గాయత్రి సహస్రనామములు	24-00
20. లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రాలు	24-00
21. శ్రీరామా సహస్రనామములు	24-00
22. సరస్వతి సహస్రనామములు	24-00
23. సూర్యసహస్రనామములు & ఆదిత్యహృదయం	24-00
24. శ్రీవేంకటేశ్వరసహస్రనామములు	24-00
25. మణిభీషవర్ణన (పెద్దది)	24-00
26. సంధ్యావందనం	24-00
27. మంత్రపుష్పమ్
28. త్రిభాషా హనుమాన్ చాలీసా	15-00
29. హనుమాన్ చాలీసా	10-00

30. మణిబీష్వపవర్ణన (పాకెట్)	10-00
31. ఆరు చాలీసాలు	10-00
32. శివారాధన (శివస్తోత్రాలు)	10-00
33. వేంకటేశ్వర సుప్రభాతం (పాకెట్)	10-00
34. ఆరుదండకాలు	5-00
35. వేంకటేశ్వర గోవిందనామములు	5-00
36. అష్టలక్ష్మీ స్తోత్రమ్ కనకధారాస్తోత్రమ్	10-00
37. దేవీఖండమాలాస్తోత్రమ్ (మహిషాసురమర్దనీస్తోత్రంతో)	10-00
38. సుందరకాండ (పాకెట్)	10-00
39. భగవద్గీత మూలం	27-00
40. రామరక్షాస్తోత్రమ్	15-00
41. స్తోత్ర రత్నావళి	36-00
42. పురాణపండ లలితా-విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రమ్(మినీ)	10-00
43. పురాణపండ లలితాసహస్రనామస్తోత్రమ్(మినీ)	10-00
44. పురాణపండ విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రమ్	10-00
45. పురాణపండ ఆదిత్య హృదయం	10-00
46. మంత్రపుష్పం (మినీ)	10-00
47. శివానందలహరి-సౌందర్యలహరి	36-00
48. కుజదోషం	10-00
49. కాలసర్ప దోషం	10-00
50. మీ అప్పలు తీరాలా?	10-00
51. దృష్టిదోషాలు నివారణ	10-00
52. పంచసూక్తములు	10-00
53. సంధ్యావందనం	10-00
54. రుద్రనమకమ్-చమకమ్	10-00
55. గాయత్రీమంత్రాలు	10-00
56. హయగ్రీవ స్తోత్రమాల	10-00
57. దక్షిణామూర్తి స్తోత్రమాల	10-00
58. ద్వాదశ జ్యోతిర్లింగాలు - పంచారామాలతో	10-00
59. శ్రీసూక్తం పురుష సూక్తం	10-00
60. నవగ్రహస్తోత్రమాల	36-00
61. మహాన్యాసమ్	36-00
62. సుందరకాండ గానామృతం	36-00
63. గోమాతపూజావిధానము	10-00
64. ఆనందసిద్ధి - 1 శ్రీదేవీ స్తోత్రమాల	108-00

65. ఆనందసిద్ధి - 2 ఏ సమస్యకు ఏ స్తోత్రమ్ పారాయణచేయాలి	108-00
66. ఆనందసిద్ధి-3 మానసదేవీ స్తోత్రమాల	108-00
67. శ్రీ కాలభైరవ రక్షా కవచమ్	63-00
68. అర్చన	40-00
69. నిత్యదేవతార్చన	40-00
70. సర్వదేవతా స్తోత్ర నిధి	99-00
71. శ్రీచక్ర నవవరణార్చన	63-00
72. చండీ సప్తశతి పారాయణ క్రమం	99-00
73. శ్రీదేవి స్తోత్ర రత్నావళి 32 దేవి స్తోత్రాలకు తాత్పర్యంతో	99-00
74. వనదుర్గా మంత్రానుష్ఠాన క్రమమ్	63-00
75. శ్రీ కాలభైరవ వ్రతము	63-00

3. శ్రీ సాయి దత్త గ్రంథములు

1. శ్రీ సాయిబాబా సచ్చరిత్ర	120-00
2. సంపూర్ణ శ్రీ గురు చరిత్ర	120-00
3. శ్రీ సాయిఆరాధన-షిర్డివైభవం	120-00
4. శ్రీ సాయిబాబా జీవిత చరిత్ర (క్రాస్)	63-00
5. శ్రీ గురుచరిత్ర (క్రాస్)	63-00
6. నవనాథ చరిత్ర	99-00
7. శ్రీసాయిచరిత్ర (భైండు) ప్రయాణపుపారాయణగ్రంథం	63-00
8. శ్రీగురుచరిత్ర (భైండు) ప్రయాణపుపారాయణగ్రంథం	63-00
9. సత్యదత్తవ్రతం దత్తాత్రేయపూజాకల్పం,సహస్రంతో	30-00
10. అనఘాదేవీ వ్రతం	30-00
11. భక్తుల ప్రశ్నలకు బాబా జవాబులు	30-00
12. శ్రీ సాయిపూజాకల్పం (సహస్రంతో)	25-00
13. శ్రీ సాయిభజనమాల	20-00
14. శ్రీ సాయి భజన్స్	20-00
15. శ్రీ సాయిభక్తి గీతాలు	20-00
16. శిరిడిహారతులు (భావంతో)	20-00
17. "శ్రీసాయి"కోటి	27-00
18. "శ్రీసాయిరామ్"కోటి	20-00
19. శ్రీ సాయినాథ స్తోత్రమంజరి	10-00
20. శ్రీ సాయివేయినామాలు	8-00
21. శ్రీ సాయి హారతులు (పాకెట్)	15-00
22. శ్రీ సాయి స్తవనమంజరి	10-00
23. హిందీ శ్రీ సాయి హారతులు	15-00

24. శని సింగణాపూర్ క్షేత్రమాహాత్మ్యం	63-00
25. ఇంగ్లీషు శ్రీ సాయిహారతులు	15-00
26. షిరిడి దర్శనం-శ్రీసాయి వైభవం	99-00
27. సాయిసత్యవ్రతం	30-00
28. సాయి అనుగ్రహమ్	120-00
29. నవగురువారాల వ్రతకల్పము	15-00
30. శ్రీదత్తలీలామృతము	99-00
31. హృదయంలో సాయి	15-00
32. శ్రీషిరిడిసాయి లీలామృతం(శ్రీసచ్చరిత్ర)	120-00
33. గజాననమహారాజ్ చరిత్ర	99-00

4. జ్యోతిషాలు

1. 'కాలచక్రం' గంటలపంచాంగం (గార్గేయ)	72-00
2. గ్రహభూమి పంచాంగము (గార్గేయ)	108.00
3. ఆనందసిద్ధి పంచాంగం (వై.వి.శాస్త్రి)	63.00
4. ములుగు వారి రాశిఫలితాలు (12రాశులువారికి)	50.00
5. ములుగు వారి రాశిఫలితాలు విడివిడిగాఓక్కొక్కటి	12.00
6. కాలచక్రంజ్యోతిషక్యాలండర్	25.00
7. గ్రహబలం క్యాలండర్ (శ్రీనివాసగార్గేయ-భక్తిటివి)	25.00
8. శుభమస్తు (పిడపల్లి) క్యాలండర్	25.00
9. సాదా క్యాలండర్	5.00
10. పాకెట్ క్యాలండర్	15.00
11. తాజకనీలకంఠీయమ్	100-00
12. కేరళ జ్యోతిష రహస్యాలు	180-00
13. జ్యోతిష బ్రహ్మ రహస్యాలు	180-00
14. మానసాగరి జాతకపద్ధతి	180-00
15. వరాహమిహిర జాతకపద్ధతి	180-00
16. వధూవర వివాహమైత్రిద్వాదశకూటములు	99-00
17. సింపుల్ రెమిడీస్	180-00
18. శంభు హోరప్రకాశిక	250-00
19. పూర్వ పరాశరి	100-00
20. పరాశర జ్యోతిషవిజ్ఞాన సర్వస్వం	200-00
21. ప్రశ్న సింధు	99-00
22. నక్షత్ర విశేష ఫలితాలు	63-00
23. సూర్యసిద్ధాంతపంచాంగగణితంచేయడంఎలా?	180-00
24. ధృక్సిద్ధాంతపంచాంగగణితం చేయడంఎలా?	180-00

25. ఆయుర్దాయ నిర్ణయం	63-00
26. జాతక గణిత ప్రవేశిక	63-00
27. జ్యోతిషమర్కబోధిని	63-00
28. జ్యోతిష ప్రశ్నోత్తరమాల	63-00
29. ముహూర్తం నిర్ణయించడంఎలా?	63-00
30. జాతక మకరందం	63-00
31. జ్యోతిష సరస్వతి	63-00
32. మీజననకాల విశేషాలు	63-00
33. ముహూర్త విజ్ఞాన భాస్కరం	63-00
34. జ్యోతిష స్వయంబోధిని	63-00
35. శుభముహూర్త శిరోమణి	63-00
36. నక్షత్ర ఫలమంజరి	36-00
37. పంచాంగం చూసే విధానం	36-00
38. సర్వార్థ జ్యోతిషం	36-00
39. ప్రాథమిక జ్యోతిషం	36-00
40. నవరత్నములు శుభయోగములు	36-00
41. శుభశకునాలు	30-00
42. హస్తరేఖాఫలితాలు	36-00
43. సంఖ్యల్లో భవిష్యత్	36-00
44. ముహూర్త దీపిక	99-00
45. పుట్టమచ్చలు ఫలితాలు	30-00
46. కలలు ఫలితాలు	30-00
47. జాతక చక్రం వేయడం ఎలా?	36-00
48. మానసాగరి (ప్రాచీనజ్యోతిషగ్రంథం) -పుచ్చాశ్రీనివాసరావు	250-00
49. జ్యోతిషశాస్త్ర చిట్కాలు	120-00
50. గుప్తా శతాబ్ది పంచాంగం (1940-2050)	999-00
51. ప్రశ్నచండేశ్వరమ్	63-00
52. ద్వాదశభావ ఫలచంద్రిక	250-00
53. జ్యోతిష శతయోగరత్నావళి (నూరుయోగాలఫలితాలు)	120-00
54. అంగసాముద్రికం	36-00
55. హస్త సాముద్రికం	63-00
56. లాల్ కితాబ్	99-00
57. శకునశాస్త్రం	63-00
58. ఆధునికప్రశ్నశాస్త్రం	120-00
59. పరాశరజ్యోతిష ప్రశ్నజ్యోతిషం	180-00

60. అష్టకవర్ణ (కొండపల్లి)	63-00
61. బృహత్జాతకం (ప్రాచీనప్రతికీపునర్ముద్రణ)	250-00
62. లగ్నరత్నాకరం	63-00
63. షట్పంచాశిక	120-00
64. 40 రోజుల్లో జ్యోతిషంనేర్చుకొనండి	270-00
65. 40 రోజుల్లో సాముద్రికంనేర్చుకొనండి	180-00
66. 40 రోజుల్లో సంఖ్యాశాస్త్రం	180-00
67. 40 రోజుల్లో నక్షత్ర (నాడీ) ఫలితములు	270-00
68. 40 రోజుల్లో వైద్యజ్యోతిషం నేర్చుకోండి	250-00
69. మీ పుట్టినతేదీ అద్భుతరహస్యాలు (సాయిగణపతిరెడ్డి)	270-00
70. కె.పి.జ్యోతిషం (ఫలిచయం)	63-00
71. ముహూర్తచింతామణి	99-00
72. సూర్యచంద్ర గ్రహణములు	63-00
73. ప్రసిద్ధవ్యక్తుల జాతకాలు (వేరేకొండప్ప)	180-00
74. అదృష్టరెమెడిస్	144-00
75. గ్రహసంచార ఫలనిర్ణయదీపిక	63-00
76. జ్యోతిష రెమిడిస్	300-00
77. జాతకమార్తాండం పాతప్రతికీ యథాతథం (కొండపల్లి)	250-00
78. జ్యోతిషవిద్యాప్రకాశిక పాతప్రతికీ యథాతథం (కొండపల్లి)	250-00
79. నాడీజ్యోతిషం	63-00
80. నక్షత్రపారిజాతం (గోరసవీరభద్రాచార్య)	63-00
81. లగ్నపారిజాతం (గోరసవీరభద్రాచార్య)	63-00
82. గౌతమసంహిత	63-00
83. హోరరత్నమాల	63-00
84. జాతకఫల మణిమంజరి	200-00
85. పుష్యర పంచాంగం (2013-14నుండి 2024-25)	560-00
86. దశాభుక్తిఫల నిర్ణయం	250-00
87. వింత జ్యోష్యములు	63-00
88. షోడశవర్ణలు	200-00
89. రవిగ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
90. చంద్ర గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
91. కుజ గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
92. బుధ గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
93. గురు గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
94. శుక్ర గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00

95. శని గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
96. రాహు & కేతు గ్రహముల సమస్త ప్రభావములు	99-00
97. ఆధునిక గ్రహములు-ఉపగ్రహములు సమస్త ప్రభావములు	99-00
98. ముహూర్తమార్తాండం	63-00
99. లఘుజాతకం	63-00
100. జాతకాలంకారము	63-00
101. మేషలగ్న ఫలితములు	99-00
102. వృషభ లగ్న ఫలితములు	99-00
103. మిథున లగ్న ఫలితములు	99-00
104. కర్కాటక లగ్న ఫలితములు	99-00
105. సింహలగ్న ఫలితములు	99-00
106. కన్యలగ్న ఫలితములు	99-00
107. తుల లగ్న ఫలితములు	99-00
108. వృశ్చిక లగ్న ఫలితములు	99-00
109. ధనుస్సు లగ్న ఫలితములు	99-00
110. మకర లగ్న ఫలితములు	99-00
111. కుంభ లగ్న ఫలితములు	99-00
112. మీన లగ్న ఫలితములు	99-00
113. నారద సంహిత	200-00
114. పంచాంగపీఠికలేఖకాగణితం	250-00
115. తారాబలం - చంద్రబలం (వేరే కొండప్ప)	99-00
116. సులభలగ్న సాధన (చిత్రాలగురుమూర్తిగుప్తా)	200-00
117. రాహు కేతువుల యోగము	99-00
118. ఛాయాగ్రహములు	99-00
119. జ్యోతిషవిజ్ఞాన దీపిక	63-00

బి.వి.రామన్ గారి గ్రంథములు

120. జ్యోతిష విద్యారంభం	50-00
121 గ్రహభావ బలములు	50-00
122. కాలచక్రదశ	50-00
123. అనుభవ ప్రశ్నాజ్యోతిషం	50-00
124. జ్యోతిషశాస్త్రంలో వాతావరణ భూకంపాలు	50-00
125. పురోగామి జాతకం	50-00
126. భావార్ధరత్నాకరం	75-00
127. భారతీయజ్యోతిష సర్వస్వం	75-00
128. అష్టకవర్గ పద్ధతి:	75-00

129. జ్యోతిషశాస్త్రంలో సందేహాలు,సమాధానాలు	75-00
130. ప్రశ్నతంత్ర	75-00
131. ముహూర్తం	75-00
132. విశిష్ట జాతకములు	125-00
133. భారతీయఫలితజ్యోతిషం	125-00
134. 300 ముఖ్యమైన యోగములు	125-00
135. జాతకంపరిశీలించడంఎలా ?	300-00

**రాష్ట్రపతి అవార్డుగ్రహీత, మహామహోపాధ్యాయ, వాచస్పతి
శ్రీ మధురకృష్ణమూర్తిగారి గ్రంథములు**

136. బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-1	200-00
137. బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-2	200-00
138. బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-3	200-00
139. బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-4	200-00
140. భావార్థరత్నాకరము	100-00
141. ముహూర్త చింతామణి	100-00
142. ముహూర్త చింతామణి-పార్టు2	200-00
143. స్వప్న శాస్త్రము	36-00
144. శతయోగమంజరి	50-00
145. వ్రతనిర్ణయకల్పవల్లి	250-00
146. దైవజ్ఞవల్లభం	75-00
147. వసంతరాజశకునమ్ (బృహత్శకునశాస్త్రం)	250-00
148. వాస్తుశాస్త్రవివేకము-1	100-00
149. వాస్తుశాస్త్రవివేకము-2	200-00
150. వాస్తుశాస్త్రవివేకము-3	100-00
151. వాస్తుశాస్త్రవివేకము-4	200-00
152. అనుభవసులభవాస్తు - 1	50-00
153. అనుభవసులభవాస్తు - 2	100-00
154. పంచాంగ వివేకము	99-00
155. వశిష్ట సంహిత	360-00
156. పంచపక్షి శాస్త్రం (కేస్బైండ్)	200-00

5. వాస్తులు

1. 40 రోజుల్లో "వాస్తువిద్య" నేర్చుకొనండి	180-00
2. వాస్తుశాస్త్ర రహస్యములు	200-00
3. వాస్తునుబట్టి మీ ఇల్లు	63-00
4. మీరూ మీ వాస్తు	63-00

5. గృహవాస్తు చిట్కాలు	63-00
6. వాస్తు పూజ	63-00
7. వాస్తు సూత్రములు	63-00
8. వాస్తుశాస్త్ర రహస్యాలు	63-00
9. గృహవాస్తు వర్ణలు	99-00
10. విశ్వకర్మవాస్తు శాస్త్రరీత్యా మీ ఇంటి ప్లానులు	63-00
11. విశ్వకర్మ వాస్తుశాస్త్రరీత్యా మీఇండ్లఆయములు	99-00
12. విశ్వకర్మ వాస్తు శాస్త్రం(చిత్రాలగురుమూర్తిగుప్తా)	180-00
13. ఆధునిక గృహవాస్తు	99-00
14. శుభవాస్తు	270-00
15. వాస్తుయంత్ర రత్నావళి	120-00
16. వాస్తుశాస్త్రం	120-00
17. హౌస్ ప్లాన్స్	63-00
18. గృహనిర్మాణ వాస్తు	63-00
19. వాస్తు రెమెడీస్	63-00
20. గృహవాస్తు దర్శణం	63-00
21. జ్యోతిష-గృహవాస్తుచంద్రిక	200-00
22. వాస్తురత్నాకరం (కొండపల్లి)	63-00
23. వాస్తుశిరోమణి	120-00
24. వాస్తుసంగ్రహమ్	63-00
25. పంచవాస్తు పారిజాతం	120-00
26. వాస్తుడిండిమమ్	63-00
27. వాస్తుదుందిభి	120-00
28. విశ్వకర్మవాస్తుప్రకాశిక (కేస్బైండ్)	250-00
29. కృష్ణవాస్తుశాస్త్రము	63-00
30. జలవాస్తు,శల్యవాస్తు (దంతూరిపండరీనాథ్)	99-00
31. మయవాస్తు (గోరసపీఠభద్రాచార్య)	120-00
32. వాస్తు జ్యోతి	63-00
33. మన ఇల్లు-మనవాస్తు	99-00
34. వాస్తవ వాస్తుపూజావిధానము	108-00
35. వాస్తు దర్శణం	120-00

6. మంత్ర-శాస్త్రాలు

1. మంత్రసాధన	63-00
2. తంత్రజాలం	63-00
3. మంత్రశక్తి	63-00

4. దత్తాత్రేయ తంత్రవిద్య	63-00
5. దత్తాత్రేయ మూలికాతంత్రమ్	63-00
6. తాంత్రిక పంచాంగం	63-00
7. యక్షిణీ తంత్రం	63-00
8. మంత్రానుష్ఠాన చంద్రిక	63-00
9. సర్వదేవతా మంత్రకవచములు	63-00
10. మంత్రాక్షరాలరహస్యం (బీజాక్షరసిఘంటువు)	63-00
11. సర్వదేవతా మంత్రరత్నావళి	63-00
12. సదాచార దీపిక	63-00
13. యోగినీ-వామకేశ్వరతంత్రం	63-00
14. ప్రపంచసారతంత్రం	63-00
15. బదనిక తంత్రమ్	63-00
16. ఉచ్చిష్ట గణపతి తంత్రమ్	63-00
17. గుప్త సాధన తంత్రం	63-00
18. గంధర్వ తంత్రమ్	63-00
19. సౌందర్యలహరి (మంత్రయంత్రరత్నావళి)	63-00
20. యంత్ర మంత్ర తంత్ర	63-00
21. పాశుపత తంత్రం	99-00
22. పంచదశ మహాఖడ్గ తంత్రం	99-00
23. రుద్రాష్టాధ్యాయః	99-00
24. మంత్రసిద్ధి	120-00
25. పరశురామతంత్రమ్	108-00
26. శ్రీలలితావిలోమ పంచదశీ	108-00
27. శ్రీ గురు తంత్రం	108-00
28. గాయత్రీ తంత్రమ్	108-00
29. మహాశక్తి మంత్ర తంత్ర రహస్యాలు	150-00
30. శ్రీ దుర్గ తంత్రమ్	200-00
31. మహామృత్యుంజయఅమృతపాశుపతమ్	200-00
32. సర్ప (నాగ)తంత్రం	250-00
33. హవన తంత్రం	250-00
34. షోడశనిత్యతంత్రం	250-00
35. శాక్తీయతంత్రం	250-00
36. రుద్రయామళతంత్రం	250-00
37. లక్ష్మీప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	250-00
38. హిరణ్యకూలినీ తంత్రమ్	250-00

39. మాయాప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	250-00
40. శ్రీ విశ్వరూప ప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	250-00
41. స్వర్ణాకర్షణభైరవతంత్రం	250-00
42. కాశీవిశాలాక్షి తంత్రం	250-00
43. శాంతితంత్రమ్	250-00
44. యంత్రసిద్ధి	360-00
45. శ్రీ లక్ష్మీతంత్రమ్	360-00
46. మంత్రమహోదధి (స్త్రీదేవతాకల్పమ్)	360-00
47. మంత్రమహోదధి (పురుషదేవతాకల్పమ్)	360-00
48. మంత్రశాస్త్రం (గ్రంథము)	360-00
49. ప్రత్యంగిరాకృత్యాతంత్రం	360-00
50. కామధేనువు తంత్రం	360-00
51. శూలినీదుర్గాతంత్రం	360-00
52. శ్రీవిద్య రహస్యం	290-00
53. కులార్ణవ తంత్రమ్	150-00
54. ఆచార్య సిద్ధ నాగార్జునతంత్రం (ఓరిజినల్)	390-00
55. సిద్ధమూలిక రహస్యం (మంత్ర,యంత్రసహితం)	63-00

7. గ్రంథాలు - ఆరాధనలు

1. భగవద్గీత శ్లోక తాత్పర్య సహితం	54-00
2. భగవద్గీత (వచనం)	99-00
3. భగవద్గీత శ్లోకతాత్పర్యం-కేసుబైండింగ్	72-00
2. గణేశ ఆరాధన 1	99-00
3. గణేశోపాసన 2	99-00
4. నవగ్రహవైభవం	99-00
5. నవగ్రహ రెమెడీస్	99-00
6. నవగ్రహ వేదం	99-00
7. శనిగ్రహారాధన	99-00
8. ఆదిత్యారాధన	99-00
9. సుబ్రహ్మణ్యారాధన	99-00
10. శ్రీ శివ ఆరాధన	99-00
11. లక్ష్మీ ఆరాధన	99-00
12. హనుమదారాధన	99-00
13. లలితారాధన	99-00
14. శ్రీ చక్రారాధన	99-00
15. గాయత్రీ ఆరాధన	99-00

16. వీరభద్రారాధన	99-00
17. కుజగ్రహారాధన	99-00
18. భైరవారాధన	99-00
19. దైవారాధన	99-00
20. గీతారాధన (భగవద్గీత శ్లోకతాత్పర్యసహిత)	99-00
21. శ్రీవేంకటేశ్వరాధన	99-00
22. హయగ్రీవారాధన	99-00
23. లక్ష్మీనరసింహారాధన	99-00
24. శ్రీ బాలాత్రిపురసుందరీ స్తోత్ర కదంబం	99-00
25. దేవీ లీలామృతం	99-00
26. పురాణపండ సుందరకాండ వచనం	99-00
27. పురాణపండ రామాయణం	99-00
28. పురాణపండ భారతం	99-00
29. పురాణపండ భాగవతం	99-00
30. (సూరి) వాల్మీకి రామాయణం	99-00
31. కాలసర్ప యోగం	99-00
32. నిత్య జీవితములో రుద్రాక్షలు	99-00
33. నిత్య జీవితములో నవరత్నాలు	99-00
34. వేదసూక్తములు	99-00
35. వేమన పద్యసారామృతం	99-00
36. పండగలు పర్వదినాలు	99-00
37. సూక్తిరత్నాలు	99-00
38. హనుమచ్ఛ్రిత్ర	99-00
39. నవగ్రహ దర్శనమ్	99-00
40. నిత్యజీవితంలో నవగ్రహాలు	99-00
41. సాలగ్రామములు	99-00
42. గురుశుక్ర ప్రభావము చంద్రకళానాడీ	99-00
43. శనిగ్రహరెమిడిస్	99-00
44. జాతకసుధాసారము-జాతకమోక్షప్రదాయిని	99-00
45. వివాహజ్యోతిషమంజరి-మ్యారేజ్మ్యాచింగ్గైడ్ (సాయిగణపతిరెడ్డి)	99-00
46. మీపుట్టినతేదీనిబట్టి మీజీవితరహస్యాలు (న్యూమరాలజ్ లైఫ్గైడ్) ..	99-00
47. మీఅదృష్టానికి (పేరు) నేమ్కరక్షన్ ..	99-00
48. న్యూమరాలజ్ రెమిడిస్	99-00
49. మూకపంచశతీ	99-00
50. శ్రీరామకర్ణామృతం	99-00

51. రహస్యకుక్కుటశాస్త్రం	300-00
52. ఉపాసన విధానం	99-00
53. పంచమవేదం మహాభారతం	99-00
54. దేవుళ్ళు డాట్ కామ్	99-00
55. గణపతిభాష్యం	99-00
56. యజుర్వేద ఉపనయనవివాహప్రయోగమంజరి	99-00
57. నవయోగులు	99-00
58. ఆంధ్రప్రదేశ్ లోనిదర్శించవలసిన ప్రముఖదర్గాలు	99-00
59. సకలదేవతాఅష్టోత్తరాలు(పెద్దది)-(180అష్టోత్తరశతనామావకులతో)	99-00
60. సకలదేవతా అష్టోత్తరశతనామావకులు (కేస్ బైండింగ్)	216-00
61. సకలదేవతా సహస్రనామములు	99-00
62. ఆధ్యాత్మిక సూక్తి నిధి	99-00
63. బ్రాహ్మణులు గోత్రాలు,ప్రవరలు	99-00
64. సర్వదేవతాస్వరూపుడు శ్రీ వేంకటేశ్వరుడు	99-00
65. శ్రీ లక్ష్మీసన్నిధి	99-00
66. శ్రీలక్ష్మీ గణపతి హోమకల్పం	99-00
67. మార్నల్ ఆర్ట్స్ (కరాటే,కుంగ్ ఫూనేర్చుకోండి)	99-00
68. మ్యాజిక్ గైడ్	99-00
69. చదరంగం	99-00
70. పంచముఖ హనుమత్ వైభవం	63-00
71. గరుడపురాణం	40-00
72. మాఘపురాణం	36-00
73. శివపురాణం	36-00
74. వైశాఖపురాణం	36-00
75. కార్తీక పురాణం	36-00
76. కార్తీక పురాణం (చిన్నది)	25-00
77. సర్వకార్యసిద్ధికి రామాయణపారాయణ	63-00
78. పెద్దబాలశిక్ష	50-00
79. గాయత్రీ మహిమ	36-00
80. వృక్షదేవతలు	63-00
81. యాజుష స్కార్త సంస్కార చంద్రిక	200-00
82. సనాతనవైదిక బ్రాహ్మణస్మార్తాగమకల్పమ్	150-00
83. చతుర్వేదములు	120-00
84. నవగ్రహారాధన	120-00
85. తాళపత్ర సమాహార గోపురం	120-00
86. మనుధర్మ శాస్త్రం (వచనంలో...) (కేస్ బైండు)	250-00

87. మానవధర్మములు		120-00
88. వేదమంత్ర సంహిత		120-00
89. సహస్రలింగార్చన		120-00
90. శ్రీ శివగీత		120-00
91. ద్వాదశఉపనిషత్తులు		120-00
92. పురాణపండవారి సౌందర్యలహరి	(కేస్బైండింగ్)	250-00
(శ్లోకతాత్పర్యసహిత విపులవ్యాఖ్యతో)	సాదా	120-00
93. బృహత్ శివ స్తోత్ర రత్నాకరము		200-00
94. బృహత్ దేవీ స్తోత్రరత్నాకరము		200-00
95. బృహత్ విష్ణు స్తోత్రరత్నాకరము		200-00
96. కేదారనాథ్ బదరీనాథ్ యాత్రాగైడు		63-00
97. దక్షిణావృత శంఖములు		63-00
98. 108 దివ్యదేశాల విష్ణుక్షేత్రదర్శని		36-00
99. ధర్మసింధువు(కేస్బైండింగ్)		270-00
100. భారతీయ శైవక్షేత్రయాత్రాదర్శని		99-00
101. చిలుకూరి బాలాజీచరిత్ర		36-00
102. భగవత్స్తుతి		63-00
103. సూర్యోపాసన		36-00
104. కాశీఖండం		250-00
105. దేవీభాగవతం		360-00
106. శ్రీ ఆంజనేయం		216-00
107. ధర్మసందేహాలు		216-00
108. ఆధ్యాత్మిక దైవిక వస్తువులు		250-00
109. రామాయణం		600-00
110. పోతన భాగవతం		900-00
111. శివమంత్రములు		63-00

8. వైద్య గ్రంథాలు

1. ఆహారం ఆరోగ్యం	36-00
2. మూలికావైద్య చిట్కాలు	36-00
3. ఆయుర్వేద వైద్య చిట్కాలు	30-00
4. గృహవైద్య రహస్యాలు	36-00
5. గృహవైద్యసారం	36-00
6. హోమియోవైద్యం (ద్వాదశలవణచికిత్స)	63-00
7. ప్రకృతివైద్యం	36-00
8. ఆహారం-వైద్యం	99-00

9. సంపూర్ణ ఆయుర్వేద-చిట్కా వైద్యం	99-00
10. ఆయుర్వేదమ్	36-00
11. ఆయుర్వేద మూలికావైద్యబీపిక	99-00
12. దుంపకూరలు, ఆకుకూరలు, కాయగూరలు (వాడకం - ఉపయోగాలు)	99-00
13. ఏకమూలికావైద్యం	99-00
14. అష్టాంగ హృదయం (4భాగాలు)	1200-00
15. రహస్యసిద్ధయోగవైద్యసారమ్	99-00
16. ప్రాథమిక హోమియోవైద్యం	99-00
17. ఒబెసిటీ	99-00
18. హెల్త్గెడ్	99-00
19. ఆయుర్వేదం-జీవనవేదం	99-00
20. ఫుడ్థెరపి	63-00
21. న్యూచురల్థెరపి	99-00
22. సంపూర్ణఆరోగ్యానికి 20ని॥	63-00
23. కీళ్ళనొప్పులు మీ సమస్యలైతే...	99-00
24. యోగామంత్ర	63-00
25. యోగా మండే టు సండే	63-00
26. హెర్బల్ మెడిసిన్-హెల్త్టుడే	99-00
27. హెల్త్ఫైల్	108-00
28. వస్తుగుణపాఠం	250-00
29. రసాయన వాజీకరణ తంత్రం	150-00
30. వస్తుగుణ మకరందం	400-00
31. నాటువైద్యం -(కేస్బైండ్)	360-00
32. నాటువైద్యం (చిన్నది)	99-00
33. ప్రాణాయామము-యోగ	63-00

9. అయ్యప్ప - భవానీ రకాలు

1. శ్రీ అయ్యప్ప లీలామృతం	30-00
2. శ్రీ అయ్యప్ప భజనపాటలు	63-00
3. శ్రీ అయ్యప్ప పూజాకల్పం	20-00
4. శ్రీ అయ్యప్ప భక్తి గీతాలు	20-00
5. హారతిగైకొనుమా	40-00
6. శ్రీ అయ్యప్ప దీక్ష F	10-00
7. శ్రీ అయ్యప్ప భజనమాల F	10-00
8. శ్రీ అయ్యప్ప నిత్యపూజ P	10-00

9. శ్రీ అయ్యప్ప నిత్యనియమావళి P	10-00
10. భవానీదీక్ష (శ్రీ భవానీ లీలామృతం)	36-00
11. దేవీలీలామృతం	99-00
12. శ్రీ దేవీ పూజాకల్పం	20-00
13. దేవీ భక్తిగీతాలు	20-00
14. భవానీదీక్ష P	10-00
15. దేవీ భక్తిమాల F	10-00
16. శ్రీ అయ్యప్ప భజనావళి	120-00
17. అయ్యప్పపూజావిధి (జేసుదాసుసాంగ్స్ తో)	24-00

10. భజనలు - కీర్తనలు

1. అన్నమయ్య కీర్తనలు	20-00
2. శ్రీరామదాసు కీర్తనలు	20-00
3. సర్వదేవతా మంగళహారతులు	20-00
4. వసుంధర మంగళ హారతులు	25-00
5. సౌభాగ్య దేవతా మంగళహారతులు	36-00
6. సర్వదేవతా భజనలు	36-00
7. చిట్టి పొట్టి పాటలు	10-00
8. జాతీయ గీతాలు	10-00
9. దేశభక్తి గీతాలు	36-00
10. పండుగలు-పుణ్యక్షేత్రాలు భక్తిగీతాలు	36-00
11. గొబ్బిళ్ళపాటలు, లాలిపాటలు, కోలాటపాటలు	36-00
12. అన్నమయ్య సంకీర్తనలు	99-00
13. పెళ్ళిపాటలు-స్త్రీలపాటలు	36-00
14. భక్తానంద భజనకీర్తనలు(ఓల్డ్ సినిస్ట్రల్)	36-00
15. సర్వదేవతాభక్తిమణిమాల	36-00
16. బతుకమ్మ ఉయ్యాల పాటలు	36-00
17. అన్నమయ్య సంకీర్తనావిధి(1000కీర్తనలు)	270-00

11. హిట్స్ సాంగ్స్

1. ఘంటసాల భక్తిగీతాలు-భగవద్గీత	36-00
2. ఎస్.పి.బాలు భక్తిగీతాలు	36-00
3. ఘంటసాల సుమధురగీతాలు	99-00
4. పి. సుశీల సుమధురగీతాలు	99-00

5. ఎస్.పి. బాలు సుమధురగీతాలు	99-00
6. ఎస్.జానకి సుమధురగీతాలు	99-00
7. వేటూరి సుందరరామమూర్తిహిట్స్	99-00
8. సర్వదేవతా సినీభక్తిగీతాలు	99-00

12. స్త్రీలకు ఉపయుక్త పుస్తకములు

1. శ్రీకాంతామణి వంటలు (నెజ్)	63-00
2. శ్రీకాంతామణి వంటలు (నాన్ వెజ్)	63-00
3. శాకాహార వంటలు	30-00
4. మాంసాహారవంటలు	30-00
5. చిట్టిచిట్కాలు	30-00
6. అందానికి చిట్కాలు	30-00
7. పిల్లల పేర్లు (పెద్దది)	30-00
8. పిల్లల పేర్లు (చిన్నది)	10-00
9. లేటెస్ట్ ఎంబ్రాయిడరీ శాలీబోర్డర్స్	36-00
10. లేటెస్ట్ ఎంబ్రాయిడరీ డిజైన్స్	36-00
11. చిన్నారులకు చిరుతిళ్ళు	30-00
12. పసందైన ఫాస్ట్ ఫుడ్ వంటలు	30-00
13. పలావ్లు, ఫ్రైడ్ రైస్లు, వెరైటీరైస్లు	30-00
14. వేపుళ్ళు-ఇగుర్లు	30-00
15. బ్రేక్ ఫాస్ట్ వంటలు	30-00
16. పండుగలలో చేసుకొనే పిండివంటలు	30-00
17. మైక్రోవేవ్ వంటలు	99-00
18. సర్వదేవతాభక్తిమాల	36-00
19. పిల్లలపేర్లు (బాబు)	36-00
20. పిల్లలపేర్లు (పాప)	36-00
21. మోడ్రన్ మెహంది (గోరింటాకు డిజైన్స్)	36-00
22. మోడ్రన్ పిల్లలపేర్లు	99-00
23. నోరాలించే నాన్ వెజ్ వంటలు	99-00
24. మోడ్రన్ టైలరింగ్ (లేడీస్ & జంట్స్)	99-00

వివిధ రకాలు

ఎందరో మహానుభావులు	270-00
యోగాసనాలు	36-00
సూర్యనమస్కారములు	36-00
పొడుపు కథలు (చిన్నవి)	10-00

హిందీ-తెలుగు-స్వబోధిని	20-00
ఇంగ్లీషు-తెలుగు-స్వబోధిని	20-00
జనరల్ నాలెడ్జ్	20-00
నూరు ఎక్కాలు	10-00
1-100 టేబుల్ బుక్	10-00
1-100 టేబుల్ బుక్ (క్రాస్ సైజు)	4-50
శ్రీరామకోటి	27-00
శ్రీశివకోటి	27-00
మేజిక్	30-00
అంకెలతో గారడీ	30-00
హృదయస్పందన (కవితలు)	30-00
వాత్యయన కామసూత్రాలు	36-00
ఎ.పి.టూలిస్ట్ గైడు	36-00
ఇంద్రజాల రహస్యాలు	30-00
మహేంద్రజాల రహస్యాలు	30-00
శరీరభాష (బాడీ లాంగ్వేజ్)	99-00
క్రియా యోగం	36-00
ఆనందంగా జీవిద్దాం	99-00
హరిశ్చంద్ర నాటకం	50-00
వాత్యయన కామసూత్రాలు	99-00
పంచసాయకం	99-00
రతిరహస్యాలు	99-00
అనంగరంగం (కంభంపాటి స్వయంప్రకాష్)	99-00
శృంగారకేళి (కంభంపాటి స్వయంప్రకాష్)	99-00
గాయత్రీవిజ్ఞాన్	99-00
చింతామణి (నాటకం)	50-00
బాలనాగమ్మ	50-00
కాళహస్తి స్త్రీల వ్రతకథలు	36-00
కాళహస్తి రామాంజనేయ యుద్ధం(బదిరెడ్డి)	50-00
కాళహస్తి గోవింద నామాల భగవద్గీత	36-00
కాళహస్తి గృహవాస్తు చింతామణి	99-00
కాళహస్తి గృహవాస్తు మర్కాలు (భైండు)	63-00
రామరాయవాస్తుశాస్త్రం(ముద్దగడరామరావు)	90-00
ఎం.ఎస్.ఆర్. హనుమాన్ చాలీసా	10-00
ఎం.ఎస్.ఆర్. సుందరకాండ	80-00
బ్రహ్మాంగారిజీవితచరిత్ర (జవంగుల)	125-00
శ్రీ ఆదిశంకరాచార్య దివ్యచరితామృతం	40-00

కాశీరామేశ్వర మజలీ కథలు	63-00
శ్రీలలితాసహస్రనామము(భాస్కరభాష్యం)	600-00
ప్రకృతిసిద్ధాంతములు-వేదవిజ్ఞానము-ఫలితజాతక సూత్రములు	595-00
ముదుండి విశ్వనాథరాజుగారి గ్రంథములు	
విశ్వకర్మ ప్రకాశము	80-00
ప్రాచీనవాస్తుశాస్త్రాలు-ఆధునికవాస్తుపరిశీలన	250-00
నారద సంహిత	150-00
వాస్తురాజవల్లభము-మూలానువాదము	60-00
మయమతము - వచనము	80-00
బృహత్సంహిత - వచనము	160-00
వాస్తువిజ్ఞానజ్యోతి
పురోహిత దర్శని (గోరసవీరభద్రాచార్య)
విశ్వకర్మవాస్తువిద్యారహస్యములు
వాస్తు విజ్ఞాన చంద్రిక
మహాదశా పారిజాతం
వాస్తు నారాయణీయం	120-00
యోగావళీఖండం	120-00
ముహూర్తసింధువు	150-00
సర్వార్థచంద్రిక (4భాగాలు)	1208-00
మీరే న్యూమరాలజిస్ట్ (డావూడ్)	370-00
నిర్ణయసింధు (2భాగాలు)	590-00
సాయి...	45-00
శ్రీ దుర్గానందలహరి	200-00
ఆరతిసాయిబాబా	11-00
ప్రతిష్ఠకల్పః(సాగీ నరసింహమూర్తి)	500-00
తాజుద్దీన్ బాబా సచ్చరిత్ర	100-00

సుమారు 100 సం॥రాలునాటి ప్రాచీన ప్రతులు తిరిగి

ఈ క్రింది గ్రంథములు ప్రచురించబడినవి.

శ్రీరామ మంత్రానుష్ఠానము	300-00
శ్రీరామనవరాత్రోత్సవకల్పః	300-00
సీతారామ కథా సుధ అయోధ్యకాండ	200-00
సీతారామ కథా సుధ బాలకాండ	150-00
అరణ్యకాండ	100-00
శ్రాద్ధము ఎందుకు పెట్టాలి ? షోడశ సంస్కారములు	200-00
స్కార్త కాపర్ణి కాలికలు	200-00
నవుంసక సంజీవనము, వైద్య శిరోమణి	200-00
విషవైద్య చింతామణి	200-00

హేమాబ్ర సూరిణా ప్రాయశ్చిత్తాధ్యాయః	300-00
సర్వమూలికా గుణరత్నాకరం	300-00
ఆపస్థంబీయ ధర్మసూత్రాలు	300-00
సర్వశాంతి దర్పణం - అపర ప్రయోగ దర్పణం	200-00
గణకరంజని	200-00
సంతాన దీపిక	200-00
తిథినిర్ణయ కాణ్డః	250-00
ముహూర్త దర్పణం	200-00
జ్యోతిష శాస్త్ర రత్నము (శ్రీవతిజాతక పద్ధతి)	250-00
లఘుతాచకము	200-00
శ్రీ వైఖనస పైతృమేదిక ప్రయోగః	300-00
స్మృతి రత్నాకరము (ధర్మశాస్త్రం)	400-00
జాతకామృతతసారం	300-00
జాతక బోధిని	300-00
సంగీత విద్యాదర్పణం	300-00
సంగీత సర్వార్థసారసంగ్రహం	300-00
ముహూర్త మార్తాండం(టీకతాత్పర్యం)	450-00
జాతకరహస్యం	200-00
రాజమార్తాండం	200-00
ఆయుర్దాయదీపిక	200-00
వైద్యామృతం	200-00
అనుపానమంజరీ	200-00
నవగ్రహశాంతి విధానం-ఉదకశాంతి విధిః	200-00
చికిత్సరత్నము	200-00
స్వరచింతామణి	200-00
ద్వాదశలోహ భస్మవిధానం	200-00
దైవజ్ఞయశో విభూషణం	200-00
అనుపాన రత్నకరము	200-00
కాలామృతము	250-00
దైవజ్ఞకర్ణామృతము	300-00
రసేంద్ర చింతామణి	300-00
రసరత్న సముచ్చయం	300-00
వస్తుగుణరత్నాకరము	300-00
హోరానుభవదర్పణము	360-00
విశ్వకర్మ ప్రకాశిక వాస్తుశాస్త్రము	250-00
స్త్రీజన కల్పవల్లి	450-00
సంగీత సర్వార్థ సంగ్రహం	300-00
సంగీత సుధాసంగ్రహము	250-00
అర్క ప్రకాశము	200-00
సంగీత మార్తాండము	200-00
సంగీత ప్రథమబోధిని	200-00

వైద్యకల్పతరువు	200-00
రసప్రదీపిక	250-00
గణకానందము	250-00
శ్రీ లలితాసహస్రనామావళిః-వివరణాత్మక భావంతో	200-00
నవచండి వేదోక్త శ్రీ దేవీ పూజాకల్పం	200-00
శ్రీ గాయత్రీ అనుష్ఠాన తత్వప్రకాశిక	360-00
సంగీతమార్తాండము	250-00
సారావళి	360-00
భేషజకల్పము	200-00
గురుశిష్య ఆయుర్వేద వైద్యచింతామణి	360-00
జాతకమణి	200-00
సర్వశకున ప్రకాశిక	200-00
యాజుష ప్రయోగ చంద్రిక	250-00
శిక్షావల్లీ-ఆనందవల్లీ-భృగువల్లీ	300-00
వసంతరాజ శకునము	250-00
తోట్టి వైద్యం	450-00
జ్యోతిష సిద్ధాంత సంగ్రహము (పంచాంగ గణితం)	300-00
సహస్ర యోగప్రకాశిక	300-00
శ్రీవిద్యారహస్యం	290-00
మహర్షుల చరిత్ర 1,3 300+300	
వేంకట సోమయాజీయం అను ధర్మశాస్త్రకాండము	250-00
శ్రీఆంజనేయం	216-00
రాశితుల్యవత్సర ఫలితం	200-00
నాడి జ్యోతిష విశ్లేషణ	400-00
రహస్యకుక్కుటశస్త్రం	300-00
స్త్రీ ధర్మరత్న బాండాగారము	200-00
శైవోత్సవరత్నాకరం	300-00
యాజుషప్రయోగ చింతామణి	300-00
సుస్వర ఋగ్వేద ప్రయోగదర్శిని	300-00
ఆయుర్వేద వైద్య సంగ్రహం	300-00
వశిష్ట సంహిత	360-00
హోమియోపతి గృహవైద్యం	200-00
వ్రతచూడామణి	300-00
వైశ్యధర్మప్రకాశిక	300-00
ఆలయ నిత్యార్చన పద్ధతి	200-00
స్మృతిముక్తాఫలం	300-00
ఆపస్తంబయల్లాజీయమ్	300-00
జ్యోతిషశాస్త్రసంగ్రహము	200-00
కర్మవిపాకాఖ్యాయం	360-00
ముహూర్త రత్నావళి	250-00
సుదివిలోచనం	300-00
ఉత్తర కాలామృతం	200-00
సర్వవిషయ సర్వస్వసంగ్రహం	200-00

అరుదైన పాత పంచాంగములు, వ్రతకథలు,
పురాణములు, ఆరాధన గ్రంథములు,
సుప్రభాతములు, మహోత్సవములు, సహస్రనామములు,
పూజావిధానములు, స్తోత్రాలు, ప్రామాణిక గ్రంథములు,
కథలు, జ్యోతిష, వాస్తు, వైద్య, మంత్రశాస్త్రాది ఆధ్యాత్మిక
గ్రంథములకు

మోహన్ పబ్లికేషన్స్

ఆధ్యాత్మిక గ్రంథనిలయం

కోటగుమ్మం, అజంతా హోటల్ ఎదుట,
రాజమహేంద్రవరం.

www.mohanpublications.com

From : ☎ : 0883-246 25 65

MOHAN PUBLICATIONS

Fort Gate, Opp : Ajanta Hotel

Rajahmundry-533 101 (a.p.)

mohAN
PUBLICATIONS

ఆధ్యాత్మిక గ్రంథనిలయం

ఉచిత Pdf బుక్స్ కై :- www.granthanidhi.blogspot.in

ఆధ్యాత్మిక, జ్యోతిష, వాస్తు, ఆయుర్వేద,
మంత్రశాస్త్రాది అనేక విషయాలు
తెలుసుకొండి... ఫీచర్డ్
MOHAN PUBLICATIONS
పేజ్ లైక్ చేయండి.

grantha nidhi
THE TREASURE OF PAGES
FIRST EVER TELUGU FREE E-BOOKS
DOWNLOADING WEB PORTAL
www.granthanidhi.com

Kinige.com

మా ఇ-బుక్స్ కినిగె డ్యారా కానుకగాలు
చేసుకొనే వచ్చును.

dailyhunt

మా ఇ-బుక్స్ డైలీహంట్ డ్యారా
అత్యధిక డిస్కంట్ ఆఫర్లలో లభించును.